

top agro

Slovensko
2019/2020

**VYHODNOTENIE
NAJLEPŠÍCH MANAŽMENTOV
AGROKOMPLEXU
ZA ROK**

2019

Výročná publikácia

KLUBU POĽNOHOSPODÁRSKÝCH NOVINÁROV

Jedna Syngenta

Naša ponuka je prispôsobená každej plodine

Máme široký výber osív a prípravkov na ochranu rastlín vrátane servisu pre pestovateľov.

Poznáme inovatívne riešenia

Pomocou nových technológií zvyšujeme výkonnosť plodín a efektivitu ich pestovania.

Sme jedineční na trhu

Od sejby po zber úrody ponúkame našim zákazníkom to najlepšie, aby sme uspokojili ich každodenné potreby.

syngenta®

Spolu sme silnejší

www.syngenta.sk

TM

Obsah

Ján Mičovský, minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Poľnohospodárom a potravinárom patrí miesto na vrchole spoločenskej dôležitosti .. 4	Lídrom v rozvoji vidieka na Slovensku je ZAD Dvory nad Žitavou 59
Jozef Sedlák, predseda Klubu poľnohospodárskych novinárov Čo potrebuje Slovensko? 5	V RaOS Bojničky vidia perspektívu najmä v revitalizácii viníc 60
Emil Macho, predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Tohtoročná nádej pre potravinovú sebestačnosť 6	AGROTOP Topoľníky, a.s. – aj špeciálna výroba môže byť prínosom 62
Martin Hubinský, manažér VÚB Banka pre poľnohospodárstvo Vlastné potraviny sú základný a zdravý prvok každého štátu 7	V AD Trebatice stále platí – ako zaseješ, tak budeš žať 63
Ján Bilinský, generálny riaditeľ COOP Jednota Slovensko Na pulte chceme slovenské potraviny 8	VPP Koliňany poskytuje priestor na prax študentom všetkých odborov SPU 64
Klaudia Halászová, rektorka Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre Zmenu prinesú najlepšie umy krajiny 9	Radosť z poznania prináša Dolnému Dubovému plné silá 65
Daniel Poturnay, prezident Potravinárskej komory Slovenska Potravinári bijú na poplach v hodine dvanástej 10	Pevným pilierom družstva v Preseľanoch je výroba kvalitných osív kukurice 66
Štefan Adam, riaditeľ NPPC-VÚEPP v Bratislave Aj vlni pretrvával trend rozširovať pestovanie lepšie obchodovateľných plodín 11	Mladí ľudia majú v Koromli dvere otvorené už počas školy 67
TOP Agro – celkové poradie 12	Pobedim tento rok prehráva nerovnú partiu s počasím 68
TOP Agro – poradie podľa kategórií 14	Spolchov: Zemi verne slúž, živú krajinu zachováš 70
TOP Agro – poradie podľa tržieb v živočišnej výrobe 16	Intenzitu v Pruskom môžu zhaŕť len kotrmelce v dotačnej politike 71
Zaslúžené celkové prvenstvo pre rodinné hospodárstvo Františka Szaxona 19	Ani špičkové výsledky neprinášajú Bobrovu primeraný zisk 72
Zeleninárstvo môže prudko rásť! Pestovatelia zo Senca ponúkajú recept 20	Agrodružstvo Bystré stálicou na mape najlepších 73
Martin Kačur je úspešný aj vďaka spolupráci s otcom 21	Odbornosť má v a.s. AGRORENT zelenú, aj keď neprináša veľké peniaze 74
Zoltán Horváth: práca v poľnohospodárstve je 365-dňový nepretržitý kolotoč 22	V PD Smrečany vládne zdravý sedliacky rozum 75
SEMA HŠ čaká na pozemkové úpravy – môžu ju posunúť dopredu 23	Družstvo v Lieskovci rozširuje sortiment aj služby 76
AGROMIX Sedliská – návrat z Austrálie k rodinnej tradícii ovocinárstva 24	Agro-Racio vie, ako spestriť produkciu 77
Zdenek Černay: farmára na poli nikto nenahradí 25	Slovo k súťaži o Najkrajší chotár roka 2020 78
AGROSPOL prispieva aj k rozvoju obcí vo svojom chotári 26	TOP Agro má už 25 rokov 80
Agrospol Boľkovce: ošipané ako základ prosperity 28	Významné jubileum 84
Gurmáni už určite poznajú hovädzie biomäso z Turovej 29	Ján Plesník posunul Slovensko do pozornosti svetovej vedy 90
V PPD Komjatice veria stabilným vzťahom 30	
Predseda PD Popudinské Močidlá: „Za úspechom sú ľudia“ 31	ROZHOVORY
Principy moderny v podaní Poľno SME 32	Jozef Urmínský: TOP Agro dáva už 25 rokov šancu posúvať sa dopredu 86
GRANELAM Ostrov: podnik s jasnou víziou rozvoja 33	Július Forsthofer: Pi málo, pi dobré 106
Lubor Paulen – správca krajiny s dušou výskumníka 34	
AGRO-GOMBÁR – moderne, efektívne, ohľaduplne 35	REPORTÁŽE
Farmár Ján Jelen – ako sa rodí precízne poľnohospodárstvo 36	Púšť v oceáne rodí zeleninu 94
Farma Kissová je verná zelenine 38	Čo nastane po dobe glyfosátov? Odpovede hľadala aj Agritechnika 98
Cieľom je dostať 600-koňové traktory aj do Podhoria 39	Slovensko je súčasťou celosvetovej siete poľnohospodárskych novinárov 100
V Pavlovciach nad Uhom žezlo rozvoja preberá mladá generácia 40	Poľnohospodárstvo v Srbsku má významné postavenie 102
PPD Rybany hospodáril a hospodári poctivo 41	
Správne rozhodnutia posúvajú PPD Prašice dopredu 42	INZERCIA
PD Šenkvice: krásno-kruté podnikanie na pôde 43	Syngenta Slovakia, s.r.o., Bratislava 2
RDP Most – dobytok ako kľúč k prosperite 44	Pottinger, s.r.o. 15
Novogal chce modernizovať, no cena vajec je pod výrobnými nákladmi 45	Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku 18
Anna Beniková: svadobčanov je veľa, súci bača ani jeden 46	Brigstone Europe NV/SA, organizačná zložka Slovensko 27
Sokolce chcú vyrábať! Volajú však po istote v agrárnej politike 47	Lemken, The Agrovision Company 37
V Poľnohospodári Nové Zámky sa neboja rozširovať aj chov dojníc 50	Mliečny fond 48, 49
V PD Okoč-Sokolec sa sústreďujú na znižovanie nákladov 51	Agroservis, s.r.o., Komárno 61
PD Hlohovec s uznaným šľachtiteľským chovom 52	Horsch, Radošina 69
Roľnícke družstvo v Sobotišti ako výzva 53	Osivo, a.s., Zvolen 79
Stúpajúca úžitkovosť dojníc v Bzovíku potvrdzuje prínos investície 54	Agropoistenie, s.r.o., Nitra 85
Obmedzenia pri organizácii podujatí zasiahli aj MATEX 55	BASF, s.r.o., Bratislava 87
Dobrý chýr o PD „Goral“ Veľká Franková šíria tradičné mliečne výrobky 56	Bauer Irrigation, s.r.o., Gajary 89
Aby cukrovarnícke kotly nevychladli, vstúpili Dubničania do porastov prv 57	Château Topoľčianky 93
V Kukučínove neodkladajú rozhodnutia na zajtra 58	Greenpon, s.r.o., Poniky 95
	Heineken Slovensko Sladovne, Hurbanovo 97
	Slovenský zväz spracovateľov mäsa, Bratislava 101
	Humac, s.r.o., Košice 103
	Chemstar Slovakia, a.s., Bratislava 105
	Wellness a relax centrum, Palárikovo 107
	Profi Press 108
	Agromagazin 109
	polnoinfo.sk 110
	COOP Jednota Slovensko 111
	VÚB Banka 112

TOP Agro Slovensko 2019/2020

Publikácia k vyhodnoteniu najúspešnejších manažmentov agro-potravinárskeho komplexu za rok 2019

Vydal Klub poľnohospodárskych novinárov

Zodpovedná redaktorka: Lora Dobrucká

Autori príspevkov: Lada Debnárová, Milan Debnár, Malvína Gondová, Juraj Huba, Martin Jurčo,

Soňa Ludvigová, Jozef Sedlák, Ladislav Szilvássy, Štefan Ščecina

© Klub poľnohospodárskych novinárov

Akkoľvek použitie informácií alebo fotografií len so súhlasom vydavateľa

Poľnohospodárom a potravinárom patrí miesto na vrchole spoločenskej dôležitosti

JÁN MIČOVSKÝ

minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Vážení poľnohospodári a potravinári, je mi ctou prihovoriť sa vám v rámci tohto jubilejného ročníka tradičného podujatia Top Agro Slovensko. Takto pred rokom som ani netušil, že si život pre mňa pripravil ešte jednu náročnú skúšku a ponúkol mi možnosť dostať sa do čela rezortu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka. Túto výzvu som akceptoval a všetku svoju energiu, skúsenosti a odhodlanie venujem riadeniu mimoriadne zaujímavého, ale aj náročného rezortu.

Hneď po príchode na ministerstvo som sa začal oboznamovať s ťaživou minulosťou úradu, o ktorej sa tu nechcem rozpisovať, a po dôkladnej analýze sme spolu s odborníkmi začali usilovne pracovať na východiskách zo súčasnej veľmi zložitej situácie. Náš hlavný cieľ zabezpečenia potravinovej bezpečnosti je zakotvený v Programovom vyhlásení vlády, čo len zdôrazňuje význam tejto úlohy. Súčasná koronakríza podčiarkuje jeho dôležitosť. Ako dosiahnuť tento cieľ s prihliadnutím na situáciu, v akej sa momentálne agropotravinárstvo nachádza?

Som presvedčený, že prišla chvíľa, keď sa potrebujeme zhodnúť na poradí základných hodnôt a cieľavedome ich premieňať na činy.

Úlohou ministerstva je vytvárať také podmienky, aby sme dokázali zvýšiť produkciu rastlinnej a živočíšnej výroby a zároveň aj jej podiel spracovania na kvalitné potraviny priamo na území Slovenskej republiky. V tomto ťažkom roku sme historicky vybojovali najvyššiu štátnu podporu pre poľnohospodárov na budúci rok. Pripravujeme aj opatrenia, aby s financovaním sektoru pomohli banky prostredníctvom bezúročných úverov, kde by štát vedel po splnení podmienok vrátiť časť istiny. Sme v príprave strategického dokumentu Spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktorý bude obsahovať reálne opatrenia na podporu potravinovej sebestačnosti. Som presvedčený, že prinesie lepšie podmienky pre celý agrosektor. To všetko smeruje

k postupnej eliminácii záporného salda zahraničného obchodu v prospech zvýšenia kvalitnej domácej produkcie, k vyššej zamestnanosti, no najmä k vyššiemu podielu slovenských potravín na pultoch našich predajní. Toto by mal byť spoločný cieľ nás všetkých, ktorí pracujeme v slovenskom poľnohospodárstve a potravinárstve. Významnú úlohu pri výraznejších predajoch našich potravín zohráva aj osвета. Práve tá by mala zvýšiť povedomie o význame kupovania slovenských produktov a benefitoch, ktoré dáva spotrebiteľom a štátu. Treba pripomínať, že slovenské potraviny sú kvalitné, bezpečné a ich kúpou podporujeme naše zdravie i zdravie našej ekonomiky.

Popri tomto hlavnom celi pracujeme aj na príprave strategického dokumentu Fondu obnovy. Koncom augusta sme ministerstvu financií odovzdali kvalitne spracované podklady, z ktorých vzišli štyri základné oblasti na získanie vzácnych peňazí z Európskej únie. Prvou sú komplexné pozemkové reformy, pri ktorých nesmie chýbať tvorba krajiny, druhá počíta s podporou agropotravinárstva, tretia sa venuje závlahám a zadržiavaniu vody v krajine a posledná je zameraná na prírode blízke hospodárenie v lesoch. Som presvedčený, že zelená architektúra Európy, ktorá je dôležitým cieľom Únie, sa bez nášho

rezortu vybudovať nedá a naše projekty nebudú v aprílovom finále Fondu obnovy chýbať.

Ďakujem všetkým ľuďom, ktorí pracujú v agrosektore, aby nás svojou neúnavnou prácou, odhodlaním a nekonečnou vytrvalosťou zásobovali kvalitnými potravinami. Ľuďom, ktorí majú zem za nechtami, ktorí milujú svoju prácu a ktorým naša spoločnosť zostáva veľa dlžná. Hoci ste často v úzadí, ste to vy, ktorým patrí miesto na vrchole spoločenskej dôležitosti. Viem, nejde vám o žiaru reflektorov, o nablýskané medaile, oveľa dôležitejšie je pre vás pokoj a istota na prácu, ktorou zabezpečujete našu krajinu, životy nás všetkých. V tom spočíva aj podstata služby nášho ministerstva.

Skláňam sa pred vašou poctivou prácou a z celého srdca vám v mene všetkých obyvateľov za ňu ďakujem.

Čo potrebuje Slovensko?

JOZEF SEDLÁK

predseda Klubu poľnohospodárskych novinárov

Pokoj a dobrých hospodárov, na pôde predovšetkým. Pretože prosba z Otčenáša chlieb náš každodenný, daj nám pane, stále platí. Sebestačnosť na Slovensku, ktoré sa vždy vedelo užiť vlastnými potravinami, upadla hlboko pod prípustnú hranicu.

V dejinách sa ustálilo delenie na obdobie pred a po narodení Krista. Stále platí. No počnúc rokom 2020 čoraz častejšie počuť o novej ére, o čase pred a po vypuknutí pandémie koronavírusu. Spolu s klimatickou zmenou, ktorá už zreteľne mení klimatické podmienky také dôležité pre poľnohospodárstvo, výrazne menia hospodárenie na pôde aj nové technológie – najmä digitálne.

Áno, vstúpili sme do novej éry, ktorú svojimi dramatickými dosahmi na ekonomiku a ustálené zvyklosti života zmenila pandémia. Až jej príchodom sme si uvedomili, ako je ľudstvo a najmä krajiny s krehkými ekonomikami zraniteľné. Slovensko patrí medzi ne. Pandémia rámčovaná klimatickou zmenou a novými technológiami sa stala obrovskou výzvou. Nastavila nám zrkadlo, ako vnímame svet, v čom doteraz spočívali hodnoty tzv. kvalitného dobrého života (dom, byť, auto, dovolenky pri mori a, samozrejme, lacné potraviny). V tom zrkadle dobre vidno, ako spoločnosť, jej politické špičky, ktoré tvoria programy rozvoja do budúcnosti, vnímajú poľnohospodárstvo, potravinárstvo a vidiecku krajinu.

Z poľnohospodárstva, všetci aktívni poľnohospodári to už dobre vedia, sa dávno stalo odvetvie s vysokými nárokmi na vedomosti, nové zručnosti. Pritom pohľad väčšiny súčasníkov na dorábanie chleba, pestovanie zeleniny či obrábanie vinohradov a ovocných sádov, chov dobytka, oviec či hydiny akoby zmrzol v čase. Veľa ľudí vníma prácu na poli a v maštali ako čosi podradné. Ešte stále počuť z úst rodičov, ako odkazujú deťom: ak sa nebudeš učiť, pôjdeš ku kravám. Alebo tu najmä medzi dorastajúcou generáciou planie túžba okamžite ozeleniť krajinu, vrátiť jej idylickú podobu, akú nám zanechali vo svojich obrazoch maliari Martin Benka, Jan Hála či Mária Medvecká.

Lenže dva razy nevstúpiš do tej istej rieky. Máme za sebou 75 rokov rozporuplného vývoja. Žijeme naozaj v dobe, ktorá radikálne všetko mení. Ak sme doteraz hovorili o globalizácii, čoraz viac, a to aj v súvislosti s tzv. uhlíkovou stopou, zaznieva požiadavka lokalizácie, čo neznamena nič iné len oživenie a posilnenie miestnej, teda domácej výroby potravín. Vidíme, že dopyt po slovenských potravinách rastie, ale je ich málo, realitou sú zvyšujúce sa dovozy. Miliardám eur, ktoré vyjadrujú pasívnu obchodnú bilanciu, ľudia nie vždy rozumejú, ale keď samospráva povie, že medziročne stúpol denný dovoz potravín zo zahraničia na Slovensko zo 700 na 830 kamiónov, všetkými spotrebiteľmi to hrkne.

Niečo v štáte slovenskom je zhnité, mohli by sme parafrázovať Shakespeara. Potrebujeme zmenu. Voláme po nej už dlho a nevieme si rady s tým základným, ako ju vlastne urobiť. Na tejto otázke sa triestia predstavy politických strán, ale aj samotných poľnohospodá-

rov. Prečo by aj nie, nielenže máme veľa politických strán, ale ešte aj množstvo samosprávnych organizácií. Akoby sme boli prekliati Svätotopľukovým dedičstvom, nevieme sa zjednotiť na základnej životnej otázke.

Generácie slovenských roľníkov ľpeli na svojej pôde. Nie je to tak dávno, ešte po druhej svetovej vojne na Orave vyvážali v zime na saniach maštalný hnoj na úzke pásiky roľníckych vysokých nad dedinami. Bola to nielen ukážka nesmiernej obety a hrdlačenia, ale aj svedectvo hodnoty, akú mal v ich očiach kúsok pôdy. Už dávno to neplatí. Najmä nižinné poľnohospodárstvo je produktívnejšie. Aj preto sú dnes tisíce hektárov lúk a hŕňných pasienkov zarastené lesom a pôdu vnuci a pravnci predávajú s ľahkým srdcom, lebo je to vari posledné, čo sa dá z dedičstva minulosti zhodnotiť.

Skrie nás to. Žeby kapitál až príliš vstúpil do našich životov, vytvoril veľké agrokonglomeráty, ktoré vidia len zisk? Otvára sa veľké množstvo otázok na bohatú a vášnivú diskusiu, lebo veci nie sú také jednoznačné, ako sa možno na prvý pohľad zdajú. Spomeňme si na repku, veľkosť lánov, remízky a vetrolamy v krajine, ale aj štruktúru pestovaných plodín. K súčasnej podobe poľnohospodárstva sme však o. i. dospeli aj v dôsledku rozpadu potravinárstva. To je dnes okypené o mnohé spracovateľské kapacity a nie je schopné spracovať všetky plodiny, ktoré by sme chceli a mali pestovať. Technologický dlh potravinárov vystúpil k jednej miliarde eur.

Začínáme chápať, že musíme zmeniť náš prístup k poľnohospodárstvu. Posceľovať tisíce drobných parceliek, usporiadať rozdelené pozemkové dedičstvo. Potom sa môžeme pustiť do ozeleňovania krajiny.

Ako vlastne na to? Potrebujeme, aby naše srdcia bili menej vzrušene, aby sme sa na problémy pozreli s chladnou myslou a aby sme my, poľnohospodári, hľadali cesty k sebe a nie od seba. Aby sme rýchlo oddelili kúkoľ od zrna, aby sme ne-

míňali čas na plané diskusie, kde nedokážeme jeden druhého počúvať. Dajme priestor múdrym hlavám, ktoré povedia, ako skutočne na tom sme a ako si rozdelíme úlohy, čo budú robiť veľké poľnohospodárske podniky, čo stredné, čo malé rodinné a začínajúce farmy mladých hospodárov.

Súťaž Top Agro Slovenska už 25 rokov dáva do pozornosti najlepšie manažérske výkony v podnikaní na pôde, a to vo všetkých podnikateľských formách. Rok čo rok nachádzame dostatok konkrétnych príkladov rôznych ciest k prosperite, ukážok hospodárenia, ktoré zveľaduje a robí príjemnou na žitie tú či onú časť krajiny.

Oceňujeme a vážime si výkony malých, stredných aj veľkých, všetkých, ktorí venujú pôde a kúsku našej domoviny svoje srdcia a um. Naša krajina je pestrá pôdnymi a klimatickými podmienkami a tie si vyžadujú vysoko individuálny prístup. Práve on rodí aj primerané formy podnikania od malej rodinnej farmy až po veľké podniky. Rešpektujme túto pestrosť, je jednou z prvých podmienok veľkej spoločenskej dohody o slovenskom poľnohospodárstve v novej ére. Rešpekt, úcta jedného voči druhému, solidarita, svojpomoc, čistota vo vzťahoch, tu kdesi sa začína naša cesta k sebastačnosti.

Tohtoročná nádej pre potravinovú sebestačnosť

EMIL MACHO

predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory

Žijeme zvláštnu dobu. Obludná realita sa nám už mesiace zadiera stále hlbšie pod kožu, nedá nám spať a vytláča na okraj našej pozornosti ďalšie naliehavé témy, na ktoré nám akosi neostáva čas. V médiách čítame jednu negatívnu správu za druhou, sme svedkami rodiaceho sa chaosu, nejasných informácií, stresu a strachu. Veď kto by ho aj nemal. V tejto absurdnej situácii a pod vplyvom boja s červeným pichľavým nepriateľom nám príde až divné, ak si v mori covidových správ prečítame aj niečo pozitívne. Niečo, čo sa môže javiť ako svetielko nádeje na konci tohto dlhého, kľukatého a strašného tunela.

Úplne rovnako to platí pre situáciu v agropotravinárskom odvetví (a nielen v ňom). V oboch prípadoch je to o to vypuklejšie, že dnešný trend mediálnej pozornosti žičí práve tým negatívnym správam. Kde je problém, tam idú médiá. Ak príliš prší alebo príliš páli slnko, my, poľnohospodári a potravinári, sme v kurze. Máme mediálnu žatvu. Telefóny nám zvonja ostošesť a všetci novinári chcú vedieť, aké straty na úrode počítame. Zdražujú potraviny? Budeme viac dovážať? A čo na to potravinová sebestačnosť?

Poľnohospodárstvo a potravinárstvo však nie je a nesmie byť len o samých negatívnych informáciách. Hoci je zásadných problémov nahromadených za ostatných 30 rokov príliš veľa, hoci ich vie „poľahky“ riešiť už pomaly každý jeden spotrebiteľ, takzvaný samozvaný odborník na agropotravinárstvo, je našou úlohou predávať sa do médií aj pozitívnym spôsobom. Z úcty k sebe samému, z úcty k našej práci, z úcty k našim zamestnancom, z úcty k dedičstvu našich predkov. Veď pochváliť sa máme čím, hoci na prvý pohľad to tak možno nevyzerá. Naše stále potácajúce sa chlebové odvetvie totiž v sebe skrýva jeden obrovský potenciál, ktorý už dnes zosobňujú desiatky motivujúcich príbehov úspešných poľnohospodárskych manažérov po celom Slovensku.

Tých, ktorí dominujú v živočíšnej výrobe, pri práci s poľnými plodinami, tých, ktorí to nevzdali v ovocinárstve, tých, ktorí sa za každú cenu snažia udržať rodiace vinohrady v dobrej kondícii, ale aj tých, ktorí okrem dennej mravčej agrárnej činnosti stihajú aj príkladne spo-

lupracovať s obcou, s mikroregiónom, zveľaďovať životné prostredie či rozširovať pridruženú poľnohospodársku výrobu. Za každým jedným úspešným príbehom sú ľudia maximálne zapálení pre dobro veci, ľudia, ktorí na jednej strane zvládajú manažovať podnik, rodinnú farmu, ale na druhej strane sa vedú spoľahnúť aj na svojich zamestnancov. Práve oni sú a musia byť pevnými základmi, na ktorých sa dá stavať aj v časoch nepohody a celosvetovej koronavírusovej reality. Sú to práve oni, vďaka ktorým môžeme stále hovoriť, že posledný ešte nezhasol.

Áno, aj slovenskí poľnohospodári sa majú čím pochváliť. Ich úspechy síce nie sú pre bežnú verejnosť až také viditeľné, ako sú pono-

sy na počasie vo večerných televíznych správach, zato sú však tým pomyselným a už raz spomínaným svetielkom nádeje, na ktoré sa musíme my všetci zamerať. Úspešné príbehy sú v mnohých prípadoch na zamyslenie, kto v skutočnosti vyrába hodnoty pre krajinu a kto v skutočnosti ešte stále drží nad vodou našu vetnú potravinovú sebestačnosť. Sú to presne tí, ktorých inovatívne a odvážne myšlienky a rokmi získané skúsenosti nabádajú k inšpirácii robiť viac, lepšie, modernejšie, ekologickejšie a ktorí sú motivačným faktorom, že to ide aj na Slovensku. A to nielen z globálneho pohľadu, ale aj z pohľadu regionálneho rozvoja a vytvárania pestrosti a príležitostí na našich dedinách, na vidieku, na poliach.

Vážení slovenskí poľnohospodári, úspešní manažéri, pestovatelia, chovatelia!

Slávnostný večer, počas ktorého vám mali byť odovzdané ceny za vašu poctivú prácu pred zapnutými kamerami a bystkým zrakom fotografov za účasti špičky agropotravinárskych odborníkov a reprezentantov poľnohospodárskych a potravinárskych inštitúcií, ste si určite predstavovali inak. Žiaľ, aktuálny ročník TOP Agro je poznačený pandemiou koronavírusu

a prísnyimi opatreniami. O to viac si však zaslúžite úctu a uznanie celej spoločnosti, pretože ste našimi záchrancami hneď dvakrát: tým, že sa usilujete prispievať k potravinovej sebestačnosti Slovenska, ale aj tým, že dokázate práve v tejto ponurej dobe zabezpečovať plynulú výrobu potravín. Aj vďaka vám naďalej platí: máme sa kde liečiť, máme čo jesť. Čo je viac?

Za to všetko je naša spoločnosť už roky vašim dlžníkom. Bude trvať dlho, kým vám spotrebiteľia, obrazne povedané, splatia váš vklad do ich zdravia. Našou úlohou je preto ukázať im, čo sú vlastne slovenské potraviny, kto je ten odvážny poľnohospodár, ktorý má naďalej chuť meniť veci k lepšiemu a vyrábať zdravšie a ekologickejšie. Vo výchove musíme začať najmä našimi deťmi, tou najmladšou generáciou, aby ste raz v budúcnosti niektorým z nich odovzdali pomyselné kľúče od dobre fungujúceho poľnohospodárskeho podniku.

Ako predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory by som sa chcel vám všetkým oceneným v súťaži TOP Agro Slovensko čo najúprimnejšie poďakovať za to, že nielen vyrábate potraviny, ale že svojim pozitívnym prístupom aj spájate vidiek a robíte ho skladbou pestovaných plodín a chovom zvierat pestrejším. Ste tým zásadným dôkazom, že správne rozhodnutia prinášajú výsledky. Tie pozitívne.

A tie jednoznačne patria do prime time vysielania hlavných večerných správ.

Ďakujem.

Vlastné potraviny sú základný a zdravý prvok každého štátu

MARTIN HUBINSKÝ

manažér VÚB Banka pre poľnohospodárstvo

Neisté časy prinášajú aj prehodnotenie našich priorít alebo dokonca až úplnú zmenu hodnotového rebríčka. Do popredia sa dostávajú úvahy o stabilite a istote. Banka, ktorú už roky reprezentujem, to, samozrejme, vníma. Poľnohospodárstvo a potravinárstvo sme vo VÚB Banka už na jar počas prvej vlny pandémie koronavírusu označili za strategické odvetvie, na ktoré nesmie mať vplyv sprísňovanie úverových podmienok. Opäť sme potvrdili, že sme bankou agropotravinárskeho sektora. V neistom období, ktoré sme zažívali v prvých mesiacoch tohto roka, sme našich klientov podržali. Dlhodobu im vytvárame čo najlepšie podmienky na to, aby dokázali plynulo financovať svoje podnikateľské aktivity. Ale v jarných mesiacoch si celá spoločnosť uvedomila dôležitosť ich práce.

V napätom období sa ľudia nevrhali do autosalónov, do predajní nábytku či oblečenia, ale vytvárali si zásoby potravín. Mali obavy z neistoty, akú väčšina z nás pociťovala vôbec po prvý raz. V obchodoch nárazovo chýbala raz múka, inokedy cestoviny alebo droždie. V plnej nahote sa ukázala krehkosť agropotravinárskeho sektora, ale aj nás samých, ľudí.

Keď sme ako banka pred rokmi začali vnímať potrebu posilňovania nášho fungovania v poľnohospodárstve a potravinárstve, vyplynulo to práve z uvedomenia si jeho dôležitosti. Ľudstvo sa nemôže dostať do situácie, že prestane produkovať komodity a z nich vyrábať potraviny. Bol by to jeho koniec.

Potravinová bezpečnosť a sebestačnosť dostávajú po skúsenostiach z roka 2020 úplne iný význam. Musia byť základný a zdravý prvok každého štátu. Ďalšie odvetvia, či sa to niekoho dotkne alebo nie, sú až následné. Preto sme naše rozhodnutia okamžite smerovali v prospech agropotravinárstva, aby tým, ktorí krmia tento národ, sme nekomplikovali ich prácu.

Klienti sa pritom obávali. Poľnohospodári volali na naše pobočky a chceli vedieť, ako sa pre nich mení situácia. Nemenila sa nijako. Ukázali sme, že vyjadrenia o istote a stabilite nie sú len prázdny frázami, ale našim pohľadom na podporu agropotravinárskeho sektora.

Dokonca sme v tomto období viaceré podmienky uvoľnili. Postrehli to napríklad poľnohospodári, ktorí mali záujem investovať do nákupu poľnohospodárskej pôdy. Ak ešte v ostatných rokoch bola splatnosť úverov zameraných na nákup pôdy desať rokov, v súčasnosti sme ju zvýšili na dvadsať rokov. Naším klientom dôverujeme a poľnohospodárstvo patrí z hľadiska nesplácaných úverov k najmenej rizikovým sektorom.

Poľnohospodárom prajem, aby stabilitu, na ktorú si zvykli ako naši klienti, zažívali aj pri európskej a štátnej poľnohospodárskej politike. Aby si tí, ktorí o ich osude rozhodujú, spomenuli na jar rokovania o zriadení zelených koridorov na presuny potravín v rámci Európy, o radoch pred obchodnými prevádzkami a nedostatku niektorých výrobkov. Deklarované dovozy potravín v počte 800 kamiónov denne, ktoré musia prísť na Slovensko, aby naši ľudia neboli hladní, sú obrovským momentom pre tvorbu domácej aj európskej agropolitiky.

Naša banka je ochotná podieľať sa na štruktúrovaných zmenách nášho poľnohospodárstva, ktoré ho naštartujú k výrobe potravín, aby sa znížila závislosť štátu od dovozu. Podnebie Slovenska je priam predurčené na produkciu poľnohospodárskych komodít, vrátane ovocia, zeleniny či hrozna.

Na jednej z najprestížnejších súťaží na svete Vinalies Internationales Paris 2020, kde sa v úvode tohto roka hodnotilo takmer 3 000 vín zo 45 krajín, získali slovenskí vinári druhý najvyšší počet medailí, hneď po domácom Francúzsku.

Náš vinohradnícky sektor opäť ukázal, že je špička vo svete a stačil by aspoň minimálny záujem štátu, aby sa mohol premeniť na motor nášho poľnohospodárstva, ktorý by okrem iného pohol s agroturizmom alebo lokálnou ekonomikou v podobe rozvoja tradičných remesiel. Asi je zbytočné pripomínať vplyv vinohradníctva na krajino- tvorbu, na udržiavanie vody v krajine alebo na zamestnanosť.

To isté by sme mohli povedať o ovocinárstve a produkcii prírodných štiav alebo o chove mäsového dobytká, odchovaného na ze-

lených pastvinách, ktoré by sa dali vyvážať aj s pridanou hodnotou do zahraničia. Zvýšenie produkcie ošpaných a následné zníženie vývozu zrnín by taktiež podporili domácu výrobu. Nezabúdame ani na spracovateľský priemysel, ktorý musí byť úzko prepojený s poľnohospodárstvom.

Financujeme viacero rozvojových projektov, pri ktorých vyrastajú skleníky, technologické linky v rastlinnej výrobe, moderné spracovateľské prevádzky alebo novozaložené vinice a sady. Vieme a sme ochotní toho robiť oveľa viac. Potrebujeme však, aby naši klienti – poľnohospodári, pôsobili v stabilnom podnikateľskom prostredí, ktoré im prináša istotu. Poľnohospodárstvo je dielňa pod holým nebom, na ktorú vplyva každý výkyv počasia. Nevytvárajme im preto ďalšie neistoty, ktoré rezort za ostatných dvadsať rokov v zásadnej miere priklonil k jeho súčasnej štruktúre výroby.

Tí, ktorí sa aj v roku 2019 umiestnili medzi Top 100 poľnohospodárskymi subjektmi v súťaži Top Agro, dokážu na impulzy reagovať tak, aby to prinieslo ekonomický profit ich podnikom a najmä tisíc- kam rodín, ktoré zamestnávajú. Výsledky ich práce môže vidieť aj celá spoločnosť v podobe obrobenej a zdravej krajiny. Som rád, že vyhodnotené firmy v súťaži vnímajú aj túto svoju úlohu. A zato im patrí vďaka celej spoločnosti.

Oceneným v súťaži Top Agro prajem úspech a radosť z práce.

VÚB BANKA

Na pulte chceme slovenské potraviny

JÁN BILINSKÝ

generálny riaditeľ COOP Jednota Slovensko

Slovenské potraviny sú už niekoľko rokov veľkou spoločenskou i politickou témou. Ako by aj nie. Slovenské poľnohospodárstvo ako aj potravinárstvo stratili dych. Objemy výroby výrazne klesli a do výsostne slovenských potravinových vôd vtrhla zahraničná potravinová produkcia. Ľudia už na vlastnom jazyku zistili, čoho je hodná a pochopili, že nie je všetko zlato, čo sa blyští.

Chute národa, ktoré sa formovali po stáročia, neoklameš. Ozvali sa nástojčivo v nás a to hrá do karát nielen domácim poľnohospodárom, potravinárom, ale aj obchodu, ktorý staval na čerstvé a chutné slovenské potraviny. Sieť COOP Jednota Slovensko vždy predávala, predáva a aj chce predávať predovšetkým potraviny zo slovenských polí, fariem a potravinárskych podnikov. Je jedno, či malých alebo veľkých, dobre vieme, čo Slovákom chutí.

Našu príslušnosť k Slovensku nemusíme ničím dokazovať. Stačí sa pozrieť na pulty našich dvoch tisíc predajní rozosiatach po celej krajine. Na regáloch dominujú mliečne, mäsové, pekárenské výrobky vyrobené zväčša blízkymi regionálnymi producentmi, predávame slovenské ovocie, zeleninu a celý rad typických slovenských produktov, vyjadrujúcich chuť a vôňu našej krajiny – med a víno sú toho najlepším dôkazom. Chceme však mať lepšiu a pestrejšiu ponuku, sortiment ešte bohatší.

Nielen my, obchodníci z COOP Jednoty Slovensko, ale celá krajina, vidiek osobitne, má na to viac než dosť dôvodov. Čelíme klimatickej zmene, nevyhnutnosti znížiť uhlíkovú stopu, ktorú po sebe zanechávajú dovozy potravín z obrovských vzdialeností. Novým fenoménom je pandémia koronavírusu, ktorá v plnej nahote odhalila, aká je reálna sebestačnosť Slovenska v potravinách. Je naozaj najvyšší čas razantne zvýšiť domácu produkciu potravín.

Sme pripravení byť súčasťou tohto úsilia, koreníme v tejto krajine a uvedomujeme si hlbokú a rád by som zdôraznil – prirodzenú previazanosť medzi výrobou, spracovaním a obchodom potravín, ktoré vyrobili slovenskí poľnohospodári a potravinári a ktorých predaj sprostredkúva COOP Jednota Slovensko.

Aj my v obchode hľadáme spôsoby, ako byť lepší, pružnejší, ústretovejší a úspešnejší v predaji slovenských produktov. Nie je to náhoda, že sme sa rozhodli podporiť podujatie Top Agro Slovensko. Najlepšie manažmenty v poľnohospodárstve vynikajú nielen tým, že sú špičkoví v tom, čo pestujú, chovajú, ale príznačný pre nich je zmysel pre obchod a čo najlepšie zhodnotenie svojich produktov. Tak výroba, spracovanie agroproduktov ako aj obchod budú silnejšie, keď budú viac spolupracovať. Sme pripravení kooperovať, máme to v názve.

Pripomeniem, že COOP Jednota Slovensko je zoskupením 26 družstiev. Naša sila je v spolupráci, ktorá umožňuje byť v konečnom dôsledku efektívnejší. Kde inde, ak nie práve na pulte, kde sa roz-

hoduje, čo si spotrebiteľ – náš i váš zákazník – vyberie. A on si pýta, denne sa o tom presviedčame, slovenské potraviny.

Teraz sme vybudovali pri Senci veľký centrálny sklad na nákup ovocia a zeleniny s rozlohou 10-tisíc štvorcových metrov. Hľadáme doň slovenských producentov. Ponúkame záväzné kontrakty na veľké objemy toho, čo pestujete a čoho by ste mohli pestovať ešte viac. Radi nakúpime zemiaky, koreňovú zeleninu, papriku, rajčiny, cesnak a množstvo iných produktov. Nazdávam sa, že našou ponukou vieme garantovať slovenským dodávateľom istotu v podobe toho, že vedia, koľko plôch čím všetkým môžu obsiať. V našej ponuke je záruka zamestnanosti a ďalšieho rozvoja fariem. Vidíme to na predaji slovenských potravín, dopyt po nich rastie.

Priatelia, potrebujeme viac slovenských produktov. Máme dobré vzťahy s pestovateľmi maku, na našich pultoch bude aj tohto roku dosť medu, pretože už dlho a spoľahlivo spolupracujeme so slovenskými včelármi. Takéto dobré partnerské vzťahy v dodávkach a odbere za dobré ceny by sme chceli dosiahnuť napríklad pri predaji strukovín. Zatiaľ sme donútení voziť fazuľu a šošovicu z Kanady či Etiópie, pritom spolu s hrachom sú to plodiny, ktoré Slovensko vedelo vždy dopestovať toľko, koľko ich aj spotrebávalo.

Nazdávame sa, že nielen pestovaniu strukovín by prospelo, keby producenti vytvárali odbytové družstvá – organizácie výrobcov. Práve ony by umožňovali zoskupovať produkciu od viacerých pestovateľov a ponúkať nám ju vo väčších objemoch, v požadovanej kvalite, druhovo pestrejšiu. Rozumiem, že nehovorím nič nové, ale nášmu vzájomnému vzťahu by to prospelo a zvýšilo by to ponuku na pultoch.

Máme spoločné ciele. O tom sme sa presvedčili, keď sme sa na pôde COOP Jednoty Slovensko stretli spolu s ďalšími obchodníkmi (SAMO) a s našimi samosprávnymi organizáciami, teda Slovenskou poľnohospodárskou a potravinárskou komorou a Potravinárskou komorou Slovenska. Naše úsilie musí byť završené aj jasnou štátnou agrárnou politikou. Zdá sa nám, že tu už istý čas prešľapujeme. Počúvame síce o úsilí vlády podporiť sebestačnosť, ale zatiaľ je to len v podobe vyhlásení. To, čo potrebujeme, je nielen jasný smer potravinovej politiky, ale aj to, ako bude podporené celé agropotravinárstvo.

My ako obchod nič nepýtame, vidíme však, že ak má byť slovenský poľnohospodár a potravinár konkurencieschopný, musí štát vytvoriť porovnateľné podmienky, aké má konkurencia v susedných krajinách. Nejde len o priamu štátnu pomoc, ale aj o rôzne nepriame formy povzbudenia podnikania na pôde a spracovania potravín. Na mysl máme odvody, s ktorými dobre pracujú v Poľsku a nebolo by na škodu veci pracovať aj s takým nástrojom, ako je DPH.

Myslím, že vieme, kde nás topánka tlačí. Sme pripravení spolupracovať na oživení produkcie potravín. Je to spoločná túžba a cieľ nielen poľnohospodárov a potravinárov, ale aj nás obchodníkov. Chceme krajšie, potravinovo bohatšie Slovensko, ktoré dá ľuďom zdravý výživu, slovenskému vidieku viac práce a celej krajine prosperitu.

Zmenu prinesú najlepšie umy krajiny

KLAUDIA HALÁSZOVÁ

rektorka Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre

Slovenské poľnohospodárstvo prežíva dramatické obdobie. Stojíme pred prijatím závažných stratégií, zákonov a dokumentov. Tie rozhodnú o tom, či budeme patriť medzi štáty, kde si môžeme povedať, že vieme dobre využívať prírodný potenciál krajiny, vieme vyrobiť dosť potravín. A to spôsobom, ktorý uchová živú krajinu aj pre naše deti a ich deti. Spôsobom zabezpečujúcim celé spektrum potravín, ktoré sa od nepamäti na Slovensku vyrábali. Spôsobom, ktorý urobí krajinu, čo sme zdedili od našich rodičov a prarodičov, lepšou na život, ako je dnes.

Ruku na srdce, bez ohľadu na to, kam nás to názorovo ťahá, zrejme málokto z nás je spokojný so súčasným stavom. Za ostatných 75 rokov, ktoré výrazne zmenili svet, sme veľa dosiahli a zároveň aj veľa stratili. Stali sme sa krajinou veľkých experimentov, ktoré zakaždým hlboko zasiahli do ľudských myslí, životov i podoby Slovenska. Platíme za to veľkú daň. Boli sme sebestační v kľúčových potravinách dorábaných v miernom podnebnom pásme. V priebehu posledných tridsať rokov sme však v dôsledku rôznych okolností – väčšina z nás ich zažila na vlastnej koži – povážlivo hlboko klesli v produkcii mäsa, ovocia, zeleniny, zemiakov.

Všetci sa zhodneme na tom, že naše poľnohospodárstvo a potravinárstvo potrebuje štrukturálne zmeny. O tom, ako vyzerá poľnohospodárstvo, rozhodujeme my, poľnohospodári, ale nielen my. Aj politika obcí, v katastri ktorých hospodárime. A, pravdaže, najmä štát, jeho politické elity, ktoré tvoria hospodárske, teda aj poľnohospodárske stratégie. Je dôležité, aby im predchádzala diskusia, ktorá upriami pozornosť na to, ako akcelerovať oživenie sebestačnosti využívajúc prírodný potenciál Slovenska a všetkých podnikateľských foriem, ktoré tu máme, a zároveň upozorniť na riziká. Univerzita, z ktorej vzišlo niekoľko pokolení slovenskej poľnohospodárskej inteligencie, ponúka priestor na takúto diskusiu vyúsťujúcu do prijatia strategických rozhodnutí.

Celkom prirodzene sa natíska otázka, čo vie ponúknuť sama univerzita. Cítíme záväzok voči generácii akademikov Emila Špaldoňa,

Jána Plesníka, Juraja Hraška. Presadili sa nielen ako vedci, ktorí projektovali program sebestačnosti a udržateľnosti krajiny a súčasne vychovali mnohých z nás. Cítíme sa pokračovateľmi ich odkazu.

Aký môže byť náš vklad? Začneme od pôdy, máme ju rozdrobenú a pred nami stoja pozemkové úpravy. V záujme nášho prežitia treba vybudovať funkčnú krajinu. Takú, ktorá bude lepšie čeliť klimatickej zmene, suchu, erózii pôdy, záplavám. Takou je krajina, ktorá bude zelenšia, s pestrejšou biodiverzitou. No bez pozemkových úprav a následne dobrého hospodárenia v nej to nedosiahneme. Nepochybne, pre komplikované vlastnícke vzťahy treba dôkladne zvážiť, ako ich vykonáme. Na realizáciu pozemkových úprav chýba dostatok odborníkov. A my už ich pripravujeme, v aktuálnom akademickom roku sme otvorili študijný program pozemkové úpravy a informačné systémy v poľnohospodárstve pre takmer 20 študentov.

Podujatie TOP Agro Slovensko vyzdvihuje pozoruhodné manažérske výkony. Často počujeme otázku, či univerzita pripravuje dosť odborníkov pre rastlinnú a živočíšnu výrobu. Nuž na programoch takéhoto zamerania máme študentov dosť. Pred časom sa vymýšľali nové atraktívnejšie názvy, ale bol to vari život sám, nevyhnutná výmena generácií v zabehnutých podnikoch, vznik rodinných hospodárstiev, čo priviedlo synov a dcéry poctivých poľnohospodárov opäť k tradíciám. Tie sme doplnili novými potrebami z oblasti výroby potravín, výživy ľudí ako aj rozvoja vidieka. Získaný európsky patent na sušienky je výsledkom toho, že to robíme dobre.

Poľnohospodárstvo smeruje k multifunkčnosti, k tomu, že je nielen produkčné, ale aj environmentálne a zároveň sociálne. Pripravujeme preto napríklad aj absolventov, ktorí po skončení štúdia budú robiť poradenstvo priamo v teréne. Aj poľnohospodárstvo sa digitalizuje. Kolektív okolo prof. Vladimíra Rataja sa zaoberá využitím digitálnych

technológií v presnom poľnohospodárstve, ako je napr. riadený pohyb strojov po poli a variabilná aplikácia dusíka. Aj skupina mladých vedcov vedená doc. Vladimírom Cviklovičom disponuje niekoľkými pozoruhodnými patentovými riešeniami.

Rozbiehame vedecké projekty za zhruba 15 miliónov eur, ako sú inovácie v potravinách cez tzv. potravinový inkubátor v spolupráci so spoločnosťou Tekmar a Mc Carter. Výskumné centrum AgroBioTech umožňuje komplexné riešenie viacerých tém agropotravinárstva. Spolupracujeme s Národným poľnohospodárskym a potravinárskym centrom o. i. na koncepte Smart farmingu – inteligentného farmárstva. Pri tom všetkom je previazanosť rezortného výskumu s univerzitou veľmi dôležitá. A potom je tu napríklad projekt so Slovenskými biologickými službami zameraný na chov dobytky a zvýšenie produkcie zdraviu prospešných živočíšnych produktov. Ako vidno, hľadáme čo najviac možností, ako robiť vedu a výskum, ktorý dáva odpovede na to, čo potrebuje život sám.

TOP Agro Slovensko prináša množstvo praxou preverených príkladov, ako dobre robiť poľnohospodárstvo, a to v rôznych podnikateľských formách v pestrých pôdno-klimatických podmienkach. Oceňujem príkladné manažovanie, lebo je praktickou školou a návodom, ako sa posúvať dopredu. Práve tento manažérsky um treba zapojiť do tvorby ďalších vzdelávacích a vedecko-výskumných rozvojových plánov nielen našej univerzity, ale celého slovenského poľnohospodárstva a rozvoja vidieka.

Potravinári bijú na poplach v hodine dvanástej

DANIEL POTURNAY

prezident Potravínárskej komory Slovenska

Rok 2020 je výnimočný hneď v niekoľkých ohľadoch. Začiatok novej dekády je pre celý svet poznačený bojom s pandémiou spôsobenou novým koronavírusom. Aj nás postavil pred situáciu, ktorú sme v novodobej histórii ešte nezažili. Potravínárske odvetvie patrí medzi niekoľko z mála tých, ktoré musí aj napriek pandémie plynúlo pokračovať vo výrobe. A hoci kríza zasahuje skoro všetky potravínarské odvetvia, z výzvy na odškodnenie podnikov v súvislosti s COVID-19, ktorá bola vyhlásená začiatkom jesene pre spracovateľov, boli vylúčené druhospracovateľské odvetvia. Navyše z podpory boli vylúčené aj veľké podniky.

Na jar tohto roku sa uskutočnili voľby do zákonodarného zboru, ktorých hlavným krédom bola spoločenská objednávka na zmenu a boj proti korupcii. Po vymenovaní novej vlády sa v posledných mesiacoch dozvedáme o odhaľovaní jednej z najväčších korupčných afér v poľnohospodárstve, do ktorej boli zapojení bývalí vysokí predstavitelia Pôdohospodárskej platobnej agentúry a Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Potravínárska komora Slovenska vyjadřila rozčarovanie z rozsahu páchanej trestnej činnosti a počtu zadržaných osôb. Aj v predchádzajúcich rokoch požadovala transparentné procesy, vrátane odstránenia subjektívnych kritérií na hodnotenie žiadostí o nenávratné finančné príspevky či podporu väčšieho počtu subjektov nižšími čiastkami. Teraz komora podporuje očistný proces agrosektora a rovnako ako v minulosti vyzýva na nastavenie transparentných pravidiel v rámci činnosti štátnych agentúr a prideľovania podpôr.

Na poslednom valnom zhromaždení PKS predstavila strategické priority na podporu rozvoja výroby potravín na Slovensku. Boli podkladom na predvolebné rokovania so zástupcami politických strán. Bohužiaľ, mnohí politici stále chápú potravinárstvo len ako jednu časť priemyselnej výroby, a nie ako nevyhnutnú a neoddeliteľnú súčasť celého agropotravinárskeho odvetvia, bez ktorej nie možné zabezpečiť potravinovú sebestačnosť. Napriek tomuto nepriaznivému chápaniu dôležitosti potravinárstva musíme skonštatovať, že Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2020-2024 reflektuje mnohé z priorít, ktoré PKS považuje za kľúčové. Oveľa dôležitejšie ako samotný text programového vyhlásenia vlády je však jeho napĺňanie v praxi. Slovenskému agropotravinárstvu stále chýbajú základné kontúry Strategického plánu SR. Napriek snahám našej komory a niekoľkým stretnutiam nie je vôbec isté, či potravinárske podniky budú môcť byť samostatným

žiadateľom o podporu. Rovnako sme nezaznamenali iniciatívu na vypracovanie dlhodobej koncepcie poľnohospodárstva a potravinárstva či návrhy schém štátnej pomoci pre potravinárske odvetvie.

Dalšou dôležitou témou, ktorá rezonuje v poslednom období, je historická možnosť získania mimoriadneho príspevku z Európskej únie z Fondu obnovy EÚ. Tieto prostriedky sú jedinečnou šancou, ako na Slovensku obnoviť výrobu potravín. Investície do potravinárstva sú oblasťou, ktorá popri zdravotníctve, školstve, infraštruktúre, vede a výskume zasiahne každého jedného obyvateľa tejto republiky. Potravinárstvo je dlhodobou finančne poddimenzované, čo sa v súčasnej dobe prejavuje v historicky najvyššom a neustále sa zvyšujúcom negatívnom salde zahraničného obchodu s potravinami. Sme preto veľmi rozčarovaní zo skutočnosti, že v návrhu na čerpanie prostriedkov sa s oblasťou poľnohospodárstva a potravinárstva vôbec nepočíta. Samotný eurokomisár pre poľnohospodárstvo pritom vyzval

členské štáty, aby finančné prostriedky z Fondu obnovy pre poľnohospodárov uvoľnili čo najskôr a aby sa popri farmároch podporili aj spracovatelia.

Dalším dôležitým aspektom pre celkový rozvoj potravinárstva je priaznivé podnikateľské prostredie. S tým súvisia aj predvídateľné legislatívne procesy a možnosť odbornej verejnosti zapájať sa do diskusie pri príprave dôležitých právnych predpisov v rámci riadneho pripomienkového konania. V poslednom období sme však svedkami neštandardných legislatívnych iniciatív, ktoré môžu mať významný vplyv na potravinárske podniky a v konečnom dôsledku aj na ceny potravín. Určite mnohí zaznamenali spoločnú iniciatívu viacerých organizácií, ktorá bola reakciou na plánované zmeny triedeného zberu a niekoľkonásobné zvýšenie recyklačných poplatkov. Chcel by som teda apelovať na predstaviteľov vlády a zákonodarnej moci, aby sa takéto dôležité predpisy prijímali v neštandardnom legislatívnom procese, ale na základe predchádzajúcej diskusie so zainteresovanými subjektmi a po dôkladnom zvážení dosahu na podnikateľské prostredie.

Potravinári teda bijú na poplach v hodine dvanástej. Pokiaľ nebudú prijaté okamžité riešenia zo strany štátu, nie sme schopní zabezpečiť z vlastnej produkcie pre našich občanov kvalitné a cenovo dostupné potraviny. Súčasná vláda sa musí rozhodnúť, či má skutočný záujem v súlade so svojim programovým vyhlásením zabezpečiť pre občanov kvalitné a dostupné potraviny z lokálnych zdrojov, alebo nás všetkých vystaví v prípade potravinovej krízy napospas nedostatku potravín a závislosti od pomoci iných krajín.

Aj vlani pretrvával trend rozširovať pestovanie lepšie obchodovateľných plodín

Štefan Adam

riaditeľ NPPC-VÚEPP v Bratislave

Produkčný potenciál poľnohospodárskej pôdy na Slovensku bol aj v roku 2019 rozhodujúci pri zabezpečení širokej škály agropotravinárskych komodít pre domáce potravinárske i krmovinárske využitie. V snahe zvyšovať ekonomickú efektívnosť v poľnohospodárskych podnikoch pretrvával trend rozširovať pestovanie lukratívnejších lepšie obchodovateľných plodín, pričom ubúdajú plochy strukovín, zemiakov a krmovín. Významným faktorom, ktorý pôsobí na štruktúru pestovania niektorých plodín, je aj redukcia spracovateľských kapacít.

Rok 2019 sa vyznačoval veľmi teplým počasím a nedostatkom vlhky v apríli až júni. V lete zase úrodu ovplyvnili búrky s prívalovými dažďami, ktoré spôsobili škody na plodinách. Vplyv počasia sa odrazil aj na výsledkoch roku. Bol síce kladný vo výške 83 mil. eur, ale oproti predchádzajúcemu roku došlo k poklesu o 20,6 milióna eur. Zisk bol nižší aj v porovnaní s päťročným priemerom rokov 2014-2018. Spôsobil to pokles produkčnej výkonnosti, čo sa odrazilo následne vo výpadku tržieb, ktorý nevykompenzoval ani mierny nárast cien poľnohospodárskych výrobkov (o 1,8 %). Celkovo medziročne poklesli tržby z predaja vlastných výrobkov o jednu desatinu. Tržby v rastlinnej výrobe v dôsledku slabších hektárových úrod sa znížili až o 18,4 percenta.

Rozhodujúcu úlohu v ekonomike zohrali podpory, bez ktorých by bola väčšina poľnohospodárskych podnikov stratová. Takmer 73 percent z nich pochádzala zo zdrojov EÚ, len časť výdavkov bola spolufinancovaná zo štátneho rozpočtu SR. Podiel celkových podporných výnosov dosiahol 34,9 percenta a priamych platieb 17,4 percenta. To je výrazný nárast oproti roku 2018 – o 28,9 percenta a oproti päťročnému priemeru o 27,7 percenta. V štruktúre podpôr rozhodujúci podiel z hľadiska celkového objemu majú priame platby (50 %) a platby na rozvoj vidieka (28,8 %). Naďalej pritom pretrvávali diferencie medzi úrovňou podpôr poľnohospodárstva na Slovensku a v krajinách EÚ-15. Dôležitou a otvorenou otázkou do budúcnosti

je ich stropovanie s ohľadom na veľkosť pôdy a celkových podporných.

V minulom roku sa opäť posilnil trend dominancie rastlinnej výroby nad živočíšnou produkciou, ktorá poklesla o osem percent. Stavby jatočného hovädzieho dobytku boli nižšie o 13,4 percenta, ošípaných o 6,4 a oviec o 4,5 percenta. Stagnovali počty jatočných kôz a produkcia surového kravského mlieka. V snahe dosiahnuť priaznivejší výsledok hospodárenia a celkovú efektívnosť výroby poľnohospodári redukovali neefektívne odvetvia.

Nepriaznivé boli výsledky za agropotravinársky zahraničný obchod, ktorý znovu vykázal záporné saldo vo výške 1 812,5 mil. eur, čo bolo o 11,2 percenta viac ako pred rokom.

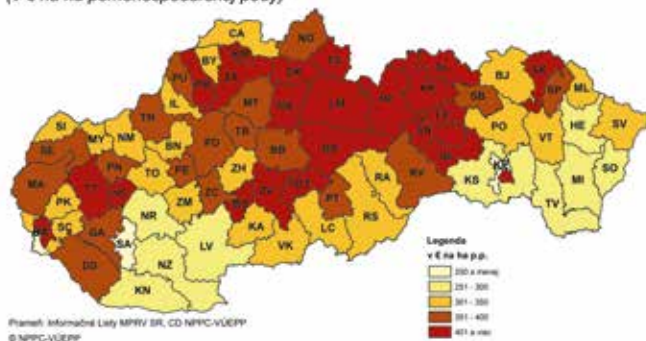
Vlaňajšie výsledky sa odrazili aj na záujme podnikov prihlásiť sa do 25. ročníka súťaže TOP Agro Slovensko. Bolo ich vyše 480, z toho 157 samostatne hospodáriacich roľníkov. Vyhodnotenie vykonal NPPC-VÚEPP na základe

uložených výsledkov v údajovej databáze Informačných listov MPRVSR. Pri hodnotení boli použité nasledovné základné ukazovatele:

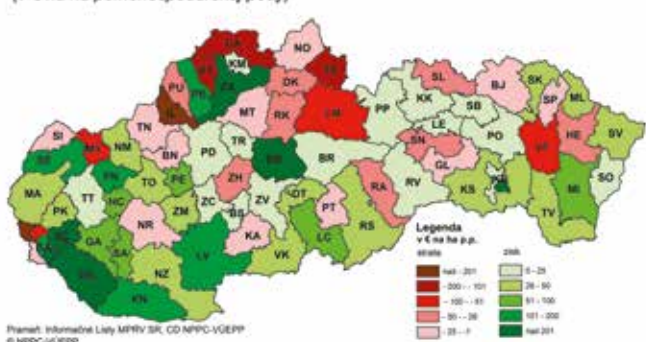
- rentabilita celkového kapitálu
- nákladovosť výnosov z hospodárskej činnosti bez dotácií
- produktivita práce z pridanej hodnoty

Zohľadnili sa aj ďalšie ukazovatele, a to najmä obrat, tržby z rastlinnej a živočíšnej výroby, stavy hospodárskych zvierat či počet zamestnancov. Ostatné kritéria – triedenie podnikov podľa organizačno-právnych foriem a prírodných podmienok boli zachované ako v minulých rokoch. Podniky sú zaradené do znevýhodnených oblastí, ak 70 percent ich poľnohospodárskej pôdy patrí do týchto oblastí. Do úvahy sa okrem horských oblastí brali aj oblasti s prírodnými a špecifickými obmedzeniami. Každý z prihlásených podnikov mohol získať maximálne 300 bodov integrovaného ukazovateľa a podľa jeho výšky sa určilo poradie v rámci prvých sto podnikov. Zo súťaže TOP Agro bolo vylúčených 20 percent podnikov, ktoré vykázali stratový výsledok hospodárenia, mali vysoké záväzky voči Sociálnej poisťovni, resp. dosiahli minimálne hodnoty jednotlivých ukazovateľov.

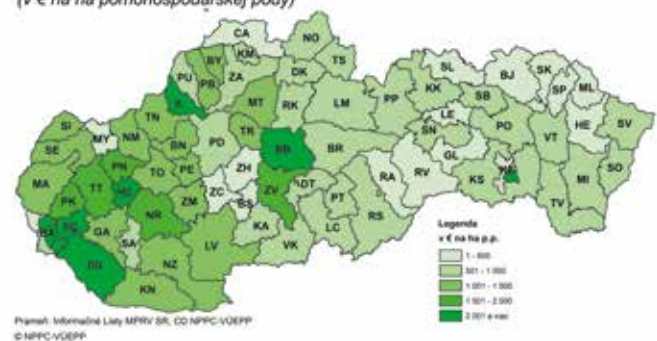
Neinvestičné podpory do poľnohospodárstva za právnické osoby za rok 2019
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

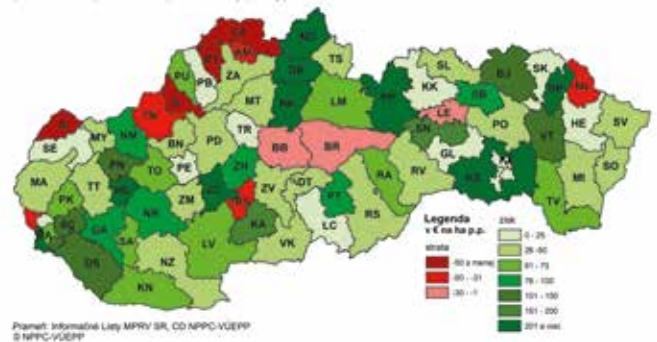
Výsledok hospodárenia poľnohospodárstva za právnické osoby za rok 2019
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Tržby z predaja vlastných výrobkov za rok 2019
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Výsledok hospodárenia SHR za rok 2019
(v € na ha poľnohospodárskej pôdy)

Top Agro – celkové poradie podnikov

(na základe finančno-ekonomických výsledkov za rok 2019)

Por. č.	Názov subjektu	Rentabilita celkového kapitálu v %		Nákladovosť výnosov z hospodárskej činnosti (bez dotácií) v €		Produktivita práce z pridanej hodnoty v € na pracovníka		Celkovo
		Hodnoty	Body	Hodnoty	Body	Hodnoty	Body	
1.	František Szaxon SHR, Zátin	11,86	94	61,00	93	172 365	99	286
2.	AGROMAČAJ, a.s., Kráľová pri Senci	19,18	99	77,47	91	135 981	94	284
3. – 4.	Ing. Zoltán Horváth – pestovateľ, Veľký Meder	9,15	89	76,33	92	171 071	97	278
3. – 4.	MK AGRO, s.r.o., Michalovce	20,80	100	87,80	86	122 642	92	278
5.	VITA – ZEL & company, s.r.o., Marcelová	13,10	97	96,46	83	49 357	87	267
6.	BAKA AGRO, s.r.o., Kubáňovo	10,56	91	84,64	88	42 087	84	263
7.	PLANTEX, s.r.o. Veselé pri Piešťanoch	12,76	95	88,24	85	36 601	80	260
8.	SEMA HŠ, s.r.o., Sládkovičovo	11,47	92	94,30	84	35 703	79	255
9.	AGROMIX výrobo-obchodná spoločnosť, s.r.o., Sedliská	16,06	98	87,39	87	25 381	69	254
10.	Zdenek Černay, SHR, Senec	2,86	61	49,06	94	164 979	96	251
11.	AGROCOOP IMEL, a.s., Imeľ	8,07	86	101,44	82	30 262	76	244
12. – 14.	ZELSTAR, s.r.o., Zemné	6,61	84	107,41	72	46 645	86	242
12. – 14.	AGROSPOL, s.r.o. Michalovce, Čechov	9,68	90	109,31	67	45 478	85	242
12. – 14.	Družstvo Agropol, družstvo Boľkovce, Lučenec	8,65	87	101,80	80	29 620	75	242
15.	Ing. Peter Badiar – BONUM, Bratislava	1,74	44	36,91	96	154 969	95	235
16.	Podielnícke poľnohospodárske družstvo Komjatice	6,09	80	106,71	74	32 544	78	232
17.	PD Popudinské Močidlany, družstvo	8,81	88	105,14	76	23 374	63	227
18.	Poľno SME, s.r.o., Palárikovo	4,67	76	103,54	77	26 394	71	224
19.	GRANELAM, a.s., Ostrov	2,65	60	101,71	81	40 075	82	223
20.	Poľnohospodársky podnik, a.s., Hajná Nová Ves	11,47	93	107,78	71	20 905	56	220
21.	Ing. Ľubor Paulen, Topoľčany	1,45	37	80,02	90	63 256	88	215
22.	AGRO – GOMBÁR, s.r.o., Dvory nad Žitavou	7,09	85	110,90	65	23 242	62	212
23.	Ján Jelen, SHR, Nová Dedina	0,23	13	29,19	99	131 092	93	205
24.	Ing. Peter Horváth, SHR, Galanta	0,24	14	34,40	98	92 497	91	203
25.	Attila Tóth, SHR, Salka	0,07	7	43,83	95	175 109	100	202
26.	Klára Kissová, SHR, Želiezovce	12,90	96	129,49	15	84 727	89	200
27.	OVD – Ovocinárske družstvo, Dvory nad Žitavou	1,94	50	102,58	79	24 297	67	196
28.	Ing. Jozef Mikuš Fa JM Vinárstvo, Doľany	0,02	3	27,56	100	91 447	90	193
29.	AGRO – PODHORIE, s.r.o., Oravské Veselé	5,79	79	106,95	73	15 514	40	192
30.	Ing. Jozef Gajdoš, SHR, Maňa	0,01	2	84,09	89	171 645	98	189
31.	AGRO – NV, a.s., Nemčiňany	3,39	70	116,36	43	27 991	73	186
32.	POLNOCHOV, s.r.o., Blesovce	5,78	78	108,10	69	15 207	37	184
33. – 34.	Poľnohospodárske družstvo Neverice	2,59	59	113,00	57	21 850	58	174
33. – 34.	Poľnohospodárske družstvo Veľký Kýr	6,14	81	113,25	54	15 508	39	174
35.	FARMA MAJCICHOV, a.s., Majcichov	1,73	43	114,25	51	30 594	77	171
36. – 38.	PIAL – AGRO, s.r.o., Nitra	2,27	53	115,46	46	25 804	70	169
36. – 38.	GAMA – poľnohospodárske družstvo Pavlovce nad Uhom	3,64	73	118,22	36	22 399	60	169
36. – 38.	Podielnícke poľnohospodárske družstvo Rybany	2,99	66	112,65	58	16 695	45	169
39.	PPD Prašice sídlo Jacovce	2,91	64	113,00	56	17 501	48	168
40.	AGRODAN, s.r.o., Koš	2,94	65	118,01	37	23 885	65	167
41.	Poľnohospodárske družstvo v Šenkviaciach	1,04	31	111,79	62	27 962	72	165
42.	Roľnícke družstvo podielníkov Most pri Bratislave	1,66	40	108,42	68	19 645	53	161
43.	AGROPEX, s.r.o., Sklabiná	3,29	68	123,69	24	24 560	68	160
44. – 46.	Agrocoop, p.v.d., Hul	1,39	35	116,91	41	39 010	81	157
44. – 46.	Novogal, a.s., Dvory nad Žitavou	0,45	20	103,37	78	21 930	59	157
44. – 46.	Poľnohospodárske družstvo Dolné Otrokovce	3,50	72	110,24	66	11 099	19	157
47.	Agro Gajary, s.r.o.	2,88	62	139,07	9	41 538	83	154
48.	FOOD FARM, s.r.o., Trnava	3,32	69	105,97	75	3 976	5	149
49.	Anna Beníková, SHR, Papradno	0,01	1	35,77	97	17 673	50	148
50. – 51.	Poľnohospodárske družstvo Sokolce	1,87	46	111,22	64	14 736	35	145

Por. č.	Názov subjektu	Rentabilita celkového kapitálu v %		Nákladovosť výnosov z hospodárskej činnosti (bez dotácií) v €		Produktivita práce z pridanej hodnoty v € na pracovníka		Celkovo
		Hodnoty	Body	Hodnoty	Body	Hodnoty	Body	
50. – 51.	FirstFarms Mast Stupava, a.s., Malacky	6,53	82	112,21	61	2 453	2	145
52. – 53.	Poľnohospodár Nové Zámky, a.s.	1,46	38	114,56	49	21 685	57	144
52. – 53.	Poľnohospodárske družstvo Chorvátsky Grob Bernolákovo so sídlom v Chorvátskom Grobe	4,56	75	112,35	60	7 921	9	144
54.	Poľnohospodárske družstvo Okoč-Sokolec, Okoč	0,81	27	113,39	53	20 597	55	135
55.	Roľnícke družstvo Samuela Jurkoviča, Sobotište	3,47	71	118,31	35	13 421	27	133
56. – 57.	Družstvo podielnikov Včelince, Rimavská Sobota	0,22	11	113,05	55	24 000	66	132
56. – 57.	Roľnícke družstvo Bzovík	1,68	41	116,13	44	17 279	47	132
58.	MATEX, s.r.o., Veľké Kapušany	1,76	45	114,51	50	14 754	36	131
59.	Poľnohospodárske družstvo Veľké Zálužie	0,55	22	115,33	47	22 508	61	130
60.	Poľnohospodárske družstvo Hlohovec	0,36	19	111,42	63	16 717	46	128
61.	Poľnohospodárske družstvo Jaslovské Bohunice	2,36	56	115,03	48	11 773	22	126
62. – 63.	TopToma, s.r.o., Dunajská Streda	0,51	21	117,07	40	23 440	64	125
62. – 63.	Poľnohospodárske družstvo v Chynoranochoch	0,83	29	116,87	42	20 472	54	125
64.	Poľnohospodárske družstvo "Goral", Veľká Franková	2,90	63	117,47	39	11 486	20	122
65.	Agro Ladzany, s.r.o., Hontianske Nemce	0,02	4	107,84	70	16 529	44	118
66.	Poľnohospodárske družstvo Dubnica nad Váhom	2,53	58	122,68	26	14 372	33	117
67.	Združenie agropodnikateľov, družstvo Dvory nad Žitavou	0,32	17	125,38	21	28 332	74	112
68.	Kukučínov – Poľnohospodárske družstvo	0,69	24	113,79	52	14 463	34	110
69. – 70.	Poľnohospodárske výrobné-obchodné družstvo Mokrance	1,25	34	119,19	32	16 309	43	109
69. – 70.	QUATTRO trade AGRO, s.r.o., Rožňava	2,28	54	120,80	30	13 305	25	109
71. – 72.	AGROTOP Topoľníky, a.s.	0,22	12	115,76	45	17 671	49	106
71. – 72.	Poľnohospodárske družstvo Podolie	0,98	30	118,38	34	16 243	42	106
73.	Roľnícka a obchodná spoločnosť Bojničky, a.s.	1,69	42	120,33	31	14 061	32	105
74.	AGRO-DRUŽSTVO Trebatice	2,14	51	124,88	23	13 825	30	104
75.	CONTAX EKO, s.r.o., Nový Ruskov	0,81	26	112,55	59	10 530	17	102
76.	Vysokoškolský poľnohospodársky podnik SPU, s.r.o., Koliňany	1,09	32	121,62	28	16 063	41	101
77.	Poľnohospodárske družstvo KOLTA	0,08	8	117,73	38	18 757	51	97
78.	Roľnícke družstvo podielnikov Dolné Dubové	6,56	83	146,57	5	7 206	7	95
79. – 80.	PD "Ponitrie" Preseľany	0,10	9	122,31	27	18 783	52	88
79. – 80.	Roľnícke družstvo Častkov	2,44	57	126,39	20	8 352	11	88
81.	Agro družstvo Staré, Zbudza	3,13	67	145,06	6	10 051	14	87
82. – 83.	Poľnohospodárske družstvo Kátlovce	2,35	55	144,18	7	11 795	23	85
82. – 83.	Roľnícke družstvo KOROMLA	3,89	74	149,77	3	7 406	8	85
84.	Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Pobedime	1,92	49	127,40	17	10 501	16	82
85.	Spolchov, s.r.o., Východná	5,21	77	150,11	1	1 324	1	79
86.	Poľnohospodárske družstvo Vršatec	1,09	33	126,90	19	12 582	24	76
87.	Podielnícke roľnícko-obchodné družstvo Bobrov	0,72	25	125,38	22	13 533	28	75
88.	Agrodružstvo Bystre	1,90	47	130,47	13	9 985	13	73
89.	Poľnohospodárske družstvo Družba so sídlom v Tupej	1,90	48	129,02	16	4 744	6	70
90.	Poľnohospodárske obchodné družstvo Veheč	1,47	39	129,82	14	10 442	15	68
91.	AGRORENT, a.s., Nesvady	0,05	5	119,06	33	13 665	29	67
92. – 93.	AGROSTAAR KB, s.r.o., Kráľov Brod	0,61	23	121,20	29	8 421	12	64
92. – 93.	Poľnohospodárske družstvo "TURIEC" so sídlom v Dubovom	2,16	52	143,20	8	3 128	4	64
94. – 95.	Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Smrečanochoch	0,27	15	127,35	18	13 384	26	59
94. – 95.	Poľnohospodárske družstvo Lieskovec	0,29	16	123,32	25	10 567	18	59
96.	Poľnohospodárske družstvo Tokajík, Nižná Oľšava	0,05	6	131,25	11	15 224	38	55
97.	AGRO-RACIO, s.r.o., Liptovský Mikuláš	0,83	28	130,52	12	7 939	10	50
98.	AGROZORAN, s.r.o., Michalany	0,35	18	134,83	10	11 603	21	49
99.	DONA, s.r.o., Veľké Revištia	0,14	10	147,54	4	13 985	31	45
100.	Poľnohospodárske družstvo Pliešovce	1,42	36	149,88	2	2 631	3	41

Poradie TOP podnikov

(podľa kategórií)

Por.	Názov	Body
------	-------	------

POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVÁ

Produkčné oblasti

1.	Družstvo Agrosopol, družstvo Boľkovce	242
2.	Podielnicke poľnohospodárske družstvo Komjatice	232
3.	PD Popudinské Močidlany, družstvo	227
4.	OVD - Ovocinárske družstvo, Dvory nad Žitavou	196
5. – 6.	Poľnohospodárske družstvo Neverice	174
5. – 6.	Poľnohospodárske družstvo Veľký Kýr	174
7.	Podielnické poľnohospodárske družstvo Rybany	169
8.	PPD Prašice sídlo Jacovce	168
9.	Poľnohospodárske družstvo v Šenkviach	165
10.	Roľnícke družstvo podielnikov Most pri Bratislave	161
11. – 12.	Agrocoop, p.v.d., Hul	157
11. – 12.	Poľnohospodárske družstvo Dolné Otrokovce	157
13.	Poľnohospodárske družstvo Sokolce	145
14.	Poľnohospodárske družstvo Chorvátsky Grob Bernolákovo so sídlom v Chorvátskom Grobe	144
15.	Poľnohospodárske družstvo Okoč-Sokolec	135
16.	Roľnícke družstvo Samuela Jurkoviča, Sobotíšte	133
17.	Poľnohospodárske družstvo Veľké Zálužie	130
18.	Poľnohospodárske družstvo Hlohovec	128
19.	Poľnohospodárske družstvo Jaslovské Bohunice	126
20.	Poľnohospodárske družstvo v Chynoranech	125
21.	Poľnohospodárske družstvo Dubnica nad Váhom	117
22.	Združenie agropodnikateľov, družstvo Dvory nad Žitavou	112
23.	Kukučínov – Poľnohospodárske družstvo	110
24.	AGRO-DRUŽSTVO Trebatice	104
25.	Poľnohospodárske družstvo KOLTA	97
26.	Roľnícke družstvo podielnikov Dolné Dubové	95
27.	PD "Ponitrie" Preseľany	88
28.	Poľnohospodárske družstvo Kátlovce	85
29.	Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Pobedime	82
30.	Poľnohospodárske družstvo Družba so sídlom v Tupej	70

Znevýhodnené oblasti

1.	GAMA – poľnohospodárske družstvo Pavlovce nad Uhom	169
2. – 3.	Roľnícke družstvo Bzovik	132
2. – 3.	Družstvo podielnikov Včelince	132
4.	Poľnohospodárske družstvo „Goral“, Veľká Franková	122
5.	Poľnohospodárske výrobné-obchodné družstvo Mokrance	109
6.	Poľnohospodárske družstvo Podolie	106

Por.	Názov	Body
------	-------	------

7.	Agro družstvo Staré	87
8.	Roľnícke družstvo KOROMLA	85
9.	Poľnohospodárske družstvo Vršatec	76
10.	Podielnicke roľnícko-obchodné družstvo Bobrov	75
11.	Agrodružstvo Bystré	73
12.	Poľnohospodárske obchodné družstvo Vechec	68
13.	Poľnohospodárske družstvo „TURIEC“ so sídlom v Dubovom	64
14. – 15.	Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Smrečanoch	59
14. – 15.	Poľnohospodárske družstvo Lieskovec	59
16.	Poľnohospodárske družstvo Tokajik, Nižná Olšava	55
17.	Poľnohospodárske družstvo Pliešovce	41

OBCHODNÉ SPOLOČNOSTI

Produkčné oblasti

1.	AGROMAČAJ, a.s., Kráľová pri Senci	284
2.	VITA – ZEL & company, s.r.o., Marcelová	267
3.	BAKA AGRO, s.r.o., Kubáňovo	263
4.	PLANTEX, s.r.o., Veselé pri Piešťanoch	260
5.	SEMA HŠ, s.r.o., Sládkovičovo	255
6.	AGROCOOP IMEL, a.s., Imeľ	244
7. – 8.	ZELSTAR, s.r.o., Zemné	242
7. – 8.	AGROSPOL, s.r.o. Michalovce, Čechov	242
9.	Poľno SME, s.r.o., Palárikovo	224
10.	GRANELAM, a.s., Ostrov	223
11.	Poľnohospodársky podnik, a.s., Hajná Nová Ves	220
12.	AGRO-GOMBÁR, s.r.o., Dvory nad Žitavou	212
13.	AGRO – NV, a.s., Nemčiňany	186
14.	POLNOCHOV, s.r.o., Blesovce	184
15.	FARMA MAJCICHOV, a.s., Majcichov	171
16.	PIAL – AGRO, s.r.o., Nitra	169
17.	AGROPEX, s.r.o., Sklabiná	160
18.	Novogal, a.s., Dvory nad Žitavou	157
19.	FOOD FARM, s.r.o., Trnava	149
20.	FirstFarms Mast Stupava, a.s., Malacky	145
21.	Poľnohospodár Nové Zámky, a.s.	144
22.	TopToma, s.r.o., Dunajská Streda	125
23.	QUATTRO trade AGRO, s.r.o., Rožňava	109
24.	AGROTOP Topoľníky, a.s.	106
25.	Roľnícka a obchodná spoločnosť Bojničky, a.s.	105
26.	CONTAX EKO, s.r.o., Nový Ruskov	102

Por.	Názov	Body
27.	AGRORENT, a.s., Nesvady	67
28.	AGROSTAAR KB, s.r.o., Kráľov Brod	64
29.	DONA, s.r.o., Veľké Revišťa	45

Znevýhodnené oblasti

1.	MK AGRO, s.r.o., Michalovce	278
2.	AGROMIX výrobná-obchodná spoločnosť, s.r.o., Sedliská	254
3.	AGRO – PODHORIE, s.r.o., Oravské Veselé	192
4.	AGRODAN, s.r.o., Koš	167
5.	Agro Gajary, s.r.o.	154
6.	MATEX, s.r.o., Veľké Kapušany	131
7.	Agro Ladzany, s.r.o., Hontianske Nemce	118
8.	Vysokoškolský poľnohospodársky podnik SPU, s.r.o., Koliňany	101
9.	Roľnícke družstvo Častkov	88
10.	Spolchov, s.r.o., Východná	79
11.	AGRO-RACIO, s.r.o., Liptovský Mikuláš	50
12.	AGROZORAN, s.r.o., Michalany	49

Por.	Názov	Body
SAMOSTATNE HOSPODÁRIACI ROĽNÍCI		
1.	František Szaxon, Zátin	286
2.	Ing. Zoltán Horváth – pestovateľ, Veľký Meder	278
3.	Zdenek Černay, Senec	251
4.	Ing. Peter Badiar – BONUM, Bratislava	235
5.	Ing. Ľubor Paulen, Topoľčany	215
6.	Ján Jelen, Nová Dedina	205
7.	Ing. Peter Horváth, Galanta	203
8.	Attila Tóth, Salka	202
9.	Klára Kissová, Želiezovce	200
10.	Ing. Jozef Mikuš Fa JM Vinárstvo, Dol'any	193
11.	Ing. Jozef Gajdoš, Maňa	189
12.	Anna Beníková, Papradno	148

PRAMEN: Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum –
Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva, Bratislava

PÖTTINGER

PNEUMATICKÝ SEJACÍ STROJ
KVALITNÁ SEJBA = VYSOKÝ VÝNOS

ŠPECIALISTA
V SEJBE REPKY

OBCHODNÉ ZASTÚPENIE FIRMY PÖTTINGER PRE SR:

Ing. Juraj Kandra, 0918 520 426, juraj.kandra@pottinger.sk, www.pottinger.sk

DEALERSKÁ SIET':

Agrobon Zvolen, s.r.o., Zvolenská Slatina • Agro-Auto, s.r.o., Veľká Lomnica, AT Agrotyp, s.r.o., Ružomberok
Agrozet Slovensko, s.r.o., Nitra, G-TECHNIK, s.r.o., Holíč • MOREAU AGRI, s.r.o., Madunice, vrátane stredísk
v rámci celej SR

Podniky podľa tržieb z rastlinnej a živočíšnej výroby

(2019, s podielom tržieb zo živočíšnej výroby viac ako 30 %)

Por.	Názov subjektu	Tržby z rastlinnej a živočíšnej výroby (tis. €)	Podiel tržieb zo živočíšnej výroby (%)
1.	Poľnohospodárske družstvo "Goral", Veľká Franková	830	99,70
2.	Novogal, a.s., Dvory nad Žitavou	14 633	98,04
3.	Poľnohospodárske družstvo Vršatec	1 813	92,06
4.	Družstvo Agrospol, družstvo Boľkovce, Lučenec	3 261	90,57
5.	Roľnícke družstvo Bzovík	2 970	87,90
6.	Poľnohospodárske družstvo Tokajík, Nižná Oľšava	272	87,42
7.	Družstvo podielníkov Včelince, Rimavská Sobota	1 466	78,75
8.	Podielnícke roľnícko – obchodné družstvo Bobrov	1 158	78,61
9.	CONTAX EKO, s.r.o., Nový Ruskov	566	78,48
10.	FARMA MAJCICHOV, a.s., Majcichov	13 948	73,20
11.	Poľnohospodárske družstvo v Chynoranoch	5 568	72,11
12.	Poľnohospodárske družstvo Lieskovec	1 979	69,42
13.	AGRO-RACIO, s.r.o., Liptovský Mikuláš	3 303	66,27
14.	Poľnohospodárske družstvo Okoč-Sokolec, Okoč	3 278	65,69
15.	AGROCOOP IMEĽ, a.s., Imeľ	3 673	65,49
16.	FirstFarms Mast Stupava, a.s., Malacky	4 226	60,27
17.	Roľnícke družstvo Samuela Jurkoviča, Sobotište	1 806	60,17
18.	Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Smrečanoch	2 428	57,17
19.	Poľnohospodárske družstvo Dolné Otrokovce	1 499	56,92
20.	Poľnohospodárske družstvo Dubnica nad Váhom	1 409	56,02
21.	Agro Ladzany, s.r.o., Hontianske Nemce	188	54,97
22.	FOOD FARM, s.r.o., Trnava	3 608	54,39
23.	Poľnohospodárske družstvo Podolie	2 540	53,69
24.	Podielnícke poľnohospodárske družstvo Rybany	3 663	50,98
25.	Roľnícke družstvo podielníkov Most pri Bratislave	1 303	50,63
26.	AGROPEX, s.r.o., Sklabíná	1 078	50,31
27.	AGROTOP Topoľníky, a.s.	2 136	48,99
28.	Poľnohospodársky podnik, a.s., Hajná Nová Ves	597	46,71
29.	Agrodružstvo Bystré	1 306	45,26
30.	Poľnohospodárske výrobo-obchodné družstvo Mokrance	1 721	45,08
31.	Vysokoškolský poľnohospodársky podnik SPU, s.r.o., Koliňany	3 049	44,88
32.	Poľnohospodárske družstvo Hlohovec	5 031	44,55
33.	PPD Prašice sídlo Jacovce	5 210	44,02
34.	AGRODAN, s.r.o., Koš	2 000	43,30
35.	Poľnohospodár Nové Zámky, a.s.	7 118	43,25
36.	Kukučínov – Poľnohospodárske družstvo	2 136	42,47
37.	AGROSTAAR KB, s.r.o., Kráľov Brod	2 912	40,27
38.	AGRO – DRUŽSTVO Trebatice	1 145	38,83

Por.	Názov subjektu	Tržby z rastlinnej a živočíšnej výroby (tis. €)	Podiel tržieb zo živočíšnej výroby (%)
39.	GAMA – poľnohospodárske družstvo Pavlovce nad Uhom	2 129	37,09
40.	AGRO – PODHORIE, s.r.o., Oravské Veselé	675	34,55
41.	Roľnícka a obchodná spoločnosť Bojničky, a.s.	2 027	33,09
42.	Združenie agropodnikateľov, družstvo Dvory nad Žitavou	5 677	32,26
43.	Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Pobedime	835	32,14
44.	Podielnícke poľnohospodárske družstvo Komjatice	2 577	32,04
45.	Poľnohospodárske obchodné družstvo Vehec	1 769	31,38
46.	Poľnohospodárske družstvo Veľké Zálužie	2 159	30,58
47.	AGRO – NV, a.s., Nemčiňany	1 532	30,03

PRAMEŇ: Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum – Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva, Bratislava

Podniky zamerané na živočíšnu výrobu

(2019, s podielom tržieb zo živočíšnej výroby nad 50 %)

Por.	Názov subjektu	Tržby zo živočíšnej výroby (tis. €)	Podiel tržieb zo živočíšnej výroby (%)
1.	Poľnohospodárske družstvo "Goral", Veľká Franková	827	99,70
2.	Novogal, a.s., Dvory nad Žitavou	14 347	98,04
3.	Poľnohospodárske družstvo Vršatec	1 669	92,06
4.	Družstvo Agrospol, družstvo Boľkovce, Lučenec	2 953	90,57
5.	Roľnícke družstvo Bzovík	2 610	87,90
6.	Poľnohospodárske družstvo Tokajík, Nižná Oľšava	238	87,42
7.	Družstvo podielníkov Včelince, Rimavská Sobota	1 154	78,75
8.	Podielnícke roľnícko-obchodné družstvo Bobrov	910	78,61
9.	CONTAX EKO, s.r.o., Nový Ruskov	444	78,48
10.	FARMA MAJCICHOV, a.s., Majcichov	10 210	73,20
11.	Poľnohospodárske družstvo v Chynoranoch	4 015	72,11
12.	Poľnohospodárske družstvo Lieskovec	1 374	69,42
13.	AGRO-RACIO, s.r.o., Liptovský Mikuláš	2 189	66,27
14.	Poľnohospodárske družstvo Okoč-Sokolec, Okoč	2 153	65,69
15.	AGROCOOP IMEL, a.s., Imeľ	2 405	65,49
16.	FirstFarms Mast Stupava, a.s., Malacky	2 547	60,27
17.	Roľnícke družstvo Samuela Jurkoviča, Sobotište	1 087	60,17
18.	Poľnohospodárske družstvo so sídlom v Smrečanoch	1 388	57,17
19.	Poľnohospodárske družstvo Dolné Otrokovce	853	56,92
20.	Poľnohospodárske družstvo Dubnica nad Váhom	789	56,02
21.	Agro Ladzany, s.r.o., Hontianske Nemce	103	54,97
22.	FOOD FARM, s.r.o., Trnava	1 962	54,39
23.	Poľnohospodárske družstvo Podolie	1 364	53,69
24.	Podielnícke poľnohospodárske družstvo Rybany	1 868	50,98
25.	Roľnícke družstvo podielníkov Most pri Bratislave	660	50,63
26.	AGROPEX, s.r.o., Sklabiná	542	50,31

PRAMEŇ: Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum – Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva, Bratislava

Ladislav Miko o novej agropolitike aj o stratégii „z farmy na stôl“

Európska komisia predstavila legislatívny návrh novej agrárnej politiky Európskej únie už v júni 2018. Nasledujúci rok však charakterizovalo výrazné spomalenie v jej príprave. Dôvody je potrebné vidieť aj v eurovoľbách a preskupení politických síl v rámci Európskeho parlamentu. Aktuálny rok 2020 sa javí ako oveľa aktívnejší. Nemecké predsedníctvo v Rade EÚ, ktoré prebieha v druhom polroku 2020, si stanovilo za cieľ urobiť výrazný posun v príprave novej Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP). Pred niekoľkými týždňami došlo k schváleniu pozície Európskeho parlamentu k nej. Ladislav Miko, vedúci Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku, v rozhovore odpovedá aj na otázky, ako vníma odsúhlasené stanovisko europarlamentu. A čo hovorí napríklad na v máji predstavený návrh potravinovej stratégie „z farmy na stôl“ z dielne Európskej komisie, ktorý má výrazne prepísať doterajšie pravidlá v poľnohospodárstve a úzko súvisí aj s novou agropolitikou.

Stovky pozmeňovacích návrhov sprevádzali schválenie pozície europarlamentu k novej agropolitike. Ako vnímate odsúhlasený návrh z 23. októbra 2020?

Na Spoločnú poľnohospodársku politiku vynakladá Európska únia takmer tretinu svojho rozpočtu. Ide teda o veľmi dôležitý finančný nástroj, a tak sme všetci sledovali prerokovanie návrhu Európskej komisie v Európskom parlamente. Na túto tému zaznelo veľa komentárov a preto uvediem niektoré informácie na správnu mieru. Samozrejme, že zatiaľ nejde o schválenie Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Ide len o schválenie spoločnej vyjednávacej pozície Európskeho parlamentu. Pre mnohých je však veľkým sklamaním, že sa nezachoval ako obvykle. Presnejšie – nesnažil sa zvýšiť ambíciu pôvodného návrhu Európskej komisie, ale naopak, túto ambíciu znížil.

Čo to znamená?

Napríklad to, že až 60 percent prostriedkov navrhuje parlament nechať v prvom pilieri Spoločnej poľnohospodárskej politiky na priame platby. Znížili sa tiež požiadavky na ich vyplácanie a objem finančných zdrojov v ekosémach, ktoré mali prispieť napríklad aj k napĺňaniu Zelenéj dohody (The European Green Deal). Z niektorých povinných opatrení sa stali dobrovoľné. Väčšina z nich znižuje ambície celej agropolitiky, aj keď celkové ciele zostali zachované. Dá sa však očakávať, že pri prerokovaní v Rade zástupcovia členských štátov opäť prídu s niektorými požiadavkami na zníženie ná-

ročnosti a pôvodne veľmi ambiciózne návrh Európskej komisie nebude vo výsledku tak prísne nútiť k zmenám správania, ale skôr motivovať dobrovoľnými nástrojmi. Či to bude stačiť a či to povedie k nevyhnutným zmenám, bude závisieť od nastavenia na národnej úrovni a od správania sa

tok na ochranu rastlín o päťdesiat percent. Túto stratégiu však nevysvetľujeme ako zníženie aktuálneho množstva o polovicu, ale ako redukciu rizík o polovicu. Ten cieľ nie je kvantitatívny, ale funkčný. Musia sa vyhodnotiť riziká a tie sa majú znížiť o polovicu. To nie je to isté a niektorí ľudia si to zamieňajú.

Ladislav Miko, vedúci Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku.

väčšiny poľnohospodárov. Mnohí sa však obávajú, že podobný prístup tu už v minulosti bol a efekt nepriniesol.

Európska komisia v máji predstavila dlhodobú potravinovú stratégiu „z farmy na stôl“. Čo od tohto návrhu očakávate?

Začnem tým, že pojem z farmy na stôl nie je nový a nebol objavený teraz. Existuje už dlhší čas, ale teraz sa stal ústrednou stratégiou Európskej komisie a súvisí s programovým dokumentom Zelená dohoda. Nie je možné dosiahnuť ciele, ktoré sú definované v Zelenéj dohode, bez toho, aby sme pokryli oblasť potravín. Značné objemy skleníkových plynov sa vytvárajú pri výrobe potravín či plastov, do ktorých sa potraviny balia. Takže je logické, že sa táto téma otvorila teraz s dokumentom Zelenéj dohody.

Aké návrhy zo stratégie „z farmy na stôl“ majú prispieť k šetrnejšiemu hospodáreniu?

Jeden z rukulapných bodov je zníženie prítomnosti potenciálnych škodlivých lá-

Takže krajiny nemajú znížiť podiel aplikovaných chemických ochranných prostriedkov o 50 percent?

Keby sme povedali, že každá krajina teraz zníži spotrebu o polovicu, tak by to znervyhodnilo tie, ktoré z akýchkoľvek dôvodov znížili používanie ochranných látok v minulosti. Práve preto je tam tá formulácia o znížení rizík a ich vyhodnotení. Tento sofistikovaný prístup nesúvisí len s objemom, ale najmä s účinnými látkami jednotlivých pesticídov. Myslím si, že k tomuto cieľu náš čaká ešte veľmi široká diskusia. Všetky členské štáty budú jej súčasťou a osobne by som sa toho nebál. Pracoval som v oblasti bezpečnosti potravinového reťazca a Európska komisia si bola vždy vedomá toho, že to nie sú jednoduché počty, ale zložitejší problém.

Návrh hovorí aj o zvýšení výmery ekologického poľnohospodárstva až na štvrtinu obhospodarovanej výmery, pričom súčasné ekoplochy na Slovensku nedosahujú ani polovičnú úroveň.

Investície do ekologického poľnohospodárstva sú do vyššej kvality produkcie a pridanej hodnoty. Takže tam by tie vplyvy nemali byť negatívne. Pritom pre štáty to bude pozitívne. Ide o úrodnosť pôdy, kvalitu vód alebo rozmanitosť živočíšnych druhov. To sú oblasti, ktoré potrebujeme do budúcnosti výrazne zlepšiť. Verím, že vyvrátíme aj to staré klišé, že v organickom poľnohospodárstve sú úrody dramaticky nižšie ako v konvenčnom. Vôbec to tak nie je. Ekologické poľnohospodárstvo poskytuje obdobné úrody, ale v zreteľne lepšej kvalite.

Takže týchto zmien sa naši roľníci báť nemajú?

Ak by sme chceli túto zmenu urobiť sami, bude nás to stáť veľa prostriedkov. Teraz máme príležitosť využiť európske zdroje na zmenu, ktorá pomôže najmä našim občanom v súvislosti so životným prostredím alebo dostupnosťou biopotravín. Pravda, zábery schválené v rámci stratégie z farmy na stôl budú nepochybne tiež ovplyvnené výslednou poľnohospodárskou politikou, takže aj na ich finálnu podobu si ešte musíme počkať.

Zaslúžené celkové prvenstvo pre rodinné hospodárstvo **F. Szaxona**

Výmera poľnohospodárskej pôdy (SHR)	1 215 ha
Počet stálych pracovníkov	7
Výnosy	1 605 917 eur
Zisk pred zdanením	270 601 eur

Vsúťaži Top Agro Slovensko sa meno Františka Szaxona zo Zátína sa na popredných miestach v rebríčkoch z posledných rokov objavovalo takmer pravidelne. A za výsledky v roku 2019 zaujal prvé miesto v celkovom poradí. Pri stretnutí s nim sa však ponáhlal upozorniť, že úspech je výsledkom spoločnej práce s manželkou Teréziou, synmi Františkom, Petrom, Tomášom a dcérou Annabellou, aj s ich rodinami.

František Szaxon pracuje v poľnohospodárstve celý svoj život. Začínal v miestnom družstve v Zátíne, kde pôsobil až do jeho úpadku. Už vtedy po návrate domov z práce venoval prakticky celý svoj voľný čas počas sezóny pestovaniu rýchlejšieho zeleniny na 42 ároch. Vypestovanú produkciu predával na trhoviskách severnejších regiónov Slovenska. A už vtedy mu vo fóliovníkoch za domom výrazne pomáhali jeho deti, kým sa ich rovesníci zabávali niekde pri vode či na športových ihriskách.

František Szaxon s manželkou Teréziou. Za nimi zľava: Peter, Annabella, František a Tomáš.

pov v CHKO Latorica. Z týchto lúk získavajú krmoviny pre vlastný chov mäsového dobytku, celkovo 220 kusov plemena Limousine. Pozberať odtiaľ tento rok krmoviny nebolo vôbec jednoduché. V máji sa im podarilo pokosiť a zlisovať seno na 120 ha v medzihrádzovom priestore, ale cez noc sa vyliala Latorica a všetko sa znehodnotilo, zostalo takmer na mesiac plávať vo vode.

Tohtoročná žatva bola v Zátíne jednou z najnáročnejších za posledné roky. V dôsledku častých zrážok a nestabilného počasia trvala takmer mesiac, od 8. júla až do 3. augusta, hoci dva vlastné kombajny Claas Lexion a tri v rámci služieb väčšinou zvládnu pozberať úrodu do dvoch týždňov. Výsledky žatvy však potešili, pri najpestovanejšej plošine ozimnej pšenici zožali z výmery 682 ha v priemere po 6,15 tony z hektára. Na lepších parcelách hektárové úrody atakovali osem ton. Tento rok mali viacerí poľnohospodári problém s kvalitou, ale u Szaxonovcov celá produkcia pšenice spĺňa elitné potravinárske parametre, s hodnotami NL 14 až 15 percent a priemerným 33-percentným lepkom. Horšie dopadol tohtoročný jačmeň jarný, ktorý bol poškodený výdatnými dažďami v spojení s víchricou a nesplnil predpísané sladovnícke parametre. Zrejme bude realizovaný ako krmný jačmeň. Ide o množstvo 650 ton. Mimochodom, v Zátíne vedú uskladiť až päťtisíc ton komodít v troch hangárových skladoch.

Oveľa lepšie sa darilo tento rok repke. Na výmere 206 ha zberali v priemere po 4,17 tony z hektára. Ak by sme pritom nepočítali dve slabšie parcely, kde bol už od začiatku problém s vývojom rastlín, priemerná úroda sa priblíži k 4,5 tony z hektára. A vý-

sledok z najlepších 50 ha? Viac ako slušných 4,8 t/ha. Szaxonovci si ako správni poľnohospodári uvedomujú dôležitosť zaradenia repky v osevnom postupe. Určite od tejto plodiny neplánujú ustupovať, aktuálne dokonca zvýšili jej výmeru na približne 300 ha. František Szaxon zdôrazňuje aj ďalší významný benefit: „Mali sme zmluvne dohodnutú dodávku 650 ton s určitou spoločnosťou, ktorá je vo financovaní odobratých komodít veľmi disciplinovaná. Po odbere repky a následnej fakturácii sme mali do 14 dní peniaze na svojom účte. Samozrejme, máme skúsenosti aj s opačnými príkladmi, keď na platbu musíme čakať podstatne dlhšie.“

Počas vlaňajšieho júna sa okolím Zátína prehnal silný ľadovec, ktorý značne poškodil kukuricu, pšenicu, jačmeň, slnečnicu a sóju. Najviac boli poškodené porasty zrnovej kukurice, čo spôsobilo najväčší pokles výnosu. Aj keď na nepoškodených a tých najlepších parcelách sa urodilo až po 14,5 tony kukuričného zrna z hektára. Počas našej tohtoročnej augustovej návštevy mala kukurica na 280 ha zber ešte pred sebou. Pohľad na porasty napovedal o minimálne porovnateľnom výsledku. Sója vlni sypala po 3,5 tony zo 187 ha a slnečnica po vyše štyri tony zo 156 ha.

Strojový park kvalitatívne a kvantitatívne považujú v Zátíne za dostatočný. No výkyvy počasia a čoraz kratšie časové úseky na optimálne pestovateľské zásahy ich nútia posilňovať jednotlivé technologické linky. Aj preto sa rozhodli kúpiť nový postrekovač Horsch Leeb spolu s traktorom John Deere a kombajn Claas Lexion 760. Investovali rovnako do strojov na spracovanie pôdy, nedávno pribudli Horsch Joker a Terrano.

Nová súprava zakúpená v tomto roku, traktor John Deere a postrekovač Horsch Leeb.

Claas Lexion 760 kúpili len nedávno pred zberom jesenných plodín.

Svoje rodinné hospodárstvo začali Szaxonovci zveľaďovať od roku 2002, krátko po kolapse miestneho družstva. V súčasnosti možno hovoriť o spoločnom hospodárení SHR a spoločnosti SAXAGRO, s.r.o., lebo pôsobia vo vzájomnej symbióze – využívajú rovnaký strojový park a zdieľajú rovnaké priestory. Spolu hospodária na 2 196 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho je do kategórie trvalých trávnych porastov zaradených 480 ha, vrátane takmer 300 ha prírodných bioto-

> KONTAKT

SHR František Szaxon
Hlavná 247
076 53 Zátín
Mobil: +421/ 905 494 299
e-mail: saxagro@gmail.com

Zeleninárstvo môže prudko rásť!

Pestovatelia zo Senca majú recept

Výmera poľnohospodárskej pôdy	7 000 ha
Výmera zemiakov a zeleniny	2 500 ha
Počet zamestnancov	500

Úvahy o tom, ako podporovať špeciálnu rastlinnú výrobu, sú výjavou každého vyššieho štátneho úradníka pôsobiacoho v agrárnom sektore najmenej ostatných desať rokov. Žiaľ, často činy, ktoré by vyvrcholili širšou ponukou slovenskej zeleniny na domácich a možno aj zahraničných pultoch, pôsobia ako rétorické cvičenia. Podľa nášho najväčšieho pestovateľa zemiakov a zeleniny – Juraja Mačaja – nie je potrebné vymýšľať zložité schémy podpôr, ale prijať jednoduché a stabilné opatrenia, ktoré navyše nie sú finančne náročné.

„Základný spôsob podpory produkcie ovocia a zeleniny by mal vychádzať z podpory výroby. To, samozrejme, v rámci európskej agropolitiky nie je úplne jednoduché. Existuje však výnimka, ktorá to umožňuje, a to formou podpory odbytových organizácií výrobcov,“ hovorí Juraj Mačaj, ktorý spolu s bratom Marekom a sestrou Lenkou vlastní rodinnú spoločnosť.

Sami Mačajovci sú začlenení do odbytovej organizácie, ktorú spotrebiteľia poznajú od roku 2004 pod názvom Zeleninárska. Združuje trinásťtisíc pestovateľov, ktorí hospodária na trinásťtisíc hektároch pôdy. Jej ročná produkcia sa neustále zvyšuje a za minulý rok dosiahla 120-tisíc ton zemiakov a zeleniny, ktoré okrem umiestňovania na domácom trhu putuje aj do Českej republiky a Maďarska.

Odbytové organizácie vznikali v západnej časti Európy desaťročia. Najmä vďaka nim dokážu tamojší farmári lacnejšie nakúpiť vstupy a, naopak, drahšie predat' svoju produkciu. Na Slovensku sme ich nástup nikdy naplno nezaznamenali. Často vzbudzovali u samotných poľnohospodárov nedôveru a nezaujem. Spájať sa do väčších celkov sa nezdalo ani vzhľadom na veľkosť našich

„Základný spôsob podpory produkcie ovocia a zeleniny by mal vychádzať z podpory výroby,“ myslí si Juraj Mačaj.

poľnohospodárskych subjektov ako nevyhnutné.

Medzitým západoeurópske odbytové organizácie farmárov stále silneli a dnes nie je výnimkou, keď ovládajú aj spracovateľské prevádzky alebo organizujú pre svojich členov zahraničný obchod. Ich produkty sa dostávajú na naše pulty a konkurovať im už nie je iba otázkou podpôr na hektár, ale najmä naše zaostávanie v logistike.

Na trend západoeurópskych odbytových organizácií najlepšie reflektovali slovenskí zeleninári a ovocinári, ktorí sú priamo v komunikácii s maloobchodom. Dnes na Slovensku existujú dve odbytové organizácie na ovocie, dve na zeleninu a zemiaky a ďalšie dve na zeleninu pestovanú v skleníkoch.

Zeleninári združení v odbytových organizáciách dokážu jednoduchšie realizovať finančne náročné investície.

„Predaj produkcie cez odbytové organizácie rastie na Slovensku tempom pätnásť percent ročne. Kto nie je v odbytovke, akoby to s pestovaním ovocia alebo zeleniny ani nemyslel vážne. Na odbytové organizácie pritom vo výraznej miere myslia aj operačné programy Európskej únie. Tie ich financujú na základe ich tržieb,“ tvrdí Juraj Mačaj.

Tento systém podpory je pritom v Európskej únii výnimočný, keďže spoločenstvo dvadsiatich siedmich štátov dlhodobo ustupuje od podpory produkcie a preferuje podporu udržateľného vidieka. V prípade odbytových organizácií však hovoríme o priamej podpore výroby. Čím vyššie tržby odbytová organizácia dosiahne, tým viac prostriedkov môže čerpať z operačného programu. „Týmto spôsobom by mal odbytový organizácie financovať aj štát, a to dofinancovaním operačných programov z národných zdrojov. Nehovoríme teda v pravom slova zmysle o podpore, ale skôr o pôžičke, ktorú pestovatelia ovocia a zeleniny cez svoje dane a odvody nasledujúci rok vrátia. Ak tržby nezvýšia, vyššiu podporu, samozrejme, nedostanú,“ vysvetľuje Juraj Mačaj.

Dnes sú z podpôr z operačného programu vyňaté zemiaky. Dôvody je potrebné podľa Mačaja vidieť v tom, že väčšina zemiakov, ktoré sa v Únii dopestujú, sú určené pre priemysel. To však nie je prípad Slovenska, ktoré ich produkuje najmä na konzum a sadiivo. Juraj Mačaj verí, že aj táto naša tradičná plodina sa do podpôr v rámci operačného programu dostane.

„Tému zaradenia zemiakov do operačného programu, ale aj národného dofinancovania odbytových organizácií komunikujeme s aktuálnym vedením ministerstva. Podľa našich prepočtov by celková ročná výška podpory z národných zdrojov mohla dosiahnuť štyri milióny eur. Keby sa produkcia za päť rokov zvýšila o 100 percent, o rovnaké percento narastie aj podpora,“ myslí si Juraj Mačaj a nazdáva sa, že v slovenskom zeleninárstve sme dosiahli dno pred dvoma rokmi.

Dnes sa hrá o to, aby sme dokázali podporiť plynulý rast produkcie ovocia a zeleniny a zlepšiť tak zahranično-obchodnú bilanciu. To, samozrejme, prinesie väčšiu pestrosť do nášho poľnohospodárstva a samotnej krajiny.

„Odrázili sme sa od dna a verím, že nám v raste pomôže aj štát. O domácu produkciu je záujem, ale zeleninárstvo je veľmi nestále v cenách a preto sa ho mnohí pestovatelia obávajú. Tí, ktorí na špeciálnej rastlinnej výrobe postavili svoju existenciu, potrebujú určitú mieru istoty,“ uzatvára Juraj Mačaj.

> KONTAKT

Agromacaj, a. s.
900 50 Kráľová pri Senci 455
Predseda predstavenstva:
Ing. Juraj Mačaj
Mobil: +421/ 903 256 680
e-mail: juraj.macaj@agromacaj.sk
www.zeleninarska.sk

Martin Kačur je úspešný aj vďaka spolupráci s otcom

Výmera poľnohospodárskej pôdy

683 ha

Tržby

554 874 eur

Zisk po zdanení

190 372 eur

Mnohí poľnohospodári dokázali za svoj život vybudovať úspešný podnik, ale po nich nemal kto prebrať žezlo. Našťastie, nie je to prípad Ing. Ivana Kačura z Michaloviec, ktorý nachádza vo svojom synovi Martinovi zdatného pokračovateľa. V súčasnosti hospodária spoločne, vo vzájomnej symbióze ako dve právne formy SHR a MK AGRO, s.r.o. Vlní sa k nim pridala aj dcéra Ing. Ivana Kačura Ing. Jana Nováková, ktorá pôsobí ako účtovníčka pre obe firmy. Spolu obrábajú približne 1 500 ha a s výnimkou 18 hektárov trvalých trávnych porastov je to výlučne len orná pôda. Určitú časť museli v súčasnosti vypustiť z užívania pre stavbu plynovodu. Bežným obrázkom sú teraz v chotári stavebné stroje, ktoré predelili viacero dovtedy ucelených parciel.

Na snímke zľava: Martin Kačur a traktorista Marián Nechtla.

Ivan Kačur pôsobil kedysi ako ekonóm na družstve v Malčiciach. Ekonomické zmysľanie a dobre premyslené investície ho sprevádzajú aj pri rozvíjaní vlastného podniku. V roku 2002 prevzal hospodársky dvor v miestnej časti Michaloviec – Topoľanoch a začal obrábať pôdu v okolí. Po pár rokoch získal výraznú posilu: po návrate z Anglicka v roku 2006 sa do práce v rodinnom podniku zapojil aj jeho syn Martin.

Tunajšie pôdy majú prívlastok ťažké íloviť. Držia lepšie vodu, ale v daždivom období časť polí zostáva nezriedka pod vodou, na čom má svoj podiel aj nedostatočne fungujúci odvodňovací kanál. O pôdu sa však vo firme starajú príkladne a mnohí by sa mohli prísť sem učiť. Ako jedni z prvých na okolí začali vo väčšom a pravidelne podryvať. Aj napriek vyššej nákladovosti, nedajú dopustiť ani na orbu. V miestnych podmienkach ide o rokmi osvedčený spôsob obrábania pôdy a úrody to len potvrdzujú. Naposledy si prevzali ocenenie za zrnovú kukuricu, vlnajšok jej priniesol umiestnenie v prvej trojke najlepších pestovateľov na celom Slovensku (vyhodnotenie NAJ naše pole). Slušné výsledky zaznamenávajú aj pri iných plodinách. Stojí

za tým najmä svedomitá ľudská práca a rozumné investovanie do vstupov. Na úspechoch má výrazný podiel aj agronóm Ing. Michal Pavlo, ktorý je skutočným odborníkom vo svojom remese.

Martin Kačur si pochvaľuje prácu všetkých pracovníkov: „Máme stabilizovaný kolektív zamestnancov, na ktorých sa vieme spoľahnúť po odbornej aj ľudskej stránke. V rámci sociálneho programu zabezpečujeme pre každého z nich raz ročne rekondičný pobyt v kúpeľoch, vrátane ich rodinných príslušníkov.“

Najväčšia časť výmery podniku zaberá každoročne pšenica, aktuálne 635 ha. V poslednej žatve očakávali, že táto plodina dopadne lepšie ako bol napokon konečný výsledok. Veľkou mierou k tomu prispela premnožená divá zver. „Napríklad, keď sme začali kosť jednu 80-hektárovú parcelu, z jednej strany sa ukazovala úroda vyše 6,5 t/ha. Ale ako sme kosili ďalej smerom k bývalému sadu, videli sme takmer holé vypasené miesta. Nakoniec to stlačilo celkový priemer z tejto parcely len na 4,2 t/ha. Väčšinou sejeme osinaté odrody, hlavne pod lesmi,“ s nechúťou spomína Martin Kačur. Medziročne zvýšili v podniku plochu repky z 80 na 140 ha, lebo je výbornou predplodinou a dobre sa predáva na trhu. Tento rok potešila snečnica, jednak úrodou okolo tri tony po hektári z výmery 185 ha, ale aj realizácnou cenou.

Pri téme obchodovania s agrokomoditami Martin Kačur dodáva: „Predžatevné zmluvy robíme len veľmi málo. V tomto roku sme zakontrahovali iba snečnicu so spoločnosťou RWA, prostredníctvom ktorej realizujeme až 70 percent obchodov. Po podpise zmluvy nastal neskôr cenový posun na trhu, ale partneri dokázali na to korektne zareagovať k vzájomnej spokojnosti. Repku sme predali po žatve na Slovensku a pšenicu od nás zvykne odoberať obchodný partner z Poľska, pričom často nemá problém uhradiť platbu pred faktúrou.“ K sladovníckemu jačmeňu sa Martin Kačur radšej ani nechcel vyjadrovať. V posledných rokoch tejto problematike dobre rozumie asi každý pestovateľ v okolí. Nesúvisí to ani tak s pestovateľskými výsledkami, ale skôr s nákupnou politikou regionálneho spracovateľa.

Moderné strojové vybavenie je základom na zvládnutie práce v optimálnych agrotechnických termínoch. V tomto smere je firma plne sebestačná, len počas zberu obilnín prichádzajú k trom vlastným kombajnom pomáhať ďalšie dva až tri. Za zmienku stojí, že najstarší 25-ročný John Deere vo firme je stále plne funkčný, na čom má veľký podiel šikovná obsluha. Hlavné práce na poli zvládajú s traktormi od výrobcov Claas, Lamborghini, Same a Valtra. Strojový park najnovšie doplnil nový traktor Claas Axion 850

Vlnajšie úrody kukurice zaradili spoločnosť MK AGRO medzi troch najlepších pestovateľov na Slovensku. Peknú úrodu naznačovali aj tohtoročné porasty.

a ťahaný postrekovač Hardi Navigator 3000 spolu s cisternou Pomot na dovoz vody. Pre budúcnosť sa hospodári pohrávajú s myšlienkou vybudovať sušičku, ale ekonomická efektívnosť im zatiaľ vychádza len v prípade spojenia viacerých poľnohospodárov.

Špeciálne lišty znižujú straty pri zbere sóje. Túto plodinu mali vo firme na 280 ha, z ktorých pozberali v priemere po 3,5 t/ha.

> KONTAKT

MK AGRO, s.r.o.

Letná 33/2876

071 01 Michalovce

Konateľ: Martin Kačur

Mobil: +421/ 903 726 224

e-mail: mkagro1@gmail.com

Z. Horváth: práca v poľnohospodárstve je 365-dňový nepretržitý kolotoč

Výmera poľnohospodárskej pôdy	398 ha
Počet zamestnancov	14
Stav hospodárskych zvierat	413 ks
Z toho počet kráv	180 ks

Na Slovensku sa súkromné hospodárenie po transformácii družstiev a reštitúcii majetku v drivej väčšine začalo rozvíjať v rastlinnej výrobe. Pre tých, ktorí mali vlastnú pôdu, to bol najjednoduchší a investične najmenej zaťažujúci spôsob gazdovania. Začiatok súkromného hospodárenia Ing. Zoltána Horvátha z Veľkého Mederu sa datuje k 17. februáru 1992, keď na základe vtedy platných legislatívnych pravidiel si vybavil povolenie súkromne hospodáriť a začal gazdovať na vlastných 70 hektároch pôdy, ktoré v rámci reštitúcie dostala jeho rodina naspäť do vlastníctva a užívania.

Jeho vzťah k pôde a k poľnohospodárstvu sa však vytváral už počas mladosti. Hoci po roku 1950 jeho rodine skonfiškovali skoro celý majetok a on mal rôzne ťažkosti a niektorých odporcov, podarilo sa mu dostať sa na poľnohospodársku vysokú školu v Brne.

Po jej ukončení začal svoju profesionálnu dráhu ako zootechnik v okolitých družstvách. Začiatkom 80-tych rokov to bolo významné odvetvie, hlavne na juhu Slovenska družstvá boli silné, rozvinuté, aj on mal na starosti, ako spomína, napríklad vyše tisíc kráv, 700 prasníc, 500 oviec, 30-tisíc nosníc, ba aj včely. Posledné jeho pôsobisko bolo družstvo v Čičove, kde bol hlavným zootechnikom.

Začiatky súkromného gazdovania boli ťažké, k vlastným pozemkom postupne prenajímal aj dokúpil ďalšiu pôdu, takže v súčasnosti z obhospodarovovaných takmer 400 hektárov má 130 ha už vo svojom vlastníctve.

Aj on sa na začiatku zamerl na rastlinnú výrobu, a to na tradičné poľné plodiny (obilniny, kukurica) a zeleninu. Tú mal na 20 hektároch, kde pestoval mrkvu, petržlen, cibuľu a zemiaky. Ale po celkovom útlme slovenského zeleninárstva a hlavne pri poklese realizačných cien na prelome tisícročia to po 10 rokoch vzdal. O pár rokov neskôr sa rozlúčil aj s chovom ošípaných, ktorý po počiatočnom veľkom boome takisto prestal byť rentabilný.

Zmenené podmienky nastolili požiadavku hľadať iné formy rentabilného hospodárenia. Na prelome tisícročia bola celá domáca živočíšna výroba v útlme, niektoré ešte existujúce družstvá a štátne majetky sa zbavovali svojich nerentabilných stád. Ing. Zoltán Horváth v tom čase vycítil príležitosť a začal postupne skupovať ponúkaný hovädzí dobytok. Pri našom rozhovore bez rozmýšľania sypal z hlavy údaje o počtoch nakúpených zvierat s presnými dátumami aj miestami, odkiaľ pochádzali, ako aj o ich cenách. A keď otvoril svoj denník, záznamy potvrdili doslovné jeho informácie.

Po získaní priestorov na hospodárskom dvore bývalého štátneho majetku vo Veľkom Mederi ich postupne rekonštruoval a pripravil vhodné priestory, kde umiestnil dobytok. Zvieratá sú v mašaliach s výbehmi, dojenie prebieha v automatickej dojárni. V súčasnosti z vyše 400-kusového stáda je 180 kráv a 58 vysokotelných jalovic, ktoré zabezpečujú pravidelný príjem finančných prostriedkov. Diplomy a uznania na stene jeho kancelárie dokazujú, že dosiahnuté výsledky sú podložené dlhodobou odbornou prácou a vysokou výkonnosťou zvierat.

Zoltán Horváth sa posťažuje, že hoci rastlinná výroba je podriadená potrebám živočíšnej, súčasná výmera jeho farmy nepokryje celkové požiadavky stáda na krmivo. Preto je nútený aj v rámci vzájomných dohôd s inými subjektmi zabezpečiť krmivo ako plácu za služby vykonané s jeho poľnohospodárskymi strojmi. Spočítal si, že by si potreboval prenajať ďalších 200 hektárov pôdy, aby zabezpečil samozásobenie s krmovinami. No napriek vyhláseniam a verejným prísľubom

Diplomy a ocenenia na stene kancelárie Ing. Zoltána Horvátha sú uznaním jeho dlhoročnej odbornej práce.

o možnostiach prenájmu štátnej pôdy neverí, že v dohľadnom čase sa to podarí. Pritom cena pôdy a nájomné za jeho užívanie neustále stúpa.

V roku 2008 v rámci projektu podpory z európskych fondov sa farmárovi podarilo nielen kompletne obnoviť, ale aj zveľadiť svoj strojový park, v ktorom nechýbajú vysokovýkonné traktory, kombajny, rezačka, stroje na balenie slamy ako aj moderné zavlažovače. S tým dokáže obrobiť nielen svoje polia, ale poskytovať služby v okolitých podnikoch.

„Moje krédo, ktoré som si osvojil od jedného môjho bývalého nadriadeného, je: keď je potrebné, postav sa hoci aj na hlavu, ale ostaň vždy solventný. Toho som sa snažil držať aj v ťažkých časoch, a môžem s čistým svedomím vyhlásiť, že okrem bankám nikomu nič nedlhujem,“ konštatuje Zoltán Horváth.

O budúcnosti tohto veľa skúšaného odvetvia však nemá žiadne ilúzie. Jeho slabú výkonnosť potvrdzuje približne 30-percentné zastúpenie domácich výrobkov na domácom trhu, enormný dovoz potravín, čo by sme si mohli sami dopestovať, dochovať, pritom realizačné ceny sú nieisté a kolíšu podľa nevypočítateľného vzorca. Len v duchu si Zoltán Horváth želá, aby nasledujúca generácia mladých poľnohospodárov už získala také podmienky a celospoločenské uznanie, ktoré tomuto odvetviu za 365-dňový nepretržitý kolotoč tvrdej práce právom patrí.

> KONTAKT

Ing. Zoltán Horváth, ŠHR
Dubova 2030/13
932 01 Veľký Meder
Mobil: +421/ 905 641 351
e-mail: dubova100@gmail.com

Vysokovýkonnými strojmi dokáže obhospodarovovať nielen vlastné pozemky, ale poskytovať služby aj ostatným partnerom.

Ťaťatá sú v pohode vo svojich kotercoch.

SEMA HŠ čaká na pozemkové úpravy – môžu ju posunúť dopredu

Výmera poľnohospodárskej pôdy

1 300 ha

Produktivita práce na pracovníka

33 058 eur

Zisk pred zdanením

714 949 eur

Otec Marian Halmeš, konateľ a riaditeľ spoločnosti, a syn Martin Halmeš, výrobný riaditeľ, svorne vnímajú rok 2019 v spoločnosti SEMA HŠ v Sládkovičove ako slušný. Aj keď sa výsledkami vyšplhali do prvej desiatky rebríčka TOP 100, hovoria, že bývalo aj lepšie. „Například v roku 2009 sme dosiahli 9-tonové úrody zrnovej kukurice. Podotýkam, že v ekologickom hospodárení. Také sa ukazujú aj v tomto roku. Vlni to bolo menej,“ zaspomínal si Marian Halmeš.

Vlaňajšie bioprodukty predávajú ešte teraz pred zberom tohtoročnej úrody, ale dostávajú za ne o tretinu menej peňazí. Je to vraj aj tým, že v Nemecku podstatne vzrástol počet ekologických farmárov a vlni mali výbornú úrodu. Pritom SEMA HŠ vyváža svoju bioprodukciiu prevažne do Nemecka. „Ale nepotiahne nás to k ekonomickému dnu. Hoci dostávame v súčasnom období menej za zrnovú biokukuricu, jej cena je tak či tak podstatne vyššia ako konvenčnej produkcie,“ dopĺňa ota Martin a otec ešte pridáva pár myšlienok: „Vyše 20 rokov sa

Otec Marian Halmeš a syn Martin Halmeš tvrdia, že pozemkové úpravy a zmena súčasnej legislatívy ohľadne dedenia pôdy by mohla nielen ich firmu posunúť dopredu.

venujeme bioprodukcii a prvýkrát klesla jej cena. Spravilo nám to síce trochu škrt cez rozpočet, ale žiť sa dá.“ Prežili aj vlaňajšie nešťastie, keď im na jeseň zhorel rovno na poli kombajn. „Počas zberu slnečnice, hneď ráno, po hodine prevádzky... Nemám čo vytýkať obsluhu, lebo všetci chlapi sa doslova ukázkovo starajú o zverenú techniku. Príčina sa však nezistila,“ vysvetľuje Marian Halmeš udalosť, ktorá im dlho nedávala spať.

Čím to je, že v Sládkovičove vedú dopesťovať vysoko kvalitnú bioprodukciiu a pritom dosiahnuť aj vysoké úrody a dokážu nimi konkurovať konvenčným poľnohospodárom? „Nie je to žiaden zázrak, iba sme vsadili na skúsenosti a tradície a doplnili moderné poznatky,“ vraví Marian Halmeš. Tradičná technológia, pravidelné striedanie plodín na pôde, to je podľa neho alfa a omega v celom ekosystéme. Je pritom vylúčené siať kukuricu po kukurici, pšenicu po pšenici a podobne. Ale je to aj striedanie plodín či už v rámci štvorhonového osevného postupu alebo iného tak, ako to robili naši dedovia. „Veď naši predkovia ani hnojivá nepoužívali, ani chémiu. Nebola. Maximálne, čo si ja pamätám, chodili s vypichovadlami do obilnín, najmä do jačmeňov vypichovať pichliach roľný. To bolo všetko,“ konštatuje Marian Halmeš.

Teda dokonalé poznanie postupov a systémov na poli, odbornosť a poctivá robota je zárukou dobrých výsledkov. To je ten zázrak, vravia unisono Halmešovci.

Pravda, v minulosti neboli 6-tonové úrody, boli nižšie, aj odrody plodín neboli vyšľachtené ako dnes. Ukazuje sa, že poznanie minulosti prispieva k úspechu v súčasnosti. Čo však obidvoch manažérov trápi najviac, je značne rozdrobená pôda, na ktorej hospo-

dária. „Máme 700 zmlúv s vlastními, takže keby sme aj chceli zmeniť rozsiahle monokultúrne parcely na menšie, ako prosí poľnohospodárov terajší minister Ján Mičovský, či vysadiť nové vetrolamy alebo biokoridory, rozdrobené vlastníctvo nás brzdi,“ vysvetľuje Marian Halmeš. Iste, veď vetrolamy, nové biokoridory či poľné cesty olemované drevinami – to sú podľa našich zákonov stavby. A podľa existujúcej legislatívy stavať môže iba vlastník na vysporiadanej pôde. V spoločnosti však vysádzajú dreviny pozdĺž jestvujúcich poľných ciest. Vlni vysadili 1 600 kanadských topoľov, predtým 2 000 bezalergénnych drevín a tie stromky, ktoré vysadili pred štyrmi – piatimi rokmi, už vytvorili krásnu aleju v prírode. Podľa Mariana Halmeša treba pokračovať v pozemkových úpravách a sceľovaní pôdy, súbežne zmeniť legislatívu tak, aby dedenie pôdy nevyvolávalo ďalšie drobenie. „Ale aj podpory treba nasmerovať do výstavby nových biokoridorov a alejí, ktoré by premenili veľké monokultúrne celky na menšie, prírode žičlivejšie parcely. Teda žiada sa vytvoriť podmienky na to a potom minister nemusí prosiť, iba kontrolovať, či sa zákony uplatňujú v praxi,“ konštatuje Marian Halmeš.

U Halmešovcov vyrastá ďalšia generácia biofarmárov.

> KONTAKT

SEMA HŠ, s.r.o.

Nový Dvor 1862

925 21 Sládkovičovo

Konateľ: Ing. Marian Halmeš

Výrobný riaditeľ: Ing. Martin Halmeš

Tel.: +421/ 31/ 7841 721

Fax: +421/ 31/ 7841 923

sekretariat@sema.sk

www.sema.sk

Kontrola porastu biorepky, v pozadí novovysadený vetrolam topoľa čierneho.

AGROMIX Sedliská – návrat z Austrálie k rodinnej tradícii ovocinárstva

Výmera poľnohospodárskej pôdy	230 ha
Počet stálych pracovníkov	20
Tržby	439 817 eur
Zisk po zdanení	62 263 eur

Ovocinárskych podnikov nemáme na Slovensku veľa a smerom na východ ich početnosť ešte ubúda. Svetlý príklad, navyše úspešne sa rozvíjajúci vďaka práci ďalšej generácie, nájdeme neďaleko mesta Vranov nad Topľou. Ovocinárstvo je s touto oblasťou spojené už stáročia. Tunajšie úrodné nívne pôdy v nadmorskej výške 160 metrov slúžili v minulosti na pestovanie ovocia a zeleniny pre šľachtu, žijúcu na hrade Čičva.

Počas minulého režimu tu nastal rozmach ovocinárstva najmä v 70. rokoch, keď bol založený štátny podnik Stupava. Jeho úlohou bola produkcia surovín pre mraziarne, škrobárne, konzervárne a liehovary. Patrílo k nemu 12 stredísk, medzi nimi aj závod vo Vranove nad Topľou. Ten sa spájal s osobou Pavla Vagaského, ktorý tam pôsobil ako riaditeľ. V spolupráci s prof. Hričovským zakladali plantáže drobného ovocia. Jahody tu mali v tom období dokonca na ploche 25 ha. Zmena nastala po roku 1990, keď došlo k reštitúciám a neskôr k likvidácii podniku. Pavlovi Vagaskému však ovocinárstvo prirástlo k srdcu, rýchlo sa preto prispôbil novým podmienkam a začal podnikat.

Pavol Vagaský môže byť právom hrdý na dcéru Renátu, pod ktorej vedením sa ďalej úspešne rozvíja rodinná spoločnosť.

Najprv pri Domaši, v rekreačnom stredisku Dobrá. Čoskoro presťahoval podnikanie do lokality, kde sídli spoločnosť dodnes. Prenajal si pozemky pod hradom Čičva v Sedliskách, kde hospodáril kedysi JRD Tovarné. V roku 1996 tak vznikla spoločnosť AGROMIX výrobná-obchodná spoločnosť, s.r.o., Sedliská, ktorá začala hospodáriť na 38 ha.

Pavla Vagaského môže smelo označiť za jedného z najvýznamnejších priekopníkov ovocinárstva na východe Slovenska v posledných desaťročiach. Ostatných 10 rokov po ňom postupne preberá opraty riadenia jeho dcéra Renáta a ako môžeme vidieť, kráča pevne v otcových šľapajach. Jej životný príbeh nie je pritom spätý len s rodinným hospodárstvom v Sedliskách. Dokonca, pôvodne ani neplánovala spojiť svoj život s poľnohospodárstvom, preto vyštudovala investičné bankovníctvo na univerzite v Austrálii. Po 10 rokoch sa Renáta Vagaská rozhodla opustiť finančne zaujímavú prácu v banke a dala prednosť Sedliskám pred Sydney. Začiatky boli po návrate ťažšie, ale pri odvážnejších investičných rozhodnutiach jej skúsenosti z ďalekého sveta pomohli.

Spoločnosť bola prvá zo širokého okolia, ktorá začala ponúkať samozber jahôd. Na začiatku väčšina produkcie smerovala na spracovanie do mraziarní,

ale postupne záujem tohto odberateľa klesal, tak padlo rozhodnutie zamerať sa viac na ponuku čerstvého ovocia. „Posledných päť rokov zaznamenávame enormný záujem o samozbery. Ide predovšetkým o jahody, ktoré pestujeme takmer na 5 hektároch. Denne máme aj tisíc ľudí a vtedy sa ťažšie

dostávame aj my do firmy,“ hovorí Renáta Vagaská. V tomto roku priamo na poli predali približne 70 percent jahôd. Na samozber ponúkajú tiež višne, broskyne, jablká. Vysadené sú aj marhule, slivky a najnovšie majú v Sedliskách aj hektár malín. „Naším hlavným cieľom je ponúkať ľuďom čerstvé regionálne ovocie a zeleninu, ktorej pestovanie taktiež rozširujeme. Napríklad predávame čerstvo nasekanú kapustu na kvasenie a rozširujeme plochu zemiakov. Chceme si naďalej zachovať charakter domácej remeselnej výroby

a zároveň ponúkať pestrý sortiment. Nemáme žiadny problém poradiť záhradkárom so starostlivosťou o ovocné stromy a podobne,“ dodáva konateľka spoločnosti. V Sedliskách vnímajú svoje sady aj ako priestor na návštevu rodín s deťmi. Môžu tak spojiť nakupovanie s prechádzkou v prírode.

Ovocie a zelenina zaberajú v podniku 20 hektárov, na zvyšnej výmere pestujú klasické plodiny ako pšenica, repka či sója. Na malej ploche majú ešte slnečnicu na rozšírenie sortimentu vo vlastnej farmárskej predajni o krmivo pre vtákov. Okrem toho čoraz častejšie vidieť stánok AGROMIX aj na farmárskych trhoch v okolitých mestách, vrátane krajských miest Košice a Prešov. Prostredníctvom programu Školské ovocie obohacujú taktiež jedálneček študentom zo 60 škôl v kraji. V blízkej budúcnosti plánujú investovať do finalizácie, už čoskoro si tak budú môcť ľudia pochutnať na džemoch alebo ovoci sušenom mrazom. Sadenice drobného ovocia, najmä malín, patria tiež do ich ponuky.

Tento rok je poznačený opatreniami v súvislosti s pandémiou koronavírusu. Je to aj akási šanca na to, aby sme si začali viac vážiť našich poľnohospodárov, produkujúcich zdravé a čerstvé potraviny. V Sedliskách sme našli vzorný príklad, poskytujúci navyše v hlavnej sezóne prácu až 50 ľuďom.

> KONTAKT

AGROMIX výrobná-obchodná spoločnosť, s.r.o.

094 09 Sedliská 367

Konateľka:

Ing. Renáta Vagaská, MBA

Mobil: +421/ 905 566 906

Tel.: +421/ 57/ 4476 181

e-mail: vagaskarenata@hotmail.com

Spod hradu Čičva pochádza kvalitné ovocie, o čom sa presvedča čoraz viac ľudí. Na popularite tu získavajú aj samozbery jahôd, broskýň, višní a jablák.

Zdenek Černay:

farmára na poli nikto nenahradí

Výmera poľnohospodárskej pôdy	1 601 ha
Počet pracovníkov	42
Obrat	4 309 401 eur
Produktivita práce na pracovníka	102 605 eur
Zisk	247 313 eur

O d novembra 1989 uplynulo tridsať rokov a Slovensko sa nanovo zapodieva sebestačnosťou a potravinovou bezpečnosťou. V dňoch veľkých spoločenských zmien sotva komu zišlo na um, že krajina, ktorá mala jednu zo základných existenčných otázok už vyriešenú, sa k nej bude nanovo vracieť. Jej naliehavosť pripomenula tohto roku celosvetová pandémia koronakrízy, ktorá ukázala problémy poľnohospodárstva a zraniteľnosť krajiny v plnej nahote. Ako vlastne ďalej?

Pozrime sa na príbeh seneckého farmára Zdenka Černaya. Tento muž posledných 30 rokov nezaháľal a ukázal, ako sa od základov buduje prosperujúci poľnohospodársky podnik. Stavil na moderné technológie, ucelené plodínové systémy, podporené efektívnymi závlhami, skladové hospodárstvo s finalizáciou dorábaných produktov. A hoci zďaleka neohospodári na najúrodnejších pôdach Slovenska a každoročne zápasí s čoraz väčšími extrémami v počasi, najmä dlhými obdobiami sucha, jeho bilancia je aktívna.

V čom spočíva jeho umenie? Pred niekoľkými rokmi navštívila jeho farmu skupina poľnohospodárskych novinárov zo západnej Európy. Niektorí boli na Slovensku v roku 1995, keď ešte len vznikali súkromné hospodárstva. O viac ako desaťročie neskôr zostali zaskočení z toho, čo im ukázal senecký farmár Zdenek Černay. Keď uvideli jeho skladové hospodárstvo s pozberovou úpravou zemiakov a cibule, ktoré na konci linky vychádzali v rôznych spotrebiteľských baleniach, traktorový a kombajnový park, stroje na prípravu pôdy, skonštatovali, že takto vyzerajú špičkové farmy v Holandsku. Zaskočení však boli najmä veľkosťou podniku. Obrábať pôdu na výmere poldruha tisíc hektárov sa vymykalo ich chápaniu.

Až postupne si začali uvedomovať, že

Úspešný farmár Zdenek Černay.

Slovensko s jeho dramatickou minulosťou z obdobia rokov 1948 až 1989 vníma poľnohospodárstvo inak, že aj návrat ku klasickej rodinnej farme a k podnikaniu na pôde chápe inak. Vypadli dve generácie roľníkov a iniciatívy sa chopili ľudia, ktorí boli obdarení talentom organizovať výrobu v iných než klasických mierkach, aké poznala západná Európa.

Práve Černayova farma ukazuje, že podnik, ktorý vybudoval, je schopný riešiť sebestačnosť aj v tých najcitlivejších produktoch. Veď v spomínaných zemiakoch predstavuje nielen slovenskú, ale aj európsku pestovateľskú špičku. To isté platí pri cibuli, rovnako repke, cukrovej repe a kukurici. V posledných rokoch sa Zdenek Černay zaradil aj medzi najlepších producentov osiva kukurice. Je to delikátna agronomická práca, kde treba zvládnuť na chlp presne tú či onú operáciu.

Pri rozhovoroch s poľnohospodármi prídete vždy reč na to, aký bol priebeh počasia. Zdenek Černay patrí medzi tých, ktorý prostredníctvom závlah dokážu prekonať aj najväčšie

obdobia sucha. Kým inde sa závlahová sústava rozpadala, on ju dokázal udržať a zveľaďovať, a to aj za cenu vlastných investícií do morálne a fyzicky zastaraných čerpacích staníc. Tam, kde zlyhával štát, stál so svojou železnou vôľou, technickým a organizačným talentom tento chlapík.

Po dlhých rokoch štátneho otáľania sa dočkal toho, že konečne rezort vypísal súťaž na obnovu závlah. V súťaži nemohol Zdenek Černay so svojimi komplexnými programami neobstáť a teraz realizuje modernizáciu za 600-tisíc eur. Sú v tom zahrnuté závlahy lineárne, pivoťy aj moderné pásové súpravy. Výsledkom bude zvýšenie denného výkonu zavlažovania zo súčasných 100 na 150 hektárov pri dávke 30 milimetrov.

Pokiaľ nebudeme mať takto vybudované hospodárstva, márne budeme snívať sen o sebestačnosti. Klimatické podmienky nebudú lepšie, ale skôr sa budú zhoršovať. Nestoja však ani technológie, priebežne sa inovujú a ich využitím možno dosiahnuť stabilitu i rast produkcie. Zdenek Černay v tejto súvislosti akoby mimochodom podotkne, že ak prv prinášala rentabilitu 7-8 tonová úroda kukurice z hektára, dnes to musí byť 10-11 ton. To však chce pravidelne modernizovať, a to pri všetkých plodinách.

Tak napríklad pri zemiakoch stavil na uskladnenie v drevených kontajneroch s objemom 1,3 kubického metra. Dovedna 1 200 dební zjednoduší manipuláciu so zemiakmi a umožní využiť kubatúru skladov. Modernizácia sa na seneckej farme Zdenka Černaya odohráva v 5-7 ročných cykloch. To umožňuje držať krok s jednotlivými inovačnými vlnami a byť produktívnym a efektívnym.

Mnohé zásahy, ktorá do ekonomiky vnáša štát, však podnikanie na pôde viac komplikujú, ako uľahčujú. Zdenek Černay nie je jediný, čo kritizuje príplatky za soboty, nedele, sviatky, ktoré predražujú prácu, lebo jej zvýšenie sa nepremiata do ceny samotných produktov. „Som za rast miezd, ale treba to robiť ako v západnej Európe, v Poľsku či Maďarsku prostredníctvom daňových úľav a vôbec lepšou politikou odvodov,“ vysloví názor svoj i kolegov.

Farmár je hračom na svojom poli a štát na svojom. Na ťahu je štát, aby všetky zmeny, ktoré sa odohrali v slovenskom poľnohospodárstve, analyzoval a ucelenou politikou vyšiel v ústrety podnikavým poľnohospodárom. Tí, ako ukazuje Zdenek Černay, vedia príležitosti premieňať na dobre prosperujúce podniky. Viacnásobný laureát Top Agro skončil aj v jubilejnom 25. ročníku na medailovej pozícii a potvrdil, že patrí medzi elitu slovenského poľnohospodárstva.

> KONTAKT

Zdenek Černay, SHR
Slnecná 4
903 01 Senec
Mobil: +421/ 905 905 962
e-mail: info@cernay.sk
www.cernay.sk

Letecký záber na moderne vybudovanú farmu Červený majer.

AGROSPOL prispieva aj k rozvoju obcí vo svojom chotári

Výmera poľnohospodárskej pôdy	3 965 ha
Počet stálych pracovníkov	28
Tržby	3 949 604 eur
Zisk po zdanení	632 815 eur

A GROSPOL Michalovce nie je v rebríčku TOP Agro žiadnym nováčikom, dokonca dva krát sa umiestnil na absolútnom vrchole. Vtedajšie finančné odmeny, ktoré patrili k oceneniu najlepších, si spoločnosť nenechala doma. Vedenie sa rozhodlo posunúť peniaze ďalej, ba ešte k nim čosi aj pridali a odovzdali starostom obcí, v katastroch ktorých obrábajú pôdu. Zástupcovia miestnych samospráv dostali jedinou podmienku – tieto peniaze využiť na vybudovanie detských ihrísk. Tento ušľachtilý čin bol jedným z bodov programu vlnajších osláv 10. výročia, odkedy prevzal spoločnosť terajší majiteľ Daniel Kraus, pochádzajúci z Nemecka. Hlavnou myšlienkou podujatia, konajúceho sa v priestoroch hospodárskeho dvora v Čečehove, bolo poďakovanie majiteľom pôdy, ktorí ju zverili do starostlivosti AGROSPOLU. Z vyše 1 200 návštevníkov

tvorili značnú časť detí. Práve tie si odniesli domov určite najviac zážitkov z množstva pripravených atrakcií. „Pomoc obciam, podpora kultúrnych a športových podujatí nie je u nás len výnimka, spáta s našim výročím. Podporu miestneho regiónu považujeme za prirodzenú súčasť nášho podnikania a chceme si upevňovať dobré vzťahy s okolím,“ hovorí Daniel Kraus.

Pri hodnotení posledných dvoch pestovateľských ročníkov začne D. Kraus už pomerne dobrou slovenčinou spomínať najmä výrazné jarné sucho. V minulom roku tiež doslova vybuchli pšenice v miestnom regióne, pričom hlavným dôvodom bol kalamiťný výskyt škodcov prenášajúcich vírusové choroby. Vlni na jeseň preto vo firme zasiali odrody rezistentné voči týmto vírusom a hektárový priemer tento rok vyskočil na oseť ton. V poslednej žatve zberali repu

ku v priemere po 3,7 tony z hektára, a to z plochy 500 hektárov. „Repu desikujeme len zriedka, v nevyhnutnom prípade. Tesne pred zberom už nechceme aplikovať chémiu, pretože si uvedomujeme veľké riziko vzniku reziduí v komodite,“ pridáva ekologický pohľad Daniel Kraus. V septembri, pri písaní toho článku, bol v plnom prúde zber sóje a s kukuricou v spoločnosti len začínali. Pri sóji sa mohli pochváliť úrodou okolo štyri tony z hektára. A to ju aktuálne pestujú až na 1 100 hektárov, čo je pravdepodobne najväčšia výmera na Slovensku. Začiatok zberu kukurice dáva predpoklad, že sa naplnia očakávania na priemernú hektárovú úrodu 13 ton na celkovo zasiatych tisíc hektárov.

V podniku každý rok testujú aj iné plodiny a odrody na menšej ploche. Ak sa osvedčia, nasledujúci rok rozširujú ich pestovanie. Naposledy vyskúšali raž na 60 ha, ale po sklamaní už pokračovať nebudú. Rovnako sa neosvedčil bôb na 25 ha, ten museli po napadnutí chorobami len zmulčovať. Čiastkový neúspech ich v pokusníctve neodrádza a najnovšie zaradili do osevného postupu špaldovú pšenicu a na menšej výmere ovos.

Daniel Kraus apeluje na väčšiu spoluprácu medzi poľnohospodármi.

V priebehu tohto a budúceho roka plánujú vymeniť všetky traktory za nové. Obmieňať ťažné prostriedky sa snažia každé tri roky, len v súčasnosti majú ročný časový sklz. Čoskoro napríklad nahradia pásový traktor Case IH Quadtrac 620 dvomi novými Fendt 1050. Pribudne taktiež novinka od výrobcu Claas, kombajn Lexion 8700. Osobitou témou je pôda, do ktorej neustále investujú a postupne zúrodňujú vhodnými spôsobmi obrábania. Za 10 rokov si všimli zmenu jej štruktúry, teraz je v nej oveľa väčší život, počet dážďoviek sa mnohonásobne zvyšil.

Pod AGROSPOL patrí aj ubytovacie a stravovacie zariadenie Slnecný dvor priamo v Michalovciach. Kapacitu majú väčšinou plne obsadenú, čo je zásluha vysokého štandardu služieb potvrdený aj hodnotením známej stránky booking.com.

Na záver si Daniel Kraus neodpustí poznámku: „Poľnohospodári by mali viac držať spolu, pretože ak budeme vystupovať len jednotlivo, pre každého to bude ťažšie,“ prízvukuje. Vzápätí sa vracia k témam, ktorými žije jeho spoločnosť. „Sme veľký podnik, snažíme sa kupovať pôdu, aby sme mali istotu do budúcnosti. Zameriavame sa prioritne na nákup v našom chotári, teda pôdu, na ktorej hospodárime. Samozrejme, stáva sa, že predávajúci si dá podmienku predaj všetko a pritom to zahŕňa aj pozemok u našich susedov. V súčasnosti takto vlastnime vyše 300 ha, ktoré sme naďalej ponechali v užívaní iným poľnohospodárom,“ vysvetľuje. A nezabudne zdôrazniť: „Za najväčšiu hodnotu firmy považujeme našich zamestnancov. Mzdy preto zvyšujeme medziročne viac ako je priemer v hospodárstve. Dlhodobu stabilný kolektív utužujeme aj spoločnými výletmi, každoročnou oslavou po ukončení sejb, žatvy a nechýba ani vianočné posedenie.“

> KONTAKT

AGROSPOL, s.r.o., Michalovce
072 11 Čečehov 150

Konateľ: Daniel Kraus

Tel.: +421/ 56/ 6490 202

e-mail.: info@agros-pol-cecehov.sk

Vlnajších osláv 10. výročia AGROSPOLU sa zúčastnilo vyše 1 200 ľudí. Súčasťou bolo aj vystúpenie dychovej hudby priamo z Nemecka.

Sóju zberali tento rok z 1 100 ha. Do zberu nasadili naraz päť kombajnov, k vlastným sa pridali ďalšie na výpomoc od MVD. Jozefa Karcha.

Firestone

PERFORMER EXTRA

Extra wear-resistant compound. Extra-long life

Pre svojho najbližšieho autorizovaného predajcu spoločnosti Bridgestone navštívte naše webové stránky.

Bridgestone dlhodobo patrí k najväčším výrobcom pneumatík a gumárenských výrobkov na svete.

Bridgestone Europe NV/SA, organizačná zložka Slovensko
Ivan Kamenský, tel. 0911 983 240
ivan.kamensky@bridgestone.eu, www.bridgestone.eu

Agrospol Boľkovce: ošípané ako základ prosperity

Výmera poľnohospodárskej pôdy	1 140 ha
Počet pracovníkov	47
Zisk	325 000 eur
Produktivita práce na pracovníka	106 365 eur

Produkcia bravčoviny na Slovensku je v troskách. Hoci podľa rôznych prieskumov v spoločnosti rastie dopyt po domácich potravinách, vrátane čerstvého bravčového mäsa, záujem o chov ošípaných medzi poľnohospodármi je minimálny. Kedysi kvitnúce odvetvie živočíšnej výroby je ukázkou nekompetentnosti vládnych agrárnych politík, ktoré priviedli krajinu do slepej uličky. Museli prísť až dve veľké náklady, COVID 19 a africký mor ošípaných, ktoré odhalili v plnej nahote potravinovú bídu Slovenska. Čoraz nástojčivejšie znie otázka: sme vôbec schopní obnoviť sebestačnosť v najobľúbenejšom druhu mäsa?

Agrospol družstvo v Boľkovciach neďaleko Lučenca môže slúžiť ako inšpirácia obnovy fariem živočíšnej výroby. Družstvo založili pred dvadsiatimi rokmi práve v čase, keď sa dostali chovy slovenských ošípaných na historickú križovátku. Tí, čo chceli pokračovať, museli farmy všestranne modernizovať. Tí, čo váhali a odkladali razantné riešenie, o pár rokov zvieratá vytkli. Opustené, zdevastované farmy sú nemým svedkom doby.

Ak ešte v roku 2000 sa na Slovensku chovalo niečo medzi 130- až 140-tisíc prasnic, o 20 rokov neskôr máme už len 36-tisíc. Z tohto množstva rovných 1 100 chovajú v Agrosполе a ročnou produkciou 30-tisíc jaťochných ošípaných zachraňujú česť chovov, ktoré sú ešte v rukách slovenských poľnohospodárov. V produkcii bravčoviny sa totiž celkom jasne presadzuje čoraz viac zahraničný kapitál – dánsky, český či poľský.

Z toho plynie viacero poučení. Dve z nich sú dôležité. Po prvé – poľnohospodárstvo na Slovensku a nielen v chove ošípaných bude pokračovať, len už nebude v režii ľudí, ktorí sa v tejto krajine narodili, so všetkými z toho plynúcimi dôsledkami. A po druhé – so zahraničnou konkurenciou sa možno úspešne vyrovnáť, ak budeme bojovať rovnako modernými chovateľskými zbraňami.

Priemerný ročný odstav prasiatok z 1 100 prasnic, ktoré chovajú v Agrospole, už presahuje 30.

Agrospol neobjavoval Ameriku. Cestu k prosperite začal veľkou modernizáciou VOŠ Lučenec. Technológie podobne ako všetko v živote raz doslúžia, nuž zainvestovali do nich. Súčasne skúmali, ako si v chove počínajú tí, ktorí sú ďaleko pred nimi. Začínali s odstavom prasiatok na prasniciu menej ako 20 odstavčiat. Prvým cieľom bolo zdolať métu priemerného ročného odstavu 24. V tom čase sa v okrese Rimavská Sobota v Jesenskom usadili Dáni. Rýchlo sa ukázalo, že ak sa chcú v Agrospole zlepšiť, oplatí sa s nimi komunikovať a učiť sa od nich.

S odstupom času predseda družstva Rastislav Sločík považuje za dôležité, že podobne ako investori z Dánska vsadili na moderné poradenstvo. To zverili do rúk dánskym poradcom. Chvíľu trvalo, kým sa rozhodli pre správny typ genetiky, napokon si vybrali anglo-americkú PIC. Ukazuje sa, že sa rozhodli správne, dnes sa odstav ustálil na 30 a jedna z dvoch fariem už siaha k hranici 31 až 32 odstavených prasiatok priemerne na jednu prasniciu.

Ak má chovateľ dosahovať špičkové výsledky, byť rentabilný, potrebuje aplikovať celý súbor najnovších poznatkov z chovu zvierat. Veci sa rýchlo menia, vyvíjajú a zdokonaľujú. „Poradca prejde v priebehu troch mesiacov 150 až 200 chovov, keď príde do našej farmy, hneď vie poradiť, čo máme zlepšiť, aby sme držali krok s konkurenciou,“ hovorí Rastislav Sločík.

Na otázku, či je Slovensko schopné obnoviť chovy v rozsahu zabezpečujúcom sebestačnosť, odpovie, áno, pokiaľ si bude počínať ako konkurencia. Ale to v praxi znamená vyladiť aj štátnu agrárnu politiku, pevne určiť rámce, ktoré budú garantovať chovateľom aj cez systém rôznych štátom poskytovaných výhod (aj tie môžu byť podporou), že investície do fariem a každodenná svedomitá práca majú zmysel. Teda prinášajú krajine čerstvé mäso, vyrábané s ohľadom na životné prostredie, a súčasne zabezpečujú chovateľom reprodukciu výroby. Len takéto podnikanie prináša osobné zadosťučinenie a tiež spoločenské uznanie. Vari si ho producent kvalitnej potraviny nezaslúži?

Zdá sa, že sú to celkom samozrejmé veci. Máme teraz nové vedenie krajiny aj rezortu pôdohospodárstva, ktoré má šancu začať z čistého stola. Dôležité je nepremrhať čas, nepremrhať ho výzvami a víziami, analyzovať s chladnou hlavou stav rezortu a vybrať sa správnym smerom. Agrospol ukazuje, ako sa dajú veci riešiť moderne a kompetentne v celej šírke problému na podnikovej úrovni. Rastlinná výroba tu, samozrejme, pracuje najmä pre potreby chovu zvierat. Je však dostatočne pestrá.

V Boľkovciach pestujú obilniny, cielené krmne, pretože také potrebuje vlastná výroba

Predseda predstavenstva Ing. Rastislav Sločík.

na krmných zmesí. Priemerné hektárové úrody pšenice (7 ton) a jačmeňa (6 ton), repky (3,5 tony) či sóje (3 tony) hovoria o vysokom štandarde. Súčasťou družstva je bioplynová stanica, ktorá umožňuje efektívne zhodnocovať hnojovicu, vyrába sa z nej elektrina a digestát ako organické hnojivo obohacuje pôdu a udržiava tak jej dobrú úrodnosť.

Ako ďalej? Nuž nezostáva nič iné len sa konečne prebrať z dlhej „potransformačnej opice“ a pustiť sa poctivo do všednej práce. Tá, ako vidno v Agrospole, prináša to, čo poľnohospodári a celá spoločnosť potrebujú – dobre spravovanú krajinu, čo dáva ľuďom kvalitné čerstvé potraviny. Nie je to náhoda, že práve Agrospol v Boľkovciach sa stal v súťaži TOP Agro víťazom kategórie družstiev hospodáriacich v lepších prírodných podmienkach. Bezmála 50-členný tím vedený štyridsiatnikom Rastislavom Sločíkom naznačuje, ako rozdávať slovenskú chovateľskú pahrebu.

Bioplynová stanica umožňuje efektívne zhodnocovať hnojovicu, vyrába sa z nej elektrina a digestát ako organické hnojivo obohacuje pôdu.

> KONTAKT

Družstvo Agrospol, družstvo
984 01 Boľkovce

Predseda predstavenstva:

Ing. Rastislav Sločík

Tel.: +421/ 47/ 4394 020,

+421/ 47/ 4394 364

e-mail: agrosopolboľkovce@stonline.sk

Gurmáni už určite poznajú hovädzie biomäso **z Turovej**

Výmera poľnohospodárskej pôdy	243 ha
Počet hovädzieho dobytku	150 ks
Z toho kráv	75 ks
Počet zamestnancov	11

Peter Badiar je vyštudovaný ekonóm, ktorý na začiatku 90-tych rokov vstúpil do chlebového odvetvia ako vývozca kvalitného sena a slamy. Vykupoval ho od slovenských poľnohospodárov a vyvážal do Rakúska. Keď sa mu o roky neskôr naskytla príležitosť hospodáriť v Turovej, neďaleko Zvolena, neváhal.

Správyňa konkurznej podstaty predávala rok pred vstupom do Európskej únie schátrané objekty bývalého štátneho majetku. Polorozpadnuté stavby boli odpojené od energií a určitú perspektívu ponúkalo najmä šesťdesiat hektárov lúk, ktoré patrili k dvoru. Už niekoľko rokov ich nikto neobrábal a preto prvou myšlienkou Petra Badiara bolo, že bude produkovať seno pre svojich rakúskych partnerov. „Neskôr som začal rozmyšľať, či kvalitné seno, ktoré oceňujú v zahraničí, by sme nevedeli zhodnotiť lepšie aj u nás. Napríklad cez chov a následné spracovanie hovädzieho dobytku,“ hovorí Peter Badiar.

rozhodol začať s chovom. V polorozpadnutom areáli farmy v Turovej pribudlo prvých štyridsať päť kráv. Vďaka európskym fondom neskôr opravil aj postavil ustajňovacie priestory. To bola len jedna časť jeho zámeru. Druhou bola vybudovať profesionálny bitúnok na finalizáciu produkcie farmy, ktorá sa medzitým stala ekologickou.

Postupne rástla aj jej obhospodarovaná výmera i počet zvierat. K potešeniu Petra Badiara si cestu k hovädziemu mäsu z ekologických chovov čoraz častejšie nachádzali aj spotrebitelia. Dnes už, keď sa zvýšili porážacie kapacity, bitúnok finalizuje len malú časť u nich dochovaných zvierat. Ostatné privážajú z ekologických fariem z Liptova alebo východného Slovenska.

V rámci finalizácie dbajú na dôkladné vyzrievanie mäsa. Tento proces je dôležitý, lebo mäso časom mäkne a tak je vhodné napríklad aj na steakovú úpravu. „Vyzrievanie hovädzieho mäsa považujem pri jeho odbyte

Bitúnok v Turovej začal svoju prevádzku v roku 2013 a za sedem rokov sa dostal na hranu svojej výrobnnej kapacity.

musíte im zabezpečiť dostatočnú ponuku. Na jednej strane si povedzme, že porážka pätnásť kusov dobytku týždenne je pomerne veľa. Na druhej strane je to len tridsať kusov sviečkových alebo rošteniek týždenne,“ pripomína P. Badiar.

Poukazuje pritom na to, že ak porážate napríklad len tri-štyri kusy dobytku, nedokážete vyhovieť potrebám reštaurácií. Tie v rámci svojej ponuky v jedálnych lístkoch vedia odhadnúť, aký objem produkcie a druhov mäsa týždenne odoberú. Pre Petra Badiara je pritom odbyť reštaurácií dôležitý a tvorí približne tretinu predaja. Ďalšie mäso smeruje do farmárskych alebo gazdovských obchodov, prípadne bio predajní. Až posledná tretina odbytu však dokázala dostať do čiernych čísel porážku zvierat a rozrábku mäsa v Turovej. Ide o prípravu mletého mäsa v správnom pomere mäsa a loja, ktoré je určené na prípravu čoraz populárnejších hamburgerov.

Malú časť produkcie vedia predat aj priamo z predajne, ktorá je súčasťou bitúnku. „Zvykli si k nám chodiť najmä ľudia, ktorí sa vracajú v piatok zo západného Slovenska domov. Turová je približne len päť kilometrov od rýchlostnej cesty pri Budči a tak gurmáni, ktorí sa chystajú cez víkend grilovať, sa u nás zastavia,“ hovorí P. Badiar.

Vyzrievané mäso vhodné na gril spotrebitelov láka nielen kvalitou, ale aj balením. Spracovateľ z Turovej ponúka profesionálne vakuovo zabalený produkt s riadne označeným pôvodom, prípadne vekom zvierat. Spotrebiteľ tak nekupuje mačku vo vreci alebo skôr igelitovú tašku naplnenú piatimi kilogramami rôznych druhov hovädzích mias, aké niektorí chovatelia výkonnú ponúkajú. Cieľom Petra Badiara je profesionalita na všetkých stupňoch – chovu, porážky, rozrábky, balenia aj predaja.

Cieľom Petra Badiara je profesionalita na všetkých stupňoch chovu, porážky, rozrábky, balenia aj predaja.

Chovy mäsových plemien hovädzieho dobytku v období po vstupe Slovenska do EÚ postupne pribúdali. Otázka znela, či to nebolo len pre splnenie podmienok na čerpanie podpôr. Produkcia mäsového dobytku síce rástla, ale zároveň sa dostala do začarovaného kruhu a to, v istom rozsahu, pretrvávala dodnes. Chýba spracovanie, ale aj ochota a kúpyschopnosť spotrebiteľov vybrať si do nákupného košíka hovädzie mäso. Vychovaný dobytok tak často odchádza do zahraničia bez pridanej hodnoty.

Najhoršia situácia bola po vstupe Slovenska do Európskej únie, keď mnohé bitúnky z dôvodu nesplnenia podmienok bolo treba zatvoriť. Doznievala aj pomerne silná kríza odbytu v súvislosti s chorobou šialených kráv (BSE).

Práve v tomto období sa Peter Badiar

za absolútne kľúčové. Dokonca moje vlastné zistenie je, že postupy pred a po porážke dobytku sú dôležitejšie ako vek a plemeno porázaného zvieratá,“ podčiarkuje svoje presvedčenie Peter Badiar.

Prevádzka bitúnku v Turovej sa začala v roku 2013 a za sedem rokov sa dostal na hranu svojej výrobnnej kapacity. Aktuálne v ňom porážajú 15 až 20 kusov hovädzieho dobytku týždenne. „Kvalitné vyzrievanie je závislé od skladových kapacít. Náš strop je v závislosti od hmotnosti a veľkosti zvierat približne 22 kusov. Skúsenosť nás presvedčila, že tento biznis sa nedá robiť v malom. Dôvody sú dva. Jeden ekonomický, keď investičné aj prevádzkové náklady musíte rozptýliť v nejakej výrobnnej kapacite. Druhý je aspekt odbytu. Ak si chcete vytvoriť odbytové kanály a získať trvalých zákazníkov,

> KONTAKT

Ing. Peter Badiar – BONUM
Bratislava

Ekologický bitúnok Turová
Farma Turová

962 33 Budča 712

Mobil: +421/ 917 400 700

e-mail: farmaturova@farmaturova.sk

www.farmaturova.sk

V PPD Komjatice veria stabilným vzťahom

Výmera poľnohospodárskej pôdy	1 840 ha
Počet zamestnancov	35
Počet dojníc	340 ks
Produktivita práce na pracovníka	32 544 eur

stá dávka konzervativizmu sa pri podnikaní v poľnohospodárstve vypláca. Vidieť to aj na výsledkoch PPD Komjatice, ktoré pravidelne rok čo rok obsadzuje medzi poľnohospodárskymi družstvami hospodárskimi v produkčných oblastiach popredné miesta v súťaži Top Agro Slovensko.

Stavili tu na stabilné vzťahy tak na domácej pôde, ako aj navonok. V internej oblasti ide najviac o pracovné prostredie a vzťahy na pracovisku. Mnohí zamestnanci tu pracujú celý svoj produktívny život a tí noví, ktorí pomaly nahrádzajú odchádzajúcich, musia do kolektívu zapadnúť. „Veľmi radi medzi sebou privítame ľudí – či mladých, alebo starších, ktorí už pracovali v poľnohospodárstve alebo to vyštudovali. Tí väčšinou vedia, čo treba robiť a sami sa zapoja do rozbehnutého systému, kde všetko na seba nadväzuje. Dá sa na nich od samého začiatku spoľahnúť. Oveľa ťažšie je to s ľuďmi, ktorí vzťah k poľnohospodárstvu vôbec nemajú a keď sa konečne niečo naučia, odídu inam. S tými sa natrápime a nakoniec nadarmo,“ hovorí predseda družstva Ing. Miroslav Špacír.

Chýbajúci vzťah k poľnohospodárstvu a živým tvorom sa najviac prejavuje v živočíšnej výrobe, kde je problém odchádzajúcich pracovníkov nahradiť. „Obávam sa, že nedostatok vhodných ľudí sa stane kameňom úrazu v snahe udržať živočíšnu výrobu. Pritom okrem toho, že z nej máme produkciu mlieka, maštalný hnoj pre naše polia, poskytuje aj prácu pre obyvateľov obce. Ak tu nebudú pracovať domáci a ľudia z blízkeho okolia, celé to stráca zmysel. Nebudeme vytvárať robotu pre ľudí z ďalekého zahraničia,“ prízvukuje predseda.

Stabilita, ktorú sa snažia v družstve udržovať, sa prejavuje na dlhodobých zmluvných vzťahoch s obchodnými partnermi. „Pracujeme s tými, ktorých máme overených a vieme, že odkúpia objemy, ktoré produkuje a faktúry včas zaplatia. Nestojí nám

Predseda PPD Koliňany Ing. Miroslav Špacír s hlavným agronómom Pavlom Barátom pri nových kombajnoch.

za to, aby sme si kvôli jednému či dvom kamiónom za lepšiu cenu pokazili dlhoročné vzťahy,“ prezrádza svoju filozofiu M. Špacír. Ďalší pilier stability vidí v overených oševných postupoch, odrodách aj spôsoboch chovu dojníc. Náročné investície do automatizácie, napríklad do dojaciích robotov, sa podľa neho v našich podmienkach vôbec nevrátia, preto sa v družstve radšej rozhodli podporiť zlepšovanie hygieny, zefektívniť prevádzku a zvýšiť kvalitu objemových krmív a krmných zmesí. Nová receptúra s vyšším obsahom bielkovín priniesla výsledky veľmi rýchlo. Predseda družstva je s nimi spokojný: „Krava dojí cez papuľu. Naša snaha sa vyplatila. Teraz odovzdávame denne o tisíc litrov mlieka viac od rovnakého počtu dojníc. Ich počty sa snažíme aj zvyšovať, ale ide nám to pomalšie, ako by sme chceli.“

Nedávne investície putovali aj do poľnohospodárskej techniky. Tam najnovšie technológie nechýbajú. Klimatizácia či odhlučnené kabíny zvyšujú pohodu zamestnancov, presná navigácia prináša svoje ovocie v podobe uľahčenia práce hlavne v prašných podmienkach: „Keď sejeme v suchu a prší sa, nevidíte smerovník, je ťažké udržať líniu. S navigáciou to ide bez problémov. Zvýši sa aj výkon, práce sú rýchlejšie ukončené, nie sú presevy ani vynechané pásy. Presná navigácia sa nám osvedčila aj v postrekovačoch. Je to výborná vec,“ prejavil spokojnosť s novou technikou hlavný agronóm Pavol Barát.

Priaznivé geografické podmienky okresu Nové Zámky, v ktorých hospodári PPD Kom-

jatice, umožnili počas kolektívizácie a v nasledujúcich obdobiach vytvoriť naozaj veľké parcely. Tie najväčšie tu majú viac ako 200 hektárov s jednou plodinou. Pokiaľ ide o trend zmenšovania parciel, družstevníci nie sú proti, len to musí byť v rozumnej miere. „Už sme o tom dávnejšie uvažovali, súčasný stav nie je ideálny. Veľké parcely, ktoré majú 190 až 240 ha chceme rozdeliť na dve, neskôr na tri. Do menších výmer už ísť nechceme, najmä kvôli výkonnej technike, ktorú máme. Ale parcely s výmerou okolo 80 ha nám umožnia znížiť riziko, že nás položí, keď nám nejaká plodina z rôznych dôvodov na niektorej parcele nevyjde. Jednoduchšie

sa nám budú plánovať aj oševné postupy,“ priznáva P. Barát. Vysádzanie alejí medzi parcelami však v družstve neplánujú: „Máme priveľa majiteľov pozemkov, je to poličko pri poličku, niečo vlastní štát, niečo už máme vo vlastníctve my. S cudzou pôdou sa ťažko narába, preto skôr uvažujeme o rozdelení len nejakou plodinou, prípadne dočasnou komunikáciou.“

Rozmetávač maštalného hnoja Joskin 840 Tornado pri práci.

> KONTAKT

PPD Komjatice
Hviezdoslavova 10
941 06 Komjatice
Predseda: Ing. Miroslav Špacír
Tel.: +421/ 35/ 6591 257
e-mail: pppdkomjatice@datagate.sk

Zoltán Dolník (vľavo) si veľmi pochvaľuje možnosť presnej navigácie. Počas našej návštevy zaorával maštalný hnoj šesťradličným pluhom Lemken.

Predseda **PD Popudinské Močidl'any:** „Za úspechom sú ľudia“

Výmera poľnohospodárskej pôdy	950 ha
Tržby	845 000 eur
Produktivita práce na pracovníka	93 886 eur
Čistý zisk	111 833 eur

Mnohé poľnohospodárske podniky na Slovensku prechádzajú procesom zmien vo vlastníckych pomeroch, spôsoboch riadenia či výrobných programoch. No nie všetky majú šťastie na schopný manažment, ktorý má vyššie ciele ako iba ekonomicky zhodnotiť, čo sa dá. V PD Popudinské Močidl'any, družstve v skalickom okrese, sa to podarilo. Keď podnik v roku 2017 preberala skupina Energy Group, a.s., ujal sa vedenia predseda Ing. Pavel Tokoš.

Aj keď ekonomiku podniku drží rastlinná výroba, nechcelo sa vedenie vzdáť ani živočíšnej časti výroby, ktorá je jeho „srd-

tickí, ale zachránila nás kukurica. Dosiahla historický rekord, keď sme zobrali vyše 12 ton z hektára v mokrom stave,“ vracia sa úsmev na tvár predsedu.

Okrem 900 hektárov ornej pôdy obhospodaruje PD Popudinské Močidl'any v štyroch katastrálnych obciach aj zhruba 50 ha trvalých trávnych porastov. Na polovici ich výmery dopĺňajú dostatok krmiva pre zvieratá a druhú časť tvoria pasienky pre približne tretinu z 300-kusového stáda hovädzieho dobytku plemena Limousine bez trhovej produkcie mlieka. Väčšia skupina zvierat je prevažne voľne ustajnená na hlboké slamovej podstielke. V súčasnosti 135 kráv dá ročne 125 teliat. Ročné družstvo predá 40 jednorokých, 20 dvojrokových býčkov a 20 jalovic. Avšak s odbytom na Slovensku je problém, keďže cena výkrmového dobytku Limousine je iba dve eurá za kilogram živej váhy. Aj preto ho realizujú skôr v zahraničí. „Po predošlom zameraní na výkrm hovädzieho dobytku sa nám podarilo prejsť na sezónne telenie, a tak dnes máme chov rozdelený na výkrm a predaj mladého dobytku zo zástavu. Snažíme sa ho realizovať v hmotnosti do 300 kg, spravidla na jeseň,“ potvrdzuje súčasné smerovanie živočíšnej výroby predseda družstva.

Nové vedenie PD Popudinské Močidl'any zmenilo aj obchodnú politiku družstva, ktoré je s ďalšími tromi podnikmi členom skupiny Energy Group, a.s. Využívajú potenciál objemov na vstupoch aj výstupoch a koordinujú aj vedenie a správne činnosti s cieľom minimalizovať náklady a eliminovať výrobné a obchodné riziká. Synergicky si pomáhajú aj s mechanizáciou, aby zefektívnil poľnohospodársku činnosť a stihli agrotechnické termíny na všetkých takmer 4,5-tisícoch hek-

Dobytok si v horúcich dňoch rád odpočinie v tieni stromov, pri prameni potoka.

covkou“. S predošlým chovom dobytku na mlieko museli síce v družstve skončiť, ale „sedlák, ktorý nemá živočíšnu, nie je sedlák,“ komentuje skalickým dialektom predseda. Na prevažne hlinitých pôdach mierne zvlnenej prihraničnej oblasti Záhoria sa aj vďaka organickému hnojeniu darí dosahovať priemerné úrody repky 3,3 t/ha, pšenice 5,5 t/ha a kukurice 7 t/ha. V družstve zareagovali aj na podporu pre bielkovinové plodiny výsevom hrachu ozimného. „Rok 2019 bol pre nás skôr problematický,“ hovorí Ing. P. Tokoš a vysvetľuje: „Tri týždne pred žatvou krásne porasty obilnín dávali nádej na slušnú úrodu, ale hraboši nám za niekoľko dní zničili asi 70 hektárov na jednej z najproduktívnejších parciel.“ A tak zberali priemerne pod 5 ton z hektára pšenice, rovnako aj jačmeňa. Navyše suchô degradovalo kvalitu jarného sladovníckeho jačmeňa na krmnu. A pre nízku úrodu a olejnatosť repky ani úroda tejto plodiny nepotešila a bola skôr podpriemerná. „Po ukončení letných zberových prác sme boli skept-

V Popudinských Močidl'anoch obnovili tradície dožínok, na čo miestni zareagovali veľmi pozitívne.

Slama slúži na celoročné ustajnenie dobytku na podstielke, ukazujú predseda Ing. Tokoš.

tároch poľnohospodárskych družstiev celej skupiny.

Pravda, najväčším „tajomstvom úspechu“ tohto družstva sú jeho zamestnanci. Dnes tu pracuje deväť ľudí, ktorí sa starajú o zvieratá, obsluhujú výkonnú techniku, ba zabezpečujú aj prevádzku malej predajne potravín. Ich priemerný vek je asi 55 rokov, a tak aj toto družstvo čaká generačná obmena. Ing. P. Tokoš je pyšný najmä na mladého šikovného agrónoma Ing. Tomáša Dufeka, ktorý ako jeden z mála mladých ľudí berie poľnohospodárstvo ako svoju životnú výzvu. Odbornými znalosťami, organizáciou práce a silným „ťahom na bránku“ si získal rešpekt aj u starších zamestnancov.

Na „spodnom dvore“ poľnohospodárskeho družstva je mechanizačné stredisko a skladové hospodárstvo. Tu by chceli na budúci rok vybudovať malú pozbierovú linku a vyrábať aspoň časť potrebných osív pre všetky družstvá skupiny. V rámci živočíšnej výroby, ktorá je sústredená na „hornom dvore“, majú zasa za cieľ zlepšovať natalitu a efektívnosť chovu daného plemena. Tieto zámery by radi naplnili aj napriek tomu, že impulzy štátnych orgánov sa často javia ako kontraproduktívne a v chaose sa poľnohospodári len ťažko orientujú. „Nemáme však žiadny recept na zázraky, drží nás obyčajná dennodenná zodpovedná práca každého jedného z nás,“ úprimne priznáva predseda a vyslovuje celkovú filozofiu skupiny: „snažíme sa byť vždy súčasťou regiónu, v ktorom pôsobíme.“ Pre družstvo to znamená zodpovedne a riadne obhospodarováť pôdu a neklamať dôveru obyvateľov. Aj preto úzko spolupracujú s obcami, ktoré im umožňujú podnikať a podporujú spoločenské podujatia alebo organizácie v obciach.

> KONTAKT

PD Popudinské Močidl'any, družstvo
908 61 Popudinské Močidl'any 64
Predseda: Ing. Pavel Tokoš
Tel.: +421/ 34/ 6683 494
e-mail: predseda@
pdpopudinskemocidlany.sk

Princípy moderny v podaní **Poľno SME**

Výmera poľnohospodárskej pôdy	3 508 ha
Počet pracovníkov	68
Výnosy	9 117 640 eur
Mzdové náklady	1 446 267 eur

Čoraz nástojčivejšie znie otázka, akým smerom sa má uberať slovenské poľnohospodárstvo. Tón diskusii namiesto poľnohospodárov začínajú udávať tí, čo nenesú priamu zodpovednosť za hospodárenie na pôde, ale neraz až fundamentalisticky založení ochrancovia životného prostredia. Bez ohľadu na historický vývoj, ktorým prešlo chlebové odvetvie, a na nadobudnutú skúsenosť chcú vzkriesiť za každú cenu svoju predstavu ideálneho podniku – farmy, najlepšie v malovýrobnej mierke. Vzkriesenie tohto starootcovského modelu aj za cenu dekoncentrácie existujúcej výroby má byť zázračným liekom na dosiahnutie sebestačnosti.

Kam smeruje skutočne moderné, voči pôde a všetkým zložkám prírodného prostredia ohľaduplné poľnohospodárstvo, ukazuje spoločnosť Poľno SME Palárikovo. Dokazuje, že zdravé a kvalitné produkty sa dajú doposťovať aj veľkovýrobnou, modernou technikou, ktorá je príťažlivá pre mladých ľudí a zabezpečí ich prílev do poľnohospodárstva ako moderného odvetvia ekonomiky. Je to spôsob, ako dosiahnuť kontinuitu v hospodárení na pôde.

Vybrali sme zopár myšlienok Zoltána Černáka, ktorý manažuje Poľno SME. Zvýšenie konkurencieschopnosti firmy na spoločnom európskom trhu, lebo na ňom sa odohráva predaj všetkých slovenských agrokomodít, vidí o. i. v supermoderných strojoch novej digitálnej éry.

Pravda, stroje sú len nástrojom, ako využiť prírodný potenciál. Kľúčoví sú ľudia, ktorí ich dokonale ovládajú, poznajú palárikovský chotár a jeho rozmanité pôdy ako vlastnú dľaň. Zoltán Černák za kľúčové v hospodárení na pôde preto považuje vzťah ľudí k zemi a k firme, ktorá je ich živiteľkou. Vraví, že musia s ňou splynúť ako dobrý plavec s vodou. Takže dobrý hospodár musí byť aj motivátor, za polstoročie práce na rôznych úrovniach manažovania poľnohospodárskej výroby sa Zoltán Černák o tom x-krát presvedčil.

Preto keď na jar roku 2020 uderila na celom svete s plnou silou pandémia vírusu COVID-19, stavil na posilnenie príslušnosti všetkých pracovníkov k firme. „Napokon, sú

Ing. Róbert Židuliak, Ing. Zoltán Černák a Ing. Pavol Hudák.

to manažéri, tím traktoristov, šóférov, rôznych technikov, ktorí vzájomne dobre spolupracujú rozhodujú o využití prírodného aj technického potenciálu, ktorým disponujeme,“ zdôrazní Z. Černák.

Posledné štyri roky Poľno SME prezieravo investovalo do modernizácie strojového parku. Ten bral do úvahy charakter chotára, ktorý leží len 110 metrov nad morom. Ide o rovinaté úrodné pôdy, ktoré sa však musia vyrovnáť s čoraz extrémnejšími prejavmi počasia.

Množstvo zrážok, ktoré ročne spadne na polia, je zhruba 550 milimetrov, ale v poslednom období prichádzajú v obrovských dávkach, nie že za pár dní, ale neraz hodín. Polia bývajú rozmočené, pôda má problém absorbovať vodu, inokedy rastliny trápí neraz aj trojmesačné suchô. Rieši sa protirečenie, ako udržať vlahu v pôde a súčasne, ako pôde pomôcť vstrebať vodu, keď jej spadne priveľa.

Vstúpiť na pôdu rýchlejšie ako v minulosti umožňujú dva supermoderné pásové traktory. Vo fáze zberu, keď by sa do polí klasická kolesová technika nedostala, sú naporúdzí dva pásové kombajny. Všetko ide o stroje slávnej značky s emblémom skáčuchoho jeleňa. Zmena nastala v obrábaní pôdy – keď sa uplatňuje tzv. strip-till technológia. Šesťstokoňový pásový traktor je schopný potiahnuť za sebou sejačku, ktorá na jeden prejazd pôdu skypri do hĺbky 26 cm, zároveň zapraví

do nej semeno, k jeho päte výživu, uzavrie pôdu. Do polí sa po predchádzajúcom zbere dostávajú všetky rastlinné zvyšky, čo garantuje, že tam prebieha bohatý život, o ktorý sa starajú mikroorganizmy.

Pred dvomi rokmi nastala vo firme prirodzená generačná výmena vo vedúcich funkciách agronomickej služby a mechanizácie. Na prácu pokolenia odborníkov, ktoré venovalo poľnohospodárstvu celý život a zosobňuje ju napríklad riaditeľ Pavol Hudák, nadväzuje mladá, vzdelaná generácia absolventov SPU v Nitre.

Agronomický úseku vedie Robert Židuliak a pri ňom vyrastá Adrián Bradáč. Šéfom silnej mechanizačnej flotily je Patrik Knapec. Toto mladé ambiciózne pokolenie odborníkov pod Židuliakovým vedením pretavuje do praxe agronomickú modernu, progresívny typ inžinieringu, na čom sa podieľa dobre manažovaný tím kvalitných traktoristov.

Pavol Hudák a Róbert Židuliak sú ukážkou profesionálnej i ľudskej kontinuity spoločnosti. Poukazujú na to, že veľkovýroba opierajúca sa o výkonné stroje navádzané satelitmi zlučuje viacero pracovných operácií v jednu, znižuje prejazdy po poliach, citlivo dávkuje agrochémii na nevyhnutné, no účinné minimum. Výsledkom je zdravšia pôda aj produkt v nej dorobený, nižšia uhlíková stopa v ovzduší.

Dôležitá je efektívnosť výroby. Pri takomto založení napríklad úrody repky oproti klasickému obrábaniu padá spotreba nafty na neuveriteľných 14 litrov na hektár, predtým to bolo aj vyše 50 litrov.

Dalo by sa spomínať mnoho ďalších aspektov hospodárenia. Všimnime si motiváciu, ktorá sa premietla do takmer 14-percentného rastu miezd medzi prvým polrokom 2019 a 2020. V priemere si traktoristi zarobili mesačne o takmer 140 eur viac. Dodajme, že realitou je v Poľno SME 14 platov, a to už šiesty rok po sebe. Dobré zárobky pracovníkov garantujú pohodu na pracovisku a istotu ich rodín.

Súčasťou spoločnosti je aj Relax centrum, ktoré zamestnáva ďalších 22 ľudí, dovedna ich je vo firme 68. Zamestnanosť v poľnohospodárstve a na vidieku môže mať, ako vidno, rozmanitú podobu, tá je odrazom tvorivosti v podnikaní. Napokon, práve ona rozhoduje o životaschopnosti podniku.

Šesťstokoňový pásový traktor potiahne sejačku, ktorá na jeden prejazd pôdu skypri, zapraví do nej semeno, výživu a uzavrie pôdu.

> KONTAKT

Poľno SME
Remeselnícka 2
941 11 Palárikovo
Konatelia: Ing. Zoltán Černák
a Ing. Roman Černák
Tel.: +421/ 35/ 6493 205
e-mail: polnosme@polnosme.sk
www.polosme.sk
www.relaxcentrumpalarikovo.sk

GRANELAM Ostrov:

podnik s jasnou víziou rozvoja

Výmera poľnohospodárskej pôdy	1 460 ha
Počet pracovníkov	57
Zisk po zdanení	266 000 eur
Produktivita práce na pracovníka	40 074 eur

Uplynulo tridsať rokov od novembra 1989, ktorý radikálne zmenil celú slovenskú spoločnosť, jej poľnohospodárstvo a život ľudí na vidieku. Nie všetky družstvá, ktoré boli chrptovou kosťou slovenského poľnohospodárstva, vedeli reagovať na búrlivo, podchvíľu až chaoticky prebiehajúcu transformáciu. Niekdajšie družstvo v Ostrove pri Piešťanoch, od roku 2015 akciová spoločnosť GRANELAM, prechod na trhové hospodárstvo zvládla. Bol dielom generácie prevažne mladých vzdelaných poľnohospodárov, ktorí svoju kariéru odštartovali začiatkom osemdesiatych rokov.

GRANELAM dnes patrí medzi najmodernejšie európske osivárske závody špecializujúce sa na spracovanie osiva kukurice a doplnkovo husto siatych obilnín. Je príkladom, ako podnik prvovýroby, ktorý zostal verný svojmu základu – pôde, môže vytvárať zo základného rastlinného produktu obrovskú pridanú hodnotu. To umožňuje stabilný rozvoj nielen GRANELAM-u, ale aj siete okolo troch desiatok dodávateľov osivovej kukurice.

„Táto plodina nehladiac na rozporuplnú spolitizovanú diskusiu okolo nej zostáva kľúčovou z hľadiska ďalšieho rozvoja svetového aj slovenského poľnohospodárstva,“ podotýka predseda predstavenstva spoločnosti Juraj Schuchmann. Bola a bude kráľovnou polí, motorom rozvoja poľnohospodárstva, hovorí skúsený manažér. Opiera sa o svoju praxou preverenú profesionálnu skúsenosť a postavenie kukurice vo výžive ľuďstva, zvierat, ale aj v energetike. Aj v odvetviach premieňajúcich kukuricu na biologicky odbúrateľné plasty, ktoré sa tak stávajú konštrukčným či obalovým materiálom budúcnosti.

Dobrý manažér musí byť vizionár a musí vedieť uchopiť hlavný článok reťaze problémov, ktorým čelí. Na prelome osemdesiatych a deväťdesiatych rokov predstavoval predchodca GRANELAM-u PD Pokrok v Ostrove podnik rozvíjajúci klasickú rastlinnú a živočíšnu výrobu a k tomu mal silnú pridruženú

výrobu. Dosahoval viac než štandardné výsledky, pretože už vtedy vedel vysoko zhodnotiť rastlinnú a živočíšnu produkciu.

Ostrov bol povestný špičkovým obilnárstvom, s veľkým predstihom sa tu zavádzali nové odrody a hybridy, čo logicky vyústilo za generácie Ľemla Sedláka a Ivana Záhradníka do snahy dosiahnuť najvyššiu métu: priamo sa podieľať na tvorbe a spracovaní osív. V tomto prostredí sa narodila Schuchmannova generácia, ktorá kontinuálne kráča za týmto cieľom v zložitých rokoch z prelomu 20. a 21. storočia.

„Boli to časy, ktoré história prináša len pri revolučnom zvrate a vyžadovali si nekompromisné, často bolestivé rozhodnutia,“ uvažuje nad relatívne nedávno uplynulým obdobím Juraj Schuchmann. Družstvo z konca osemdesiatych rokov bolo obrazom vtedajších predstáv polyfunkčné sa rozvíjajúceho podniku so širokou diverzifikáciou výroby.

„Mali sme tu vynikajúci šľachtiteľský chov Ušľachtilej mäsovej ošípanej, ktorá bola pokračovaním rodovej chovateľskej tradície gazdov širokého okolia. Bola tu pridružená výroba zameraná na produkciu strojov na prípravu pôdy a množstvo iných výrobkov, ktoré chýbali večne hladnému socialistickému trhu. Družstvo zamestnávalo 300 ľudí, diverzita poľnohospodárskych a nepoľnohospodárskych podnikateľských činností, o ktorej dnes hovorí Brusel, tu bola realitou,“ vypočítava Juraj Schuchmann.

Otvorením trhov sa široko koncipovaná výroba stala neudržateľnou, na trh vtrhli silno podporované západné produkty a družstvo stálo pred otázkou, čomu sa venovať, aby obstálo v podmienkach voľnej hospodárskej súťaže. Predvídaným riešením bolo partnerstvo s nemeckou osivárskou spoločnosťou KWS so sídlom v Einbecku. Nemci našli spoľahlivého partnera na produkciu osív, rýchlo sa prispôbujúceho rastúcim nárokom na kvalitu i efektívnosť. PD Ostrov a s ním spolupracujúce poľnohospodárske podniky.

Uprostred 90-tych rokov navštívilo Slovensko 120 zahraničných novinárov z USA, Japonska, Nového Zélandu, Austrálie a západnej Európy. Nevedeli si vôbec predstaviť, ako môže vyzeráť poľnohospodárstvo krajín, ktoré mali za sebou život v sovietskom bloku. Osivársky závod v Ostrove im vyrazil dych a mnohí z nich si vtedy uvedomili, aký potenciál sa ukrýva v moderne zorganizovanom veľkovýrobnom poľnohospodárstve.

Otázkou otázkou je, prečo Slovensko ako celok nezvládlo transformáciu na takej úrovni ako družstvo v Ostrove, prečo sa tridsať rokov po návrate krajiny k demokratickým hodnotám a trhovej ekonomike nanovo musia riešiť základné otázky potravinovej sebestačnosti.

Ukazuje sa, že manažmenty v podnikoch

Predseda predstavenstva Ing. Juraj Schuchmann.

boli rozhladenejšie ako striedajúce sa vládne garnitúry, ktoré nevedeli ukotviť poľnohospodárstvo do náhle sa otvoreného voľného európskeho trhu. Začala sa rozpadáť celá domáca agropotravinárska infraštruktúra vrátane zázemia pripravujúceho odborníkov na všetkých úrovniach. Záplava importovaných potravín predávaných cez obchodné reťazce priniesla zmenu života aj na vidiek. Narodila sa generácia, ktorá síce túži mať čerstvé slovenské potraviny, ale vníma ich produkciu cez optiku svojho osobného pohodlia.

Aj GRANELAM rieši problémy typické pre súčasné slovenské poľnohospodárstvo a život na vidieku. K výrobným areálom podnikov sa napriek upozorneniam, ktoré podniky vyslali obecným samosprávam, zbytočne nebezpečne približili nové vidiecke sídla. Zakladá to problémy súžitia občanov a poľnohospodárov do budúcnosti. Zároveň prichodí riešiť prílev mladých vzdelaných ľudí schopných ovládať a riadiť stroje a výrobné procesy novej digitálnej éry.

„Nestačí, že najlepšie firmy si napokon problémy nejakým spôsobom vyriešia, potrebujeme celostnú koncepciu rozvoja slovenského poľnohospodárstva, ktorá bude prihliadať na už reálnu klimatickú zmenu, ale aj na globálny trh s potravinami a poľnohospodárskymi surovinami. Život sa zmenil a ešte zmení, máme tu iný vidiek, iné predstavy o živote. Potrebujeme viac vzájomnej otvorenej komunikácie, ale aj ústretovosti, ktoré vyčirajú súčasné skalené vody a prinesú potrebnú koncepciu rozvoja poľnohospodárstva a vidieka, ktorá bude odrážať celospoločenskú zmenu záväznú pre všetky ďalšie vlády,“ uzatvára Juraj Schuchmann z GRANELAMU, manažment ktorého je viacnásobným laureátom Top Agro Slovensko.

> KONTAKT

GRANELAM, a.s.

922 01 Ostrov pri Piešťanoch

Predseda predstavenstva:

Ing. Juraj Schuchmann

Tel.: +421/ 33/ 7914 354

e-mail: ostrov-eko@granelam.sk

Granelam využíva osivársky závod na produkciu osív kukurice i obilnín.

Ľubor Paulen – správca krajiny s dušou výskumníka

Výmera poľnohospodárskej pôdy	200 ha
Výmera lesa	60 ha
Ročná produkcia bravčového mäsa	40 ton

V čase spoločensko-ekonomických zmien patrili Ľubor Paulen k mladšej generácii slovenských vedcov, ktorá svoje uplatnenie videla v Slovenskej akadémii vied. Zameriaval sa na výskum letokruhov, ktoré sú výnimočnými dokumentmi uplynulých desaťročí aj storočí. Ponúkajú nám odpovede na mnohé otázky. Napríklad aj na dnes výnimočne aktuálnej klimatickej zmeny.

Bonmot osobitého amerického režiséra Woodyho Allena hovorí, že ak chcete rozosmiať Boha, povedzte mu svoje plány do budúcnosti. A tak sa aj v tomto prípade stáva z vedca – lesníka stáva pestovateľ, chovateľ ošipáných, hospodár v lese, ale aj správca krajiny. Na začiatku roľníckeho príbehu Ľubora Paulena bolo slovo reštitúcia. Pojem, ktorý sa s príchodom deväťdesiatych rokov skloňoval veľmi často a zosobňoval prinavrátenie zobraťého majetku. Ľubor Paulen bol vtedy mladý a tento spoločenský obrat vnímal ako príležitosť.

„Nepoznal som ani dedku, ani babku, ktorým zobrali majetok. Ako štvanci boli presunutí na Vysočinu a neskôr zomreli veľmi mladí, pravdepodobne aj v dôsledku zásahov v päťdesiatych rokoch. Otec o tejto časti rodinnej histórie hovoril veľmi málo,“ rozpráva Ľubor Paulen, ktorý dokonca ani netušil, kde žili. Až na začiatku deväťdesiatych rokov sa dozvedel, že hospodárili v Malých Bedzanoch, neďaleko Topolčian. Sídlom farmy Ľubora Paulena je presne v strede tejto maličkého obce, ktorej počet obyvateľov len mierne prevyšuje dvesto. Hospodárska budova nepôsobí medzi rodinnými domami rušivo. Dominuje jej veľká brána a ak by ste nehľadali gazdovský dvor, ani vám nenapadne, že tu sídli farma, ktorá poskytuje stálu prácu desiatim zamestnancom.

Pred vyše tridsiatimi rokmi sa však spoznať brány súčasného gazdovstva neozývali stroje. V priestoroch sídlila krčma, klub vzáru mládeže a ešte sa v areáli nachádzalo detské ihrisko. „Vrátili nám priestor, na ktorý si už generácie miestnych zvykli, ako na obecný. Samozrejme, že časť domácich túto zmenu neprijala dobre. Na všetky výčitky som hovoril, že nechcem nič, len svoje hospodárstvo, ktoré nám vrátili,“ spomína Ľ. Paulen.

V roku 1996 si musel vybrať, či bude svoj čas deliť medzi výskumom a hospodárením. Ku konečnému rozhodnutiu ho nakoplo niekoľko situácií, ktoré odzrkadľovali biedu našej vedy. „Ak ste chceli publikáciu za sto dolárov, vyvolávalo to množstvo otázok medzi nadriadenými a aj platovo sme boli na úrovni, že užiť rozrastajúcu sa rodinu nebolo jednoduché,“ vysvetľuje dnešný hospodár.

Niektorí kolegovia mu predpovedali, že krok do nového, neistého odvetvia, oľutuje. Nestalo sa tak. „Nie je to asi rakúska farmárska idylka, ale žijem si slobodný život. A život na slobode je oveľa ťažší ako v kletke. Na slobode žijú aj predátori ako orol alebo

Na hospodárskych dvoroch Ľubora Paulena sú všade stromy. Stovky broskyň, ale aj jedlé gaštany.

medveď. Zdanlivá rovnováha medzi nimi je však vykúpená neustálym bojom o prežitie,“ prirovnáva Ľ. Paulen.

Tento životný postoj sa v plnej miere prejavuje aj v samotnej skladbe podnikateľských aktivít. Cítiť z nich výskumnícku dušu aj premysleného ekonóma. V pestovateľskej štruktúre nechýba tabak, pukancová kukurica, konopa siata a v tomto roku dokonca ani bučiansky žltý valec, pôvodná slovenská odroda krmnej repy. Jej história siaha až do obdobia II. svetovej vojny, pričom pestovanie vo veľkovýrobných podmienkach sa dávno skončilo. „Nemám jej zasiatej veľa. Možno hektár, ale s bývalými pracovníkmi výskumného ústavu sme použili posledné osivo, ktoré mali uchované. Nevedeli mi dokonca ani garantovať, aká bude jeho klíčivosť. Vyrástli z neho však nádherné repy a dnes sme spoločne dohodnutí, že na množenie osiva vyberieme tie najkrajšie,“ tvrdí Ľubor Paulen.

Samozrejme, gro pestovanej produkcie netvorila takéto „špecialitky“, ale klasická poľná výroba pozostávajúca z pestovania pšenice, repky, slnečnice, jačmeňa či kukurice.

„Roľníci by mali byť ohodnotení podľa toho, akú pridanú hodnotu vytvárajú pre

Chovu ošipáných sa venujú na dvoch farmách.

slovenský vidiek,“ myslí si Ľubor Paulen, ktorý okrem sídla v centre Malých Bedzian hospodári aj na dvoch ďalších dvoroch, kde chová ošipané. Jeden priestor získal ešte v deväťdesiatych rokoch tiež v reštitúcii istý pracovník ministerstva financií. Vyhliadol si hospodára od Topolčian a rovno ho oslovil s ponukou na využitie stopäťdesiatročného objektu, ktorého história siaha až do čias grófa Stummera.

Druhý dvor si postavil jeden z najznámejších poľnohospodárskych subjektov v krajine – PPD Prašice. Keď tam pred rokmi zrušili chov ošipáných, hospodársky dvor mu ponúkli. Družstvo nechcelo, aby chov zvierat, ktorý tu fungoval desaťročia, vystriedal napríklad autoservis, ako sa to na Slovensku v mnohých prípadoch stáva. Dvor je maličký. Pozostáva len z dvoch väčších stavieb, ale to nebránilo Ľuborovi Paulenovi využiť každý meter pôdy, ktorý sa v areáli nachádza. Dnes sú

ošipárne obkolesené broskyňovým sadom, kde je zhruba šesťsto stromov.

Vášeň k stromom, ktorá stála na začiatku profesijnej kariéry Ľubora Paulena, ho neopustila ani desaťročia od začiatku hospodárenia na pôde. Pre niekoľko obcí zabezpečuje sadovnícke a záhradnícke práce. Okrasné dreviny vysádza aj po výstavbe priemyselných parkov či rýchlostných ciest. Vysadil už desaťtisíc stromov a tie najstaršie už vrhajú riadny tieň! Ako štvrtstoročné javory, lípy a borovice pred Ekonomickou univerzitou v Bratislave. To, čo si uviedol v logu na začiatku podnikania, platí dodnes. Paulen – okrasné dreviny, farmárske produkty.

Znovu nájdený Bučiansky žltý valec?

> KONTAKT

Ing. Ľubor Paulen
Malé Bedzany 40
955 01 Topolčany
Tel: +421 38/5321 067
e-mail: paulen@paulen.sk
www.paulen.sk

AGRO-GOMBÁR – moderne, efektívne, ohľaduplne

Výmera poľnohospodárskej pôdy	2 210 ha
Počet pracovníkov	26
Produktivita práce na pracovníka z pridanej hodnoty	23 242 eur

Z poľnohospodárstva je po rokoch veľká spoločenská téma. Všetci, aj tí, ktorí mu venujú len letný pohľad, odrazu riešia, aké by malo byť. Nehľadiac na to, čo si o jeho budúcnosti myslia poľnohospodári, ktorých sa jeho smerovanie bytostne týka. Všetko sa začalo debatou o repke a jej role na poliach a v ekonomike krajiny, pokračovalo veľkosťou blokov a začiatkom leta dostalo patričné grády rušením zmlúv o nájme pôdy medzi Slovenským poľnohospodárskym fondom a tisíckami podnikov, čo na pôde najväčšieho správcu hospodária.

Odpoveď na to, aké by malo byť moderné poľnohospodárstvo, pritom ponúkajú ľudia, ktorí sa hospodárením na pôde živia. Rodina Gombárovcov je príkladom toho, ako prakticky riešiť rokmi nakopené boľáčky. Prešla všetkými zákrutami, ktoré prinieslo obdobie po roku 1989 poznamenané rozpadom družstiev, ale aj spracovateľského priemyslu a vznikom rodinných hospodárstiev.

Proces zmien priniesol aj nový spôsob života na vidieku. Ľudia presúvajúci sa za prácou do miest, často migrujúci za lepším zdrojom príjmov do zahraničia opustili pôvodný model, keď si rodiny v záhradách a chlievikoch dopestovali zeleninu, ovocie či dochovali prasiatka a hydinu. Realitou sa stal nedostatok kvalifikovanej poľnohospodárskej pracovnej sily. Do toho prišla evidentná zmena klímy. Tí, čo zostali verní pôde, si poradili.

Vernosť je vyjadrením kontinuity istého spôsobu života, ktorý sa, pravdaže, celkom prirodzene v konkrétnych podmienkach modifikuje. Práve to vidno na spoločnosti AGRO-GOMBÁR, ktorú po novembri 1989 vybudovala rodina Gombárovcov. Všetci jej predkovia boli spojení s pôdou, zažili kolektívizáciu, vzostup aj úpadok družstiev. Mali dosť odvahy skôr než ostatní začať budovať podnik, ktorý bude prejavom ich vlastnej podnikateľskej iniciatívy a tvorivosti. Ich podnik je príkladom, o koho by sa malo opierať poľnohospodárstvo v nasledujúcich desaťročiach.

V čase, keď Ivan Gombár zakladal rodinnú firmu, mal dostatok manažérskych skúseností zo zlúčeného družstva v Dubníku. Keď sa spoločné hospodárenie dostalo na križovatku, dospievali obaja jeho synovia. Otec s dostatkom profesionálnej výbavy a synovia plní mladíckej energie a ambícií – to bol motor s výborným ťahom.

Ivan a Marian Gombárovci v poraste pšenice.

Základom inžinierskeho vzdelania je tvorivé riešenie, prepočty každého podnikateľského zámeru ako aj odvaha zobrať na seba nevyhnutné riziko. V polovici 90-tych rokov Gombárovci prevzali upadajúce družstvo v Bardoňove. Hospodársky dvor aj polia boli obrazom totálneho vyčerpania. Dnes je to jeden z najproduktívnejších chotárov Novozámockého okresu a dvor je ukážkou toho, ako s relatívne minimálnymi nákladmi možno vlastnými silami prebudovať staré areály na funkčný, dobre previazaný systém budov. S patričným technologickým vybavením umožňuje spracovať a uskladniť celú produkciu dorobenú na poliach. Kapacita dosahujúca takmer 10-tisíc ton obilnín a olejnin hovorí sama za seba. Umožňuje realizovať produkciu v čase, keď ceny dosahujú maximum.

Toto dobré zázemie vybudoval tím traktoristov, opravárov, šoférov a technikov. Počas vegetácie pracovali na poliach a v neproduktívnych obdobiach, teda v zime či v prestávkach medzi jednotlivými poľnými prácami krok za krokom modernizovali pod vedením Ivana Gombára svoj „hlavný stan“. Nazmar nevyšlo nič, čo sa dalo použiť – od starej tehly po storočné trámy. Funkčnosť, účelnosť, poriadok a k tomu originálny nápad sú základné princípy dobrého hospodárenia.

Ich uplatnenie vidíme aj v chotári. Porasty sú dobre živé, pôda plná sily. Pravidelne ju podrývajú, čo umožňuje dobre hospodáriť s vlhkosťou aj v čase sucha. Maroš Gombár má zmysel pre novinky, neváha využiť nové odrody a hybridy, technické novinky umožňujúce efektívne dávkovať živiny rovno ku koreňom rastliny alebo na list, rovnako precízne pracuje s ochranou. Druhý zo synov Roland zabezpečuje mechanizačnú časť poľnej výroby najmodernejšou technikou, čo tiež prispieva k dobrým výsledkom podniku.

Keď pred časom vyvstal problém s dopostovaním kvalitného sladovníckeho jačmeňa, ako jedni z prvých na Slovensku začali Gombárovci vysievať jarnú obilninu v jeseni. Získali tým čoraz vzácnejšiu zimnú vlhkosť a keďže zimy sú z roka na rok miernejšie, na sneh chudobnejšie, efekt sa dostavil. Zrná, ktoré boli zasiate v jeseni, predbehli vo vývoji jačmeň vysiaty na jar. Rozdiel v hektárových úrodách bol 2,5 tony v prospech jariny siatej ako ozimina. V sumáre nešlo len o to, že jačmeň sypal po 6,5 tony z hektára, ale súčasne dosiahol aj výborné sladovnícke parametre.

Tie sú, isteže, aj odrazom priebehu ročníka, rozloženia zrážok a teplôt, ale kľúčové je, ako reaguje pestovateľ výživou, ochranou, celým súborom agrotechnických krokov na potreby rastliny, ako zvládne logistiku počas zberu. Je to zložitá aj jednoduchá – pre toho, kto vie, ako na vec.

Vystihnúť ducha čias, reagovať na rytmus života spoločnosti, o tom je moderné poľnohospodárstvo. Gombárovci po prevzatí hospodárstva bývalého OŠM Šurany vybudovali moderný jahodový plantáž, vedľa nej marhuľový sad. Keď dozrejú jahody, prichádzajú na ošetrovateľské stovky ľudí z celého okolia. Je to výhodnejšie ako pestovať jahody doma v záhrade, úroda je garantovaná, plody veľké a chutné, cena prijateľná.

Farma Gombárovcov ukazuje ako roztočiť kolesá slovenského potravinového hospodárstva. Treba dať viac na skúsenosť tých, čo majú za sebou reálne výsledky porovnateľné s modernými zahraničnými farmami. Načo objavovať Ameriku, objavená už bola dávno.

Nedozrý lán pšenice.

> KONTAKT

AGRO-GOMBÁR, s.r.o.

Hlavná 7

941 31 Dvory nad Žitavou

Konatelia: Ing. Ivan Gombár

a Ing. Marián Gombár

Tel.: +421/ 35/ 6484 305

e-mail: agrogombar@stonline.sk

Farmár **Ján Jelen** – ako sa rodí precízne poľnohospodárstvo

Výmera poľnohospodárskej pôdy

530 ha

Počet pracovníkov

5

Zisk po zdanení

14 816 eur

Dobry hospodár je ten, kto dnes vie do rozvoja ktorých plodín má investovať zajtra. Základné rámce určuje trh, čoraz väčší akcent Spoločnej poľnohospodárskej politiky na ochranu životného prostredia a, samozrejme, prírodných podmienky. Farmár Ján Jelen z Novej Dediny začal hospodáriť v roku 1992 a v priebehu troch desaťročí sa vypracoval na jedného z najlepších pestovateľov sladovníckeho jačmeňa na Slovensku.

Akoby plával proti prúdu, pretože na Slovensku plocha sladovníckeho jačmeňa v posledných rokoch klesá. Sú za tým nielen čoraz premenlivejšie poveternostné podmienky zvyšujúce pestovateľské riziko, ale aj rastúce nároky spracovateľov na kvalitu. Kto ju nedosiahne, prúdka padá dole s cenou jačmeňa, tobôž keď nemá kontrakt. Isteže, o obchodnej politike sladovní, ktoré si v núdzi vypomáhajú dovozmi, by sa dalo

tlačiť Brusel a jeho spoločná poľnohospodárska politika celú komunitu poľnohospodárov. Kvalitný sladovnícky jačmeň je dielom žiľlivej prírody a dokonale zvládnuť výživu a ochrany, tento produkt jasnou rečou hovorí o tom, či je pôda a rastlina zdravá, či sa poľnohospodár správa voči svojmu základnému výrobnému prostriedku férovu.

Pravdaže, pozornosť si pýtajú aj ostatné plodiny, roľník musí na ne hľadiť ako rodičia na svoje deti. Má ich všetky rád, ale každé chce iný prístup. Základom úspechu je však starostlivosť o pôdu, stroje, skladové hospodárstvo. Ján Jelen patrí ku generácii obnovujúcej tradíciu rodinného hospodárenia na pôde. V priebehu 30 rokov sa mu podarilo vybudovať základné piliere modernej farmy. Moderný strojový park dokáže komunikovať so satelitmi, čo umožňuje precizovať každý zásah do pôdy. A to aj vďaka skvelej práci päťce traktoristov. Ak Brusel vytýčil za jeden zo strategických cieľov zníženie spotreby pohonných látok, farmár musí mať traktory, sejačky, rozmetávadlá, kombajny, ktoré orú a sejú s milimetrovou presnosťou, dávajú živiny na gram presne.

Jánov syn Marek je informatik. Najnovšie hovoríme o digitalizácii ekonomiky, všetky informácie poskytujúce súbor obrovských komplexov dát o rastlinách a ich nárokoch sú v digitálnej podobe. Ak má farmár v dome informatika, ktorý vie navyše jazdiť ako Marek na kombajne, potom môže smelo kráčať v ústrety budúcnosti. Všeobecne platné systémy treba uplatniť na konkrétne podmienky firmy. Nuž a Marek je ten, kto pomáha s konkrétnou aplikáciou precízneho poľnohospodárstva v rodinnej firme.

Kedysi sa výživa rastlín opierala o výsledky pôdných analýz a nároky rastlín na plánovanú produkciu. Teraz kombajn vybavený satelitom dokáže Jánovi Jelenovi určiť, akú úrodu dala tá ktorá časť honu. Dajú sa teda identifikovať viac a menej živene časti poľa, na základe analýz fotosyntézy sa dá zasa precizovať výživa rastlín a splniť tak vysoké štandardy spomínaného sladovníckeho jačmeňa. Pravda, chce to stroje so satelitmi, superpresné sejačky, rozmetávadlá hnojív. To všetko už Ján Jelen vrátane pozberovej linky umožňujúcej perfektne vytriediť obilie má. Ako však vraví, ďalej musí postúpiť v precízosti jednotlivých úkonov, ešte viac ich vzájomne vyladiť a dosiahnuť tak úsporu nákladov 10 až 15 percent.

Ďalšou otázkou je hľadanie plodín s dobrou trhovou cenou, ktoré súčasne harmonizujú osevný postup. Môže to byť, povedzme, mak, šošovica ako nedostatková strukovina, zelenina či založenie ovocného sadu? Všetko je otázkou dobrého zväzenia a tiež, ako pripomína farmár, aj toho, aby štát vytváral na pestovanie plodín zázemie. Ak chce viac

Sladovnícky jačmeň je top produktom farmára Jána Jelena.

zeleniny, strukovín, musí podporiť investície do spracovateľského priemyslu, inak je zo strany poľnohospodárov pestovanie týchto plodín vysoko rizikové.

Napokon, hospodárenie na pôde je takou istou podnikateľskou záležitosťou ako všetky ostatné. Treba si zariadiť na všednú skyvu chleba každodenného a ešte aj na rozvoj. Pohnúť rozumom musí teda nielen farmár, jeho rodina, ale aj štát, ktorý by mal prispieť k vyváženej poľnohospodárskej a potravinovej politike. Ján Jelen zdôrazňuje, že je najvyšší čas poupratovať vo vlastnícko-nájomných vzťahoch. Veď ak má hospodár investovať do pôdy a má ju prenajatú, musia mať obe strany istotu. Roľník, že má zmysel do pôdy investovať a vlastník, že pôda nebude po rokoch prenájmu vyťahaná.

Inak, úrodnosť chotára, ktorý obhospodaruje Ján Jelen pod Štiavnickými vrchmi, rastie a súperí v Levickom okrese s úrodami z dolného Pohronia, kde sú černoze. Pšenica mu tohto roku dala 7,3 tony po hektári, kukurice majú našliapnuté na desať ton. Nuž, kde sa do pôdy tri desaťročia po sebe zapracúvajú všetky nadzemné časti obilnín, repky, kukurice, má dostatok organickej zložky, jej úrodnosť neklesá, ale rastie.

Modernému poľnohospodárstvu vládnu digitálne dáta, sú nimi prešpikované aj traktory, vraví Marek Jelen.

diskutovať. Ak chcú viac slovenského sladu a myslia to s uhlíkovou stopou vážne, musia byť ústretovejšie, ale jedno sa na veci nedá zmeniť – o úrodu a jej kvalitu sa musí postarať poľnohospodár.

Každý v potravinovom reťazci si jedno-ducho musí splniť rolu, v ktorej je nezastupiteľný. Ján Jelen čelí nevyspytateľnému počasiu rovnako ako ostatní, ale nadpriemerné úrody jarného jačmeňa – napríklad vlani 6,7 tony a tento rok 7,7 tony po hektári – hovoria o tom, že vie jačmeňu ulahodiť celým súborom agrotechnických zákrokov. Tie sú dôležité nielen z hľadiska produkcie, ale aj kvalitatívnych parametrov. Je ich dovedna celý tucet, ktoré rozhodujú o tom, či sa roľník dočká vysokej ceny garantujúcej rentabilitu hospodárenia.

Ide nielen o vysoký podiel zŕn na site či o obsah dusíkatých látok, ale aj o kľívosť, podiel polámaných či rozštiepených zŕn. Špičkový sladovnícky jačmeň je produkt precízneho poľnohospodárstva a práve k nemu

Tím traktoristov, na ktorých sa môže Ján Jelen stopercentne spoľahnúť.

> KONTAKT

Ing. Ján Jelen
935 25 Nová Dedina
Mobil: +421/ 903 658 872
e-mail: njjelen@gmail.com

AZURIT 9 S DELTAROW – KAŽDÉ ZRNKO CHIRURGICKY PRESNE UMIESTNENÉ

S Azurit 9 priniesol LEMKEN novú úroveň v presnej sejbě kukurice, sóje a iných plodín. Odolajte vplyvu sucha a dajte svojim rastlinám pomocou LEMKEN DeltaRow viac životného priestoru. Sejba do vlny ponúka jednotlivým rastlinám výrazne lepší prístup k vode, živinám a svetlu.

- 70 % viac životného priestoru pre každú rastlinu
- Až o 10 % väčší výnos vďaka LEMKEN DeltaRow
- V strede DeltaRow medzi radmi je umiestnené v riadku hnojivo
- Centrálny 600 litrový zásobník na osivo

lemken.com

LEMKEN
The Agrovision Company

PODMIETKA SA JAVÍ V ÚPLNE NOVOM SVETLE VĎAKA PRÁCI BEZ BOČNÉHO ŤAHU. **RUBIN 10**

Rubin 10 je výborná voľba, keď ide o plytkú a celoplošnú podmiatku. Vďaka symetrickému usporiadaniu vydatých ozubených tanierov, dokáže intenzívne a homogénne premiešať rastlinné zvyšky s pôdou aj pri vysokých pracovných rýchlostiach! Presvedčte sa sami o mnohých ďalších výhodách.

- Komfortné nastavovanie zavlačovačov a nivelátorov pre optimálne premiešanie a urovanie pôdy a rastlinných zvyškov
- Nový koncept prepravného kolesa pri nesených strojoch umožňuje používanie ťažkých valcov a zaisťuje bezpečnú prepravu po komunikáciách i poliach
- Symetrické usporiadanie tanierov umožňujúce prácu bez bočného ťahu s maximálnou úsporou pohonných hmôt
- DuraMaxx tanieri s vysokou tvrdosťou a väčším priemerom sa starajú o výrazne dlhšiu životnosť

lemken.com

LEMKEN
The Agrovision Company

Farma Kissová je verná zelenine

Výmera poľnohospodárskej pôdy	498 ha
Pestovanie zeleniny (rok 2020)	85 ha
Počet stálych pracovníkov	21
Tržby za predaj zeleniny z 1 hektára	4 475 eur

Najjednoduchšie je v našej krajine pestovať obilniny. Stačí dobre zasíť a vo vhodnom čase žať. K takémuto tvrdeniu oprávňujú Ľudovít Kissa z Farmy Kissová v Želiezovciach viac ako 30-ročné skúsenosti z pestovania obilnín, kukurice, olejnin a najmä zeleniny. „Zelenina je náročná na ručnú prácu. Aj keď mnohé operácie možno mechanizovať, papriky, rajčiny, uhorky, melóny, kapustu ba aj zemiaky a ostatné druhy zeleniny predsa len zberáme ručne. V sezóne sa bez brigádnikov nezaobídeme.“

Vlani sa ich na poliach farmy v Želiezovciach aj Šárovciach vystriedalo 86. Boli medzi nimi aj Rómovia z oboch obcí aj blízkeho okolia. Ibaže s brigádnikmi to podľa Ľudovíta Kissa nie je jednoduché: „Najprv sa zaujímajú o mzdu a až potom, ak sa im pozdáva, chcú vedieť, čo budú robiť. Alebo sa otočia a odídu. Ľudia sa akosi odnaučili robiť,“ zamýšľa sa farmár. Zelenine je verný od začiatku podnikania. Za tie roky sa skladba plodín menila, podľa záujmu spracovateľov či obchodu. Paprika však stále zaberá v jeho firme medzi zeleninou dominantné miesto.

Wrásy na čele mu však robí samotný predaj. V tejto súvislosti si neodpustí poznámku, ktorá poriadne schladí krv v žilách všetkým, ktorým záleží na domácej produkcii. „Denne sa na Slovensko dováža 820 kamiónov potravín. Zahraničie zaplavuje náš trh tovarom, ktorý pritom dokážeme doma dopestovať, dochovať či vyrobiť. A naši ľudia namiesto poctivej roboty na poli či v maštali montujú autá. Tie kamióny prichádzajú aj z Maďarska. Prečo si Maďari dokážu chrániť svoj potravinový trh a my na Slovensku nie?“ pýta sa Ľudovít Kissa, ktorý má síce národnosť maďarskú, ale žije a podniká na Slovensku. Vrávi, že mu na tejto krajine záleží. Nedá mu však

spávať nespravodlivosť, ktorá sa pácha na poctivých poľnohospodároch a opäť sa pýta: „Ako mám súperiť s Poliakom, ktorý nemusí platiť daň z pôdy a ani odvody, alebo s Maďarom, ktorému štát pomáha ako môže?“ Na tieto otázky by mala odpovedať koncepcia poľnohospodárskej výroby, o ktorej sa síce na Slovensku hovorí už desiatky rokov, ale akosi je stále v nedohľadne.

Keď sa pozriete na polia Kissovej farmy, možno sa vám bude zdať, že na niektorých parcelách porasty žijú, na iných sú v lepšej kondícii. Ale to je len preto, že tie, ktoré vyzerajú ako živoriace, sú jednoducho mladšie. „Sadíme to postupne, aby aj dorastali postupne. Pri zbere je potom menší nápor na ručnú prácu,“ vysvetľuje Ľudovít Kissa. Nosný sortiment plodín dopĺňa obilie a do 300 hektárov kukurica vrátane osivovej. Celkovo farmár hospodári na 498 hektároch poľnohospodárskej pôdy. Gazdovo však už aj na vyššej výmere, ale 220 hektárov prepustil synovi a o 30 hektárov prišiel. Dáni, ktorí na nej pestujú obilie, ju kúpili od vlastníkov. V trojročnom sade so 700 koreňmi ovocných stromčekov dorastajú čerešne a marhule a v hektárovej vinici pri rodičovskom domčeku, ktorý zrekonštruoval, zase niekoľko odrôd hrozna. Portfólio poľnohospodárskej produkcie dopĺňajú ovce, kone, kačice a kurčatá.

To všetko, aj doplnujúci sortiment, predáva v štyroch vlastných obchodoch. Tvrdí však, že napriek širokému portfóliu poľnohospodárskej produkcie, je zeleninár. V roku 2019 pestoval zeleninu iba na 40 hektároch, v tomto roku už na 85 hektároch.

Ľudovít Kissa sa vypracoval z mäsiara na skúseného pestovateľa zeleniny. „Milujem jej pestovanie. Teší ma, keď sú polia plné

Bohatá úroda veľkých, šťavnatých a chutných papriek síce Ľudovít Kissa teší, ale obchod o ne nejaví veľký záujem.

Kapustové pole tiež potrebuje ruky brigádnikov.

dozrievajúcich uhoriek, papriky či rajčín, zemiakov či melónov. A nechcel by som znova zažiť to, čo pred piatimi rokmi, keď som musel hektáre melónov zaoberať. V takýchto prípadoch mi je do plaču a nestačím sa čudovať, prečo Slováci jedia melóny zo zahraničia, ktoré sú často bez chuti. Zrejme som fanatik, lebo ktokoľvek iný na mojom mieste by prestal pestovať zeleninu. Ale stále ma čosi pohýňa dopredu, aj keď už neverím, že sa dožijem lepších podmienok na pestovanie zeleniny,“ skepticky si povzdychne Ľudovít Kissa.

Hľadiac na krásnu papriku nám nevdojak rezonujú slová viacerých kupujúcich v supermarketoch: „Kedy a kde si budeme môcť kúpiť zdravú, zrelú a šťavnatú papriku?“ Ak však príde do jednej zo štyroch predajní, ktoré vlastní Farma Kissová (v Želiezovciach, v Šárovciach a v Šahách), v sezóne takú papriku aj naozaj kúpi. Čo sa z polí nepredá, putuje do neďalekej konzervárne vo Veľkých Úľanoch na spracovanie. Ale za menší peniaz.

> KONTAKT

Farma Kissová
Záhradná 13
937 01 Želiezovce
Kontakt: Ľudovít Kissa
Mobil: +421/ 905 473 218

V štyroch predajniach Farmy Kissová je široký sortiment zeleniny.

Cieľom je dostať 600-koňové traktory aj **do Podhoria**

Výmera poľnohospodárskej pôdy

1 700 ha

Počet zamestnancov

16

Pod Lietavským hradom sa pasú jalovičky. Ide o červené holštajinky, ktoré sem doviezli hospodári z Oravy. Pásienky neďaleko Žiliny sú vhodné na takýto odchov zvierat, čo sa kladne prejavuje na kondícii budúcich matiek. Trávia tu približne osemnásť mesiacov a s časom blížiacim sa telnia putujú naspäť na Oravu. Iné kategórie dobytky v Podhorí, neďaleko Žiliny, nenájdete.

Približne sto kilometrov od seba vzdialené podniky v Podhorí a Ťapešove spolupracujú pri chove hovädzieho dobytku už roky. Ťapešovo ročne vyrába okolo 2,4 miliónov litrov surového kravskeho mlieka a približne dve tretiny produkcie dokáže spracovať na výrobu syrov. Časť vo forme kravskej hrudky, ktorú dodávajú na ďalšie spracovanie do Žiliny, a zvyšok predávajú ako uzličky či nite vo vlastnej predajni.

„Víkendové mlieko zväčša nespracováva a končí v mliekarni v Hriňovej. Nechceme predražovať našu výrobu syrov príplatkami, tak sme zvolili túto stratégiu. Samozrejme, ak bude záujem o našu produkciu rásť, budeme musieť prehodnotiť aj tento pohľad. Už v súčasnosti sme vďaka šikovnej mliekarskej technologickej Ľudmily Kulovej dokázali otestovať produkciu vyzrievaných trojmesačných syrov a zdá sa, že spotrebitelia to oceňujú,“ hovorí Rastislav Závodný, konateľ spoločnosti AGRO – PODHORIE a zároveň predseda predstavenstva RD Vavrečka-Ťapešovo.

Oba podniky, či ten v Podhorí, kde sa jalovičky pasú od svojich šiestich mesiacov, alebo v Ťapešove, ktoré produkuje mlieko od dojnic, patria do skupiny Oragro. Tú dlhodobo definuje využívanie výkonných strojov, blokového systému hospodárenia na pôde, inštalácia elektrických oplôtkov pri ochrane úrody, výkonná živočíšna výroba, ale aj pestovanie menej tradičných plodín.

Tieto charakteristiky platia aj pre spo-

Rastislav Závodný úspešne konsolidoval niekoľko poľnohospodárskych subjektov na Orave.

ločnosť AGRO – PODHORIE, ktorú väčšina agrárnej verejnosti pravdepodobne nepozná. Pod samostatným názvom funguje len dva roky, čo vyplynulo z delenia prvovýrobných firiem medzi bývalými spoločníkmi Oragro.

Dva roky samostatná spoločnosť AGRO – PODHORIE začínala hospodáriť na výmere deväťsto hektárov pôdy. Vlni sa podarilo obhospodarovnú plochu takmer zdvojnásobiť, čo vyplynulo z dohody so susedným poľnohospodárskym podnikom v Bánovej.

„Dohodli sme sa na prebratí väčšej časti pôdy susednej spoločnosti. Táto akvizícia mala pre nás zásadný význam, lebo zvyšuje efektívnosť výroby,“ prízvukuje Rastislav Závodný, konateľ spoločnosti Oragro. Podarilo sa to najmä tým, že hoci sa výmera pôdy zdvojnásobila, počet zamestnancov vzrástol len o jedného. „Niektoré pozície jednoducho máte bez ohľadu na veľkosť obhospodarovanej výmery. Ide napríklad o štyroch vrátnikov na hospodárskom dvore. Tých mať musíme, keďže súčasťou nášho dvora je jediná komu-

nikácia, ktorá spája niektorých obyvateľov s obcou,“ vysvetľuje Rastislav Závodný.

Tento úspešný manažér konsolidoval niekoľko poľnohospodárskych subjektov na Orave a o fungovaní poľnohospodárstva má presné predstavy. Jednou z nich napríklad je, že ak súčasná výmera obhospodarovanej ornej pôdy v okolí Podhoria je približne tisíc hektárov, do budúcnosti by sa mala zvýšiť na 1 500 hektárov pôdy.

„Ak chceme využiť technológie, ktoré sú najefektívnejšie, musíme dosiahnuť aspoň takúto výmeru. Vtedy vieme využiť napríklad 600-koňový pásový traktor, sklady a ľudí. Rovnako ako na iných farmách skupiny, aj tu hospodárimo blokovo. Nie je dôležité, aby boli tie parcely pospájané, ale úplne nevyhnutné musia byť tak blízko seba, aby prejazdy boli minimálne, ideálne bez skladania náradia. Jeden blok by mal mať od 150 do 300 hektárov pôdy. Pôdny blok dimenzujeme na denný výkon postrekovača,“ informuje Rastislav Závodný.

Okrem tradičných plodín rastlinnej výroby v Podhorí vytŕča ostropestrec mariánsky a ľan, ktorý Oragro pestuje vo viacerých svojich podnikoch. „Ľan je napríklad plodinou, ktorú zver nežerie. Preto sme si v tomto roku mysleli, že parcely s ľanom oplocovať nebudeme. Plodinu nám naozaj nájazdy lesnej zvery nezožrali, ale úspešne rozdúpali,“ tvrdí konateľ s náznakom ironie.

Riešením sú elektrické oplôtky. Tým je však potrebné venovať dennodennú starostlivosť a kontrolu. „Rovnako ako pri pestovaní plodín aj tu je dôležitá disciplína. Pod oplôtkom je potrebné mať vykosený porast a samotný plot musí byť umiestnený minimálne 3 metre od plodiny. Taktiež nikdy nesiahame po najlacnejších produktoch na trhu. Využívame 6-7 žilové vodiče a kvalitný pulzátor,“ vymenúva Rastislav Závodný.

Spoločnosť AGRO – PODHORIE sa v aktuálnom ročníku súťaže ekonomických manažmentov TOP Agro 2019/2020 umiestnila v rámci kategórie obchodných spoločností v znevýhodnených oblastiach na treťom mieste.

> KONTAKT

AGRO – PODHORIE, s. r. o.

013 18 Podhorie 174

Konatelia: Ing. Rastislav Závodný

a Ing. Tomáš Závodný

Mobily: +421/ 903 806 348

a +421/ 910 485 776

e-mail: rasto@oragro.sk,

tomas.zavodny@oragro.sk

www.oragro.sk

Výkonné stroje uľahčujú senážovanie v Podhorí.

V Pavlovciach nad Uhom

žezlo rozvoja preberá mladá generácia

Výmera poľnohospodárskej pôdy

1 935 ha

Tržby

2 771 852 eur

Zisk po zdanení

98 308 eur

V Pavlovciach nad Uhom sa história družstevného hospodárenia začala písať už v roku 1949. Po transformácii v 1992 roku vzniklo Poľnohospodárske poľnícké družstvo, ktoré po štyroch rokoch skončilo v likvidácii. Vtedy vzniklo v poradí tretie družstvo, čo súvisí aj s tretím písmenom gréckej abecedy v názve, GAMA – poľnohospodárske družstvo Pavlovce nad Uhom. Odtvtedy nastúpili tunajší ľudia na čele s predsedom Ing. Michalom Žolnom na vlak prosperity a kladných hospodárskych výsledkov, pričom z neho nevystupovali ani v ťažkých rokoch. Pri otázke na recept úspechu odpovie predseda veľmi rýchlo – je to zásluha ľudí, ktorí sa vzájomnou spoluprácou podieľajú na napredovaní družstva. Napríklad špičkové výsledky v rastlinnej výrobe sú kombináciou skúseností a pracovnosti agronómky Anny Arvaiovej a aplikácie moderných poznatkov do praxe zo strany výrobného riaditeľa Ing. Ľudovíta Mišľana. Výborne im taktiež sekunduje ekonomicko-obchodný riaditeľ Ing. Michal Mišľan, MBA neustálym hľadaním najideálnejších možností realizácie komodít na trhu. Ľudovít a Michal postupne preberajú opraty riadenia družstva po svojom dedovi Michalovi Žolnovi. Ten môže byť právom hrdý nielen na prosperujúci podnik, ktorý im prenecháva, ale aj na svojich vnukov, úspešne pokračujúcich v jeho zveľaďovaní.

GAMA v súčasnosti hospodári na 1 935 ha poľnohospodárskej pôdy, z ktorej takmer 90 percent pripadá na ornú pôdu. Pri pestovaní klasických trhových plodín dominuje pšenica, kukurica, repka, slnečnica a sója. Rastlinná výroba je silným pilierom ekonomiky družstva, obrábajúceho poľa na Východoslovenskej nížine. Čoraz ťažšie hľadajú na stenách kancelárie voľné miesta na ďalšie diplomy, ktoré získavajú pri vyhodnotení najlepších pestovateľov NAJ naše pole a iných súťažiach. Aj v minulom roku boli najlepší na Slovensku pri pestovaní jarného jačmeňa, slnečnice a 3. miesto získali na zrnovú kukuricu. Mimochodom, za celú históriu spomínaného vyhodnotenia sa ešte nestalo, aby niekto získal toľko ocenení naraz.

Len na ilustráciu doplníme niektoré vlnajšie úrody, teda v roku hodnotenom aj v tabuľke TOP Agro. Úrody slnečnice boli v priemere 4,5 až pony z hektára, jačmeň jarný zarodil po 7,11 tony a priemerná hektárová úroda dosiahla 12,92 tony pri kukurici na zrno (po prepočte na 14 % vlhkosť). Tieto výsledky hovoria jasne za

Michal Žolna môže byť právom hrdý na svojich vnukov Ľudovíta (vpravo) a Michala.

seba. Efektívnemu pestovaniu a následnému speňažovaniu plodín výrazne pomáha nová pozberová linka. Nové silá majú kapacitu 3-tisíc ton, pričom celkovo má podnik k dispozícii skladovacích kapacít až 8-tisíc ton, takže dokážu preskladiť takmer celú svoju produkciu. „Som veľmi rád, že sa nám táto investícia podarila. Tesne po žatve tu často bývajú ceny plodín aj o 20 až 30 eur na tonu nižšie v porovnaní s neskoršími termínmi,“ hovorí predseda o hlavnom dôvode, prečo sa rozhodli vložiť kapitál do skladového hospodárstva. Vďaka tomu totiž môžu predávať približne polovicu produkcie neskôr po žatve a spravidla aj za vyššie ceny. Na druhú polovicu produkcie majú zvyčajne podpísané zmluvy ešte pred žatvou, čím prispievajú k eliminácii rizika prípadného poklesu cien plodín, a tým aj tržieb. Na túto stratégiu má

Mlieko realizujú prostredníctvom Mliečného odbytového družstva Michalovce.

manažment nastavený aj cash flow a finančné rezervy, pričom prioritou je snaha udržať si čo najnižšiu mieru zadlžovania.

V Pavlovciach zvyšujú efektívnosť výroby aj prostredníctvom dôkladnej kontroly vstupov. K zníženiu výrobných nákladov prispievajú investície do inovatívnych technológií, ktoré šetria napríklad energiu. A to sa počíta hlavne v segmente živočíšnej výroby, ktorá aj v tomto podniku ekonomicky ťahá za kratší koniec. Treba však dodať, že si v družstve veľmi dobre uvedomujú vzájomnú prepojenosť rastlinnej a živočíšnej výroby. Nedávno investovali do solárnych panelov na ohrev vody pre dojareň. Fotovoltaika im dokázala v minulom roku ušetriť až 30 percent nákladov na elektrickú energiu a 50 percent nákladov na plyn a v tomto roku očakávajú ešte vyššie úspory.

Živočíšna výroba sa prioritne zameriava na výrobu mlieka, v ktorej postupne stavia na plemeno Slovenské strakaté. Aktuálne majú 255 dojníc, s úžitkovosťou blížiacou sa k 8 000 kg mlieka na dojnicu. Žiaľ, nízke odbytové ceny dlhodobo nepokrývajú výrobné náklady ani v Pavlovciach, preto sa tam čoraz intenzívnejšie zaoberajú možnosťou diverzifikovať živočíšnú výrobu rozšírením chovu o kravy bez trhovej produkcie mlieka. Pozdáva sa im aj myšlienka následnej realizácie mäsa v regióne. Pri pohľade na to, ako zanietené pracuje manažment GAMA – PD, má aj tento najnovší zámer veľký predpoklad na úspech.

Po vstupe do areálu družstva zaujme návštevníka poriadok. V pozadí tri nové silá, každé s kapacitou 1 000 ton.

> KONTAKT

GAMA – poľnohospodárske družstvo
072 14 Pavlovce nad Uhom 74
Vedenie: Ing. Michal Žolna,
Ing. Ľudovít Mišľan,
Ing. Michal Mišľan, MBA
Tel.: +421/ 56/ 6494 418
e-mail: michalmislan@gamapd.sk

PPD Rybany hospodáril a hospodári poctivo

Výmera poľnohospodárskej pôdy	2 250 ha
Počet pracovníkov	86
Zisk po zdanení	125 307 eur
Produktivita práce na pracovníka	73 053 eur
Priemerný zárobok	1 261 eur

Rok 2020 sa navždy zapíše do pamäte ľudstva. Nespochybniteľne sa o to zaslúžila pandémia koronavírusu, ktorá zmenila rytmus života spoločnosti, firiem, rodín, každého jednotlivca. Na Slovensku sa k veľkej zmene pridružili aj parlamentné voľby, ktoré priniesli nové vedenie štátu. To v snahe zlepšiť stav vecí verejných prinieslo nový pohľad aj na poľnohospodárstvo. Až do takej miery nový, že aj v ekonomicky stabilizovaných podnikoch, ako je PPD Rybany, si začali klásť otázku, aká je vlastne budúcnosť hospodárenia na pôde.

Družstvo v Rybanoch odzrkadľuje, čím všetkým prešlo slovenské poľnohospodárstvo od konca druhej svetovej vojny. Vzniklo štyri roky po nej v roku 1949. S odstupom času všetky žiale spojené s jeho zakladaním preboleli a tri generácie družstevníkov vybudovali podnik, aký sa hneď len tak na Slovensku nenájde. Desaťročia prosperuje, zabezpečuje rodinám družstevníkov viac než slušné živobytie, čo pripomína priemerný zárobok 1 261 eur za rok 2019.

Tomu, kto trochu sleduje štatistiky vývoja priemernej mzdy v jednotlivých odvetviach a v ekonomike ako celku, je hneď jasné, že družstvo garantuje svojim pracovníkom nadštandardné príjmy. Tie nepadli z nebies ako dar, sú výsledkom dobre zvládnutého hospodárenia na pôde a na mliečnej farme. Tých už na Slovensku nemáme veľa, je ich zhruba len 400, ale rybiarska patrí medzi nadpriemerné. Potvrďuje to ročnou úžitkovosťou dojnic na úrovni 10-tisíc litrov mlieka, príjmami a aj svojim vedľajším, čoraz cennejším

Ekonomka PPD Rybany Emília Géciová a predseda družstva Jaroslav Jaško.

produktom. Je ním maštalný hnoj. Polia dosťávajú pravidelný prídelený organiky, čo umožňuje udržiavať vysokú úrodnosť pôdy.

Práve tá sa dostala do centra pozornosti nového vedenia rezortu. Celý rad neduhov, ktoré už roky sprevádzajú slovenské poľnohospodárstvo, začali protagonisti zmien pripisovať veľkým poľnohospodárskym podnikom. Lenže paušálna kritika je najhoršia zo všetkých možných a vyznieva groteskne. Začala sa vojnou proti žltému zlu, teda repke olejnej, pokračovala ťažením proti veľkosti honov a skončila sa nateraz rušením zmlúv medzi Slovenským pozemkovým fondom a jeho partnermi – 2 200 podnikmi.

Ako čas plynie, veci sa vyjasňujú a zdá sa, že aj vedenie rezortu prichádza na to, že kľúčový je prínos a konanie každého konkrétneho podniku pri plnení toľko omieľanej sebestačnosti. Nech prosím každý vyloží karty na stôl a hneď bude jasné, či krajine prospieva alebo nie.

Nuž, a pokiaľ ide o PPD Rybany, to predá do mliekarní ročne vyše päť miliónov litrov mlieka (5,056 mil. l). Keď si to vydělíme jeho spotrebou na obyvateľa na Slovensku (173 l na hlavu a rok), ľahko pridáme na to, že tunajšie družstvo zásobuje mliekom takmer 30-tisíc obyvateľov.

Pre najmenej rovnaký, ak nie mnohonásobne väčší počet obyvateľov vyrobí pšenicu (múka, chlieb, cestoviny), jačmeň (slad), cukor z cukrovej repy a tiež jedlý olej z repky či mero pridávané do nafty. Výrobná profilácia družstva sa v priebehu 71 rokov, pravdaže, menila, je odpoveďou na zmeny v štruktúre slovenského potravinárstva. V ňom, ako podotýkajú predseda družstva Jaroslav Jaško a ekonomka Emília Géciová, vypadli celé spracovateľské odvetvia. Kto sa vtedy pýtal družstevníkov, čo majú pestovať?

Ľahko sa hovorí tým, čo nenesie priamu zodpovednosť za podnikanie. Vášnivá diskusia o repke rozpútaná na jar ukázala, že veci sú v skutočnosti zložitejšie. Rybiarske družstvo dosiahlo úrodu štyri tony repky po hektári, výbornú realizačnú cenu, ktorá stabilizuje príjmy celého podniku. Lebo ani rekordná 8-tonová úroda pšenice priemerne po hektári či jačmeňa po 6 ton pri klesajúcich cenách, čo platí aj pri mlieku, nenaplní kasu, ako by sa žiadalo. Je za tým vplyv pandémie koronavírusu. Pivovary poukazujú na klesajúcu spotrebu piva, mliekarene mlieka, deti nechodili do škôl a družiny nevarili, štangastom zavreli ich obľúbené pivárne. A odrazu nemá príjmy celá potravinová vertikála.

„Keď politici s takou ľahkosťou rozprávajú o zmenách v poľnohospodárstve, mali by vidieť všetky súvislosti a zodpovednosť podnikov za svojich zamestnancov a ich rodiny,“ neodpustí si poznámku Jaroslav Jaško. A Emília Géciová dodá, že treba vidieť, čo každý zásah urobí s organizmom firmy. „Je krásne hovoriť o remízkach, ale premeniť niečiu ornú pôdu na húštinu má aj svoje dôsledky. Pôdu ktosi vlastní. Kto bude kompenzovať zmeny zo zaradenia a využitia parciel?“

Napokon dôležité je, ako vyzerá hospodárenie jednotlivých podnikov, či garantujú trvalú udržateľnosť hospodárenia na pôde. A to v PPD Rybany zabezpečujú. Moderné stroje šetria nielen ľudskú prácu, ale aj pôdu. Ešte pred tridsiatimi rokmi by si málokto vedel predstaviť, že s jednou sejačkou a dvoma ľuďmi sa dá založiť úroda obilín na 1 400 hektároch. Teraz je to realitou, tak ako je skutočnosťou to, že poľnohospodárstvo nemožno rozvíjať návratom do minulosti. Aj vidiek má inú predstavu o dobrom a kvalitnom živote.

Pšenica dala rybiarskym družstevníkom tohto roku najvyššiu úrodu v celej 71-ročnej histórii – priemerne po osem ton z hektára.

> KONTAKT

Podielnícke poľnohospodárske družstvo
965 36 Rybany
Predseda: Ing. Jaroslav Jaško
Tel.: +421/ 38/ 7463 714
e-mail: sekretariat@ppdrybany.sk

Správne rozhodnutia posúvajú **PPD Prašice** dopredu

Výmera poľnohospodárskej pôdy

4 205 ha

Počet pracovníkov

123

Produktivita práce z pridanej hodnoty na pracovníka

17 500 eur

Každý rok je v poľnohospodárstve iný. „Ak sa na ten vlaňajší pozrieme cez hospodársky výsledok, tak bol o sto-tisíc eur lepší ako v roku 2018,“ privítal nás predseda PPD Prašice so sídlom v Jacovciach Marian Cikatricis. Pri mohutnej živočíšnej, rastlinnej aj pomocnej výrobe je to však len kvapka v mori. Ale aj to poteší, hoci celkom nevyhladá vrásky na čele. Pretože tých problémov, ktoré museli v roku 2019 riešiť prašickí družstevníci, bolo viac ako dost.

Napriek tomu, že pšenica bola vlni v dôsledku sucha drobnejšia, umiestnili ju všetku na trhu. Drobnú najmä pri výrobe krmných zmesí. Horšie to bolo s úrodami jačmeňa. „Hlodavce nám ukrojili 17 percent z úrody. Ani si neviete predstaviť, ako sme sa cítili, keď sme videli katastrofu – hlodavce doslova strihajú stebľa jačmeňa a nič sme nemohli robiť. Steblo padlo a zrno vyšlo navniwoč. Sklamal nás aj hrach, úrody boli o čosi nižšie. Mali sme aj ľadovec, ktorý zrazil hrach k zemi, a zberal sa nám veľmi ťažko,“ povzdychol si predseda.

Potešila ich však živočíšna výroba a umožnila im znížiť stratu v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 160-tisíc eur. Za týmito číslami sa skrýva nárast výroby a predaja mlieka, väčší predaj hovädzieho mäsa a zvýšenie chovu brojlerov. Celkom družstevníci predali 703 ton brojlerového mäsa, čo je o pätinu viac ako v predchádzajúcom roku.

Krmivo vonia, s potešením konštatuje zootechnik Peter Kuric.

„Veľkú radosť máme z produkcie mlieka. Výrazne sa podarilo zvýšiť množstvo aj kvalitu,“ informuje hlavný zootechnik Peter Kuric a rozmieňa túto informáciu na drobné: „Zlepšila sa organizácia práce aj reprodukčné ukazovatele. Najmä vďaka skráteniu medziodobia u kráv, čím sa zlepšila aj samotná úžitkovosť. Bez spoľahlivých ľudí a ich dobrého vzťahu k zvereným zvieratám by to veru nešlo. No a toto robí ekonomiku. V našom prípade dobrú ekonomiku. Ľudia sú odme-

Predseda Marian Cikatricis.

ňovaní od množstva a kvality mlieka. A snažia sa,“ chváli družstevník Peter Kuric.

Maximálne racionálne využili v družstve objemové krmoviny, pomohlo dobré spracovanie krmív a lepšie speňažovanie mlieka ako v roku 2018. Predávajú ho do bratislavského Raja spolu s ďalšími piatimi poľnohospodárskymi firmami prostredníctvom Odbytového družstva KOSTRIN. Číslo ďalej napovedajú, že produkcia mlieka sa zvýšila o desať percent. Celkom šesť poľnohospodárskych firiem tak cez odbytové družstvo predá ročne 32 miliónov litrov surového kravského mlieka a vlni do tohto množstva prispeli prašickí družstevníci štyrmi miliónmi 335-tisíc litrami mlieka od 550 dojníc. Pritom všetko mlieko bolo zaradené do Q kvality.

V družstve snívajú o sústredení dojníc na jednu modernú farmu. Zatiaľ 280 dojníc chovajú vo Velušovciach a zvyšok v Prašiciach. Pri ich sústredení by sa im určite podarilo zlepšiť efektivitu chovu. Zlepšila by sa kvalita práce aj podmienky a nepotrebovali by toľko zootechnikov či ošetrovateľov zvierat, ktorých hľadajú ako ihlu v kope sena. „O kvalitných pracovníkov je núdza a do živočíšnej výroby sa ľudia nehrnú. A to by sme chceli omladzovať osadenstvo družstva,“ vysvetľuje Marian Cikatricis a dodáva: „Potrebovali sme kvalitných agronómov. Rokovali sme s 12 uchádzačmi a dvoch sme vybrali. Na farme Velušovce sme mali šťastie na mladú perspektívnu zootechničku. V samotnej živočíšnej výrobe je dlhodobý personálny problém. Počas pandémie mali fabriky odstávku, ľudia hľadali robotu aj u nás, ale viacerí sa hneď otočili alebo po niekoľkých dňoch odišli, že to jednoducho nezvládnu. Napriek tomu, že sme im ponúkli dobrý zárobok. Niekedy teda ani ten dobrý plat neuspokojuje, lebo živočíšna výroba je náročná na čas aj prostredie.“

Najviac vlni potešila družstevníkov pomocná výroba. Drobné zrno využili v zmesiach v rámci vlastnej živočíšnej výroby a tržby vzrástli o 9,4 percenta.

Dnes si v družstve pochvaľujú rozhodnutie spred dvoch rokov – investovať z vlastných zdrojov do výstavby pozberovej linky. A hoci pandémia jej ukončenie oddialila o dva mesiace, koniec tohtoročnej žatvy predsa len stihli. Novučičká linka slúži na čistenie, sušenie a pozberovú úpravu obilia aj na výrobu krmných zmesí. Je to vlastne prístavba k existujúcej linke a zmestí sa tam šesťtisíc ton, čo pomôže kvalitnejšie uskladniť väčšiu produkciu obilia. Dohromady 14-tisíc ton. Vďaka novej linke sa podstatne znížili náklady na prepravu a manipuláciu s obilím.

Marian Cikatricis je predsedom družstva druhý rok a priznáva: „Po bývalom predsedovi družstva Ing. Jozefovi Urminskom sa veľmi ťažko drží v ruke šéfovské žezlo, pretože nasadil vysokú latku. Veľa som sa však od neho priučil. Najmä to, že ak chceme prosperovať a zabezpečiť, aby pridaná hodnota zostala na vidieku, bez súčinnosti rastlinnej a živočíšnej výroby to nejde. Pritom všetkých ľudí musíme užiť. Preto sa snažíme riešiť problémy hneď, ako sa vyskytnú.“

A že to zvládajú, potvrdzuje príklad z vlaňajšej jesene. Keďže veľa napršalo a voda stála na poli, nemohli sa pri sejbe spoľahnúť na bezorebný systém HORSCH, ktorý využívajú vyše 20 rokov. Východisko videli v danom momente pre časť chotára v orbe. Pluhy si museli požičať, lebo majú len dva a tie by nestihali. Podarilo sa tak pripraviť pôdu pre novú úrodu. „Neznamená to, že prejdeme na orebný systém. Presvedčili sme sa však, že sa dokážeme rozhodovať rýchlo a správne. Som si vedomý, že bez dobrého tímu, ktorý máme, sa žiadna firma nedokáže posúvať dopredu,“ konštatuje Marian Cikatricis.

Nová pozberová linka na stredisku vo Veľkých Bedzanoch je už naplno v prevádzke.

> KONTAKT

Poľnohospodársko-podielnícké družstvo Prašice

Májová 65

956 21 Jacovce

Predseda: Marian Cikatricis

Tel.: +421/ 38/ 5361 333

Mobil: +421/ 903 729 038

e-mail: ppdprasice@ppdprasice.sk

www.ppdprasice.sk

PD Šenkvice: krásno-kruté podnikanie na pôde

Výmera poľnohospodárskej pôdy	1 250 ha
Počet pracovníkov	17
Zisk po zdanení	46 045 eur
Produktivita práce na pracovníka	155 000 eur

Časy sa menia a s nimi aj pohľad na poľnohospodárstvo. Karol Motyka, predseda PD Šenkvice, ktorý pracuje v družstve od roku 1978 a posledných 30 rokov je jeho predsedom, si to čoraz viac uvedomuje. Pozná každé zákutie chotára, miluje vinice, odkiaľ sa otvára nádherný pohľad na panorámu Malých Karpát. V družstevnom vinohrade sa rodí jeden z najlepších slovenských veltlínov, známi vinári sa pretekajú o to, aby sa im ušli strapce z neho.

Vrávi sa, že vo vine sa ligoce slnko, vo veltlíne vonia mandľa, ale zrkadlí i drámu. Tú zažije nielen ker, než dá úrodu, ale aj hospodár, kým sa dočká kýženého úžitku. Veď v konečnom dôsledku ide o chosen, ako zvykli vravievať starí Šenkvičania, a, pravdaže, aj potešenie, ktoré roľníkovi prinášajú pole, vinohrad a maštaľ.

Keď Karol Motyka ako mladý poľnohospodársky inžinier nastupoval do družstva, hovorilo sa o sebestačnosti nie menej ako dnes. V roku 1989 sa slovenská spoločnosť vymanila z chomúta moci jednej strany a umožnila ľuďom žiť podľa svojich predstáv, slobodne podnikateľ.

Východisková pozícia poľnohospodárstva bola slubná. Krajina bola sebestačná v mlieku, mäse i vine. Šenkvičské družstvo patrilo k lídrom a 360 družstevníkov hľadalo do budúcnosti s optimizmom. Len pre zaujímavosť, PD Šenkvice bolo akoby jednou tisícinou slovenského poľnohospodárstva, ktoré zamestnávalo dovedna 360-tisíc ľudí. Dnes ich v družstve zostalo menej ako 20 a v celej krajine ani nie 40-tisíc.

Zmena, ktorá sa odohrala, nemá obdobu v novodobej európskej histórii. Prechod na trhové hospodárenie bol živelný, podistým aj preto, že do politiky vstúpili ľudia, ktorí sa zaklínali liberalizmom. Karol Motyka si spomína, ako podpredseda vlády pre ekonomiku Jozef Kučerák odkázal poľnohospodárom: „Nie ste živitelia národa, ale podnikatelia. Je jedno, čo vyrábate, robte hoc aj šerble.“

A iný liberál, minister zdravotníctva Rudolf Zając, namiesto toho, aby akcentoval produkciu vlastných čerstvých potravín povedal: „Načo sú poľnohospodárom dotá-

Karol Motyka je predsedom družstva už 30 rokov.

cie, keď sú obchody plné potravín!“ Zabudol iba dodať, že na regáloch bolo a je z roka na rok viac cudzích potravín.

Čo to znamenalo v praxi? Bratislavská mliekareň Milex odrazu rok po revolúcii nepotrebovala polovicu mlieka, ktoré jej predávalo šenkvičské družstvo. Čo s ním, veď ešte včera ho bolo málo! Vylejte ho hoci aj do kanála, znela múdra rada.

Šenkvičania sa za pochodu museli adaptovať do nových podmienok. Kedysi prosperujúca pridružená kovo- a elektrovýroba sa rozpadla ako prvé.

Ich príjmy významne prispievali k stabilite poľnohospodárskej výroby. O štvrtstoročie neskôr stačilo na obrobe chotára s rozlohou 1 250 hektárov a chov vyše 300 holštajnských dojníc menej ako 30 ľudí.

Šenkvice zvládli prechod z plánovitej ekonomiky do trhovej so ctou – mliečne stádo dosiahlo v roku 2017 úžitkovosť vyše 10 500 litrov mlieka priemerne na dojnicu a rok, družstvo sa zaradilo medzi najlepších producentov obilia a olejnin, hoci tunajšie pôdy neplyvajú humusom. Ležia v zrážkovom tieni Malých Karpát, ale pravidelné obohatovanie polí o maštaľný hnoj prispievalo k tvorbe humusu a lepšiemu hospodáreniu s vlahou.

Podnik sa však dostával na hranu ekonomických možností. Vtedy padlo rozhodnutie prijať strategického investora. Vyhľadali si spoločnosť Rhea holding z južnej Moravy, s ktorým mali dlhoročné kooperačné vzťahy. Rozhľadný moravský podnikateľ Josef Kolář ponúkal prostredníctvom holdingu efektívnejší nákup vstupov aj zhodnotenie produkcie, najmä však všestrannú modernizáciu. Jedným z kľúčových programov je vybudovanie novej robotizovanej farmy dojníc.

Ak ešte pred tridsiatimi rokmi nebola núdza o pracovníkov v živočišnej výrobe, dnes získať ľudí k zvieratám v obci, ktorá leží za humnami Bratislavy, je takmer nemožné. Roboty, a to nielen pri dojení kráv, ale aj v príprave, sú odpoveďou, ako si poradiť s nedostatkom pracovných síl.

Pravda, aj tak je tu stále otvorená otázka vzťahu ľudí k pôde a vnímaniu jej hodnoty. Družstvo má pôdu prenajatú od vyše 1 500 vlastníkov. Keď im rozosiela nájomné zmluvy, jedna tretina ani neodpo-

vie. Nájde sa aj iný extrém, niektorí si vytiahnu pôdu, rýchlo sa nasýtiť hospodárenia, polia zarastú burinou a potom naliehajú na družstvo, aby si vzalo pozemky späť.

Ak si majiteľ, obrábaj pôdu, ak to nevieš, prenajímať ju alebo predaj. To platí v Rakúsku, len na Slovensku je všetko inak. Karol Motyka poukazuje na to, že čoraz viac času manažmentu zaberá administrovanie, vypĺňanie nezmyselných tabuliek, kontrolné inštitúcie prichádzajú neraz, keď je už po úrode, ale chcú mať v poriadku svoje papiere. Hnevá ho tiež premnožená zver, robí škody na porastoch poľných plodín aj vo vinohradoch. Zver chová vlastne poľnohospodári a poľovníci berú trofeje. Treba s tým urobiť konečne poriadok, veď na čele rezortu je lesník.

Keď teraz Karol Motyka vidí, čím sa zaoberá nové vedenie rezortu, ktorému utekajú podstatné veci, ale nalieha na zmenu štruktúry výroby bez faktického finančného krytia, vraví, že nech neobjavujú Ameriku. Radšej nech sa inšpirujú prístupom k poľnohospodárstvu, aký uplatňujú v Českej republike.

Keď sa zrútil starý režim, zdalo sa všetkým, že svet je gombička. Nie je. Podnikanie na pôde pripomína prírodu, aj v nej sa denne odohráva krutý zápas o prežitie. Vyhrávajú silnejší, obratnejší. V dobre organizovanej spoločnosti by mal štát pomáhať a nie že poľnohospodári strácajú energiu na splnenie požiadaviek byrokracie, alebo sú konfrontovaní naivnými detinskými predstavami o návrate odvetvia do čias starých či skôr prastarých otcov, keď sa krava pásala za každým kričkom.

Do popredia sa dostali technológie, ktoré odstránili nielen fyzickú drinu, ale priniesli nový spôsob, ako bezpečne a zdravo pestovať rastliny, chovať zvieratá a vyrábať potraviny. Tam je budúcnosť, a nie v romantike minulosti.

Predseda PD Karol Motyka a agronóm Adam Schmidt s traktoristami pri zakladaní úrody repky.

Skvalitňovanie pôdy leží na srdci agronómovi Adamovi Schmidtovi.

> KONTAKT

PD Šenkvice
900 81 Šenkvice
Predseda družstva:
Ing. Karol Motyka
Tel: +421/ 33/ 6496 121
Mobil: +421/ 905 844 792
e-mail: pdsenkvice@stonline.sk

RDP Most – dobytok ako kľúč k prosperite

Výmera poľnohospodárskej pôdy	1 138 ha
Počet pracovníkov	38
Zisk po zdanení	74 364 eur
Produktivita práce na pracovníka z pridanej hodnoty	20 678 eur

Manažment RPD Most: Hlavná zooteknička Ing. Viera Glasnáková, predseda Ing. Rudolf Horváth a hlavná ekonómka Ing. Lucia Vozárová.

Zvieratá sú dušou poľnohospodárstva, práve ony sú mostom udržiavajúcim život v pôde a zároveň prinášajú ľuďom okrem úžitku ťažko zmerateľný pocit krásy, uspokojenia. Ba čo viac – človeka zušľachťujú, robia ho lepším, lebo si ku každému živému tvorovi musí nájsť cestu do jeho srdca. Zvieratá vedia neomylné oplatiť lásku, rodí sa vzťah na celý život, spoznávame novú podobu harmónie v prírode, ktorej sme súčasťou.

Znie to trochu nadnesene, ale možno by pár viet v tomto duchu malo byť súčasťou skrípt o zooteknike alebo by mali odznieť na hodinách biológie a zoológie na základnej škole. Spoločnosť sa totiž čoraz viac odtŕha od svojich prírodných základov, aj keď sa k nim na druhej strane zúfalo primkyna. Aký to paradox, kým niektorým ľuďom chov hospodárskych zvierat vadí, obklopujú sa psami a mačkami. Na Slovensku sa ich chová viac ako dobytká.

A tak, keď príde na súžitie reálneho poľnohospodárskeho podniku s čerstvo vybudovaným sídliskom hneď za jeho múrmi, nie je núdza o názorové strety. Čas však obrusuje hrany, napokon, každý rozumný človek uzná, že bez dobytky, pšenice, hnoja zaoberaného do pôdy niet kontinuity života.

K takému poznaniu prichádzajú dve spoločnosti v Moste pri Bratislave. To prvé tvoria družstevníci podielníci a druhé obyvatelia neďalekého satelitu. Rešpektujú sa, veď sa svojim spôsobom potrebujú. Od rána si možno v družstve kúpiť čerstvé mlieko, a to hneď dva druhy, jedno od kravičiek holštajnského plemena a druhé s nadpriemerným obsahom tuku a najmä bielkovín od jerseyok.

Bolo to mlieko z ranného podoja či vajčička z voľného výbehu, ktoré presvedčili mestských frľošov o tom, že pri nohách im leží

vlastne zdroj absolútne čerstvých potravín. Až teraz si uvedomili odvrátenú stránku eko a bio potravín a pochopili, že každá minca, aj potravinová, má svoj rub aj líce.

Rudolf Horváth je prototyp poľnohospodára, ktorý pevne korení v pôde. V roku 1974 nastúpil po vysokej škole do družstva čoby ekonóm a zostal v ňom pracovať po celý život. Za takmer polstoročie kariéry prežil pády aj vzostup, i strach o jeho existenciu. Keď sa začiatkom 90-tych rokov rozdelilo so susedným malinovým, všetok majetok bol založený v bankách, ale už roky je družstvo pod vedením jeho predsedu Rudolfa Horvátha v čiernych číslach.

Najväčším umením podnikania je premeniť slabosť firmy na jej prednosť. Z 1 100-hektárového chotára takmer dve tretiny tvoria chudobné štrkovité pôdy, nemá zmysel tam pestovať obilniny, zato lucerna s trávou sa tu udržia a tvoria základ pre chov dobytky. Tam, kde je pôda na nive Malého Dunaja úrodnejšia, pestujú družstevníci tvrdú pšenicu, kukuricu ako výdatnú energetickú zložku pre dobytok, k tomu repku. Pôdy tu hnoja v pravidelnom cykle, čo je dnes na Slovensku raritou. Bez vyzreteho hnoja by nebolo života v pôde ani života v potravinách.

RDP Most je silné svojou živočíšnou výrobou, neamputovali sa od nej ako v stovkách iných podnikov. Prečo? Nuž preto, že Rudolf Horváth je vášnivý chovateľ a Viera Glasnáková, ktorá manažuje živočíšnu výrobu, horí rovnakou vášňou. Je bystrá, mnoho chovateľských grifov si priniesla z roľníckej rodiny, veľa jej dala vysoká škola, ale najmä sama prax nútiaca ju priebežne študovať. V družstve chovajú štyri plemená dobytky. Holštajnské plemeno nájdete hocikde na Slovensku, ale v celej krajine sú len dve

stáda jerseyok a to ukážkovo produktívne s priemernou ročnou dojnosťou 6 800 litrov chovajú práve v Moste. Pravda, medzi elitu sa radia aj holštajinky s 10 600-litrovou úžitkovosťou priemerne na kravu a rok. A sú tu aj dve mäsové plemená Charolais a Parthenais.

Po dvore rovno pred sídlom družstva sa tmolí 50 husí a toľko sliepok. Okrem čerstvého mlieka sú v ponuke vajcia naozaj z voľného chovu a v jeseni husí. Takto vyzerá živý poľnohospodársky podnik, družstvo, ktoré prežilo fázu industrializácie bez straty kontaktu s tými, ktorým je určená jeho produkcia. Isteže, neprídu všetci na družstvo po čerstvé mlieko, ale tí, čo ho raz okúsia, sa stávajú vernými zákazníkmi. Svedčí o tom vyše 140-tisíc litrov predaných rovno z farmy, ostatných 1,8 milióna litrov mlieka ide, pravdaže, do mliekareny.

Ekonómka Lucia Vozárová pripomenie, že stabilita a rast produkcie je podložený kvalitou zázemia. Obe maštale aj dojárne boli zmodernizované prevažne z vlastných zdrojov. Nešlo o malé výdavky, jeden objekt vyšiel na takmer pol milióna eur. Príspevok z verejných zdrojov bol chabých 60-tisíc eur. A ešte ako vás popreháňajú pri kontrole použitých peňazí!

V poľnohospodárstve sa každý rok zväzda zápas o existenciu. Nič nové pod slnkom, dejiny tohto zápasu sa merajú tisícročiami. Stále sme súčasťou pôdy, z ktorej, v okolí Mostu to vidno, ukrájajú súčasníci pod novú výstavbu domov, akoby si neuvedomovali, že pília konár, na ktorom sedia. Každý dom pre prístahovalcov, to je kus navždy strateného poľa a preto je tu aj nevyhnutnosť koncentrovať chov zvierat, ktoré musia byť produktívnejšie, aby uživil viac ľudí.

RDP Most je oázou vo zväčšujúcom sa mori obydli, kde sa praktizuje tzv. užívanie života. Lenže kto si chce užívať, musí najprv vyprodukovať chlieb náš každodenný, lebo bez neho, bez masla, jogurtu či porcie mäsa a množstva iných potravín je ľudský život nemožný.

Kravička jerseyka dáva mlieko s bezkonkurenčne najvyšším obsahom tuku a bielkovín.

> KONTAKT

Roľnícke družstvo podielnikov
Bratislavská 535
900 46 Most pri Bratislave
Predseda: Ing. Rudolf Horváth
Mobil: +421/ 905 869 051
e-mail: predseda@rdpmost.sk

Novogal chce modernizovať, no cena vajec je pod výrobnými nákladmi

Produkcia vajec

172 mil. kusov

Počet zamestnancov

145

Zisk po zdanení

105 000 eur

Spoločnosť Novogal, a.s., Dvory nad Žitavou s viac ako 55-ročnou tradíciou je najväčší dodávateľ konzumných slepačích vajec a brojlerov na slovenský potravinársky trh. Prioritou je dodávať produkty najvyššej kvality. Podnik má šesť fariem, z toho dve na nosnice – v okrese Nové Zámky a Levice, kde majú uzavretý obrat chovu. Brojlery chovajú v Leviciach a v obci Dubník, čo je v priľahlom regióne a pre slovenských spracovateľov ich dodali v objeme 3 232 ton.

Je prirodzené, že požiadavky na kvalitu sa zvyšujú, preto aj v tejto spoločnosti modernizácia chovov kontinuálne pokračuje už viac ako desať rokov. Najprv bolo potrebné z klieťkových chovov prejsť na obohatené klieťky, v súčasnosti sa intenzívne pracuje na prebudovaní prevádzok na podstielky, tzv. voliérovy chov. Aj keď to nie je priamo požiadavka na chov v EÚ, takúto zmenu požadujú obchodní reťazce, ktoré sú najväčším odberateľom produkcie Novogalu. A ich materské firmy pochádzajú z krajín, kde je voliérovy chov majoritným. Sú to najmä severné štáty EÚ, pričom tie južné bežne chovajú nosnice naďalej v obohatených klieťkach.

„Neprekáža nám splňať tieto požiadavky, no ešte sme nesplátili úvery z prebudovania chovov na obohatené klieťky z roku 2012 a už si berieme úvery na ďalšie modernizácie. Pritom obohatené klieťky sú v najlepšom stave a zďaleka sa nepribližujú ku koncu životnosti. Nemáme však problém ich vymeniť, no otázne sú financie. Výnosy z produkcie nie sú také, ako by sme očakávali,“ hovorí riaditeľ spoločnosti Ladislav Birčák. Náklady na produkciu neustále stúpajú, no obchod požaduje zachovanie ceny konzumných slepačích vajec bez ohľadu na náklady. „Požiadali sme Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva o vypracovanie analýzy oprávnených nákladov na výrobu vajec. Ustav konštatoval, že od-

bytová cena je pod oprávnenými výrobnými nákladmi a pozitívny hospodársky výsledok spoločnosti bol dosiahnutý len vďaka ziskovosti brojlerov a hlavne dotáciám,“ dodáva L. Birčák. V číslach sú tržby za slepačie vajce 0,069 eura, ale výrobné náklady sú 0,073 eura za kus. Matematika jednoducho nepustí, a táto situácia nie je dlhodobo udržateľná.

Modernizácia chovov z obohatených klieťok na voliéry napriek tomu pokračuje. „Máme vyše 40 hál a meníme ich postupne. Náklady pri prebudovaní v prepočte na jednu nosnicu je 12,5 eura. Keď už dávame novú technológiu, inštalujeme ju do už zrekonštruovanej haly. Celkovo sa náklady vyšplhajú do 18 eur na nosnicu, čo je 300-tisíc eur na halu. Za rok vieme takto zrekonštruovať dve až štyri haly,“ vypočítava Ladislav Birčák. Aj preto pozitívne vníma iniciatívu Únie hydinárov Slovenska v rokovaní s domácimi obchodnými reťazcami, aby sa posunulo prechodné obdobie na modernizáciu chovov do roku 2030. Okrem toho, že odbytová cena je nižšia ako výrobná, do rovnice prichádza ďalšia neznáma – a to je neexistencia dotačného systému na modernizáciu chovov pre hydinu. V tom sme jediní v porovnaní s okolitými krajinami. „Slovensko je v súčasnosti sebestačné v dodávke konzumných slepačích vajec, no je otázne, či sa tento stav udrží najmä po roku 2025. Predpokladám, že do vtedy bude prerobená maximálne polovica týchto chovov. Nedá sa to stihnúť z finančného hľadiska, ale aj z pohľadu obrátkovosti vajec. Ak by sme všetko chceli vymeniť naraz alebo po väčších častiach, vypadla by nám produkcia. Tým by sme stratili odberateľov. Treba totiž vymeniť nielen chovy, ale aj odchovne,“ pripomína riaditeľ a dodáva, že komplex týchto problémov neriešia ani reťazce, ani zástancovia ekologických chovov vo svojich návrhoch.

Hydinári rátajú s tým, že prebudovanie stihnú dokončiť najskôr za desať rokov. Aj preto podpísali zástupcovia spoločnosti Novogal s rezortným ministerstvom a slovenskými reťazcami Memorandum, že do budúcnosti nebudú využívať staré chovy a budú ich kontinuálne modernizovať. Pod pojmom alternatívne chovy sa chápu tie s označením 2 na slepačom vajci. „Sú to podstielky alebo voliéry, číslo 3 má obohatená klieťka. Pri označení dva je nosnica v hale, no pri voliérovom chove môže z klieťky zísť na podlahu. Prispôbujeme sa tomu, aj keď z hľadiska zoohygieny a pracovnej

Riaditeľ spoločnosti Novogal Ladislav Birčák pripomína, že čísla nepustia a bez reálnych výnosov z predaja produkcie sa nedá zrekonštruovať. Dotačný systém totiž pokrývkáva.

hygieny zamestnancov je to problematické. Nosnica celý čas sedí v prostredí, kde je aj trus, kým v obohatenej klieťke bola v čistom prostredí. Navyše, pri voliérovom chove nám stúpla mortalita nosníc až na 20 percent za rok, čo vyplýva z prirodzenej likvidácie slabších jedincov samotným krdľom. Okrem toho v takomto type prostredia s trusom a voľným chovom v hale sa znižuje záujem brigádnikov o prácu a demotivuje to aj zamestnancov. Aj napriek tomu, že sa spoločnosť Novogal snaží zvyšovať mzdy každoročne zhruba o osem percent,“ uzatvára Ladislav Birčák.

Kvalitná produkcia Novogalu pripravená putovať ďalej za spotrebiteľom.

> KONTAKT

Novogal, a.s.
Hlboká cesta 1421
941 31 Dvory nad Žitavou
Riaditeľ: Ing. Ladislav Birčák
Tel./Fax: +421/ 35/ 6484 291-3
Mobil: +421/ 903 563 057
e-mail: bircak@novogal.sk
www.novogal.sk, www.vajce.eu

Chov po novom nemá len pozitíva. Prináša vyššiu mortalitu nosníc a horšiu zoohygienu.

Anna Beníková: svadobčanov je veľa, súci bača ani jeden

Výmera poľnohospodárskej pôdy

470 ha

Počet lôžok v oboch ubytovacích zariadeniach

47

V jubilejnom desiatom ročníku súťaže Dedi-na roka získalo rovnomené ocenenie Papradno v Považskobystrickom okrese. Hneď pri vstupe do obce to oznamuje informačná tabuľa. Isto si ju všimnú aj desiatky svadobčanov, ktorí do Papradna, ktoré je poslednou obcou na slovenskej strane Javorníkov, prichádzajú osláviť svoj prvý deň manželského života.

Už roky tak robia v kolibe Anny Beníkovej, húževnatej hospodárky, ktorá spojila svoje podnikanie s agroturizmom. Dnes prevádzkuje dve ubytovacie zariadenia. Jedno, staršie, priamo v obci. Druhým je spomínaná koliba postavená na okraji bývalého družstevného hospodárskeho dvora. Nachádza sa zhruba kilometer za obcou a vedie k nemu nová asfaltová cesta. Už z diaľky na kopci vidieť jazdecký areál, nad ktorým dominuje drevená koliba s preskleným altánkom. „Prichádzajú k nám ľudia z bezprostrednej blízkosti ako z Bytče alebo z Považskej Bystrice, ale aj zo vzdialenejších regiónov Považia. Dokonca svadby tu oslávilo aj niekoľko Bratislavčanov,“ hovorí Anna Beníková.

Keď je dobrý víkend, dokáže počas neho usporiadať aj dve rodinné oslavy alebo svadby. Tak to vyzeralo aj tento rok. Už na začiatku roka bol kalendár po Veľkonočných sviatkoch takmer zaplnený a ukazovala sa výnimočná sezóna. Aj tu však do podnikateľského plánu vstúpili obmedzenia, súvisiace s opatreniami proti šíreniu nového koronavírusu. „Odrazu sme mali tri mesiace zavreté a svadby si nevesty preložili na budúci rok. Sme radi, že nám zostali verné. Obdobie, keď sme museli mať zavreté, však už nedobehneme,“ konštatuje v prvej polovici septembra majiteľka.

To ešte v tom čase netuší, že organizo-

Anna Beníková vytvorila výnimočný príbeh agroturizmu na Slovensku.

vanie rôznych eventov, a teda aj svadieb, dostane ďalšiu stopku už v októbri. Prvú vlnu koronavírusu podnikateľka vo vidieckom turizme nebrala tragicky. Možno preto, že ak sa jej spýtate, či je viac hotelierka alebo poľnohospodárka, bez váhania sa prihlási k tým, ktorí svojou dennodennou prácou dorábajú potraviny. V jej prípade hovoríme o neuveriteľne širokom sortimente spracovaných výrobkov z ovčieho mlieka. V štýlovej predajni na začiatku agroturistického areálu ponúka okrem tradičnej ovčej hrušky a bryndze napríklad jogurty z ovčieho mlieka, tvarohové dezerty alebo jogurtové nápoje. Dokonca spotrebitelia môžu ochutnať aj nie úplne bežné syrové nite z ovčieho mlieka. „Robíme ich vynikajúce. Ľudia k nám často chodia najmä kvôli nim. Niekedy mám pocit, že koľkokrát by sme ich ponúkli, všetky sa nám minú. Vyrobiť ich ale nie je úplne jednoduché. Musíte vystrihnúť, kedy je ovčí syr akurát vyzretý a vhodný na ťahanie. Vtedy to ide jednoducho a práca je príjemná. Keď zrelosť netrafíte, veľmi sa tým namordujete,“ opisuje Anna Beníková.

Je to neuveriteľné, ale hospodárka z Papradna, ktoré je umiestnené na okraji Slovenska a šesťnásť kilometrov od okresného mesta, dokáže predat' celú svoju produkciu z predajne na hospodárskom dvore alebo formou stravy v oboch ubytovacích zariadeniach. „Sú obdobia, že by sme toho dokázali predat' oveľa viac. Najmä cez víkendy je tu plno rodičov s deťmi, ktoré utekajú smerom k ovečkám, koňom, poníkom alebo somárom,“ vymenúva Anna Beníková.

Celé stádo oviec na farme nedeja. Zo sedemsto zvierat produkuje ovčie mlieko približne polovica. Keď sa spýtate na dôvody,

keďže dopyt o výrobky by zo strany spotrebiteľov aj bol, dostanete túto odpoveď: „Máme problémy s ľuďmi. Kvalitného zamestnanca by sme veľmi radi zaplatili. Veď od kvalitných mliečnych výrobkov sme bytostne závislí. Tým, že som na farme takmer stále, však vidím správanie niektorých pracovníkov,“ dôvodí Anna Beníková.

Jej cieľom je čistota a hygiena a tu v záujme svojich zákazníkov nie je ochotná pripustiť žiadny kompromis. Žiaľ, práve toto je v prípade farmy v Papradne limitujúci faktor nárastu produkcie.

Na naivnú otázku, že keď sa na farme vystriedajú stovky návštevníkov denne, či sa nenašiel niekto, koho by práca pri ovciach zaujala natoľko, že by sa o nej informoval, sa usmeje. „Veru, toto sa mi ešte neprihodilo. Ľudia sa aj počas zábavy alebo po výdatnom obede idú prejsť po hospodárskom dvore. Snažíme sa ho držať naozaj v poriadku. Nikdy nám návštevník nepovedal, že je tu smrad alebo by negatívne hodnotil podmienky chovu. Nikto sa však ani nepýtal na prácu. Spoločenský status pracovníka živočišnej výroby je asi prinízky. Tento fakt pravdepodobne nedokážeme zmeniť ani my svojim prístupom, pracovnými podmienkami či finančným ohodnotením. A tak nám často zostávajú len podpriemerní zájemcovia,“ postačuje sa Anna Beníková.

Spoločnosť sa však vie na rodinu. Má ju širokú. Pochádza zo šiestich súrodencov a doteraz si pomáhajú. V kuchyni pracuje spolu so synom aj dcérou. A vnučky? Ochoťne roznášajú jedlo i nápoje medzi zákazníkmi a usmievajú sa. Vedia, že robia u seba a spoločný zákazník sa rád vráti.

Annu Beníkovú najviac teší, keď ľudia pochvália jedlo, prípadne vzhľad farmy. Vtedy si len spomenie, ako to tu vyzeralo v roku 1994, keď začínala. Polorozpadnuté zarastené majetky, ktoré desať rokov zveľaďovali každou zarobenou korunou. Dnes je to však už úplne iná farma. Korunná, s ukážkovým prístupom k agroturizmu.

Výhľad z koliby.

> KONTAKT

Anna Beníková, SHR

018 13 Papradno 308/1

Tel.: +421/ 42/ 4393 377

e-mail: agro@penziongrunt.sk

www.penziongrunt.sk

K farme patrí aj niekoľko koní, a tak je pred kolibou vždy živo.

Sokolce chcú vyrábať! Volajú však po istote v agrárnej politike

Výmera poľnohospodárskej pôdy	6 800 ha
Počet ošípaných	8 500 ks
Ročná výroba mlieka	7 miliónov litrov
Počet pracovníkov	190

Chov hovädzieho dobytku, ošípaných, ale aj pestrá rastlinná výroba úzko spojená s finalizáciou v podobe výroby kŕmnych zmesí, múky a múčnych zmesí. Taká je v skratke výrobná štruktúra Poľnohospodárskeho družstva Sokolce, jedného z najväčších agrosubjektov v krajine, ktoré poskytuje prácu stodeväťdesiatim zamestnancom.

pestrú štruktúru výroby a ak by sme mali záujem voľiť rýchle riešenia, zostali by sme len pri rastlinnej výrobe. Problém je, že necítíme istotu v agrárnej politike, a to je pri investovaní do ustajňovacích priestorov, ktoré by mali slúžiť aspoň dvadsať rokov, kľúčové," zdôrazňuje Peter Lelkes mladší, ktorý v podniku pôsobí ako hlavný mechanizátor.

Jeho vyjadrenia dopĺňa otec, ktorý druž-

Peter Lelkes (vpavo) so synom (v kresle) počas rozhovoru s obchodnými partnermi.

„Verím, že keď predstavitelia štátu hovoria o väčších farmách často s dešpektom, nemyslia tým také spoločnosti, ako je tá naša. Ak by sme použili ukazovateľ, koľko zamestnávame ľudí na 100 hektárov pôdy, tak vychádzame v rámci porovnania s väčšinou subjektov veľmi dobre,“ hovorí predseda Peter Lelkes.

Podnik, ktorý vedie, hospodári v okrese Komárno. Najjužnejší okres Slovenska ponúka vzhľadom na klimatické podmienky a kvalitu pôdy pre poľnohospodárov možnosť voľby. Či budú hospodáriť v symbióze so živočíšnou výrobou alebo sa zamerajú len na pestovanie plodín.

V Sokolciach stále hľadajú možnosti, ako udržať a rozvíjať aj chov hospodárskych zvierat. Vlni vo flotile tamojšieho družstva pribudla nová rezačka. Výborné ukazovatele živočíšnej výroby zabezpečujú najmä kvalitné krmivá a prístup pracovníkov k starostlivosti o zvieratá. Samotné stavby a z časti aj ich technológie, však ťahajú výsledky sokolovských družstevníkov nadol.

„Mnohé objekty, v ktorých hospodárime, vznikli ešte v sedemdesiatych rokoch. Za ten čas v niektorých krajinách tamojšia chovatelia vymenili alebo aspoň výrazne rekonštruovali už tretiu generáciu stavieb. My nie. Nejde o to, že by sme nechceli. Ved' stále držíme

stvo previedol cez divoké vody transformácie, vstup do Európskej únie a dokázal úspešne bojovať na spoločnom trhu EÚ aj s lepšie podporovanými západoeurópskymi farmármi. Dnes však hovorí, že pohár trpezlivosti sa postupne naplňa.

„Snažím sa sledovať domáce poľnohospodárske médiá, ale aj zahraničné zdroje. Mojou úlohou ako predsedu družstva je udávať smer podniku na základe čo najväčšieho množstva informácií. Vyhodnocujem si tak údaje, ktoré prichádzajú z okolitých štátov. Samozrejme, občas sa nám môže zdať, že tráva u susedov je zelenšia, ako tá u nás. Nemôžem sa však zbaviť dojmu, že štátna poľnohospodárska politika v Českej republike, Maďarsku a v poslednom období výraznejšie sledujem aj Poľsko, poskytuje pre poľnohospodárov väčšiu perspektívu,“ tvrdí predseda.

Poukazuje najmä na to, že základný problém Slovenska je vysoká negatívna zahranično-obchodná bilancia s agrokomoditami. Rozdiel medzi dovozom a vývozom je 1,8 miliardy eur v neprospech vývozu. Čo to znamená? Buď málo vyrábame na domáci trh a všetko vyvážame, alebo nevyrábame a nevyvážame. Samozrejme, správna je druhá možnosť.

A tu Peter Lelkes, dlhoročný agrárny harcovník, vyčíta politickej reprezentácii, že ne-

PD Sokolce sa zameriava aj na finalizáciu špaldovej pšenice.

hľadá všetky dostupné riešenia, ako podporiť výrobu. Napríklad také podniky, ako je aj ten ich, ktoré stále čakajú na impulz, že udržať živočíšnu výrobu sa oplatí a investovať napríklad do nových ustajňovacích priestorov, ktoré budú slúžiť ďalšie desaťročia, má perspektívu.

„Každý, kto má záujem robiť, by mal cítiť chuť štátu podporiť výrobu. Namiesto toho stále pociťujeme útoky niektorých predstaviteľov na našu podstatu a ešte sa zmieta v neistote trhových výkyvov a súťažime s lepšie podporenými kolegami v zahraničí. My nie sme podvodníci! Ponúkame štátu naše skúsenosti. Väčšina z nás je pripravená vyrábať. Sme hrdí na to, že sme roľníci a našim poslaním je hospodáriť na pôde a živiť tento národ,“ prízvukuje Peter Lelkes. A dodáva, že víta čistenie rezortu od medzičlánkov, ktoré dlhodobo vyciavali poľnohospodárstvo, na čo v plnej nahote poukázala kauza Dobytkár.

„Som rád, že konečne nastala zmena! Dúfam, že bude dokončená a rezort sa nastaví smerom k produkcii. Potom už naozaj nič nechýba k tomu, aby sme postupne začali nachádzať rokmi stratenú potravinovú sebestačnosť,“ uzatvára Peter Lelkes.

Pripravené na prácu.

> KONTAKT

Poľnohospodárske družstvo Sokolce
Roľnícka 64
946 17 Sokolce
Tel.: +421/ 35/ 7780 051
e-mail: pdsokolce@pdsokolce.sk

Aktivity Mliečneho fondu prispievajú k zvyšovaniu spotreby slovenských mliečnych výrobky

Do Mliečneho fondu prispievajú slovenskí prvovýrobcovia a spracovatelia mlieka už od roku 2008 v zmysle Odvetvovej dohody rovnakou výškou poplatku za každý kilogram surového kravského mlieka – vyrobeného či spracovaného. Z finančných prostriedkov Mliečneho fondu sa realizujú propagačné a informačné kampane na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pôvodom zo Slovenska, ktoré od začiatku riadia Slovenský zväz prvovýrobcov mlieka a Slovenský mliekarenský zväz.

Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) odporúča spotrebu mlieka na úrovni 220 kg na osobu za rok. Kým v roku 2008 bola na Slovensku spotreba mlieka a mliečnych výrobkov 153 kg na obyvateľa ročne, podľa predbežných údajov ŠÚ SR za rok 2019 sa táto spotreba zvýšila na 172,8 kg na obyvateľa za rok.

Aj v rokoch 2019 a 2020 sme z financií Mliečneho fondu naplánovali a zrealizovali množstvo aktivít na podporu spotreby slovenského mlieka a mliečnych výrobkov, počnúc komunikáciou na sociálnych sieťach cez priamy kontakt so spotrebiteľmi na výstavách až po propagačnú kampaň v masmédiách.

Na facebook stránkach Slovenské mlieko s viac ako 100-tisíc fanúšikmi a Adoptuj kravičku s takmer 9 000 fanúšikmi sme od začiatku roka 2019 doteraz uverejnili 770 postov a zrealizovali sme kampane na získanie nových fanúšikov a na podporu adopcií kravičiek. Natočili sme 12 video receptov so slovenskými mliečnymi výrobkami, ktoré sme v roku 2019 odkomunikovali na Instagrame. Také naše spolu s ďalšími 144 príspevkami.

Slovenskí prvovýrobcovia mlieka privítali deti v júni 2019 na farmách v rámci Dní otvorených dverí, na ktoré prišlo viac ako 1 100 priaznivcov kravičiek na základe hry Adoptuj kravičku. Za rok 2019 si deti adoptovali takmer 3 200 kravičiek, pričom celkový počet adoptovaných kravičiek už prekročil 8 500. Adopciu kravičiek a dôležitosť konzumácie mlieka a mliečnych výrobkov hravou formou podporovali Mliečne hľadky, ktoré za rok 2019 navštívili 51 slovenských základných škôl. Uverejnili sme 36 inzerátov v detských časopisoch, školských učebniciach, denníkoch, mesačníkoch. Jednotlivci a kolektívy sa mohli zapojiť do súťaže Poskladaj kravičku z obalov slovenských mliečnych výrobkov a súťažiť o hodnotné ceny. Slovenský zväz prvovýrobcov mlieka a Slovenský mliekarenský zväz ako partneri aktívne

spolupracujú aj pri organizácii súťaží Hovorme o jedle a Podpor svoj odbor v študijných odboroch mliekar a chovateľ hovädzieho dobytku. Výnimočnosť slovenských mliečnych výrobkov a unikátny projekt Adoptuj kravičku sme v roku 2019 prezentovali na výstavách Danubius Gastro, Agrokomplex a na festivale MňamFest. Aktivity Mliečneho fondu ako aj témy zo sektora mlieka sa v rámci korporátneho a produktového PR objavili v médiách viac ako 274-krát.

V lete 2019 sme objednali prieskum pre Mliečny fond, ktorý sa zameriaval na spotrebiteľské správanie konzumentov mlieka a mliečnych výrobkov a vnímanie dovtedy zrealizovaných kampaní, aby sme zistili, ako správne nastaviť komunikáciu podpory spotreby slovenského mlieka. Odporúčanie prieskumnej agentúry bolo nájsť taký koncept, ktorý sa dá dlhodobo komunikovať aj v masových médiách. Na základe výsledkov prieskumu sa Mliečny fond rozhodol pre výber reklamnej agentúry realizujúcej propagačnú kampaň na rok 2020. Do výberového konania sa prihlásilo 6 reklamných agentúr so 16 návrhmi. Pracovná skupina Mliečneho fondu vybrala a odporučila Správnej rade Mliečneho fondu zrealizovať projekt ZA OVÁLOM.

Propagačná kampaň ZA OVÁLOM prebiehala v roku 2020 v 2 vlnách. V prvej vlne v máji 2020 sa odštartovala televízna a online kampaň so sloganom „Mliečne výrobky s chuťou Slovenska spoznáte vďaka oválnemu SK kódu na obale.“ Druhá vlna komunikácie prebiehala od 24. augusta do konca septembra a bola zameraná na spotrebiteľskú súťaž. V nej sa mohli záujemcovia kúpiť 5 rôznych slovenských mliečnych výrobkov zaregistrovať na www.slovenskemlieko.sk do súťaže a hrať o hlavnú cenu – automobil – a o ďalšie skvelé ceny – elektrické kolobežky a batohy. Spotrebiteľská súťaž bola komunikovaná na stanicích televízie JOJ, v online, na billboardoch a na miestach predaja v 7 obchodných reťazcoch.

Jedným z cieľov kampane bolo zvýšiť znalosť slovenských mliečnych výrobkov, ktorá bola v čase prieskumu realizovaného v roku 2019 na úrovni 45 %. Po mesiaci kampane v októbri 2020 je táto znalosť na úrovni 48,6 %.

Aktivity na podporu spotreby slovenských mlieka a mliečnych výrobkov plánujeme z Mliečneho fondu aj na rok 2021. Ako nám ukázali výsledky realizovaných prieskumov po mesiaci kampane, vybraný koncept ZA OVÁLOM: TV spot aj ostatné komunikačné materiály v rámci segmentu mlieka a mliečnych výrobkov zaujali nadpriemerne a dá sa komunikovať dlhodobo. Cieľom je neustále ovplyvňovať postoje ľudí, aby pri nákupoch uprednostňovali slovenské mlieko a mliečne výrobky.

Aktivity Mliečneho fondu prispievajú k zvyšovaniu spotreby
mlieka a mliečnych výrobkov pôvodom zo Slovenska.

**SPOTREBA SLOVENSKEHO MLIEKA
A MLIEČNYCH VÝROBKOV NA OSOBU/ROK**

*predbežný údaj
k 30. 06. 2020

**mliečny
fond**

Ďakujeme slovenským prvovýrobcom a spracovateľom mlieka, že prispievajú do Mliečneho fondu od roku 2008.

V Poľnohospodári Nové Zámky sa neboja rozširovať aj chov dojníc

Výmera ornej pôdy	3 945 ha
Výmera sádov a viníc	46,5 ha
Počet dojníc	781 ks
Počet zamestnancov	105
Výnos spoločnosti	9 511 000 eur

Spoločnosť Poľnohospodár Nové Zámky, a.s., je už desaťročia známa ako jeden z najvýznamnejších podnikov v novozámockom regióne. Venuje sa výrazne diverzifikovanému rozsahu rastlinnej a špeciálnej rastlinnej výroby. Na farmách v Bánove a Nových Zámkoch dorábajú najmä mlieko a hovädzie mäso. „Jarné mesiace boli suché a teplé, čo umožnilo skoršie siatie, no majú už bol chladnejší a zrážkovo nadpriemerný. Pri prívratových dažďoch vlaha nezostane v pôde, ale stečie po povrchu. A to sa prejavuje aj na stave porastov,“ spomína na priebeh roka 2019 predseda predstavenstva Marek Šimunek.

Vlani najviac potešili úrody jačmeňa jarného i ozimného, a tiež kukurice na zrno. Veľmi dobré výsledky priniesla aj pšenica ozimná, cukrová repa, ale aj repka. Problematický bol rok pre raž, hrach a najmä pre kukuricu na osivo, ktorá je náročná na výrobu a vstupy, ale nedostavil sa požadovaný efekt. V podniku si pre živočíšnu výrobu zabezpečili potrebné množstvo stelív a krmovín ako kukuričnú siláž, lucernu siatu, ovos a raž na zeleno. V špeciálnej rastlinnej výrobe horúčavy ovplyvnili úrodu jablák a broskýň, no najmä sliviek. „Slivky nemali potrebnú cukrnatosť a keďže vieme o probléme s brigádnikmi, nebolo pre nás rentabilné, aby sme zbierali úrodu. Zvolili sme tak ich

Kontakt s obyvateľmi regiónu je rovnako dôležitý, tak lepšie bude chápať význam dorábania domácich potravín. A pochopili to aj spotrebitelia, lebo záujem o produkty v predajniach rastie, pripomína Marek Šimunek.

predaj na pálenie formou samozberu,“ hovorí M. Šimunek.

Spoločnosť sa rozhodla rozširovať plochy práve v špeciálnej rastlinnej výrobe, pričom očakávajú, že v nasledujúcej sezóne začne rodiť aj 8,29 hektárov nových viníc. Spolu by mali v budúcnosti dorobiť vyše 100 ton hrozna a z toho aspoň tretinu mienia spracovať na víno vo vlastnej réžii. Pokus vysiať 0,7 hektára medovky lekárskej sa podaril, najprv to bolo 460 kilogramov a v nasledujúcom roku jej plánujú dorobiť až tri tony.

Novozámockí farmári sa rozhodli kľásť väčší dôraz na živočíšnu výrobu. Rozšírili chov dojníc na svojich farmách na Bešeňovskej ceste v Nových Zámkoch a v Bánove. V priemere ročne ich majú 781, pričom postupne znížili počty býkov na výkrm. Nový prístup, zlepšenie práce dojčív i veterinárnej starostlivosti za dva roky dopomohol k zvýšeniu objemu nadojeného mlieka až o štyri litre na kus a deň. Na farme Bánov boli výsledky ešte lepšie. Celkovo tak Novozámčania predali vlani takmer osem miliónov litrov mlieka, čo bol nárast o 800-tisíc litrov oproti roku 2018. Pozitívne výsledky v tejto oblasti preniesli do ďalších plánov rozširovania chovu dojníc v nasledujú-

com období. Svedčí o tom už investícia do ventilácie kravínov a zlepšovania ustajňovacích podmienok zvierat prestrešením výbehov.

Veľké zmeny pripravovali v spoločnosti pri obmene strojno-technologického parku. Celkovo vynaložili takmer 500-tisíc eur len na nákup strojov a vybavenia, z toho najviac – takmer 400-tisíc eur – do technického vybavenia sušičky.

Každoročne sa v spoločnosti snažia nakupovať ornú pôdu, aby mohli hospodáriť čo najviac na svojom. Nadviazali aj na výsadbu stromov v chotári, ktorú minulé roky robili v spolupráci s poľovníkmi a tak to bolo aj v roku 2019.

Jednou z veľkých položiek na strane nákladov sú mzdy. A plánujú ich ešte zvyšovať, pretože v sociálnom programe zaviedli mnohé benefity. Uvedomujú si, že šetriť sa v tejto oblasti nedá, lebo najlepší pracovník je stály zamestnanec. Darí sa im identifikovať a využívať ďalšie rezervy. Napríklad aktívnou komunikáciou s dodávateľmi sa znížila cena výdavkov väčšiny vstupov. Modernizáciou systémov, technológií a stavieb sa niektoré plánované náklady z prevádzky znížili o polovicu. Sumárne možno povedať, že v hospodárení za sezónu 2019 sa podarilo úspešne prekročiť plány predaja mlieka. Naopak, plán výnosov z rastlinnej a špeciálnej rastlinnej výroby sa nedosiahol, čo súviselo najmä s vplyvom počasia a nižšou kvalitou komodít.

Výraznejšie sa podarilo zlepšiť výsledky v živočíšnej výrobe najmä vďaka investíciám do pohody zvierat a zlepšeniu ošetrovateľskej starostlivosti.

> KONTAKT

Poľnohospodár Nové Zámky, a.s.
Komjatická 67
940 85 Nové Zámky
Predseda predstavenstva
a generálny riaditeľ:
Ing. Marek Šimunek
Podpredseda predstavenstva:
Ing. Ivan Moravčík
Tel.: +421/ 35/ 6428 314, 318
e-mail: simunek@polno.sk;
moravcik@polno.sk

Minulý rok len na nákup strojov a vybavenia vynaložili v podniku takmer 500-tisíc eur.

V PD Okoč-Sokolec

sa sústreďujú na znižovanie nákladov

Výmera poľnohospodárskej pôdy

1 708 ha

Počet zamestnancov

51

Počet dojníc

572 ks

Vedenie družstva (zľava): agronóm Július Fitos, zástupca riaditeľa Štefan Györi, výkonný riaditeľ Ing. Róbert Pataki, zooteknik Milan Blaho a ekonóm Ing. Vincent Dosztál.

PD Okoč-Sokolec je už siedmy rok súčasťou skupiny Agrofert. Je jedným zo šiestich podnikov prvovýroby subholdingu Agropodnik, a.s., Trnava. Venuje sa rastlinnej aj živočíšnej výrobe a snaží sa vyrábať čo najväčšie objemy poľnohospodárskych produktov, v čo najvyššej kvalite a hlavne pri čo najnižších možných nákladoch. O speňaženie produktov rastlinnej výroby sa stará materský podnik, mlieko putuje priamo spracovateľovi.

Vlani objemy plodín vyprodukovaných na poliach ovplyvnilo suchšie počasie. „Rok 2019 bol celkovo veľmi suchý, dlhé obdobia horúčav a bez zrážok najviac zasiahli kukuricu. Tento rok sú podmienky oveľa lepšie. Keď porovnáваме úrody, vidíme výrazný rozdiel. Vlani bola hektárová úroda pšenice 5,64 tony, v aktuálnom roku sme mali 8,01 tony. Za posledných sedem rokov, čo sme v skupine Agrofert, je to najvyššia úroda pšenice. Jačmeň sa nám tiež vydaril, v roku 2020 sypal po 5,9 tony z hektára, repky bolo trochu menej – po 2,79 tony, keďže hneď po sejbě nepršalo a tento stres nevyrovnali ani neskoršie zrážky. Dobré sa javí slnečnica aj

kukurica na siláž, predpoklady na to sú. Viac nás však trápí, že ceny sú čoraz nižšie, takže aj napriek dobrým úrodám nebude finančná bilancia veľmi priaznivá,“ tvrdí hlavný ekonóm družstva Ing. Vincent Dosztál.

Doplňa ho hlavný agronóm Július Fitos: „Keď niečo pestujete, musíte mať aj šťastie. Nezáleží všetko od človeka, môžeme sa na novú sezónu pripraviť najlepšie, ako vieme. Stačí, že nepríde vlaha alebo príde v nesprávnom čase či v nesprávnom množstve. Obrovské rozdiely v zásobovaní vlhkosťou máme aj v rámci podniku. Na jednom konci chotára môže napadnúť 10 mm a na druhom nič. Takisto nie je v našich silách ovplyvniť „nájazdy“ divjej zveri na polia, ktorá nám spôsobuje veľké škody a každým rokom sa situácia zhoršuje. Nejde len o diviaky, srnčiu zver, súkromník tu chová dokonca muflóny, ktoré nemá zabezpečené a tie dokážu v porastoch spôsobiť naozaj katastrofu.“

Veľkú galibu v podnikových financiách narobí aj zmena výpočtu nájomného za štátnu pôdu, ktorá tvorí 20 percent z celkovej výmery družstva. To zvýšenie teraz predstavuje 42 000 eur, čo už je poriadna suma! Ďalšia nová otázka je prípadné zmenšovanie parciel s jednou plodinou. Na to reaguje agronóm J. Fitos: „Prispôbujeme veľkosť parciel tomu, čo potrebujeme pestovať, ale aj potrebám techniky, nákladom na prejazdy, dodržaniu striedania plodín, aj možnostiam našich pozemkov. Máme parcely s výmerou najviac 120 ha a máme aj maličké, jedno- aj dvojhektárové. Všetky sú však na rovine, nie sú ohrozené vodnou eróziou. Preto si osobne myslím, že v prípade ukladania povinnosti zmenšovania parciel by sa mali brať do úvahy podmienky jednotlivých podnikov alebo aspoň regiónov. Treba rozmyšľať dopredu, zvážiť celkový dosah a nerobiť rozhodnutia od zeleného stola.“

Stratégia manažmentu podniku je v sú-

časnosti jednoduchá – znižovať náklady. „Dávame do našej práce všetko, čo vieme. Využívame všetky naše vedomosti, aplikujeme nové poznatky aj technológie. A výsledky prichádzajú. Vedenie materskej firmy, samozrejme, očakáva čoraz viac, latka sa stále zvyšuje. Preto jednou z možností, ako ich očakávania naplniť, je práve znižovanie nákladov. To však vyžaduje najprv investície,“ zdôrazňuje výkonný riaditeľ PD Okoč-Sokolec Ing. Róbert Pataki.

Jednou z veľkých pripravovaných investícií je stavba nového kravína. Príprava na realizáciu postupuje podľa plánu, rok 2019 bol venovaný najmä výkupu pozemkov od 44 vlastníkov, vrátane Slovenskej republiky. Projekt je pripravený, vedenie Agrofertu schválilo investíciu v marci tohto roka, takisto banka schválila poskytnutie úveru. Po získaní posledných súhlasov a povolení od príslušných úradov by sa koncom roka mohla rozbehnúť výstavba. „Sľubujeme si od tohto projektu veľa. Keď sa zlúčia strediská živočíšnej výroby, klesnú najmä náklady na stráženie, ktoré sa veľmi zvýšili v dôsledku víkendových a nočných príplatkov. Takisto počítame so znížením materiálových a prevádzkových nákladov, ako aj so zlepšením pracovných podmienok pre zamestnancov,“ vypočítava hlavný ekonóm. Výkonný riaditeľ ho dopĺňa: „Podmienky pre zamestnancov sa snažíme neustále zlepšovať, ale problém s pracovnou silou v poľnohospodárstve a hlavne v živočíšnej výrobe je čoraz vypuklejší. Nezmenila to ani aktuálna koronakríza. Ak sa to nezlepší, budeme musieť ako alternatívu zvoliť automatickú dojáreň. Je to veľká investícia, ale keď nevieme zohnať ľudí, nič iné nám nezostane, situácia nás k tomu donúti.“

Na tohtoročnú silážnu kukuricu je Július Fitos pyšný.

> KONTAKT

Poľnohospodárske družstvo

Okoč-Sokolec

Hlavná ul. 716

930 28 Okoč

Konateľ: Bc. Emil Macho – predseda

Výkonný riaditeľ: Ing. Róbert Pataki

Mobil: +421/ 905 228 540

S prácou tejto presnej sejačky sú v družstve nadmieru spokojní.

PD Hlohovec s uznaným šľachtiteľským chovom

Výmera poľnohospodárskej pôdy

4 500 ha

Počet zamestnancov

180

Produktivita práce na pracovníka

7 4327 eur

Predseda PD Hlohovec, ktoré gazduje na úpätí Považského Inovca a Nitrianskej pahorkatiny, Ing. Anton Cebo považuje rok 2019 za priemerový. „Hoci sme neboli v strate, nedostatok financií nám neumožňuje investovať do rozvoja. A bolo by kam,“ vraví predseda a pokračuje: „Produkcia mlieka síce nerobí stratu družstevnej pokladnici, ale ani súčasných 0,34 eura za liter surového kravského mlieka nie je cena, ktorá by umožňovala rozvoj chovu dojníc a celkovo hovädzieho dobytku. Je to tak na udržanie chovu. Vlni bola priemerná cena dokonca nižšia – 0,329 eura za liter.“

Mlieko z družstva putuje do nitrianskej mliekarene. Ročne niečo vyše päť miliónov litrov. Ale mohlo by byť aj viac. Mohla by byť aj vyššia efektivita. To by však bolo treba poriadne investovať do produkcie mlieka. Maštale totiž volajú po ďalšej rekonštrukcii, aj technológie žiadajú modernizáciu. Zub času sa už podpísal pod vyberače siláží, aj pod rezačku na senáž či siláž. Poľná výroba nepotrebuje obnovu technológií, ale technológie týkajúce sa produkcie mlieka ju potrebujú ako soľ. To je množstvo strojov a mechanizmov, ktoré by v konečnom dôsledku mohli zefektívniť prípravu krmív a produkciu mlieka vôbec.

No a náklady sa stále zvyšujú. Karty zamiešali napríklad príplatky za nočné aj víken-

Sejačky vyrábame na požiadanie zákazníka v červenom alebo modrom prevedení, vraví Stanislav Cebo.

dové služby. „Keby sme dostali za liter aspoň 0,37 eura, už by sa dalo čosi investovať do budúcnosti produkcie mlieka,“ povzdychne si predseda.

Starostlivosť o 500 dojníc je síce dobrá, ale chýbajú mladí odborne zdatní ľudia. V družstve čosi investovali z vlastných zdrojov do ventilátorov, aby horúčavy nestresovali zvieratá. „Hovorí sa už vari 4-5 rokov, že sa bude podporovať živočíšna výroba, ale kedy to bude? A dočkáme sa vôbec takej podpory?“ pýta sa Anton Cebo. Prítom hlohovskí družstevníci nezanevrelí na živočíšnu výrobu ako mnohí ich kolegovia. Okrem dojníc sa venujú aj výkrmu hovädzieho dobytku a ošípaných. Ošípané spracujú vo vlastnom bitúnku a mäsové produkty aj čerstvé mäso predávajú vo vlastnej predajni v centre Hlohovca. Celkom chovajú 1 300 kusov hovädzieho dobytku. Väčšinu predávajú spracovateľom, iba časť mäsa ponúkajú vo svojej predajni. Ale všetky ošípané finalizujú vo vlastnej mäsovýrobe. „Kupujeme slovenské odstavčatá. Chov prasníc sme ukončili vlni. Snažíme sa stavy udržiavať na takej úrovni, čo sami dokážeme spracovať. Keby sme ich sami nespracovávali, ani by sme nechovali ošípané. Pridaná hodnota takto zostáva u nás,“ vraví predseda.

V rastlinnej výrobe dominujú zrniny a olejiny. Mak zaberá 300 hektárov, na rovnakej výmere sa ťahne vinič. Široko spektrálnu poľnohospodársku výrobu dopĺňa bioplynová stanica, ktorá je zaujímavá len v spojení so živočíšnou výrobou, sčasti aj s rastlinnou, lebo spotrebuje aj menej kvalitnú silážnu kukuricu či zvyšky senáží. Podstatné však je, že už sedem rokov zabezpečuje pravidelný mesačný príjem 45- až 50-tisíc eur. Okrem

financií za energiu, ktorú z družstva dodávajú do siete, je to aj benefit v podobe teplovodov, využívaných najmä na prevádzke v Sa-sinkove.

PD Hlohovec je vari jediný poľnohospodársky podnik na Slovensku, ktorý vyrába poľnohospodárske mechanizmy. O ich sejačky PNEUSEJ je stále záujem. Výrobe šéfuje syn predsedu Ing. Stanislav Cebo. „V tomto roku covidová pandémia utlmila predaj. Koncom leta sa však s objednávkami roztrhlo vrece, každý by chcel sejačku hneď a nestíhame,“ hovorí. V montážnej hale nevyrábajú na sklad aj preto, že niekto chce vyšperkovanú sejačku, iný len aby to malo kolesá a aby to sialo, niektorí si objednávajú aj farbu – červená, modrá... Jeden chce štvormetrový záber, iný päť- či šesťmetrový. No a niektorí chcú zase sejačku so zariadením na prípravu pôdy. „Pri takýchto požiadavkách, ktoré sme schopní splniť, nemôžeme vyrábať na sklad, iba na objednávku,“ konštatuje Stanislav Cebo.

Popri spomínaných problémoch, s ktorými sa družstvo borí, vlni priletela lastovička s informáciou, ktorá predsedu veľmi potešila. „Získali sme uznanie a certifikát šľachtiteľského chovu Holštajnskeho dobytku. Je to uznanie za odbornú robotu a fortieľ našich zooteknikov a ošetrovateľov hovädzieho dobytku,“ prízvukuje Ing. Anton Cebo.

Výkrm ošípaných pre vlastnú mäsovýrobu.

Dojnica sa láska s teliatkom.

> KONTAKT

Poľnohospodárske družstvo
Hlohovec

Nitrianska 109

920 01 Hlohovec

Predseda: Ing. Anton Cebo

Tel.: +421/ 33/ 7351 2018-19

e-mail: pdhlohovec@pdhlohovec.sk

pneusej@pneusej.sk

www.pdhlohovec.sk

Roľnícke družstvo v Sobotišti ako výzva

Výmera poľnohospodárskej pôdy

1 646 ha

Tržby

2 289 000 eur

Zisk

144 060 eur

Na rozhraní Záhoria a Myjavy, v údoľí obklopenom svahmi Bielych Karpát, hospodári druhým rokom smelý mladý muž, Ing. Marcel Kúdela, ktorý je výkonným riaditeľom skupiny Sanagro pre región Senica. Roľnícke družstvo Samuela Jurkoviča v Sobotišti je jedným z troch susediacich podnikov skupiny, ktorá nadväzuje na družstevnú tradíciu a priekopnícke myšlienky tohto vizionára 19. storočia. A dáva novej generácii príležitosť zúročiť univerzitné štúdium a doterajšiu prax v poľnohospodárskych podnikoch. Aj voľné ruky pre víziu, ako dosiahnuť svoj cieľ.

Podnik v súčasnosti obrába 1 020 hektárov ornej pôdy a 626 hektárov trvalých trávnych porastov. Na miernych svahoch družstevníci pestujú hlavne pšenicu, jačmeň, ovos, kukuricu, repku a slnečnicu. Rozširujú plochy pre množiteľský materiál – predovšetkým ďatelinu a trávy na miešanky. Nejedného romantického fotografa v lete inšpirovali ich na červeno rozkvitnuté ďatelinové polia. Okrem toho však na vyše 40 hektároch vysievajú aj ostropestrec mariánsky, ktorý v pásach po okrajoch polí slúži ako ochrana pred vstupom lesnej zveri. Najmä veľké, aj tristokusové stáda danielov im spôsobujú straty. Preto väčšinu ozimín zabezpečujú oplôtkami. Zvyšok pôdneho fondu predstavujú lúky a pasienky. Nečudo, veď svahovitost pozemkov tu miestami dosahuje až 25 stupňov.

Výkonný riaditeľ Ing. Marcel Kúdela drží v dlaniach semienko ostropestreca.

Osevný postup tvoria pre celý senický región a plánujú ho diverzifikovať aj o cibuľu, zemiaky a cukrovú repu. V roku 2019 investovali do sušičky na drobné semená a družstvu nechýba ani moderné strojové vybavenie. Pôdu obohacujú vlastným maštalným hnojom. Ročne dokážu vyhnojiť 1 200 hektárov 20-tonovou dávkou hnoja, k tomu na 800 hektárov aplikujú vápno, a tak prakticky za dva roky obohatia celú výmeru polí. „Aj keď to niečo stojí, pripravujeme naše pôdy na to, aby boli schopné zadržať viac vlhky a sprostred-

kovať plodinám čo najviac výživy, ktorú im dodáme,“ obhajuje svoj prístup Ing. M. Kúdela. K zásadnejším zmenám v dvanásť rokov využívanej bezorbovej technológii Horsch však chce riaditeľ pristupovať opatrne a po dôkladnom oboznámení sa s podmienkami tejto rázovitej oblasti. Kopanice napokon dávajú dobré predpoklady na postupnú ekologizáciu výroby.

V rastlinnej výrobe sa družstevníci usilujú vyrobiť čo najkvalitnejšie krmivá pre 660-kusové základné stádo hovädzieho dobytku. Pripravujú si vlastné objemové krmoviny. Vlni bola celá výmera kukurice určená na siláž. Používajú aj kukuričné mláto a dehydrovanú lucernu, ktorá je obohatená o potrebné zložky. Nemiešajú však do krmiva sóju a aj vďaka tomu získali certifikát na mlieko „bez GMO“. Ostatné krmné zmesi dovážajú.

V renovovaných veľkoobjemových maštaloch sa voľne pohybujú kravy čierneho

holštajnského plemena. Asi 350 dojníc dáva denne 8 700 litrov mlieka s priemernou tukovosťou 3,5 g/100 g a obsahom bielkovín 3,3 g/100 g. Zhruba 180 litrov za deň predá družstvo miestnym obyvateľom v mliečnom automate v strede obce Sobotište. Zvyšok dodáva do syrárny Havran v Senici. Z chovu 250 sliepok ponúkajú vajčka v družstevnej predajni Sanagro.

Nateraz chod roľníckeho družstva v Sobotišti zabezpečuje 33 stálych zamestnancov a 5 sezónnych brigádnikov. „Mojou ambíciou je, aby naši ľudia mali každým rokom vyššiu cenu práce, aby aj oni cítili, že sa podniku darí,“ rozhovoril sa o svojich predstavách M. Kúdela. „Samozrejme, sú roky horšie, aj lepšie, no mňa teší, že sme napríklad dosiahli úrodu sedem ton pšenice z hektára, alebo že som doteraz nemusel na cukrovú repu použiť fungicíd.“ Z mladého človeka vyžaruje skromná rozvážnosť, ale aj smelý vízie. Rozširovanie pestovaných druhov plodín aj o špeciálnu výrobu, využívanie závlah, skrášlenie hospodárskeho dvora a budov, spokojné a zdravé zvieratá sú iste pekné a dosiahnuteľné ciele.

Dojnice holštajnského plemena sa spokojne krmia na hospodárskom dvore.

Roľnícke družstvo Samuela Jurkoviča v Sobotišti svoje ekonomické zámery úspešne dosahuje. Napokon, systém spájania poľnohospodárskych podnikov má výhodu najmä pri nákupe vstupov do výroby. No vždy záleží aj na prístupe vedenia a na ľuďoch, ktorými sa obklopí. Zdá sa, že stavať na ambiciózneho, rozhladeného a odhodlaného manažéra bol dobrý tah skupiny Sanagro. „Veľa vecí viete docieľiť svojou energiou, len musíte ukázať, že to viete. Dôležité je, že vedenie verí vašim schopnostiam. A ja sa tohto nebojím, beriem to ako výzvu,“ uzatvára myšlienku mladý riaditeľ.

> KONTAKT

Roľnícke družstvo Samuela
Jurkoviča Sobotište,
člen skupiny Sanagro

906 05 Sobotište 70

Výkonný riaditeľ: Ing. Marcel Kúdela

www.sanagro.sk

Pohľad na hospodársky dvor RD v Sobotišti v objatí kopaničiarskych vŕškov.

Stúpajúca úžitkovosť dojníc v **Bzovíku** potvrdzuje prínos investície

Výmera poľnohospodárskej pôdy

3 128 ha

Počet zamestnancov

78

Zisk po zdanení

159 548 eur

Návštevy Roľníckeho družstva v Bzovíku patria k tým pravidelným, keďže sa v súťaži Top Agro každoročne umiestňuje na popredných miestach medzi poľnohospodárskymi družstvami hospodáriacimi v znevýhodnených podmienkach. Ako súčasť skupiny Slovenské farmárske, družstvo (SFD) pred dvoma rokmi ukončilo významnú investíciu do výstavby novej maštale, za ktorú získalo aj ocenenie Podnikateľský čin roka. Prvý rok po spustení novej maštale do prevádzky bol „štartovací“, za rok 2019 už môže byť úžitkovosť dojníc hodnotená naplno. A predseda družstva Ing. Juraj Petruš s potešením konštatuje: „Úžitkovosť ide stále hore. V rámci holštajnskej asociácie sme sa vlni umiestnili na 15. mieste s priemernou dojnosťou 10 900 litrov. Presviedčame sa, že investícia mala skutočne svoj význam. Práca človeka baví vtedy, keď vidí za sebou výsledky. Väčší problém máme s realizačnými cenami, pretože časť mlieka predávame na spotové trhy, ktoré majú v súvislosti s krízou v súčasnosti nízke ceny.“

Hlavný ekonóm Mgr. Marek Vízy približuje prístup v rámci skupiny: „Všeobecne v roku 2019 nastal pozitívny posun. Situácia je relatívne dobrá, ale stále hľadáme cesty, ako ju ešte zlepšiť. Úspory z rozsahu môžeme dosiahnuť spoluprácou. Sme členom SFD, máme tu neďaleko dve sesterské družstvá a v posledných rokoch sa snažíme zintenzívniť vzájomnú spoluprácu, či už v mechanizácii, v rastlinnej, ako aj v živočíšnej výrobe. Zdieľame informácie, know how aj pracovníkov a vidíme, že to prináša výsledky. SFD je zodpovedné aj za obchodnú stratégiu skupiny, čo nám umožňuje sústrediť sa na dosahovanie čo najlepších výsledkov v produkcii.“

Investícia do novej maštale prináša svoje ovocie.

Podľa predsedu RD Bzovík Ing. Juraja Petruša (vpravo) a hlavného ekonóma Mgr. Mareka Vízyho sú priebežné investície aj do najnovšej techniky nevyhnutné.

Väčšie problémy, ktoré ovplyvňujú celkovú situáciu družstva, však spôsobuje poľovná zver. Riešenie je v nedohľadne, práve naopak, z roka na rok sú škody vyššie – nielen na úrodách na poliach, ale ovplyvňujú aj živočíšnu výrobu a sú ťažko vyčísliteľné: „V katastroch, kde je veľký tlak zveri, sú úrody o dve tretiny nižšie ako tam, kde taký silný nie je. Ďalším dôsledkom však je, že porasty kukurice, ktoré vysoká zver zhryzie, ihneď napadnú snete, toxíny z nich sa dostanú do krmiva a následne spôsobujú zdravotné problémy dobytku. Škody spôsobené poľnou zverou nám nikto nenahradí, ani nepoistí. A ťahať sa po súdoch nemá zmysel,“ hovorí predseda a vysvetľuje dôvody tohto stavu: „Poľovné združenia sa sprivatizovali a je pre nich zaujímavá len trofejná zver, čiže samce. Samice nikto neloví a tak sa stále ďalej množia. Majú veľmi dobrú výživu, či už z našich polí, alebo aj prikrmovaním kukuricou, cukrovou repou. Veď to už ani nie sú divé zvieratá, sú chované takmer ako hospodárske. Nedodržiava sa zákon o poľovníctve,

ani pravidlá starostlivosti o poľovnú zver. Okrem toho nikto nevie prečo, ale v roku 2008 sa zvýšili kmeňové stavy o 100 percent. V zahraničí sa kmeňové stavy nemenia 300 rokov. Čo je navyše, to sa odstrelí.“

Ekonóm dopĺňa predsedu: „Na ochranu našich polí sme začali stavať oplôtky. Nie je to lacná záležitosť. Ale ľudia nám ich poškodzujú, prípadne kradnú alebo sa sťažujú, že im znemožňujeme pohyb po chotári, občas sa dostávajú aj do konfliktu s vlastníckymi pozemkami. Všetko je to len kvôli tomu, že si

nevieme poradiť s lesnou zverou. Každý rok sa to zhoršuje a o prijatie riešení nemá nikto záujem.“ Vybudovaniu oplatenia bráni aj rozdrobenosť vlastníctva pôdy. Investícia do oplatenia môže byť za rok zmarená tým, že si niekto z vlastníkov vyberie pôdu alebo ju predá, čo sa pri takom množstve vlastníkov, aké na Slovensku máme, stáva veľmi často.

Rozdrobenosť vlastníctva pôdy je veľmi horúcou témou už mnoho rokov. A práve poľnohospodári sa s rôznymi problémami, ktoré sú s tým spojené, stretávajú veľmi často. „A sú na všetkých frontoch. Spôsobujú nezhody medzi malými a veľkými hospodármi, spory s poľovníkmi či s SHR-kármí, problémy s budovaním oplôtkov, so zámenami pozemkov atď.,“ prízvukuje Marek Vízy a pokračuje: „Nestačia však len pozemkové úpravy, treba niečo robiť aj s dedením pôdy, aj keby si to vyžadovalo zmenu ústavy. Veľmi ťažko sa u nás poľnohospodárstvo, lesníctvo a iné odvetvia môžu niekam posunúť, kým sa táto situácia nezmení. Je to jedna z kľúčových vecí, ktorú treba vyriešiť.“ Juraj Petruš ho dopĺňa: „Na Slovensku chceme teraz dať do pozemkových úprav 380 miliónov euro. Ak sa však nezmenia súčasné zákony, sú to vyhodené peniaze. Poznáme kataster, kde boli urobené pozemkové úpravy, po ich ukončení tam bolo 511 vlastníkov, o dva roky neskôr už ich bolo 750. Nadväzuje na to aj ďalšia aktuálna téma zmenšovania pozemkov a vytvárania lepších podmienok pre zver, hmyz, vtáctvo. Ako môžeme vysádzať remízky, vetrolamy, aleje na pozemkoch, ktoré nám nepatria? Vlastník má na liste vlastníctva ornú pôdu a ja mu tam vysadím stromy? Ihneď mi vypovie nájomnú zmluvu, veď tak znehodnotím jeho vlastníctvo. Keď sa niečo začne robiť, malo by sa to premyslieť do dôsledkov.“

Kvalitná siláž je pre produkciu mlieka rozhodujúca.

> KONTAKT

Roľnícke družstvo Bzovík
962 126 Bzovík 74
Predseda: Ing. Juraj Petruš
Tel.: +421/ 45/ 5550 210

Obmedzenia pri organizácii podujatí zasiahli aj **MATEX**

Výmera poľnohospodárskej pôdy	1 816 ha
Počet stálych pracovníkov	42
Tržby	2 626 861 eur
Zisk po zdanení	57 855 eur

Z dôvodu výroby osív v spoločnosti vlastní až päť kombajnov. Okrem troch novších New Holland, aj starší Massey Ferguson Cerea a 18-ročný Claas Lexion. Na perfektnom prevádzkovom stave všetkých má výrazný podiel obsluha.

Polia spoločnosti MATEX vo Veľkých Kapušanoch navštívi každý rok množstvo poľnohospodárov z celého Slovenska. Hromadnejšie počas dvoch poľných dní v roku, individuálne prakticky v priebehu celej vegetácie. Na jednom mieste sústredený taký veľký počet rôznych odrôd pšenice ozimnej, repky a predovšetkým sóje nenájdeme v okolí niekoľkých stoviek kilometrov. Vzhľadom na tohtoročné protiepidemické opatrenia nemohli v spoločnosti usporiadať tradičný poľný deň obilnín a repky, preto zvolili aspoň ako čiastočnú náhradu formu prezentačného videa, ktoré je k dispozícii na internetovej stránke www.agromatex.sk. Samozrejme, opatrenia neovplyvnili zásadnejšie ich poľnú výrobu a pre nasledujúcu sezónu pripravili dostatok kvalitného osiva.

MATEX je známy osivárstvom od svojho založenia v roku 2000, pričom vlastnú licenciu získali o tri roky neskôr. Každú odrodu, ktorú zaradia do predaja, si najskôr vyskúšajú vo vlastných skúšobných podmienkach a až v prípade úspešného výsledku zaradia na väčšiu množiteľskú plochu. Odberateľ tak kupuje len preverené a certifikované osivo, vypestované v jemu blízkych podmienkach.

Uplýnulú pestovateľskú sezónu zhodnotil konateľ spoločnosti Ing. Ladislav Kováč: „Repku sme pestovali na 330 ha. Po problematickej príprave pôdy a sejbe z dôvodu sucha porastom pomohla mierna zima. Osvedčila sa aj aplikácia výživy na list, čo prináša veľký efekt najmä v suchých obdobiach. Výsledkom našich investícií a práce bol hektárový priemer štyri tony.“ Vo Veľkých Kapušanoch sa zameriavajú len na pestovanie líniových odrôd. Vlni mali približne rovnaké zastúpenie odrody Cedric a Cortes. Na 800 ha zvyknú zasiať pšenicu, z toho

Ing. Ladislav Kováč na poli so sójou, plodinou s narastajúcim významom na Slovensku.

na 300 ha tvrdú pšenicu. Aktuálne sa veľmi dobre ukazuje napríklad odroda Sambador. Celkovo budú v nasledujúcej sezóne ponúkať osivo 11 odrôd pšenice v 16 stupňoch množenia. V tomto roku zaznamenali pri tvrdej pšenici mierne nižšiu úrodu ako priemer za poslednú päťročnicu 5,5 tony z hektára. Naopak, mäkká pšenica hektárovou úrodou 6,8 tony prekonal viacročný priemer asi o pol tony.

Vzhľadom na rotáciu parciel v rámci osevného postupu, zberali tento rok sóju z menšej výmery 380 ha. Úrodovým priemerom atakujúcim štyri tony po hektári dosiahli svoj

dlhodobý štandard. Značnú pozornosť si vyžaduje práve výroba tejto plodiny. Ideálna zberová vlhkosť dosahuje 13 až 16 percent, následné dosušenie je možné vzduchom s maximálnou teplotou 40 stupňov. Asi najväčší potenciál nárastu pestovateľských plôch majú aktuálne odrody Atacama a ES Director. Druhú menovanú, označovanú aj ako vylepšený ES Mentor, zastupuje MATEX exkluzívne na celom Slovensku.

Ludia z tejto spoločnosti by mohli byť pre mnohých vzorom, čo sa týka starostlivosti o pôdu. „Každoročne vyvápňame polovicu výmery, pričom spotrebujeme 1 600 tony mletého dolomitického vápna. Na vyše 600 ha sme aplikovali aj baktériálny prípravok Bactomix, po repke a pred jej sejbou. Ročne podryjeme tiež 800 ha, prioritne pod repku a sóju,“ hovorí Ing. Ladislav Kováč.

Množenie osív je veľmi náročné najmä pri zbere plodín, vyžaduje si to výbornú organizáciu práce a väčší počet strojov. V spoločnosti preto majú až päť vlastných kombajnov, vrátane úplne nového New Holland CX, zakúpeného v tomto roku. Ťažké poľné práce zvládajú pomocou kĺbového traktora New Holland T9.560, ktorý dopĺňa niekoľko Massey Fergusonov. Počas našej návštevy v septembri finišovali s výberom ďalšieho dôležitého stroja – samostatného postrekovala. V užšom finále zostali už len dve značky, obe s charakteristickou červenou farbou.

V budúcom roku si v spoločnosti pripomenú 10. výročie od začiatku chovu dobytká. Za toto obdobie zrekonštruovali tri maštale pre hovädzí dobytok bez trhovej produkcie mlieka a jednu pre ošípané. Nakoľko plánujú uzavretý obrat stáda, v blízkom čase pribudne ešte jedna nová maštal. Od celkovo 320 kusov dobytká pochádza cenná surovina – maštalný hnoj, ktorým ročne vyhnoja približne 130 ha pôdy.

> KONTAKT

MATEX, s.r.o.
Veškovce 1194
079 01 Veľké Kapušany
Konatelia: Ing. Ladislav Kováč,
Lubomír Kapustník
Mobil: +421/ 905 139 911
Tel.: +421/ 56/ 6389 068
e-mail: info@agromatex.sk
www.agromatex.sk

Tradičný poľný deň obilnín a repky sa uskutočnil len vo forme video prezentácie. Podujatie venované sóji sa však konalo v štandardnom formáte, ale za dodržania všetkých hygienických opatrení.

Dobrý chýr o PD „Goral“ Veľká Franková šíria mliečne výrobky

Výmera poľnohospodárskej pôdy	450 ha
Počet stálych pracovníkov	25
Tržby	865 017 eur
Zisk po zdanení	20 836 eur

Nádherná príroda Zamaguria je skutočným rajom pre turistov, ale podmienky pre poľnohospodárstvo sú oveľa náročnejšie v porovnaní s väčšinou iných regiónov Slovenska. Šikovní a pracovití ľudia však dokážu byť úspešní aj vtedy, keď to už na prvý pohľad nemajú zďaleka také jednoduché. Dobrý príklad sme našli v rázovitej goralskej obci Veľká Franková, kde sídli Poľnohospodárske družstvo „Goral“.

Vo februári roku 1978 bolo družstvo „Goral“ pričlenené k JRD Zamagurie v Spišských Hanušovciach. V roku 1991 sa tieto dva subjekty znovu rozdelili a dodnes pôsobia samostatne s podobným zameraním na chov oviec. Družstvo vo Veľkej Frankovej patrí výmerou k menším, z celkovej obhospo-

a za prenájom pôdy. Z lúk, kde svahovitost' často prekračuje 12-13 stupňov a výnimkou nie sú ani 17-stupňové sklony, družstevníci vyrábajú senáž do balíkov a seno.

Na kopce v okolí Veľkej Frankovej neodmysliteľne patria pasúce sa ovce. Chovajú ich tam 1 600 kusov plemena Zošľachtená valaška. „Ovce máme v dvoch košiach v množstve 1 150 kusov, ďalšie stáda sú jahničky do jedného roka a mladé ovce nad jeden rok – 450 kusov. Máme veľký problém zohnať k nim nových ľudí asi ako každý v tomto odvetví. Človek sa musí už narodiť so vzťahom k tejto práci. U nás je to ešte ťažšie tým, že dojíme ručne. Preto plánujeme do budúcnosti zakúpiť strojovú dojáreň,“ hovorí predseda Jozef Pisarcík a vedúci rastlinnej a živočíšnej výroby Ing. Jozef Zadžora.

Aj keď družstvo nie je veľké výmerou, dokáže poskytnúť prácu 25 stálym zamestnancom, ktorých počas sezóny dopĺňa ešte niekoľko brigádnikov. Ľudia z manažmentu PD „Goral“ už dlhodobo veria tomu, čo má v tunajšom regióne tradíciu – špecializácia na spracovanie a produkciu tradičných mliečnych výrobkov sa ukazuje ako správna cesta. Najlepšie o tom svedčí neustále narastajúci dopyt kupujúcich zo širokého okolia. Aj mnohí turisti, navštevujúci neďaleké Vysoké Tatry alebo Červený Kláštor, sa zvyknú zastaviť a priamo z dvora si zakúpiť chutný syr, bryndzu alebo iné výrobky. Z druhej väčšiny sa potom stávajú pravidelnými zákazníkmi. Veď chuť čerstvých syrov priamo z vlastnej syrárny sa vôbec nedá porovnávať s tými, ktoré nachádzame na pultoch rôznych reťazcov.

V širokom okolí Zamaguria nie je ani žiadny priemysel, výrazne znečisťujúci životné prostredie. Miestne ovečky sa tak krmia zdravou horskou trávou a také mlieko následne družstevníci aj spracovávajú.

„Ročne nakupujeme v regióne a spracovávame okolo 300-tisíc litrov kravského mlieka. Naša potreba ovčieho mlieka je približne 140-tisíc litrov, z ktorých polovicu produkujeme u nás a zvyšok kupujeme od susedných chovateľov. Z pasterizova-

Na snímke zľava: Predseda Jozef Pisarcík a vedúci rastlinnej a živočíšnej výroby Ing. Jozef Zadžora.

ného ovčieho a kravského mlieka vyrábame Zamagurský ovčí slaný syr, Frankovský slaný syr z kravského mlieka, Goralský syrový korbáčik a v tomto roku sme spustili aj výrobu údeného syra,“ informuje vedúca syrárny Mária Skrinská. Bryndzu s regionálnym názvom Frankovská 100 % ovčia a Frankovská plnotučná bryndza vyrábajú tradičnou receptúrou, syr musí zrieť v chladiarni štyri týždne pri 6-tich stupňoch, následne sa používa na výrobu bryndze – ročne je to 150 ton. „Najnovšie plánujeme rozbehnúť výrobu tradičného domáceho masla a čoskoro aj srvátkového tvarohu, čo by nám mohlo pomôcť zamestnať ďalších ľudí,“ dodáva Mária Skrinská.

Pri pohľade na svahovitost' miestnych pozemkov je jasné, že do strojov musia nastupovať traktoristi s odvahou. Kedysi v družstve mali len klasické Zetory, všetky vybavené systémom Horal. Dnes síce ich strojový park zahŕňa viac technických novinek, ale vo vzornom technickom stave udržiavajú aj stroje z dávnejšieho roku výroby. Napríklad kombajn Fortschritt E 512. Spomedzi nových spomenieme nedávnu investíciu, 120-tku traktor John Deere s čelnou a bočnou kosou Krone. Do budúcnosti by chceli zmodernizovať linku na zber sena, staršiu klasiku NTVS nahradiť novým vozom.

> KONTAKT

Poľnohospodárske družstvo „Goral“
059 78 Veľká Franková 124
Predseda: Jozef Pisarcík
Mobil: +421/ 902 713 320
Tel.: +421/ 52/ 4892 629
e-mail: pdvfrankova@neton.sk

Horské lúky poskytujú zdravú pašu pre ovce. V pozadí hospodársky dvor družstva ležiaci pár desiatok metrov od poľskej hranice.

darovanej výmery 450 ha pôdy je len 25 ha ornej, zvyšok tvoria lúky a pasienky v nadmorskej výške od 700 až do tisíc metrov. To, čo sa urodí na malom kúsku kamenistej ornej pôdy, väčšinou len jarný ovos a jačmeň, sa využíva pre potreby živočíšnej výroby, prípadne ako výplata naturalíí členom družstva

léké Vysoké Tatry alebo Červený Kláštor, sa zvyknú zastaviť a priamo z dvora si zakúpiť chutný syr, bryndzu alebo iné výrobky. Z druhej väčšiny sa potom stávajú pravidelnými zákazníkmi. Veď chuť čerstvých syrov priamo z vlastnej syrárny sa vôbec nedá porovnávať s tými, ktoré nachádzame na pultoch rôznych reťazcov.

Kolektív pracovníkov syrárny, odkiaľ pochádzajú tradičné mliečne výrobky. Okrem predaja priamo na družstevnom dvore zásobujú aj predajne a hotely v okolitých okresoch.

Aby cukrovarnícke kotly nevychladli, vstúpili **Dubničania** do porastov prv

Výmera poľnohospodárskej pôdy	1 180 ha
Výmera cukrovej repy v roku 2019	105 ha
Počet zamestnancov	35
Počet dojníc	210 ks

Prelom septembra a októbra priniesol Slovensku bohaté zrážky. Trvali niekoľko dní a takmer úplne prerušili prácu na poliach. Do porastu by sa neponáhľali ani v Poľnohospodárskom družstve v Dubnici nad Váhom, keby neďalekému cukrovaru v Trenčianskej Teplej nehrozilo prerušenie výroby. Cukrovarníkom sa zmenšovala zásooba a nová repa za brány spracovateľa neprichádzala. Šesťdesiat milimetrov zrážok, ktoré padli pár dní predtým, boli značnou prekážkou v pokračovaní zberu u mnohých prvovýrobcov.

V Dubnici nad Váhom tiež pršalo. Tamajšie štrkovo-pieskové pôdy v bezprostrednej blízkosti Váhu však pôsobia ako drenáž. Kým v suchších rokoch sú zásadnou prekážkou pre dosiahnutie nadpriemerných úrod, v tomto prípade cukrovarníkom pomohli. Do porastu sa dalo vstúpiť do dvoch dní od výdatného dažďa.

Aby cukrovar nemusel prerušiť výrobu a odstaviť cukrovarnícke kotly, začali tento rok v Dubnici s vyorávaním repy asi o týždeň skôr, ako plánovali. V posledný septembrový večer nasadili prvý vyorávač, ku ktorému sa ráno pridal ďalší. Repa sa rýchlo hromadila na okraji parcely a teleskopický manipulátor ju nakladal na korby automobilov, ktoré prichádzali z cukrovaru v pravidelnom takte.

Pri pohľade na prácu dobre zorganizovaného zberu predseda družstva Anton Rebro zhodnotil, že repa vyzerá krajšie ako vlni. „Je vyrovnanejšia aj väčšia,“ hovorí. Minulý rok ich nepotešila. Dosiahli najslabšiu úrodu za osem rokov, ktorá len mierne prevyšila päťdesiat ton z hektára. Aj napriek podporám tak mali pri jej pestovaní stratu. „Tento rok to zatiaľ vyzerá, že priemernými úrodami prekročíme 65 ton z hektára. To je vzhľadom

na naše pôdy a podmienky priaznivý výsledok,“ tvrdí Anton Rebro.

Repa na ich polia patrí. Jeden z dvoch slovenských cukrovarov majú na dohľad a jej pestovaniu sa venujú aj podniky na okolí. Zdalo by sa, že aj rezné rezky, ktoré prichádzajú z cukrovaru naspäť k pestovateľom, sú vítanou súčasťou krmnej dávky. V Dubnici to tak nie je. „Rezkami už dva roky hovädzí dobytok nekrmíme. Výživár, s ktorým konzultujeme krmnú dávku, nám ich vyradil,“ informuje predseda.

Zmena prístupu k chovu hovädzieho dobytku prišla v pravý čas. Výsledky z produkcie surového kravského mlieka boli slabé, a tak aj motivácia na zmenu veľká. Preto návrhy dlhoročného odborníka na zlepšenie krmienia realizujú bez výhrady.

V prvom rade chceli zvýšiť obsah tuku a bielkovín v mlieku a až následne zlepšovať úžitkovosť. Ak pred zmenami dosahovali priemernú úžitkovosť 7 100 litrov mlieka na dojnicu a rok, minuloročnú kontrolu úžitkovosti uzavreli na čísle 8 500 litrov mlieka. Obsah tuku a bielkovín taktiež prevyšuje požiadavky regionálneho odberateľa, čo v minulosti nie vždy spĺňali. „Tá hlavná zmena v prístupe k produkcii mlieka nastala v krmení. Krmné dávky sa stanovujú na základe rozboru objemových krmovín. Podľa ich kvality sa stanoví dávka premixov a na základe toho sa dopĺňa aj naše jadrové krmivo,“ vysvetľuje predseda.

Vďaka poctivému prístupu a pravidelnému rannému vyhodnocovaniu zostatku krmiva po večernom kŕmení dokázali v družstve znížiť objem jadrového krmiva z 8 na 5,5 kilogramu na kus pri najvýkonnejších dojniciach. „Prináša to samé benefity, ale musíte mať stopercentnú disciplínu. Už niekoľko rokov prekrížujeme slovenský strakatý na červený holštajn a preto veríme, že úžitkovosť pôjde ešte vyššie,“ dúfa Anton Rebro.

Životné podmienky zvierat sa razantne zlepšili v roku 2008. Vtedy mliečna farma v Klobošiciach, kde je sústredený chov dojníc, prešla najväčšou rekonštrukciou. Dnes družstevníci uzatvárajú ďalšie investičné aktivity, ktoré z dlhodobého hľadiska ovplyvnia produkciu mlieka. Komplexne rekonštruovali pôrodnú, kde zostali len pôvodné steny. Doplnili zvinovacie plachty, obložili krmné stoly, doplnili nové hradenie, napájanie, osvetlenie a vymenili strechu.

Predseda družstva Anton Rebro hovorí, že výraznými zmenami v Dubnici nad Váhom prechádza aj produkcia mlieka.

Zmeny sa dotkli aj odchovu teliatok. Nad búdami postavili strechu, do výbehov pred búdami už neprší a tak sa pracuje lepšie aj ošetrovatelkám. Poslednou v tomto roku realizovanou investíciou bola výstavba spevnenej plochy určenej pre senážne vaky. Celkovo investície dosiahli 300-tisíc eur aj za príspevnia z eurofondov.

„Hľadáme všetky možnosti, ako zlepšiť podmienky zvierat. Zvýšiť počty hovädzieho dobytku nie je zatiaľ z kapacitných dôvodov možné. Hoci by sa naši kolegovia vedeli postarať aj o viac zvierat, sme obmedzení priestormi. Efektívnosť a ekonomiku tak musíme zlepšiť najmä zvýšením úžitkovosti a nie počtu zvierat,“ uzatvára Anton Rebro.

Repa sa rýchlo hromadí na okraji parcely a automobily ich v pravidelnom rytme odvážajú do cukrovaru.

> KONTAKT

Poľnohospodárske družstvo
Dubnica nad Váhom
Kvášovec
018 41 Dubnica nad Váhom
Predseda: Ing. Anton Rebro
Tel.: +421/ 42/ 4440 298
Mobil: +421/ 905 557 403
e-mail: pddubnica@pddubnica.sk
www.pddubnica.sk

V posledný septembrový večer začali vyorávať cukrovú repu. A už prvé októbrové ráno posilnil zber ďalší výkonný vyorávač.

V Kukučínove neodkladajú rozhodnutia na zajtra

Výmera poľnohospodárskej pôdy

1 200 ha

Priemerná denná úžitkovosť dojníc v roku 2019

28,36 l

Už o ôsmej ráno mal traktorista Jaroslav Gráfiak zoranú najmenej polovicu z päťdesiathektárovej parcely. Predseda kukučínovského družstva Zoltán Cibula bol konečne spokojný, aj keď deň predtým to ešte tak nevyzeralo. Uvedomoval si, že ideálny termín na sejbu ozimnej pšenice je príliš blízko. Pole, kde by najradšej videl sejačku, však stále pokrýval hustý, prerastený výdrol repky. Aby toho nebolo málo, ráno padlo ešte štyridsať milimetrov zrážok a tak sa zdalo, že na podmačnané parcely sa nedostanú ani v tento deň. Septembrové slnko a neustály vánok však prekvapili a už v poobedných hodinách bol výdatný ranný dážď v zabudnutí a stroje mohli vstúpiť do poľa.

Skúsili to s osvedčeným podryvákom. Sklmal. Kolesá traktora prešmykovali, výkon stroja bol mizerný a spotrebovaná nafta neprinášala želaný úžitok. Pred šestnástou zapriahli sedemradličný pluh Lemken, ktorý do družstva pribudol len vlni. Traktor sa pohol a pôda, ktorá sa dovtedy len nemotórne lepila, sa zrazu podvolila sile tristo koní. Sýtozelené listy repky začali miznúť pod odvalujúcimi sa hrudami zeme.

Hustý porast repky mizne po práci nového pluhu.

Predseda bol spokojný. Pluh pracoval ako v ideálnych podmienkach a parcela sa postupne približovala založeniu novej úrody. Výkonný John Deere s pluhom si nevydýchli celú noc. „Stroj nekupujeme na reprezentáciu, ale na prácu. V poľnohospodárstve sú často rozhodujúce okamžité rozhodnutia. Keď si povieťe zajtra, možno ste svojim rozhodnutím už niečo stratili,“ hovorí Zoltán Cibula. Je presvedčený, že ak je pôda dobre pripravená, osiata vhodnými osivami, podporenými dobrou výživou a chránená modernými prípravkami, tento prístup sa vráti. Pri hustosiatych obilninách sú v družstve spokojní s úrodami, ktoré presiahnu šesť ton z hektára a repka musí sypať minimálne 3,3 ton z hektára, aby sa im vrátili náklady.

„Som zástancom intenzívnej, efektívnej a rentabilnej poľnohospodárskej výroby. Rastlinná výroba pôjde vždy. Obilná bude do-

statok, či na poliach bude hospodáriť súkromník, alebo družstvo. Horšie je to napríklad s produkciou mlieka, ktorú udržiavajú najmä väčší hospodári. Želám si, aby sme v rámci domácej politiky podporili tých, ktorí majú záujem o chov zvierat,“ prízvukuje predseda. Myslí si, že je dôležité podporiť záujem o živočíšnu výrobu aj u menších a mladých hospodárov. Cestou je podpora investícií, ktoré produkcia mlieka a chov ošipáných vyžadujú. V Kukučínove udržiavajú a rozvíjajú produkciu oboch komodít. Kým pri chove ošipáných ide najmä o zachovanie pestrosti výroby a zamestnanosť, pri mliekovej úžitkovosti dojníc patria k najlepším na Slovensku. Dojnice pritom chovajú v krávinách postavených v polovici osemdesiatych rokov. Pred pár rokmi chceli rekonštruovať jednu z troch maštali. Zvyšné dve opravili roky predtým a pri poslednej reagovali na vyhlásenú výzvu. Pripravili projekt, ktorý však nebol úspešný. Nedostal sa ani do užšieho výberu, lebo nepredložili originál listu vlastníctva, ale len jeho kópiu. Ako hovorí predseda družstva, keď ich na to o rok upozornili, bolo už neskoro.

„Neboli sme úspešní u ľudí, pri ktorých sa postupne odkrýva, že uprednostňovali tých, ktorí ich podporili. Náš projekt bol dobre pripravený a premyslený. Chceli sme pre tento štát zvýšiť produkciu a zlepšiť podmienky pre zvieratá. Áno, urobili sme chybu, že sme nedodali originál dokumentu. Pýtam sa však, či pri takejto investícii v prospech výroby je to taká chyba, ktorá je nezvratná a nedá sa opraviť?“ pýta sa Zoltán Cibula.

Krávin nakoniec zrekonštruovali zo svojho. Nie v takom rozsahu, ako uvádzal projekt, ale investícia bola v určitom rozsahu nutná. Dnes sa zapájajú prvý raz do inej výzvy, ktorú mnohí poľnohospodári z južného Slovenska dobre poznajú. Vyniká jednoduchosťou a predseda družstva zvyknutý na zložitú domácu administratívu až neverí, že získať prostriedky na investície je tak jednoduché. „Kupujeme cisternu a žiadame o príspevok z Barossovhov programu,“ vysvetľuje. Ide o program podporujúci agropodnikateľov na juhu Slovenska, ktorý začal vznikať ešte v roku 2014 a Maďarsko vyhlásilo prvé výzvy v roku 2017. Viacerí poľnohospodári, ktorí prostriedky z Maďarska v minulosti využili, popisujú, aká jednoduchá administratíva

projekt sprevádza. Predloženie faktúry o nákupe techniky je relevantným a najdôležitejším dokladom.

„Nešiel by som do toho maďarského projektu, keby bola vyhlásená výzva na podporu poľnohospodárskej prvovýroby u nás. Ak sa

Predseda družstva Zoltán Cibula s Máriou Ivaničovou ml., ktorej od nástupu do družstva v minulom roku neuhynulo ani jedno teliatko.

však nejakej aj dočkáme, musíme predložiť množstvo dokumentov, často i nezmyselných, a na samotné vyhodnotenie žiadosti čakáme nezriedka aj roky. V horšom prípade sa vám ešte ozve človek, ktorý vám kladie zvláštne otázky a tvári sa, že vie čo-to vybaviť. Som občan Slovenskej republiky, ktorý rešpektuje jej zákony a chce tu žiť, pracovať a podnikáť. O to viac ma mrzí, že príležitosti, ktoré sa nám ponúkali k rozvíjaniu poľnohospodárstva, zahadzujeme,“ povzdychne si Zoltán Cibula.

Farmy so živočíšnou výrobou majú úplne iný ruch, zvuk a vôňu ako tie bez zvierat.

> KONTAKT

Kukučínov – Poľnohospodárske družstvo

937 01 Kukučínov 112

Predseda: Ing. Zoltán Cibula

Tel.: +421/ 36/ 7799 197

Mobil: + 421/ 905 530 251

e-mail: pdkukucinov@gmail.com

Lídrom v rozvoji vidieka na Slovensku je **ZAD Dvory nad Žitavou**

Výmera poľnohospodárskej pôdy

4 727 ha

Počet zamestnancov

65

Produktivita práce na pracovníka

98 407 eur

Rozvoj vidieka má niekoľko atribútov. Zjednodušene to však je predovšetkým zachovanie zamestnanosti či osídlenia, rastlinná i živočíšna výroba v symbióze a ponuka domácich potravín aj krajiny. V súlade so zásadami životného prostredia a trvalej udržateľnosti. Pre niekoho sú to len frázy, čo znamená nepochopenie základnej premisy, že pôdu nám dal pán Boh iba do užívania od našich predkov. Toto je síce švajčiarske príslovie, kde ho naplňajú do bodky, ale nebolo by na škodu zamyslieť sa nad ním aj slovenským poľnohospodárom a štátu, ktorý by mal na to vytvárať podmienky.

V Dvoroch nad Žitavou sú však čísla a ekonomika aj prostredie, v ktorom žijú a pracujú zamestnanci družstva, v rovnová-

seba dve rovnaké kultúry. Napríklad, ak bola na 100-hektárovom láne ozimina, tak na parcele, ktorá vznikla rozdelením, je jarina. A keď je tam pšenica, nie je tam jačmeň, ale už je to hrach, horčica či kukurica. Jednoduché niečo iné, aby sme vytvárali prostredie pre biotopy. Plodiny, ktoré pestujeme, sú rozdiverzifikované po celom chotári. Tak sa zabezpečí krajinytvorba, ktorá je napríklad v Rakúsku prioritou,“ vraví predseda a dodáva: „Každá parcela je obrúbená alejou, takže aj zver má dobré podmienky. Má sa kde ukryť a najstí si potravu. Vizualne to tiež vyzerať inak, ako veľký monokultúrny lán,“ tvrdí predseda.

V Branove vysádzali aleje lipou malolistou, jarabinou vtáčou či lieskou tureckou a teraz v Dvoroch nad Žitavou pokračujú vysádzaním topola gigant, agátu bieleho či gledičiou trnovou. Keďže sú to bezalergénne drevíny, vytvárajú vhodné prírodné podmienky aj pre alergikov. V roku 2019 vysadili v družstve 1 200 drevín, v tomto roku zatiaľ 800.

Starostlivosť o životné prostredie sa dostalo družstevníkom v Dvoroch nad Žitavou pod kožu. Desiatky rokov medzi sebou jednotlivé prevádzky súperia. „Ako víťazi tejto súťaže sa striedajú prevádzka poľnej výroby a Gazdovský dvor Branovo,“ vraví Jozef Slama. Tam denne prichádzajú občania obce aj zo širokého okolia, aby si kúpili čerstvé domáce potraviny. Zvykli si chodiť do tohto špeciálne-

ho supermarketu pod holým nebom, kde sa chovajú zvieratá, spracúvajú poľnohospodársky a zároveň predávajú. Zákazníkom ponúkajú široký sortiment. A ich spokojnosť potvrdzuje to, že sa do Branova vracajú za nákupmi. Pochvaľujú si aj veľký výber. Veď tam spracujú týždenne 10 ošipáných, chovajú včely, hydinu, kačice, kravy jerseyky na mlieko pre vlastnú výrobu. Koníky robia radosť nielen deťom, ale aj dospelým. Pre včely pripravujú výbornú pastvu v podobe facélie, ktorej sa hovorí aj „rastlina plná medu“. No a keď už všetok peľ pozberajú včeličky, družstevníci facéliu zaorú. Je výborná na zelené hnojenie.

Jozef Slama tvrdí, že tieto vidiecke aktivity neprinášajú veľký zisk. Udržiavajú a zveľadujú však krajinu, ktorú od nich dostanú do vienkaj deti aj vnúčence. Ekonomiku skôr drží rastlinná výroba a odchov býkov a ošipáných, ktoré predávajú spracovateľom. Viani ich potešila horčica, ktorú pestujú na osivo. „Sklamala nás však osivová kukurica. Choroby, ktoré šarapatili aj v okolitých poľnohospodárskych firmách, sa podpísali aj pod nižšie úrody pšeníc či jačmeňov,“ objasňuje

Predseda Jozef Slama vysvetľuje, že vo vysádzaní alejí budú pokračovať dovtedy, kým celú výmeru poľnohospodárskej pôdy nepremenia na vyhovujúce 30 – 50 hektárové pestovateľské parcely.

predseda a jedným dychom dodáva: „Musíme vytvárať také podmienky, aby sa krajina udržiavala, aby sa nevyčerpávala pôda, aby bola tou živiteľkou aj v budúcnosti. Teda, snažíme sa s pôdou zaobchádzať šetrne.“

Hydinu v Branove krmia iba vlastnými krmivami, kupujú len soľ.

Stredisko v Dvoroch nad Žitavou pripomína dvor rodinného domu. Družstevníkom záleží na prostredí, v ktorom pracujú.

he. „Jedno od druhého nemožno oddeliť. Inak vidiek nie je vidiekom,“ je presvedčený predseda Združenia agropodnikateľov, družstvo Ing. Jozef Slama. Smerovanie a základnú filozofiu hospodárenia nastolilo vedenie už pred niekoľkými rokmi. Jozef Slama je na čele družstva iba druhý rok. Jeho aj všetkých zamestnancov riadia premyslené a konkrétne pravidlá, ktoré zaručujú správny chod podniku. Pretože manažér rozhoduje subjektívne, ale pravidlá majú rovnaký meter na každého.

K pravidlám, ktoré vedú k zmene agrárnej trvalo udržateľnej krajiny, patrí napríklad aj zmenšovanie monokultúrnych lánov, o čo, mimochodom, prosí poľnohospodárov súčasný minister pôdohospodárstva Ján Mičovský. Podľa neho by pestovateľské parcely nemali mať viac ako 30 – 50 ha. V Dvoroch nad Žitavou sa tejto problematike venujú už štvrtý rok a z celkovej výmery už 700 hektárov premenili vďaka novovysadeným alejám na približne 40-hektárové parcely. „Na každej z nich môžeme pestovať inú plodinu, ale parcela rozdelená alejou nesmie mať vedľa

> KONTAKT

Združenie agropodnikateľov, družstvo

Veľká komárňanská 1204/5

941 31 Dvory nad Žitavou

Predseda predstavenstva:

Ing. Jozef Slama

Tel.: +421/ 35/ 6484 204

e-mail: zad@zaddvory.sk

V RaOS Bojničky vidia perspektívu najmä v revitalizácii viníc

Výmera poľnohospodárskej pôdy

1 848 ha

Počet zamestnancov

47

Výnos

3 436 eur

Roľnícka a obchodná spoločnosť, a.s., Bojničky je dynamicky sa vyvíjajúca firma, ktorá sa zameriava na produkciu rastlinných komodít a špecializovanú rastlinnú výrobu s dôrazom na vinohradníctvo. Obhospodaruje terénne rôznorodý chotár v obciach Bojničky a Dvorníky, sčasti aj mesta Hlohovec. Okrem tradičných komodít, ako je pšenica ozimná mäkká a tvrdá, repka olejná, jačmeň či kukurica, v spoločnosti sa už niekoľko rokov úspešne venujú aj výrobe osív facélie, horčice a hrachu. Vychádza to aj z tradície hospodárenia podniku, ktorý sa v minulosti zameriaval na strukoviny. Pokiaľ ide o šošovicu, je to už minulosť. Zďaleka nemôžu konkurovať lacným dovozom, no mak je stále lákavou plodinou, aj keď jeho odbytová cena sa mení. Vlni sa však maku darilo, priaznivá bola aj cena. Rok bol poznačený suchom hlavne v skorých jarných mesiacoch a v lete, čo ovplyvnilo všetky druhy plodín.

So suchom boli spojené aj premnožené hraboše, ktoré likvidovali najmä polia tvrdej pšenice. Hospodári z Bojničiek odhadujú škody asi na pol tony z hektára. V podniku sa darilo najmä tvrdej pšenici a jačmeňu, dobrá bola aj úroda repky, ho-

Srdcovou záležitosťou člena predstavenstva RaOS Bojničky Michala Žabku je výroba hrozna, ktoré je súčasťou najlepších slovenských vín, a z nich aj Národného salóna vín.

ci problémy spôsobovali prívalové dažde. Posun osevu prinesie aj posun zberu, a tak to neraz uchráni aj úrodu, keďže nárazové zrážky sú typické pre rovnaké obdobie.

Rok 2019 sa však do dejín firmy nepíše len pozitívne. Ako pripomenula predsedníčka predstavenstva Eva Peťovská, na farme v Dvorníkoch po dlhých desaťročiach skončili so živočíšnou výrobou, ktorú tvorilo 200 kvalitných dojnic a spolu 400 kusov dobytky. Aj keď v rámci Slovenska sa v dojivosti hospodári z Bojničiek umiestňovali na 10. až 15. mieste, dlhodobo nevedeli ovplyvniť problémy s prácou zamestnancov pri dojení a ošetrovaní zvierat. Brigádnici a fluktuujúci pracovníci z rôznych regiónov Slovenska či dokonca

z Ukrajiny neboli schopní zabezpečovať požiadavky starostlivosti o chov. Neúnosnú situáciu sa napokon vedenie podniku rozhodlo riešiť zrušením chovu, navyše toto rozhodnutie podporili aj dlhodobé ekonomické ukazovatele na úseku živočíšnej výroby.

Významnou oblasťou, na ktorú sa v spoločnosti zameriavajú, je špeciálna rastlinná výroba – vinice. Tu je doma hlavne člen predstavenstva spoločnosti Ing. Michal Žabka, PhD., ktorý vedie aj koordináciu prevádzky viníc. Celkovo zaberajú 66 hektárov a v rokoch 2008 až 2018 ich kontinuálne obnovili na celej výmere. Rozhodujúcimi odrodami sú Rulandské modré, Alibernet, Tramín červený, Rizling rýnsky, Rizling vlašský a aj Cabernet Sauvignon. Z celkovej produkcie zhruba 20 percent odpredávajú partnerskému podniku Reva Bojničky. Tam produkujú víno pod značkou Baynach, ktorá je známa aj v Národnom salóne vín. Zvyšok hrozna putuje stálym a väčším spracovateľom. „Paradoxne, sezóna 2019 sa nezaraďuje medzi tie najúspešnejšie. Úroda bola dobrá, no rok bol poznačený extrémne nízkymi cenami. Spracovatelia na Slovensku boli ovplyvnení lacnými dovozmi hroznej šťavy z krajín, kde je podpora pestovania viniča vyššia ako u nás. Ide napríklad o Maďarsko. To výrazne poznačilo nákupnú cenu hrozna a stlačilo ju v priemere na 37 centov za kilogram. Z hľadiska rentability nášho podniku je optimálne, ak cena neklesne pod 50 centov, ideálne je 60 centov a viac za kilogram,“ prízvukuje Michal Žabka.

Aj keď vinice sú na rozlohe 66 hektárov, ich terasovité členenie neumožňuje obhospodarováť naplno celú plochu.

> KONTAKT

Roľnícka a obchodná spoločnosť, a.s.

920 55 Bojničky č. 54

Predsedníčka predstavenstva:

Eva Peťovská

Mobil: +431/ 905 723 288

Chotár Bojničiek má rázovitú atmosféru najmä vďaka viniciam Roľníckej a obchodnej spoločnosti.

NEZASTAVITEĽNÁ SILA

NOTHING RUNS LIKE A DEERE

Už viac ako 25 rokov prinášame inovatívne riešenie pre poľnohospodárov.

Zabudnite na poskytované služby vykonávané jednotvárne a uniformne dlhé obdobie dozadu. AGROSERVIS prináša zákazníkom revolúciu v starostlivosti o zákazníka a jeho stroje. Prepojenie moderných technológií s inteligentnými strojmi Vám umožňuje oveľa viac využiť potenciál Vašich strojov. Systém proaktívneho prístupu tímu špecialistov zo spoločnosti AGROSERVIS a špičková analýza zberu dát, Vám dáva komplexný prehľad o produktivite a logistike vašich strojov. Takéto technológie vám prinášajú potešenie z dennodennej tvrdej práce a posúvajú riadenie vašej spoločnosť na oveľa vyššiu úroveň.

spol. s r.o., Hadovská cesta 6, 945 01 Komárno

Agroservis - Západ s.r.o.,

Prevádzka: Levice,
Tovarníky, Trnava

Agroservis - Stred s.r.o.,

Prevádzka: Hybe, Oravská Poruba,
Pstruša, Rimavská Sobota, Turnianska Nová Ves

Agrokom - Plus s.r.o.,

Prevádzka: Prešov,
Michalovce

www.agroservis.sk

AGROTOP Topoľníky, a.s. – aj špeciálna výroba môže byť prínosom

Výmera poľnohospodárskej pôdy	802 ha
Výkony	3 395 610 eur
Tržby	2 135 533 eur
Zisk	1 467 eur
Počet stálych zamestnancov	46
Priemerná mzda	1 062 eur

Práve špeciálna výroba dokázala vlni eliminovať slabšie výsledky rastlinnej a živočíšnej výroby. V 50-hektárovom ovocnom sade vďaka rekordnej úrode jablák pozbierali 3 300 ton ovocia.

Predseda predstavenstva a riaditeľ spoločnosti AGROTOP Topoľníky Ing. Štefan Papp spomína na faktory, ktoré vlni negatívne ovplyvnili hospodárske výsledky podniku: „V hospodárskom roku 2018/2019 ani klimatické, ale ani ekonomické podmienky nám nepriali hlavne v poľnej výrobe. Stačí si pripomenúť jesenné sucho pri zakladaní úrody a následnú inváziu hrabošov, ktoré sa vtedy vo veľkej miere premnožili na juhozápade Slovenska. U nás okrem iného totálne zničili 50 hektárov jačmeňa.“

Napriek týmto problémom aj za rok 2019, rovnako ako v predchádzajúcich ročníkoch, bol podnik vyhodnotený medzi sto najlepších v rámci súťaže Top Agro Slovensko. Hoci na okolí prevládá trend preferovať úzky sortiment pestovaných plodín, spoločnosť postavila svoju výrobnú stratégiu na tradičnom princípe poľnohospodárskej výroby. Popri rastlinnej výrobe zachoval aj živočíšnu, ba aj špeciálnu výrobu – ovocinárstvo. A výsledky dlhodobu dokazujú správnosť tejto stratégie. V hodnotenom roku práve špeciálna výroba bola tá, ktorá dokázala eliminovať slabšie výsledky rastlinnej a živočíšnej výroby. Vynikajúca, ba možno povedať rekordná úroda jablák v 50-hektárovom ovocnom sade zabezpečila slušný zisk, ktorý pokryl výpadky príjmov z ostatných činností.

Ovocný sad, kde pestujú hlavne jablká, bol pôvodne založený v rokoch 1996-1997 na 72 hektároch. A hoci popri obnove odrodovej skladby stromov postupne zmenšovali jeho výmeru na súčasných 50 ha, aj vlni dokázal – tak ako pred dvoma rokmi – príjemne prekvapiť vynikajúcimi úrodami. Pomohla vybudovaná kvapkovaná závlaha s riadenou výživou, v niektorých častiach aj ochranné siete

proti ľadovcom. Dôležitým faktorom je aj komplexne vybudované skladové hospodárstvo s riadenou ochrannou atmosférou. Žiaľ, v roku 2020 sa vo firme určite nebudú môcť pochváliť takými výsledkami. Tohtoročné jarné mrazy, následne slabé opelenie a aj vlastná regulácia stromov spôsobili, že úroda bude asi len 10-percentná vlnjšej.

Aj preto je Štefan Papp opatrný s výhľadmi v tomto odvetví. Nielen pre nevypočítateľnosť vplyvu počasia a prírodného prostredia, ale aj v dôsledku nedostatku pracovných síl. Veď na rôzne manuálne práce už aj v ich podniku sú nútení zamestnávať cudzincov. Pritom v rozpore s rôznymi fámami vôbec nie sú tak lacní. Zároveň sa riaditeľ nazdáva, že v súčasnosti často skloňované podporné programy a schémy sú skôr rétorickým cvičením, než skutočnými opatreniami, ktoré

Vo výrobe mlieka sa situácia zlepšila, realizačné ceny sa stabilizovali. Na zabezpečenie kvalitného krmiva plánujú v spoločnosti rekonštrukciu silážnych žliab, informuje Ing. Štefan Papp.

by podporili rozvoj. „Máme síce vynikajúce prírodné podmienky na pestovanie ovocia a zeleniny, ale obávam sa, že poľnohospodári budú ešte aj existujúce výrobné kapacity postupne utlmovať,“ upozorňuje.

V súhrnom hodnotení rastlinná aj živočíšna výroba vykazovali za rok 2019 stratu. V dôsledku sucha jednotlivé plodiny zaostali za výkonmi z predchádzajúcich rokov, na ktoré boli v spoločnosti AGROTOP zvyknutí. Repka bola vyslovene slabá, dala len 2,3 tony z hektára, pričom v priemernom roku býva jej úroda väčšinou nad štyri tony. Pšenica dopadla podobne, pozbierali len po päť ton z hektára (podnikový priemer je nad sedem ton), kukurica sotva prevýšila sedemtonový priemer, hoci z tejto plodiny zvyknú zbierať 10-tonové úrody. Negatívny vplyv počasia poznačil aj úrody krmovín a ostatných technických plodín. Samozrejme, vynaložené výrobné náklady neboli nižšie ako roky predtým, takže realizačné ceny zďaleka neodzrkadľovali aktuálnu situáciu. „Normálne by pritom malo platiť, že keď je v ponuke málo tovaru, mala by byť nákupná cena vyššia,“ prízvukuje riaditeľ a dodáva: „Žiaľ, u nás sa pre každý prípad nájde vysvetlenie, aby sa cena nemusela dvíhať. Chcete, nechcete, musíte sa prispôbiť!“

V živočíšnej výrobe v spoločnosti chovajú 1 100 kusov hovädzieho dobytku, z toho 400 kráv. Ing. Štefan Papp s uspokojením konštatuje, že po predchádzajúcich výkyvoch cien mlieka sa nateraz situácia stabilizovala a v dôsledku predchádzajúcich investícií a racionalizačných opatrení aj vo výrobe mlieka dosiahli výrazné zlepšenie. Ale nemožno to tvrdiť o realizačnej cene hovädzieho mäsa, ktorá v súčasnosti už nepokryje ani výrobné náklady. Preto sú v podniku nútení znižovať stavy vykrmovaného dobytku, začínajú predávať teliatka. Počet kráv zatiaľ ostáva nezmenený v nádeji, že stabilizovaný trh mlieka a jeho ceny budú naďalej zdrojom pravidelných príjmov. Aj kvôli tomu plánujú v Topoľníkoch rekonštrukciu silových žliab.

Za výsledkami spoločnosti AGROTOP stojí poctivá každodenná práca celého osadenstva podniku, zdôrazňuje Štefan Papp. Všetci vynakladajú veľa úsilia, aby dokázali držať krok s čoraz silnejšou konkurenciou a s meniacimi sa ekonomickými a legislatívnymi podmienkami v poľnohospodárstve. Možno len dúfať, že nové vedenie tohto reortu pripraví a zavedie do budúcnosti také opatrenia a podmienky, ktoré podporia ďalší rozvoj, a nie útlm či nebudaj zánik niektorých výrobných.

> KONTAKT

AGROTOP Topoľníky, a.s.

Chladná 71

930 13 Topoľníky

Predseda predstavenstva a riaditeľ:

Ing. Štefan Papp

Tel.: +421/ 31/ 5582 411

Fax: +421/ 31/ 5582 316

e-mail: agrotop@real-net.sk

V AD Trebatice stále platí – ako zaseješ, tak budeš žať

Výmera poľnohospodárskej pôdy	908 ha
Počet pracovníkov	30
Zisk po zdanení	47 130 eur
Fenómén – špičkový producent jačmeňa, pšenice, repky, cukrovej repy a zeleniny	

Sú podniky, značka ktorých je symbolom a zárukou spoľahlivosti, precíznej agronomickej a chovateľskej práce. Jednoducho, poctivého vzťahu k pôde, ktorý sa potom premieňa do stabilne dobrej rastlinnej a živočíšnej výroby. Agro-družstvo v Trebaticiach patrí medzi živé legendy slovenského obilnárstva, ale aj repárstva či zeleninárstva. Tu sa formovali základy sebestačnosti, uvádzali do života špičkové odrody pšenice, jačmeňa, repky a repy. Nič na tom sa nezmenilo ani dnes – trebatické družstvo kontinuálne presviedča, že patrí k lídrom slovenského poľnohospodárstva.

Súčasný predseda družstva Jozef Galbavý je priamym pokračovateľom vynikajúceho slovenského agrónoma Vojtecha Palkecha, ktorý, mimochodom, začínal v šesťdesiatych rokoch u otca Jozefa Galbavého. Pozoruhodná previazanosť! Keď tohto roku v Trebaticiach dosiahli historicky druhú najvyššiu úrodu obilnín 7,35 tony priemerne po hektári, pričom pšenica dala po 8,44 tony, Jozef Galbavý vzdal hold svojmu predchodcovi. Vojtecha Palkecha nazval akademikom a nepreháňal.

Tento muž bol rovnocenným partnerom skvelých slovenských a českých šľachtiteľov, mal široké kontakty a o jeho názory stáli také hviezdy šľachtenia, ako bol napríklad Bohuš Kábrt z neďalekých Bučian. Jozef Galbavý je pokračovateľom skvelej novátorskej línie agrónomov a podarilo sa mu svojho učiteľa pretromfnúť. Tohto roku rekordnou úrodou pšenice dosiahol pre Palkecha nezdanú metú osem ton pšenice z celej výmery. Tak je to prirodzené i správne: každá

Predseda AD Trebatice Jozef Galbavý je pokračovateľ vynikajúcej trebatickej obilnárskej školy.

nová generácia má túžbu i povinnosť dostať hospodárenie o kúsok vyššie.

Slovenské poľnohospodárstvo neprežíva ľahké časy a práve v nich potrebuje vzory, ako veci dobre robiť. Jozef Galbavý je organizátorom povestných Dní poľa v chotári AD Trebatice, kde sa prezentujú nové odrody obilnín. Slovensko, kedysi výborný producent sladovníckeho jačmeňa, má dnes s touto plodinou problém a Agro-družstvo v Trebaticiach ukazuje, ako na vec. Tohto roku malo výborné nielen úrody, ale aj nadpriemernú kvalitu sladovníckeho jačmeňa. Aj preto družstvo dosiahlo vynikajúcu realizáciu 190 eur za tonu sladára.

Dopestovať sladovnícky jačmeň najvyššieho rangu nie je jednoduché, je v tom kus umenia a, pravdaže, aj šťastia, božej pomoci, ako zvykne vravieť Jozef Galbavý. K životnej rovnováhe potrebuje harmóniu a tú hľadá v nedeľu v chráme. Po omši sa vyberie do ďalšieho božieho chrámu – do chotára. Prejde ho celý, pohľadí očami rastliny a dozvie sa, čo potrebujú. Zamieri do maštálí, skontroluje dobytok, ktorý považuje za jedného zo strojcov trvale vysokej úrodnosti pôdy.

Len málo podnikov dnes môže povedať, že pravidelne ročne vyhnúť jednu štvrtinu chotára vyzretým maštálnym hnojom. Pôda má stále dostatok humusu, je živá, preto v roku, keď je príroda spojencom poľnohospodára, vychádzajú priam zázračne vysoké úrody. Galbavý vraví, že ešte začiatkom mája to pritom vyzeralo skôr na mizernú úrodu. Marec a najmä apríl boli veľmi suché mesiace, zdalo sa, že príde štvrtý rok po sebe sucho, a potom sa všetko na dobré obrátilo.

Z neba padala vlaha ako na objednávku. „Keby bolo zapršalo v apríli, máme možno 12 ton pšenice a 10 ton jačmeňa po hektári. Lenže počasie je nevyspytateľné, a tak ako pred Bohom aj pred prírodou skladáme skúšky, či sa voči pôde a rastlinám správame poctivo, čestne,“ vraví Jozef Galbavý. Neskrýva svoju vieru, vraví, že bola a je dôležitou výbavou slovenského roľníka.

Ako ďalej? Tejto otázke čelia v každom poľnohospodárskom podniku. Na budúci rok oslávi Agro-družstvo Trebatice 30 rokov od chvíle, čo po rozdelení bývalého JRD ČSPP vykročilo po svojej samostatnej ceste. J. Galbavý má pred sebou veľa cieľov. Chce mať definitívne vysporiadanú pôdu pod hospodárskym dvorom družstva, zo 17 hektárov je vo vlastníctve AD Trebatice už 10 hektárov, chce posilniť majetkový vplyv aj v družstevnom chotári. Vlastná pôda je istotou, preto, keď banka poskytla družstvu úver na nákup pôdy, nechce premeškať historickú šancu. Ak hovoríme o pôde, potom je tu dôležité posilnenie chovu dobytka, a to prostredníctvom rozšírenia chovu mäsového plemena Charolais.

Pár kilometrov od Trebatíc tečie Váh. Voda zo Slňavy kedysi prúdila cez závlahy na polia. Teraz je konečne blízko k realizácii rekonštrukcia potrubnej siete a družstvo má pripravený projekt na modernizáciu závlah. Ide o nemalú sumu v objeme 400-tisíc eur, ktorá má byť investovaná do siedmich zavlažovačov a dvoch studní. Dostatok vody by mal umožniť pestovanie nielen tradičných zemiakov a cibule, ale aj trhuvo veľmi zaujímavého karfiolu.

Vraveli sme, že úspech družstva pramení v kontinuite. Tú môžu zaručiť len mladí ľudia. Tí hľadajú spolu s prácou aj ďalšie sociálne istoty v podobe bývania. Preto družstvo chystá prestavbu administratívnej budovy, v ktorej by mali pribudnúť služobné byty a vo výhľade je aj výstavba nájomných bytov.

Na všetko si treba, pravdaže, zarobiť, aj najlepší investičný úver do rozvoja podniku treba splatiť. Ak však podnik dosahuje nadštandardné úrody – v jeseni sa črtá najmenej 80-tonová priemerná hektárová úroda cukrovej repy – vytvárajú sa potrebné zdroje. Celá sieť odberateľov a dodávateľov (Heineken, Lykos, Agropodnik, Enviral, Alchem, Legumsem, Anja, Interagros, Bauer) ako aj bánk (Tatrabanka, VÚB či SZRB) vidí v trebatickom družstve spoľahlivého partnera. „Takýto podnik nevzniká zo dňa na deň, je dielom poctivej a fortiteľnej práce niekoľkých pokolení družstevníkov,“ zdôrazní Jozef Galbavý. Čo dodať? Len ono známe – kto vie, ten vie.

> KONTAKT

Agro-družstvo Trebatice
922 10 Trebatice
Predseda družstva: Jozef Galbavý
Tel.: +421/ 33/ 7763 811
Mobil: +421/ 903 251 196
e-mail: galbavy@ad-trebatice.sk,
ekonm@ad-trebatice.sk

Chov dobytka prispieva k úrodnosti pôdy. O plemeno Charolais sa stará zootechnik Anton Konde.

VPP Kolíňany poskytuje priestor na prax študentom SPU

Výmera poľnohospodárskej pôdy

2 010 ha

Počet zamestnancov

76

Produktivita práce z pridanej hodnoty na pracovníka

16 063 eur

Hlavnou úlohou Vysokoškolského poľnohospodárskeho podniku Slovenskej poľnohospodárskej univerzity (VPP SPU), s.r.o. v Kolíňanoch je vytvárať podmienky a poskytovať služby pri praktickej výučbe, výskume, vývoji a odbornej praxi študentov SPU v Nitre. Aj pri tejto rozsiahlej náplni sa spoločnosť darí vďaka dobrým ekonomickým výsledkom pravidelne sa umiestňovať medzi sto najlepších poľnohospodárskymi podnikmi v súťaži TOP Agro. V rôznorodých činnostiach tejto spoločnosti, ktorého jediným spoločníkom a vlastníkom je SPU v Nitre, si priestor na získavanie poznat-

svojich prevádzok. „Sme pripravení umožniť študentom praktickú výučbu. Samozrejme, budú musieť priniesť písomné potvrdenie, že nemajú žiadne zdravotné problémy, ani nikdy necestovali a nezúčastnili sa hromadných podujatí. Ale infekcia sa aj tak môže u niekoho prejavíť. V tom prípade nám to spôsobí veľké problémy najmä v živočíšnej výrobe, kde prevádzku nemôžete zatvoriť. Máme však ubytovňu hneď vedľa strediska, ktorá je pre prípad potreby izolácie pripravená, nič iné urobiť nemôžeme. Sme schopní prijať všetkých študentov, ktorí k nám z univerzity prídu,“ ubezpečuje Ing. J. Lajda.

Zakladanie novej úrody na poliach VPP.

kov v praxi nájdu študenti všetkých odborov a špecializácií univerzity. Veď v rozsiahlej rastlinnej výrobe sa podnik orientuje na pestovanie hustosiatych obilnín, kukurice, cukrovej repy, repky olejnej, horčice, sóje, tekvice olejnej bezšupkovej a krmovín.

Pestrá je aj živočíšna výroba. Je tu chov kráv s produkciou mlieka, chov mladého dobytky, teliat, nie je zanedbaný ani plemenný chov ošipáných, plemenný chov oviec a formou vzorkovník chov koní, hydiny, bažantov a rýb. Študenti tu majú možnosť priamo vo výrobných prevádzkach absolvovať praktické cvičenia, prevádzkové, odborné a diplomové praxe, oboznamovať sa s technikou, s agrotechnickými postupmi. Pôsobia priamo v maštálnych priestoroch s hospodárskymi zvieratami. A zároveň môžu hodnotiť ekonomické výsledky a úroveň manažovania jednotlivých podnikateľských aktivít, formovať obchodno-závazkové vzťahy a riadenie ľudských zdrojov. Konateľ spoločnosti Ing. Ján Lajdu však mrzí, že záujem študentov o poľnohospodárstvo je na Slovensku z roka na rok slabší a niektoré študijné odbory už ani nemajú v ich podniku povinnú prax.

„Sme podnik SPU a podľa mňa by do kontaktu s poľnohospodárstvom mali prísť všetci jej študenti, či už v ňom budú pracovať, alebo nie.“ Je možné, že aj tí, ktorí takúto prax majú povinnú, nebudú ju v súvislosti so súčasnou koronakrízou mať kde absolvovať. A potom tam, kde nastúpia, sa stretnú s nedôverou, s obavou pustiť ich do

V roku 2019 výsledky VPP SPU potiahla najmä vysoká kvalita sladovníckeho jačmeňa a úroda tekvice, ktorú predávajú odberateľovi do Rakúska na výrobu oleja. Keďže v spoločnosti hospodária v znevýhodnených oblastiach, nedosahujú také hektárové úrody ako na úrodných pôdach južného Slovenska. Počasie im však doprialo úrody, s ktorými sú spokojní. Zobrali 5,69 tony pšenice z hektára, 5,70 tony jačmeňa, ktorý mal všetok sladovnícku kvalitu.

„Za jačmeň sme získali určite viac ako dostaneme tento rok. Vlni nám platili po 200 eur za tonu, ale tento rok je cena len 160 eur, aj to ešte nemusí byť konečné slovo. Je to veľký rozdiel. Záujem o slad a pivo ovplyvnila koronakríza. Festivaly a podujatia sa zrušili, reštaurácie a hotely boli zatvorené a pivo sa pilo v malom. Tento rok veľmi klesajú aj ceny pšenice a už nepokrývajú ani výrobné náklady. Nepriaznivú situáciu zmierňuje repka, ktorej cena sa po žatve ešte zvyšovala. A o túto plodinu by sme mali prísť, lebo sa niekomu nepáči, že kvitne na žltó?!“ zamýšľa sa Ján Lajda.

Zvyšovaniu úrod v čoraz ťažších klimatických podmienkach by mala pomôcť rekonštrukcia závlahového systému, ktorá sa uskutoční s pomocou 50-percentného spolufinancovania z prostriedkov Programu rozvoja vidieka. Podnik už začína s jeho realizáciou a mala by byť ukončená do konca roku 2021. Obnovuje sa aj strojový park. „Dnešná naša stroja mohli slúžiť ako základ pre

Chov oviec mäsového plemena Ile de France v stredisku Žirany.

múzeum poľnohospodárskej techniky, keďže sa do nich dlho neinvestovalo. V roku 2019 sme kúpili nový traktor, ten dovtedy najnovší už mal 10 rokov. Takisto máme nové stroje na spracovanie a prípravu pôdy a v obnove chceme pokračovať. Nečakáme na výzvy, zaobstarávame si, čo potrebujeme, a najviac sa nám osvedčilo financovanie prostredníctvom lízingu. Takto sme si obstarali aj nový postrekovač Agrifac, ktorý je úplnou špičkou na svete. Je to nenahraditeľný pomocník, je stopercentný a veľmi často ho využívame,“ približuje novinky konateľ.

Prítomnosť tohto mimoriadneho poľnohospodárskeho podniku cítiť aj v obciach, v ktorých pôsobí. Napríklad na výsadbu zelene, alej a biopásov v Oponiciach a v okolí poľnohospodárskych budov požiadal VPP o podporu na projekt z Enviroföndu „Realizácia prvkov zelenej infraštruktúry v obci Oponice“. Ing. J. Lajda hovorí: „Ak získame prostriedky na tento projekt, na jeho realizáciu sa veľmi teším. Novovytvorené zelené plochy a lipová aleja prinesú úžitok včelám, vtákom, divožijúcim zvieratám, ale aj obyvateľom obce a návštevníkom hradu a kaštieľa.“

Administratívna budova VPP Kolíňany.

> KONTAKT

VPP SPU, s.r.o.

Hlavná 561

951 78 Kolíňany

Konateľ: Ing. Ján Lajda

Tel.: +421/ 37/ 6316 314

e-mail: lajdajan@mail.telekom.sk

Radosť z poznania prináša **Dolnému Dubovému** plné silá

Výmera obhospodarovanej pôdy

830 ha

Počet pracovníkov

14

Andrej Adamovič je vyštudovaný agnóm a to viditeľne ovplyvňuje jeho nazeranie na hospodárenie dolnodubovského družstva, ktoré vedie. S chuťou dosahovať z pôd trnavskej tabule čo najvyššie úrody hľadá riešenia, ktoré prinesú výborné výsledky, ale zároveň sa v ďalších rokoch nevypomstia na nižších úrodách. Každý krok zvažuje do dôsledkov a pozorne vysvetľuje, prečo napríklad tvrdí pšenice môžu pestovať len po hrachu alebo repke. Iná plodina, podľa jeho slov, neprichádza do úvahy, lebo by im znížila úrody tejto cestovinárskej obilniny. Boli roky, keď sa pri jej pestovaní nechali zlákať dobrou ekonomikou a skúšali aj iné predplodiny. Veľmi rýchlo však pochopili,

Dnes sú všetci v praxi a neustále spolu komunikujú. Majú založený napríklad spoločný chat, kde sa upozorňujú na nástup ochorení alebo škodcov, hovoria o skúsenostiach so strojmi alebo samotnou prípravou pôdy.

„To vymieňanie skúsenosti je medzi poľnohospodármi veľmi dôležité. Posúva nás dopredu, lebo sa dokážeme vyhnúť chybám, ktoré spravil niekto iný,“ prízvukuje Andrej Adamovič. Pritom spomína, že na stretávke z vysokej školy boli šiesti spolužiaci pevne zakotvení v poľnohospodárstve skôr výnimkou. Väčšina ostatných z ročníka našla svoju pracovnú budúcnosť mimo agrosektor. Nečudo, agronomický smer končili v polovici deväťdesiatych rokov a vtedy sa rezort skôr zužoval, ako rozširoval. Mladí inžinieri nastupovali do poľnohospodárstva, kde staré zanikalo, ale nové ešte nebolo definované.

Akoby symbolicky, sa A. Adamovič stal predsedom družstva v prelomovom roku 2004, ktorý bol nie iba pre poľnohospodárov, ale pre celú spoločnosť významným medzníkom. Slovensko vstúpilo medzi krajiny Európskej únie a naši poľnohospodári po rokoch zmien a neistôt v agrárnej politike dostali pevný základ v podobe spoločnej európskej agropolitiky. Dnes

Družstvo dlhodobo využíva stroje nemeckého výrobcu techniky Lemken.

že výborné výsledky dosiahnu len vtedy, ak budú rešpektovať agrotechniku. Dnes majú ustálené postupy, ktoré im napríklad v tomto roku zabezpečili priemernú hektárovú úrodu durmky, ako niektorí roľníci tvrdej pšenici hovoria, na úrovni 7,5 tony.

V roku 2020 im pomohlo aj to, že nešetřili hnojivami v časoch, keď vyhladky na žatevné výsledky vyvolávali skôr obavy. Pšenicu podporili v mesiacoch apríl aj máj, keď klások definoval svoju veľkosť, ale situácia s vlhkosťou sa vôbec nezdaľala dobrá. „Za žatevnými výsledkami je vždy celý komplex činností. Poľnohospodár nemôže nikdy nadobudnúť pocit, že už všetko vie. Naše odvetvie je plné nových technológií, hnojív, osív, ale aj samotného nazerania na agrotechnické postupy. Je potrebné tieto trendy sledovať, lebo nám môžu priniesť prostriedky na ďalší rozvoj,“ prízvukuje Andrej Adamovič.

Dobrym úrodám napomáhajú aj priateľské vzťahy, ktoré rovesníci dolnodubovského predsedu medzi sebou majú. Ich základ položila stredná poľnohospodárska škola v Trnave, po ktorej sa šiesti kamaráti z ročníka rozhodli pre agronomický smer na nitrianskej univerzite.

Porast kukurice jasne oddelený od poľnej cesty.

Andrej Adamovič je tento rok spokojný aj s porastom cukrovej repy.

Množstvo starých traktorov, ktoré sme neustále opravovali,“ spomína predseda.

Prelomový bol podľa neho Program rozvoja vidieka 2007 – 2013, keď sa klasické poľnohospodárske podniky dokázali vybaviť technikou. Sprievodným javom investícií sa stala aj zmena pohľadu na naše polia. Nerovné parcely plné hrúd, na ktorých desaťročia slúžili najmä ciferské disky, sa akoby zázračne, v priebehu pár rokov, vyhladili. Vďaka novému postupom, ktoré prinášajú desiatky výrobcov techniky, odrazu aj veľké polia vyzerajú lepšie ako mnohé záhrady.

Dolnodubovčania sa snažia potenciál takto upravených lánov využívať. Spolu s novými osivami dosahujú úrody, ktoré už dávno prevyšujú celoslovenské priemery. Krmná pšenica sa im v aktuálnej žatve odváčala priemerkou 8,6 ton z hektára. A dokonca jedna z odrôd sypala na päťdesiatich hektároch bez dvesto kilogramov až desať ton z hektára. Podobne potešil aj hrach, ktorý je vďaka nedôvere k zámořským krmným zmesiam aj dobre obchodovateľný, a tak má v družstve dobrú perspektívu.

„Snažíme sa robiť veci s maximálnym výsledkom, lebo nikdy nevieš, či po dobrom roku nepríde zlý. Aby nás nepriaznivé obdobie, ktoré z času na čas v poľnohospodárstve nastane, zastihlo v dobrej kondícii a my sme mali vytvorenú finančnú rezervu,“ uzatvára Andrej Adamovič.

> KONTAKT

Roľnícke družstvo podielnikov
919 52 Dolné Dubové
Predseda: Ing. Andrej Adamovič
Tel.: +421/ 33/ 5592 146
+421/ 33/ 5592 317
e-mail: rdpdd@centrum.sk
www.rdpdd.sk

Pevným pilierom družstva v Presel'anoch je výroba osív kukurice

Výmera poľnohospodárskej pôdy	2 188 ha
Počet pracovníkov	40
Počet dojníc	219 ks
Cistý obrat	3 455 644 eur

Predsedom Poľnohospodárskeho družstva „Ponitrie“ v Presel'anoch je už 30 rokov Ing. Pavel Haváč. Priaznivé podmienky, v ktorých toto družstvo hospodári, sú vhodné na pestovanie viacerých plodín vrátane tých špeciálnych. Voľakedy sa tu dарило aj tabaku, koreninovej paprike, cibuli, fazuli... Družstevníci chovali hydinu aj ošipané. „Za tých tridsať rokov však stále niečo rušíme a najviac ma mrzí, že zostávame na niekoľkých málo plodinách. Keby sme ešte nebudaj nemohli pestovať repku, proti ktorej sa hlavne tento rok vyvolala veľká diskusia, už naozaj neviem, čo by nám zostalo a na čom by sme niečo aj zarobili,“ rozhorčuje sa predseda. Dopĺňa ho agronóm Ing. Miloš Šiška: „Musíme predsa nejakú dodržať zásady osevných postupov, striedanie plodín. Nemôžeme však produkovať niečo, o čo nie je záujem na trhu.“ Problémy s odbytom a zmeny v podmienkach počas sezóny predsedu trápia: „Niekdedy sa stáva, že zmluva je len zdrap papiera. Môžete ju mať, ale keď dôjde k odberu, podmienky sa zmenia. No a potom sa buď dohodneme, alebo na budúci rok od nás nezoberú nič. My veľkým odberateľom chýbať zrejme nebudeme, nakúpia od iných.“

V súčasnosti sa v družstve rozhodujú o budúcnosti cukrovej repy v ich chotári. Práve sa končí viazanosť v rámci štvorročnej zmluvy, tak na stole leží otázka: pestovať či nepestovať? Ak nie, tak čo pestovať? „Zostala nám repka, pšenica, jarný a ozimný jačmeň, cukrová repa, kukurica. Rok 2019 bol posledný, keď sme pestovali slnečnicu na 100 až 120 ha, ale v poslednom období bol problém s odbytom, aj cena klesla, preto sme ju vymenili za necelých 50 ha sóje bez GMO do krmných zmesí pre živočíšnu výrobu.

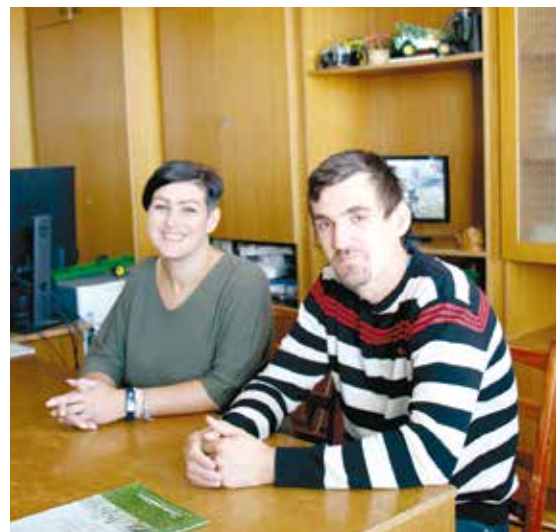

Aj keď tunajšie dojnice produkujú kvalitné mlieko, jeho cena stále nepokrýva náklady.

bu. Aj s kukuricou sú však problémy, pretože úprava na použitie do krmiva je na Slovensku veľmi drahá. Lacnejšie kúpime hotový šrot. Takže opäť rozmyšľame, čo na budúci rok namiesto nej,“ približuje hlavný agronóm.

Významnou aktivitou družstva je pestovanie osiva kukurice pre spoločnosť KWS. Vo svojom regióne boli prví, ktorí s tým začali už v roku 1994. A o tom, že svoju prácu robia na vysokej úrovni, svedčí to, že odvtedy nepretržite 28 rokov produkujú slovenské osivo prispôbené na naše podmienky. K tomu, že môžu byť jedným z vybraných pestovateľov, im pomohli aj funkčné závlahy, bez ktorých by spoločnosť nemohla s množiteľom zmluvu uzavrieť. V priebehu tých 28 sezón boli len dve také, keď závlahy nepotrebovali. „Ináč sa musí zavlažovať hlavne v kritickej fáze, v priebehu kastrácie kukurice, čo sa deje väčšinou počas žatvy,“ hovorí Ing. M. Šiška a upresňuje: „Začali sme na 20 ha, museli sme vyskúšať, či to zvládneme, lebo to nie je také jednoduché. Postupne sme výmeru rozširovali, jeden rok sme mali dokonca 150 ha, teraz sa držíme na výmere okolo 70 ha s tým, že väčšinou máme dva hybridy a rovnaké dva má podnik v inom regióne. Ak sa jednému nevydarí, vydarí sa druhému. Vždy sa môže vyskytnúť aj nejaká chyba alebo príde niečo zhora – vietor, ľadovec, nezvládne sa sejba alebo kastrácia. Je to veľmi riziková plodina, výsledok ovplyvňuje veľa faktorov. Samozrejme, keď vyjde, je dobre ohodnotená, ale musí všetko klapnúť. Keď sa z piatich ročníkov vydarí tri, je to dobré.“ O význame tejto práce hovorí aj legislatíva – množiteľ má prednosť a musia sa mu prispôbiť aj susedia – treba dodržiavať minimálne 300-metrovú izoláciu, bližšie sa nesmie pestovať iná kukurica, aby nedošlo k neželanému opeľeniu.

V živočíšnej výrobe chovajú družstevníci v Presel'anoch 219 dojníc, ktoré produkujú kvalitné mlieko, ale cena stále nepokrýva náklady, aj keď sa započítajú dotácie. „Teraz sme v takej fáze, že prešľapujeme na mieste a tak to vyzerá, že to prešľapovanie je na to, aby sme zrušili ešte aj to, čo máme. Hlavne sa to týka živočíšnej výroby,“ povzdychne si predseda a nie je optimistický ani v toľko propagovanej podpore pestovania zeleniny a ovocia: „Naštartovať špeciálnu rastlinnú výrobu podľa predstáv pánov ministrov, to je science fiction. Chýba tu systém, ktorý bol a fungoval. Mali

V PD „Ponitrie“ v Presel'anoch má ekonomiku pod palcom Mgr. Andrej Majtán a pôdny fond Ing. Hana Vincúrová.

sme tu všetko, do Čiech sme vozili 800 kamiónov zeleniny, pričom ju pestovali nielen družstvá, ale aj drobní pestovatelia. Zmizol systém výkupov, doprava, spracovanie, predaj. Veľa vecí sa zmenilo, obchod s ovocím a zeleninou ide cez reťazce, ktoré jednotlivcovi nedokáže zásobiť. Ak teda chceme naštartovať slovenskú produkciu, je potrebné najprv vybudovať sklady, distribúciu, celý systém, ktorý dokáže zásobiť obchodné reťazce. Ľudia určite majú záujem o plnohodnotnú chuť a kvalitu slovenských produktov, len ich cena nemôže byť dvojnásobná oproti dovezenému produktom. Aj to treba najprv vyriešiť štátnou podporou, ináč budeme toto všetko robiť zbytočne, ľudia siahnu po lacnejšom produkte,“ uzatvára Ing. P. Haváč.

Pri podmietaaní traktor John Deere 8345 využíva presnú navigáciu.

> KONTAKT

Poľnohospodárske družstvo „Ponitrie“
956 12 Presel'any
Predseda: Ing. Pavel Haváč
Tel.: +421/ 38/ 5315 280
e-mail: pdpreselany@slovanet.sk

Mladí ľudia majú v Koromli dvere otvorené už počas školy

Výmera poľnohospodárskej pôdy	995 ha
Počet stálych pracovníkov	13
Tržby	477 019 eur
Zisk po zdanení	59 229 eur

Chotár najvychodnejšieho účastníka súčasného rebríčka Top Agro lemuje štátna hranica s Ukrajinou a nachádza sa na dohľad od prechodu Vyšné Nemecké. Z hľadiska hospodárskych výsledkov však nejde o žiadnu perifériu slovenského poľnohospodárstva. Roľnícke družstvo v Koromli patrí tradične k najlepším, aj napriek tomu, že kvalita miestnych pôd nedosahuje veľmi vysokú bonitu, zasahuje už aj do podhorskej oblasti.

Predseda RD Koromľa Ing. Pavel Fečík v nádejne vyzerajúcom poraste sóje.

Vážnym problémom nášho poľnohospodárstva je čoraz vyšší vekový priemer pracovníkov a nedostatočný záujem zo strany mladých. Na hospodárskom dvore v Koromli však možno často stretnúť aj študentov, ktorým sa vedenie družstva snaží ukázať zmysel práce v poľnohospodárstve už počas školy. Duálne vzdelávanie nie je žiadnou svetovou novinkou, ide len o jeho reálne použitie v praxi. Nedávno táto správne zvolená cesta skutočne pomohla družstvu rozšíriť kolektív svojich zamestnancov.

V Koromli sme boli na návšteve aj pred rokom v auguste. Čo sa odvtedy zmenilo, okrem zvýšenia zamestnanosti? Prvýkrát zasiali vlni na jeseň sladovnícky ozimný jačmeň na výmere 27 hektárov. „Spravili sme dobré rozhodnutie a veľmi nás potešila hektárová úroda 7,2 tony. Škoda, že s neďalekou sladovňou sme mali zmluvne zakontrahovaných len 100 tony po 160 eur jednu. Sklamani sme zostali z nákupnej ceny zvyšného množstva, lebo išlo o jačmeň s výbornými sladovníckymi parametrami,“ hovorí k téme prvej plodiny z tohtoročnej žatvy predseda RD Ing. Pavel Fečík. Problematickou z hľadiska pestovania sa tu v posledných rokoch javí repka. Na úrode 2,3 tony z hektára sa najviac podpísalo vlnajšie sucho pri vzhádzaní a lokalizácia v blízkosti lesa. Ing. P. Fečík vysvetľuje: „Keď sme videli zlý vývoj repky, už sme počas vegetácie do nej veľa neinvestovali. Na druhej strane sa dobre predala po 365 eur za tonu. Spokojní sme aj s platobnou disciplínou odberateľov Interagros a Arimex.“ Osevu repky v družstve mierne znížili, zo 120 hektárov sa posunuli k aktuálnym 100 ha, ide o pestovateľský nároč-

nú lokalitu. Vzorne spolupracujú s okolitými včelármi, ktorí považujú repkový med za jeden z najcennejších.

Z mierne zníženej výmery 158 hektárov zberali ozimnú pšenicu, pretože zasiali viac jačmeňa. Na potenciál miestnych pôd bola hektárová úroda 5,65 tony veľmi dobrá. S kvalitou to už bolo trochu horšie, najmä obsah dusíkatých látok a lepku zaostal za tým, na čo sú v družstve dlhodobo zvyknutí. „Žatva bola asi najťažšia za posledných 20 rokov. Neustále dažde, ktoré pravidelne prerušovali zber, sa podpísali aj na kvalite. Kombajny vychádzali na pole väčšinou až poobede okolo 16-tej a chodili sme z poľa na pole, hľadajúc vyhovujúcu vlhkosť,“ hovorí predseda. V novej sezóne začínajú pestovať tvrdú pšenicu, produkciu z 26 hektárov odoberie spoločnosť zo Sereďe.

Družstvo v Koromli je známe aj ako špičkový pestovateľ sladovníckeho jarného jačmeňa. Vlnajšia rentabilita prispela k zvýšeniu výmery a na jar zasiali až 135 ha. Úroda takmer päť tony po hektári ich nesklamala, horšie to už bolo s realizáciou časti produkcie. Podľa zmluvy dodali do michalovskej sladovne 358 tony v cene po 185 eur. Žiaľ,

ďalších zmluvných takmer 300 ton odmietol odberateľ pre diskutabilný výskyt plesnivých zŕn. Stratu zo zrušenia zmluvy vyčíslili na približne 15 000 eur. V Koromli, podobne ako v mnohých iných podnikoch z okolia, sa vážne zamýšľajú nad tým, ako ďalej pri realizácii sladovníckeho jačmeňa. Od pestovania ustupovať nechcú, ale otázkou zostáva, aký zmysel má pre nich súčasná zmluva so sladovňou. Najviac by sa asi mal zamyslieť manažment sladovne, pretože karta sa môže už v budúcej sezóne obrátiť v ich neprospech.

V čase našej návštevy sa slubne ukazovala sója. Na celej 104-hektárovej výmere to bola odroda Lenka a celý odtiaľ už bol zmluvne dohodnutý. Ing. P. Fečík zvažuje aj rozšírenie osevného plánu, už v blízkej budúcnosti bude preto na tunajších poliach možné vidieť pohanku a vari aj ostropestrec mariánsky.

Z celkovej výmery pôdy je vyše 420 hektárov trvalých trávnych porastov. Podhorské lúky a pasienky poskytujú kvalitné krmoviny pre mäsový dobytok plemena Limousine. V minulom roku družstevníci realizovali v živočišnej výrobe významný projekt. Kúpa nových strojov a postupné zvyšovanie počtu zvierat prispeli aj k zvýšeniu zamestnanosti. Zmluva s Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (Pomoc najmenej rozvinutých okresov) bola podpísaná vlni v auguste, následná kontrola nezistila žiadne pochybenia, ale na vyplatenie polovice zo 140 000 eur čakali družstevníci márne ešte aj po roku.

Mgr. Nikoleta Padová prišla do družstevného kolektívu nedávno, na starosti má účtovníctvo.

Pohľad na administratívnu budovu RD Koromľa.

> KONTAKT

Roľnícke družstvo Koromľa
072 62 Koromľa 165
Predseda: Ing. Pavel Fečík
Mobil: +421/ 905 219 625
Tel.: +421/ 56/ 6593 484
e-mail: rd.koromla@lekosonline.sk

ide o pestovateľský nároč-

Pobedim tento rok prehráva nerovnú partiu s počasím

Výmera poľnohospodárskej pôdy
Počet zamestnancov

820 ha
12

V druhej polovici októbra zažíval Juraj Lednický, predseda Poľnohospodárskeho družstva v Pobedime, stres. Jediný ruch, ktorý na hospodárskom dvore počuť, spôsobuje teleskopický manipulátor. Nakladá letnú úrodu jačmeňa do kamióna. Traktor pripravený so sejačkou na hospodárskom dvore vyčkáva. Vôbec nie je isté, či sa dnes dostane do poľa rozmočeného od dažďa. Družstevníci v Pobedime by boli radi, keby už konečne siali ozimnú pšenicu. Tento rok so zakladaním novej úrody obilnín ešte nezačali.

S výkrmom býkov je Ing. Juraj Lednický spokojný.

Neustále výdatné dažde, ktoré neutichajú od záveru septembra, neprajú asi žiadnym poľnohospodárom. Tým v Pobedime, v okrese Nové mesto nad Váhom, založenie ozimín trvá zvyčajne približne týždeň. Ani predpoveď počasia na ďalšie dni ich neteší. Opäť sa ukazujú úhrny zrážok, ktoré okrem zakladania novej úrody komplikujú aj zber tej aktuálnej.

Pozberaný nemajú ani hektár cukrovej repy alebo kukurice. V dobré roky vie cukrová repa priniesť aj 80 a viac ton z hektára. V ostatných suchších to bolo len okolo päťdesiat. Vedenie družstva sa obáva, že tohtoročné zrážky zrazia cukornatosť produkcie k 14-percentám. To by spolu s priemerne ukazujúcimi sa porastmi ťahalo ekonomiku jej pestovania do červených čísel. Finančne najlepšie im dlhodobo vychádza pestovanie zrnovej kukurice. Pred niekoľkými rokmi dosiahli úrodu pätnásť ton z hektára. V štandardnom roku sú však spokojní s úrodami na úrovni ôsmich až desiatich ton.

V roku 2020 majú na konci októbra poberané len letné plodiny, ktoré sypali celkom slušne. Problém nastal len pri ich kvalite.

Výkonné stroje sú pripravené na začiatok jesenných prác.

Útočiacie fuzariózy preradili kľúčový sladovnícky jačmeň aj časť potravinárskej pšenice do krmného obilia. To má, samozrejme, vplyv na cenu, ale odrádza aj záujem obchodníkov o plodiny. Preto sú sklady zatiaľ takmer plné a ranný pohľad na vyskladňovanie jačmeňa je podľa predsedu skôr výnimočný.

Kým Juraj Lednický rozpráva o výrobnej štruktúre podniku a aktuálnych, ale aj minuloročných úrodách, z hospodárskeho dvora počuť odchádzať traktor. Sejačka smeruje na pole. Októbrový deň s dvoma dvojkami v dátume je veľmi príjemný. Nečudo, že traktorista ide zasíť prvé tohtoročné hektáre pšenice. Teploty prekračujú pätnásť stupňov a obloha je bezoblačná. Čistá idylka. Až do doby, keď sa v kancelárii objaví agrónóm Róbert Melicher. Otvorí dvere a bez pozdravu podá stručnú správu: „Jojo zapadol na úvrati.“

Predsedu družstva informácia neprekvapila. Za ostatný mesiac padlo v regióne asi 160 milimetrov zrážok. Slnecné počasie, ale aj pôda, ktorá sa zdala už presušená, na úvrati zradila. „No nič, vytiahnuť traktor a počkáme, možno poobede to pôjde“ odpovedá stručne predseda družstva. Tušil, že situácia môže takto dopadnúť, ale nechcel si dovoliť premárniť ďalší deň. Do ďalšej vlny zrážok zostával už len nasledujúci deň a potom sa ukazuje, že práce budú opäť na pár dní prerušené.

Juraj Lednický je predsedom družstva už desať rokov. Predtým pôsobil rovnaký čas v spoločnosti, ktorá dodáva poľnohospodárom techniku. Napriek tomu, že obe oblasti súvisia s dorábaním chleba, hovorí, že je v nich veľa rozdielov. „Keď si obchodník, veľa času tráviš na cestách. Nie si s rodinou, ale vieš si napríklad lepšie naplánovať čas. Keď si poľnohospodár, si síce s rodinou oveľa častejšie, ale program sa ti mení z hodiny na hodinu. Toto som ako obchodník veľmi často nezažíval,“ vraví.

Družstvo je zamerané hlavne na rastlinnú výrobu a odchov býkov. Ešte vlni sa družstevníci orientovali aj na produkciu mlieka, ale nakoniec ju zrušili. „Odchádzali nám ľudia do starobného aj do invalidného dôchodku. Nahradit' ich nebolo vôbec jednoduché. Užitočnosť sme pritom nemali zlú, 23 až 24 litrov na dojnicu. Čo nám ekonomicky nepomáhalo, bol však rozsah nášho chovu. Mali sme len sto dojnic,“ vysvetľuje predseda.

Od vlni im zostal v rámci živočíšnej výroby len výkrm býkov. Do Pobedima prichádzajú 100- až 200-kilové býčky a odchádzajú zväčša osemstokilové zvieratá. Stály odberteľ je z Rakúska. „Zamýšľame sa aj nad vybudovaním vlastného bitúnku s výrobňou výrobkov. Nateraz sme vo fáze prípravy projektu,“ hovorí Juraj Lednický. K realizácii vzhľadom na finančnú náročnosť nateraz nedošlo. Družstvo však pravidelne obnovuje svoje technológie. Najnovšie, pred niekoľkými mesiacmi, do podniku pribudol nový náves. „V ostatnom období sme kúpili aj dva výkonné traktory a z fondov EÚ sme dostali príspevok na postrekovač a sejačku. Z eurofondov sme financovali aj komplexnú obnovu silážnej jamy,“ vymenúva Juraj Lednický.

Ďalšie investície budú v najbližších mesiacoch riadne zvažovať. Investovať by bolo do čoho, ale vzhľadom na nižšiu kvalitu letných plodín a neistý zber tých jesenných, má celé predstavenstvo družstva myšlienky úplne inde. „Na sedemdesiaty prvý rok fungovania družstva nebudeme spomínať úplne s radosťou. Verím, že ho uzatvoríme s čo najmenšími stratami a zmenami v oševnom pláne, ktoré robíme pod vplyvom počasia, a dúfam, že vytvoríme dobrý základ budúcej úrody. Aj keď dnes to tak nevyzerá,“ uzatvára predseda.

Sladovnícky jačmeň vďaka nadmerným zrážkam tento rok spľňa len krmné parametre.

> KONTAKT

Poľnohospodárske družstvo
so sídlom v Pobedime
916 23 Pobedim 470
Predseda: Ing. Juraj Lednický
Tel.: +421/ 32/ 7406 821
e-mail: pdpobedim@pdpobedim.sk
www.pdpobedim.sk

FARMING HEROES

POWERED BY

HORSCH

HORSCH umožňuje farmárom a manažérom po celom svete pripraviť ich farmy na budúcnosť, na dosiahnutie špičkových výkonov, na výrobu vysoko kvalitných potravín, a teda na prevzatie zodpovednosti za prírodu a za spoločnosť.

Oficiálny zástupca pre Slovensko : Oto Bize, tel.: 0901 708 015, oto.bize@horsch.com

Výhradné zastúpenie pre Slovensko : EMATECH s.r.o., Radošina, tel.: 0905 989 115, www.ematech.sk
HRIADEL spol. s r.o., tel.: 0903 896 136, www.hriadel.sk

HORSCH
horsch.com

Spolchov: Zemi verne slúž, živú krajinu zachováš

Výmera poľnohospodárskej pôdy

4 400 ha

Počet pracovníkov

9

Fenomén – sebestačné pozemkové spoločenstvo obnovujúce pôvodný ráz krajiny horného Liptova

Medzi sto najlepšie hospodáriacich poľnohospodárskych podnikov v tohtoročnej súťaži Top Agro sa prebojovala aj spoločnosť Spolchov Východná. Vymedzuje sa unikátnym, do hĺbokej histórie Slovenska siahajúcim spôsobom spoločného hospodárenia na pôde. Spolchov je totiž eseročkou, ktorej vlastními je 950 občanov Východnej, bývalých urbaralistov. Teda potomkov poddaných, ktorí sa k svojim roľníckam, pasienkom a lúkam dostali po zrušení poddanstva v polovici 19. storočia. Trvalo ďalších 30 rokov, kým zemepáni z Hrádockého panstva im vyčlenili časť svojich pozemkov do spoločného vlastníctva. Nedostali ho zadarmo, pôdu museli vykúpiť.

Táto kapitola slovenských dejín je v pamäti národa takmer zabudnutá. Je veľmi dôležitá, lebo to boli šikovní, podnikaví bývalí poddaní, ktorí originálnym spôsobom obhospodarovania polian – lúk s ostrovčekmi lesnej vegetácie – vytvorili jedinečnú krajinu. Jej typickým znakom je v hornom Liptove tzv. pasienkový riedkoles.

Krajina sformovaná ovčiarsťvom, ale aj pastvou dobytku nám pomaly mizne z očí. Po zriadení TANAP-u, ktorý vyhnal ovce, dobytok a ich pastierov z hŕňných tatranských pasienkov v nadmorskej výške presahujúcej 1 200 metrov a následnom založení roľníckeho družstva, sa zásadne zmenilo obrábanie pôdy.

V Spolchove doja ovce ručne.

Stáda oviec vo Východnej v priebehu posledných päťdesiatich rokov začali klesať úmerne s klesajúcim počtom ľudí ochotných sa venovať profesii ovčiarsťva. Po vyvrcholilo tým, že transformované družstvo s novým zahraničným vlastníkom stratový chov oviec zrušilo. A predsa sa na východnianskych lúkach, ktoré stráži mohutný Kriváň, opäť rozlieha cengot spiežovcov. Prelomovým bol rok 1994, keď si Východňania založili Pozemkové spoločenstvo bývalých urbaralistov (PSBU), ktoré sa stará o 4 400 hektárov pôdy. Na väčšine výmery rastie les, ale súčasťou chotára je aj 326 hektárov zachovaných lúk a pasienkov. Na nich Spolchov, geniálne jednoduchá podnikateľská jednotka

počítajúca len 9 ľudí (konatelia, účtovníčka, traktoristi a bača s valachmi), chová okolo 600 oviec, ktoré patria členom pozemkového spoločenstva.

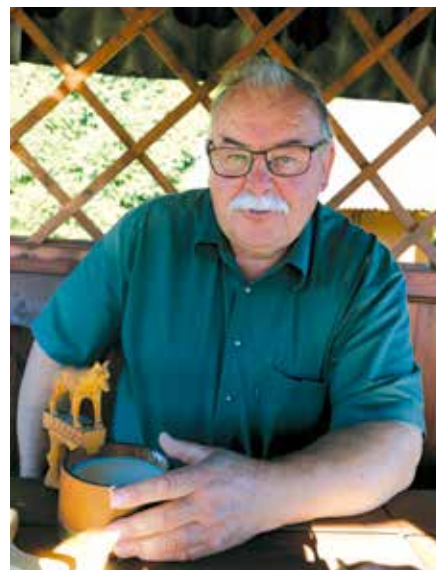
Juraj Halahija, predseda PSBU Východná, zároveň konateľ Spolchovu dáva do pozornosti nielen produkciu ovčieho mlieka, z ktorého na salaši vyrábajú syr spĺňajúci všetky parametre bioproduktu, ale aj malebnú krajinu.

Podielníci PSBU, ktorí si nechajú pásť ovečky, dostanú z polovice mlieka vyprodukovaného na salaši desať kilogramov syra i niekoľko litrov žinčice na jednu bahnicu. Syr šupnú do mrazničky alebo zaúdia či vyrobia stopercentnú ovčiu bryndzu. Druhú polovicu mlieka predáva Spolchov Liptovskej mliekarni. To zabezpečuje časť zdrojov na krytie prevádzkových nákladov.

Na jar, keď bahnice privedú na svet potomstvo, zostávajú jahničky a barančeky v starostlivosti podielníkov. Keď v jeseni dorastú, naporúdzí je čerstvá baraninka do klobás či na guláš. No je tu aj iný, nemenej dôležitý vedľajší efekt. O zvieratá sa treba deň čo deň starať. Keď na prázdniny prichádzajú vnúčatá, ožíva celé rodinné hospodárstvo. Deti pomáhajú rodičom nachystať seno a starať sa aj o chlievy. Medzitým obdivujú jahňatá a súčasne nadobúdajú reálnu predstavu, koľko práce sa skrýva za hrudou syra či porciou bryndzových halušiek alebo chutného mäsa či klobásky na tanieri.

„Vyrástlo nám pokolenie detí, ktoré skvele ovláda počítač, ale nevie, kde sa končí virtuálna realita a začína reálny život,“ vraví Juraj Halahija. Všimli si to aj družstevníci vo Východnej, kde robia už viac rokov exkurzie pre deti. Prichádzajú s rodičmi, kúpia si vstupenky po 5-6 eur a uvidia, ako vyzerajú ovce, kozy, kravičky. „Lenže keď sa mne uliahnu jahniatka, moje vnúčatá sú pri tom. Ak sú dvojčky alebo trojčky, prikrmuju ich fľaškou mlieka, to je pre súčasnú generáciu detí nevidaný zážitok. Prispieva k tomu, že sa v mladom človeku prebúda a posilňuje vzťah k ovečkám, ktoré formovali a formujú našu krajinu a súčasne nám dávajú chutné potraviny. Drobné hospodárstvo podielníka urbára nenápadne učí deti, ako sa chovom zvierat postarať o seba i krajinu, v ktorej žijeme,“ porovnáva rozdiel medzi exkurziou a životom na rodinnom gazdovstve Juraj Halahija.

Spolchov nie je zameraný na maximalizáciu zisku. Kľúčovým je dosiahnuť hospodársky výsledok umožňujúci reprodukciu, teda mať zdroje na nákup plemenných baranov, potomstvo ktorých zvyšuje kvalitu dojného stáda. Sú to aj peniaze na traktory a ďalšiu potrebnú techniku na obrábanie lúk a mnoho iných prevádzkových potrieb. Bežná produkcia mlieka by nestačila na prežitie firmy, ag-

Juraj Halahija, konateľ Spolchovu, s prehľadom manažuje podnikanie urbárikov.

rodotácie ju udržiavajú nad vodou a prispievajú k tomu, že krajina sa vracia ku svojim koreňom.

Spolchov navštívili mnohí urbárikovia z okolia. Páčilo sa im, ako vyzerajú lúky, že rodiny bývalých urbaralistov sú potravinovo sebestačné, ale mnohých odradilo, že všetky zdroje, ktoré Spolchov vyprodukuje a získa z dotácií, idú znova „len“ na udržanie reprodukčného cyklu. Pýtali sa: to je všetko, čo z toho máte? „Ako všetko? Krajina opäť ožila, ľudia, ktorí ju spravujú, znovu jedia chutné, kvalitné potraviny, je to vari málo?“ pýta sa Juraj Halahija. Je pritom prinajmenšom sympatické, keď hovorí, že súčasná prosperita Spolchovu nevznikla iba jeho zásluhou, ale je výsledkom úsilia mnohých ďalších členov jeho predstavenstva.

Poukazuje aj na problémy. Ovce doja ručne. Zohnať baču a valachov je čoraz ťažšie, ale Východňania sa držia tradície. Vydrží? Čas odpovie na túto otázku. Jedno je isté, Spolchov priniesol Východnej a Slovensku príklad, ako sa poctivo starať o krajinu. Je ukážkou, ako princíp súručenstva a svojpomoci funguje v 21. storočí.

Ovečky Spolchovu na paši pod majestátnym Kriváňom.

> KONTAKT

Spolchov, s.r.o.

032 32 Východná

Tel.: +421/ 44/ 5295 629

e-mail: urbarvychodna@stonline.sk

urbarvychodna@centrum.sk

Intenzitu **v Pruskom** môžu zhasiť len kotrmelce v dotačnej politike

Výmera poľnohospodárskej pôdy

1 528 ha

Počet hovädzieho dobytku

1 650 ks

Podiel živočíšnej výroby na celkových tržbách

75 percent

Poľnohospodárske družstvo v Pruskom dokázalo za ostatných desať rokov viac ako zdvojnásobiť výrobu mlieka. Vlni prvý raz vyrobili vyše štyri milióny litrov mlieka, kým pred desiatimi rokmi nevedeli prekročiť ani dvojmiliónovú hranicu. „Vlni nám tržby rástli jedine z produkcie mlieka. Medzi rokmi 2018 a 2019 sme dokázali zvýšiť dodávku pre mliekareň o 550-tisíc litrov. Ak by k tomuto kroku nedošlo, veľmi ťažko by sme zabezpečili prudký nárast miezd, ktorý nastal aj z dôvodu rôznych príplatkov,“ hovorí Ján Kopšo, predseda družstva.

Do rastlinnej výroby pribudol nový štyristokoňový traktor určený na najťažšie poľné práce, ako je orba, diskovanie alebo podryvanie.

Pruské sa nachádza v priemyselnej oblasti Považia, kde je veľmi nízka nezamestnanosť. Nových kolegov tak musia zaujať nielen pracovnými podmienkami, ale najmä výplátami. Vlnajší nárast miezd však zapríčinili aj zmeny v legislatíve, rôzne víkendové a sviatočné príplatky im zvýšili mzdy pri všetkých profesiách, lebo práca v poľnohospodárstve a najmä v živočíšnej výrobe je nepretržitou prevádzkou. „Štát týmto rozhodnutím priamo ohrozil zraniteľné skupiny obyvateľstva, keďže osobné náklady tvoria aj u nás výrazný podiel na celkových nákladoch – až 28-percent,“ tvrdí Ján Kopšo.

V družstve pracuje sedemdesiat ľudí, ktorí okrem intenzívnej živočíšnej výroby

Okrem mliečného holštajnu v Pruskom chovajú aj približne sto kusov mäsového dobytku.

nachádzajú uplatnenie v rastlinnej výrobe aj v diverzifikovaných činnostiach. Celá štruktúra je orientovaná na produkciu. Najlepšie to dokazuje fakt, že v Pruskom chovajú viac kusov hovädzieho dobytku, ako majú hektárov poľnohospodárskej pôdy.

Tržby podniku presahujú dva milióny eur a prírodné podmienky, v ktorých hospodária, im napriek slušnej intenzite výroby nedokážu zabezpečiť zisk bez podpôr. Tie sa podieľajú na celkových výnosoch približne jednou štvrtinou. „Podpory minieme do eura a napriek tomu dokážeme vytvoriť zisk približne len 50-tisíc eur. Každý výrazný kotrmelec v podpornej politike preto vnímame s veľkými obavami. Ak by naše podpory klesli o desať percent, vedeli by sme hospodáriť s vyrovnaným rozpočtom. Ak by však zmeny v agrárnej politike priniesli výraznejšie zníženie podpôr – napríklad z dôvodu stropovania, museli by sme čo najrýchlejšie zlikvidovať živočíšnu výrobu a súbežne znižovať zamestnanosť na prijateľnú úroveň,“ zamýšľa sa J. Kopšo.

Poukazuje pritom na fakt, že väčšina podpôr, ktoré tamojšie družstvo čerpá, rovnako ako ktorýkoľvek poľnohospodársky podnik na Slovensku, pochádza z Európskej únie. Hospodári v Pruskom ich cez vlastnú výrobu a zamestnanosť použijú na rozvoj vidieka, ale aj našej krajiny. Z hodnôt, ktoré dokážu vytvoriť aj z finančných prostriedkov EÚ, následne zaplatia takmer milión eur na mzdách, odvodoch a, samozrejme, na daniach. „My podpory, ktoré dostaneme z Európskej únie, prakticky preženieme cez našu činnosť a do niekoľkých mesiacov posunieme na účty štátnych a miestnych inštitúcií vo forme rôznych platieb – daní, odvodov, nájomného. O čo viac neistoty vkladá štát do podpornej politiky, o to menej môžeme myslieť na dlhodobé a rozvojové programy,“ konštatuje Ján Kopšo.

Pripomína pritom, že za ostatných dvadsať rokov si nespomína na agropodnikateľa, ktorý by sa vrátil k produkcii surového kravského mlieka, ak ju v minulosti zrušil. Niektoré rozhodnutia vyplývajúce z neistoty môžu byť skutočne nezvratné. „Môžem naplánovať investíciu do mašale, keď neviem, či náhodou o rok nebudem musieť mať dvadsať hektárové parcely a či aj veľkosť našej farmy bude prijateľná pre našich predstaviteľov?“ pýta sa predseda.

Stavebným investíciám, ktoré by prinášali efekt v nasledujúcich desaťročiach, sa síce nateraz vyhýbajú, ale naposledy výrazne investovali do strojov aj technológií. Intenzitu tamojšej výroby dobre znázorňuje aj to, že pruskí hospodári mali dlhodobý problém s dostatkom slamy na podstielanie. Mohla za to intenzívna živočíšna výroba v kombinácii s rastlinnou výrobou, ktorá má vzhľadom na hornaté prostredie slovensko-českého po-

Ján Kopšo hovorí, že o čo viac neistoty vkladá štát do podpornej politiky, o to menej môžu myslieť na dlhodobé a rozvojové programy.

hranicia a blízkych Vršatských bradiel svoje limity.

V týchto mesiacoch spustili separátor a sterilizátor, ktorý vyrába z hnojovice separát, vhodný na podstielanie. Ide o takzvanú plastickú podstielku. Spolu so slamou, ktorú už nemusia dokupovať, vytvára veľmi dobré podmienky pre dojnice. K nastielaniu sterilizovaného separátu kúpili aj špecializované samostatné zariadenie. Do živočíšnej výroby v ostatných mesiacoch obstarali aj malý obratný teleskopický manipulátor.

Do rastlinnej výroby pribudol nový štyristokoňový traktor určený na najťažšie poľné práce, ako je orba, diskovanie alebo podryvanie. K nemu bolo potrebné zaobstarať aj adekvátne náradie – napríklad disky, ktoré dokážu spracovať pôdu až do 25 centimetrov. Okrem toho hospodári z Pruského investovali do rozmetávadla priemyselných hnojív, samozberacieho vozu, lisu na slamu, ale aj novej sejačky na presný výsev repky, cukrovej repy, kukurice alebo ciroku. Všetky investície sú realizované na súčasnú intenzitu výroby, ktorá je z hľadiska počtov zvierat takmer na hrane.

Ján Kopšo verí, že tak, ako v ostatných rokoch dokázali zvyšovať produkciu mlieka najmä zvyšovaním úžitkovosti, bude sa to dariť aj v najbližších rokoch. Méta v Pruskom je dlhodobá daná a nemenná: päť miliónov litrov mlieka od päťsto dojnic.

> KONTAKT

Poľnohospodárske družstvo „Vršatec“

018 52 Pruské 118

Predseda: Ing. Ján Kopšo

Tel.: +421/ 42/ 4492 525

e-mail: j.kopso@pdpruske.sk

www.pdpruske.sk

Ani špičkové výsledky neprinášajú **Bobrovu** primeraný zisk

Výmera poľnohospodárskej pôdy

1 005 ha

Počet zamestnancov

28

Tržby

1 186 000 eur

Hornooravské družstvo v Bobrove dosahuje výborné výsledky v produkcii mlieka, ba na počudovanie – aj v rastlinnej výrobe, ktorá na oravské podmienky nie je predurčená. Podhorské oblasti, dlhé a často aj v týchto rokoch treskúce zimy a nadmerné úhrny zrážok kladú zvýšené nároky na schopnosti tamajších hospodárov. Tomáš Lúchava, predseda bobrovského družstva, reprezentuje strednú generáciu hospodárov na pôde, ktorá do poľnohospodárstva vstúpila v 90-tych rokoch minulého storočia. Mala obrovské odhodlanie a ponúkali sa jej možnosti vyplývajúce zo zmeny ekonomicko-spoločenských pomerov, ale časom vytriezvela. Neustále zvraty v agrárnej politike bez dlhodobých koncepcií, spojených skôr s marketingovými výkrikmi ako s reálnym riešením nahromadených problémov, aj ich zneistili.

Dnes hospodária, dosahujú dobré výsledky, ale ak sa ich spýtate na smerovanie ich spoločnosti o päť alebo desať rokov, zvažujú. Poukazujú na to, že v lepšom prípade sice agrárne koncepcie existujú, ale tí, ktorí ich prijali a mali aj naplňať, od ich realizácie sami ustúpili. Manažéri, ktorí zamestnávajú desiatky ľudí, tak často nevidia ciele, ktoré chce spoločnosť, zastupovaná najvyšším agrárnym úradom v krajine dosiahnuť.

Takto hospodária aj v Bobrove. Chovajú dojnice. Majú ich 350 kusov. Aj výsledky dosahujú dobré. Priemerná bobrovská čierna holštajinka dojí 9 000 litrov mlieka ročne. Vzhľadom na oravské podmienky ide o výnimočné výsledky. Aktuálny celoštátny priemer v úžitkovosti presahujú takmer o štvrtinu. Za nadpriemernou úžitkovosťou sú najmä kvalitné objemové krmivá. Opäť, na oravské podmienky, keď sú dni často prerušované zrážkami, výnimočný jav. Zdalo by sa, že takéto výsledky sa musia prejavovať aj na ekonomike i hospodárení.

Nie je to tak. Chov hovädzieho dobytku a produkcia mlieka zabezpečujú podniku dlhodobú stratu. Vyplýva aj z vyššieho počtu zamestnancov viazaných na živočíšnu výrobu. Tí sú potrební, lebo investície do budov a technológií sú dlhodobo nižšie, ako by daný typ chovu vyžadoval.

Zriovateľ Pöttinger pribudol na družstve len nedávno, informuje Tomáš Lúchava.

Najlepšie situáciu v produkcii mlieka dokumentuje asi skutočnosť, že od roku 1990 bola na Orave postavená len jedna nová maštal'. Pred dvoma rokmi v Tvrdošíne. Aj tá vrhla tamajšie družstvo do obrovských problémov. Situáciu pravdepodobne vyvolala najmä neochota zo strany Pôdohospodárskej platobnej agentúry riešiť problém, do ktorého sa dostali tvrdošínski hospodári nie vlastnou vinou.

V Bobrove sa v ostatných rokoch podarilo vybudovať aspoň novú dojáreň. Túžili by však aj po nových ustajňovacích priestoroch. Po polstoročí by si ich tamajšie kravy – rekordérky, zaslúžili. Ekonomika však nepustí. To, čo v iných štátoch vyrovnáva dlhodobá a cielená štátna politika spojená s podpormi, u nás takmer nefunguje. Ako inak si vysvetliť známy graf zo Zelenéj správy, kde sú jednotlivé okresy znázornené farbou ich hospodárskeho výsledku? Za roky sme si ako si zvykli, že červené regióny reprezentujúce stratu sú na severnom Slovensku a farba južných oblastí je zelená a znamená zisk.

Produkcii mlieka zabezpečuje čierne holštajinky.

Rozdiely sa prehĺbili ešte presunom prostriedkov z druhého do prvého piliera a keďže platby na znevýhodnené oblasti sú vyplácané z oslabeného piliera, stratili hlavne tí, ktorí hospodária v znevýhodnených oblastiach.

„Mám vážnu obavu, či sa podarí podporiť región, kde je našim každodenným chlebom mlieko. Či už kravské, alebo ovčie. V týchto mesiacoch sa rozhoduje o tom, ako sa budú mať aj poľnohospodári v severných oblastiach Slovenska a či sa podarí napraviť nedávne krivdy z minulosti,“ zamýšľa sa Tomáš Lúchava. Keďže už roky zastáva aj pozíciu predsedu tamajšej regionálnej poľnohospodárskej komory, má dobrý prehľad o hospodárení na Orave. Ekonomika živočíšnej výroby bez výraznejších podpôr je dlhodobo udržateľná len za cenu minimálnych investícií, ktoré nedosahujú ani hodnoty jednoduchej reprodukcie. A to je postupne ekonomické umieranie. Práve toho sme teraz na Orave svedkami.

Pri rastlinnej výrobe to závisí katastrofa od katastrofy. Ten bobrovský poskytuje vcelku úrodnú pôdu, a tak aj rastlinná výroba dokáže v lepších rokoch priniesť priemerné výsledky. V Bobrove jej štruktúru už roky nemenia. Pestujú ostropestrec mariánsky, jarnú repku, ale hlavne ozimnú pšenicu, ovos a kukuricu na siláž. Družstvo má podiel aj v spoločnosti, ktorá na šiestnástich hektároch pestuje kanadské čučoriedky. Špeciálna rastlinná výroba, po ktorej roky voláme, je tak zhmotnená v konkrétnom prístupe a aj vhodne zvolená pre danú oblasť. Vďaka vedomostiam a vstupom dokážu aj tu neustále produkčne rásť. Priemerné úrody čučoriedok sú rok od roka vyššie. Bobrovčania veria, že ich úsilie a úspešné hospodárenie, si všimnú aj tí, ktorí by mohli svojimi rozhodnutiami podporiť aj „červené“ regióny zo Zelenéj správy.

Keď sa tá zima opýta...

> KONTAKT

Podielnícke roľnícko-obchodné družstvo

Družstevná 263

029 42 Bobrov

Predseda: Ing. Tomáš Lúchava

Tel.: +421/ 43/ 5587 418

e-mail: luchava@prodbobrov.sk

Agrodružstvo Bystré je stálicou na mape najlepších

Výmera poľnohospodárskej pôdy	1 716 ha
Počet stálych pracovníkov	42
Tržby	1 374 456 eur
Zisk po zdanení	28 618 eur

Čo znamená byť úspešným v poľnohospodárskom sektore? Samozrejme, v prvom rade sa každý pozrie na ekonomické ukazovatele. Ale pomyselný klobúk dole treba dať najmä pred tými, ktorí dosahovanie dobrej ekonomiky dokážu skĺbiť so silnou živočíšnou výrobou a zamestnanosťou. Trvalo udržateľné poľnohospodárstvo si bez chovu zvierat ťažko predstaviť, a taktiež sociálna úloha fungujúceho družstva na dedine je priam nevyčísliteľná. Tento opis vzorne spĺňa Agrodružstvo Bystré, navyše veľmi stabilne v posledných rokoch.

Hneď v úvode nášho rozhovoru predseda Ing. Miroslav Košč zdôrazňuje, že na výsledkoch družstva má významný podiel každý jeden z celkovo 42 zamestnancov. Vážiť si prácu ľudí dnes nie je zďaleka pravidlom, hlavne v prípade vstupu rôznych investorov do poľnohospodárskych podnikov. O tunajšom kolektíve najlepšie hovorí to, že mnohí spájajú celý pracovný život s družstvom. Čoskoro im odchádza niekoľko pracovníkov mechanizácie do dôchodku. Mysleli na to v predstihu a v poslednom období zamestnali troch mladých a, ako sa v krátkom čase ukázalo, šikovných nasledovníkov. Jedna náročná personálna výzva však na manažment družstva aktuálne čaká, od jej vyriešenia závisí aj budúcnosť chovu oviec. Potrebujú najst' nového baču, pretože pracovná púť Jozefa Habiňáka sa po 45 rokoch chýli ku koncu. Pokračovateľa sa nedarí nájsť ani v historickej známej ovčiarskej obci Haligovce, odkiaľ pochádza aj Jozef Habiňák.

V rámci osevného postupu vysievajú v Bystrom jednotlivé plodiny v posledných

rokoch na stabilných výmerách. Akurát, vzhľadom na vlnajúcu zaujímavú rentabilitu pri pestovaní, zasiali minulú jeseň na úkor pšenice viac ozimného sladovníckeho jačmeňa. Z takmer 100 ha pozberali v priemere 6,3 tony z hektára. Veľmi pekný žatevný výsledok a podpísaná zmluva s odberateľom na 165 eur za tonu boli nádejou na slušné prvé peniaze. O to viac zostali v družstve zaskočení po rozhodnutí sladovne, kde sa po zistení hnedých špičiek na zrne rozhodli odstúpiť od zmluvy. Základné sladovnícke parametre pritom vykazovali vysokú kvalitu. Nakoniec sa podarilo jačmeň predat' inému spracovateľovi za 130 €/t. Otázku, či sa dalo tento rok pri sladovníckom jačmeni aspoň trochu prižmúriť oko, by si mali položiť zástupcovia sladovní. Je najmä v ich záujme, aby mali vôbec čo nakupovať od našich pestovateľov v budúcnosti.

V Bystrom ešte viac sklamal jarný jačmeň. Pod medziročný prepad úrody z päť na 3,4 tony z hektára sa podpísalo predovšetkým neskoré odnožovanie v dôsledku výrazného nedostatku zrážok, pričom tento stav trval celú jar až do konca mája. Následne miestny chotár zasiahlo doslova monzúnové obdobie dažďov, teda nastal rýchly skok z extrémnej suchy do extrémnej vody a za obdobie približne poldruha mesiaca spadlo až 300 mm zrážok. Z hľadiska vývoja porastov však zrážky prišli neskoro. Jačmeň ešte odnožil, ale bočné odnože už nevytvorili plnohodnotné zrno, čo sa prejavilo na nízkom podiele jačmeňa nad sitom a na celkovej úrode. Daždivé počasie pokračovalo aj cez žatvu a znížilo kvalitu obilia. „Z poľa sme doslova kradli, tak ťažkú žatvu si nepamätám. Začali sme začiatkom júla a skončili po mesiaci,“ tvrdí Ing. Miroslav Košč.

Doplníme ešte úrodu repky, v priemere sypala po hektári 2,9 tony a pšenica 5,3 tony. V čase našej návštevy (druhá augustová dekáda) sa pekne ukazovali jesenné plodiny – soja a kukurica. V miestnych podmienkach majú obmedzené možnosti najmä na pestovanie prvej z nich. Výber parciel zužujú niektoré veľmi svahovité pozemky a tie so značnou prímесou kameňov. Vlnajúšia hektárová úroda 2,3 tony nie je preto vzhľadom na miestny potenciál vôbec zlá. Na sóju sa v družstve nepozerajú len cez úrodu, ale aj ako na výbornú predplodinu pre pšenicu. Minulý rok potešila

Bača Jozef Habiňák na pasienku so svojimi ovečkami, pri ktorých prežil celý svoj 45-ročný pracovný život. Nahradit' takého spoľahlivého človeka, pre ktorého bola práca životným poslaním, bude po jeho odchode do dôchodku nesmierne náročné.

kukurica s úrodou zrna 10 tony z hektára sa ocitla na špici rentability.

Dobre sa podarilo speňažiť repku, na čom má nemalý podiel obchodovanie cez Výrobnú-odbytovú družstvo obilnín a olejnin. Členmi sú podniky prvovýroby hlavne z okresu Prešov a čiastočne aj Vranov nad Topľou. Odberatelia oceňujú čistotu jednotlivých komodít, ktoré v Bystrom upravujú na novej čističke.

Agrodružstvo Bystré je známe aj výbornými výsledkami v chove hovädzieho dobytku a oviec. Na farme v Čiernom nad Topľou chovajú plemeno Slovenské strakaté, aktuálne 180 dojnic s úžitkovosťou 8 200 litrov. Chov 500 oviec je sústredený na stredisku v Hermanovciach nad Topľou, kde využívajú na pašu blízke svahovité pasienky.

Nastupujúca generácia v Bystrom. Na snímke zľava: Lukáš Hübler, Tomáš Lukáč a Matúš Virba. V pozadí nový diskový podmietač Pöttinger Terradisc, zakúpený v tomto roku.

Administratívna budova prešla nedávno vonkajšou rekonštrukciou.

> KONTAKT

Agrodružstvo Bystré
094 34 Bystré 606
Predseda: Ing. Miroslav Košč
Mobil: +421/ 905 539 116
Tel.: +421/ 57/ 4881 280
e-mail: agbystre@mail.t-com.sk

Odbornosť má v a.s. **AGRORENT** zelenú, aj keď neprináša veľké peniaze

Výmera poľnohospodárskej pôdy
Ošipané

3 180 ha
440 prasníc

V roku 2019 sme mali radosť zo zrnovej kukurice a zažili sme sklamanie v chove ošipaných. Takto stručne zhodnotil vlnajší rok predseda predstavenstva AGRORENT, a.s., Nesvady Ing. Ján Šimunek. Ako jedni z mála slovenských chovateľov si v spoločnosti nechali ošipané s uzavretým obratom stáda, do ktorého investovali nemalo prostriedkov. Ján Šimunek spomína, že keď v roku 2005 prevzali poľnohospodársku spoločnosť v Nesvadoch, zdedili po predchádzajúcich majiteľoch nedostavanú maštal pre 400 ošipaných a dodáva: „Nebola skompletizovaná technológia, tú starú sme postupne vymieňali za novú, vylepšili sme ustajňovacie priestory, výkrm máme na slame, do ktorej pridávame baktérie. Tie rozkladajú maštalný hnoj, čím sa uľahčuje jeho vyskladňovanie. Hlavné však je, že v tom priestore môžeme odchovávať dva turnusy výkrmových ošipaných.“

Kvalitu výkrmových ošipaných v Nesvadoch zabezpečili aj genetikou. Krížili slovenskú ošipanu plemenom Landrace, ktoré je mimoriadne plodné, charakterizuje ho väčší telesný rámec a má viac mäsa. Genetika a starostlivosť ošetrovateľov o zvieratá prispeli k zvýšeniu odstavu na 24,5 ks. Na začiatku produkovali v spoločnosti 3 800 odstavčiat ročne, v súčasnosti je to už 11 600 kusov. Majú 440 matiek a vo výkrme 2 600 ošipaných, ktoré predávajú slovenským spracovateľom. Teda, investície do chovu ošipaných znásobili, zefektívnili a skvalitnili produkciu.

Popri nových technológiách však museli v spoločnosti riešiť aj dopravu. Dnes si už totiž spracovateľ nevozí zvieratá svojimi dopravnými prostriedkami, ale chovateľ si musí zabezpečiť dopravu sám. Spracovateľom sa tak znížili náklady a chovateľom sa zvýšili. V praxi možno rast nákladov prirovnať jednoducho k cene jednej ošipanej. „V konečnom dôsledku tak vlastne v porovnaní s nedávnym obdobím predáme síce 40 ošipaných, ale v kase zostane suma len za 38 zvierat,“ potožká si Ing. Ján Šimunek. Spracovatelia pritom s nimi hrajú cenový vabank. Vlnajšie ceny za kilogram živej ošipanej sa pohybovali od 1,04 eura do 1,30 eura. A hoci sa vo firme nádejali, že pred Vianocami sa rozkolísanosť cien ustáli, dostali za kilogram 1,07 eura. „Záver roka nás sklamal. Zrejme si obchodníci zabezpečili lacné bravčové mä-

Chov jalovic je prospešný v rámci kooperácie pre obidve spoločnosti – AGRORENT aj Poľnohospodár.

Do chovu ošipaných vložili veľa financií, napriek tomu sa bravčové mäso zväčša dováža zo zahraničia.

so zo zahraničia, dotované tamojšími vládami. My sme do chovu vložili veľa finančných prostriedkov, odbornosť, zabezpečili sme nové technológie, nový genetický materiál, dosiahli sme lepší prístup ošetrovateľov k zvieratám, ale naša snaha zostala pred bránami dobrých ekonomických výsledkov,“ smutne konštatuje šéf firmy, ktorá patrí medzi moderné na Slovensku. Dokonca sa pustili do mapovania cien v obchodoch a zistili, že obchodníci zväčša predávali paprčky na huspeninu – menej hodnotné časti ošipanej – za 1,60 eura za kilogram, čo je v porovnaní s predajom kila ošipaných iba za jedno euro veľký nepomer. Odstavčatá z Nesvád predávajú aj slovenským poľnohospodárom aj drobnochovateľom a časť si nechávajú na výkrm.

V rámci živočíšnej výroby stojí za pozornosť aj chov stepného rohatého dobytká pre radosť a potechu najmä detí z materských škôl, ktoré často chodia za zvieratami. A ešte tu majú 120 jalovic. Kooperujú so spoločnos-

ťou Poľnohospodár v Nových Zámkoch, pre ktorú jalovice chovajú. Každé 2 – 3 mesiace im presúvajú 20 jalovic. A že vložili do chovu odbornosť aj fortieľ, potvrdzuje fakt, že dojnice holnštajny v Poľnohospodári, a.s. patria k popredným na Slovensku. Živočíšnu výrobu dopĺňa v Nesvadoch aj chov 97 oviec pre vlastnú potrebu.

Mimoriadne dôležitou oblasťou v súvislosti so starostlivosťou o zvieratá je krmovinová základňa. Preto venujú produkcii krmovín veľkú pozornosť. Hospodária v kukuričiarkej oblasti, takže sa darí krmovinám na ornej pôde, ale aj kukurici, obilninám, olejninám, slnečnici, hrachu, prosu či horčici. Skúšali vlni pestovať aj cukrovú repu, ale v tomto roku od nej pre nízke zrážky v tejto lokalite už radšej upustili. Jednoducho – bez závlahy sa repa pestovať nedá.

A keď tak zhrnieme ten vlnajší rok, podľa Jána Šimunka bol slušný. Trápi ho však veľa vecí, ktoré brzdia samotné agropodnikanie a nevestia nič dobré pre budúcnosť. K najväčším problémom podľa neho patrí absencia agrárnej koncepcie. „Bez nej nedokážeme smerovať podnikanie na niekoľko rokov dopredu,“ zdôrazňuje. Nemenej ho hnevajú, ako všetkých poctivých poľnohospodárov, nedoriešené vzťahy k pôde. „Pozemkové úpravy sú v nedohľadne, čo tiež nevestí dobrú budúcnosť agropodnikania. Ale najviac ma trápi nezmyselná deľba poľnohospodárov na malých a veľkých. Čiže na jednej strane Slovensko otvára náruč pre veľkých zo zahraničia a na druhej zatracuje vlastných veľkých a nazýva ich oligarchami. Bol by som rád, keby sa ujasnil pojem oligarcha. Sú to farmári, ktorí gazdujú na 3 000 a viac hektároch pôdy alebo na 10 000 a viac.“ Podľa neho môžu pokojne žiť a podnikáť vedľa seba malí aj veľkí. Malí farmári dokážu potravinový trh obohatiť o rôzne regionálne špeciality, a tak sa môžu navzájom dopĺňať.“

Uhorský stepný dobytok robí radosť najmä deťom.

> KONTAKT

AGRORENT, a.s.
Družstevná 221/2
946 51 Nesvady
Predseda predstavenstva:
Ing. Ján Šimunek
Mobil: +421/ 905 721 504
Tel.: +421/ 35/ 7692 108
e-mail: agrorent@stonline.sk

V PD Smrečany vládne zdravý sedliacky rozum

Výmera poľnohospodárskej pôdy	2 391 ha
Počet pracovníkov	80
Zisk po zdanení	14 800 eur
Fenoméni – posledný pestovateľ zemiakov na Liptove	

Ako vyzerá dobre vedené poľnohospodárske družstvo? Nepochybne je ním podnik, ktorý sa poctivo správa k pôde, na ktorej hospodári, a rovnako čestne voči ľuďom, ktorí doň vložili svoj majetok (polia, lúky, zvieratá, inventár a prácu), aby ho zveľadili. Družstvo je súčasne viac než len podnikateľská jednotka, ktorej ide o zisk a prosperitu, družstvo je zároveň organizáciou, ktorá je budovaná na princípoch solidarity, svojpomoci, vzájomnosti. Tak jeho princípy pred vyše 150 rokmi sformuloval Samuel Jurkovič a tak ich pretavujú do života družstevníci v Smrečanoch.

Štvoro obcí, v katastri ktorých hospodári dnešné poľnohospodárske družstvo – Smrečany, Okoličné, Žiar a Veterná Poruba – položilo základy spoločného hospodárenia v priebehu päťdesiatich rokov minulého storočia. Prešlo dramatickou cestou kolektívizácie, postupného upevnenia bývalých JRD, ktoré sa v roku 1972 zlúčili do JRD Družba a po transformácii vydržali v spoločnom celku dodnes. Vydržali preto, lebo družstvo sa nielen ekonomicky, ale aj po sociálnej stránke osvedčilo počas neľahkého obdobia transformácie.

Keď sa hovorí o úspešných športovcoch, ale nielen o nich, jednoducho o úspešných ľuďoch, poukazuje sa často na ich charakter. Aj stabilita PD Smrečany súvisí s charakterom, s tým, že si udržalo pre liptovské poľnohospodárstvo typickú profiláciu v rastlinnej aj živočíšnej výrobe. To, že sa napríklad venuje stále pestovaniu zemiakov, ktorého sa vzdali nielen na Liptove, ale aj Spiši či Šariši, teda v typických zemiakarských oblastiach, je ukážkou aj rovného ľudského charakteru, aj agronomického umenia i toho, že vedia svoj produkt zhodnotiť.

Ján Janiček patrí dlhé roky k špičkovým poľnohospodárskym manažérmi na Liptove aj na Slovensku.

Musela prísť až pandémia koronavírusu, ktorá priniesla Slovensku definitívne vytriezvenie z doteraz uplatňovaných agrárnych politík ponovembrových vlád. Pokles sebestačnosti k 40 percentám ukázal, kam až vedie podcenenie role poľnohospodárstva a aký je jeho prínos pre región, ak v ňom fungujú životaschopné poľnohospodárske podniky. Na jar roku 2020 počas prvej vlny pandémie prichádzalo do Smrečian po 30-40 osobných áut s jediným cieľom – získať zdravé zemiakové sadivo do záhrad či záhumienok a tak si poistiť vlastnoručným pestovaním sebestačnosť rodín druhým slovenským chlebom.

Onen dopyt po zemiakoch nepochybne povzbudili zábery na centrálné sklady reťazcov, ktoré zásobujú slovenské obchody takmer výlučne potravinami z dovozu – vrátane zemiakov. Ich výmera na Slovensku

klesla hlboko pod osemtisíc hektárov a rovnako ako v bravčovom mäse je krajina v ich produkcii deficitná. Aj na Liptove, lebo okrem niekoľkých menších pestovateľov zemiakov pestujú už len v PD Smrečany, a to na ploche 57 hektárov. Zvýšok sú drobní pestovatelia s výmerou spolu do necelých 50 hektárov. Zemiaky v družstve, to je zamestnanosť, využitie investícií do triediarne, skladov a, pravdaže, aj oševný postup

a vôbec zdravý sedliacky rozum. Družstvo v Smrečanoch má jednu z posledných 400 mliečnych fariem na Slovensku. Priemerná ročná dojnosť kráv tu dosahuje 9-tisíc litrov mlieka, ročná dodávka sa pohybuje na úrovni 3,7 milióna litrov, čo znamená, že podnik pri priemernej ročnej spotrebe 170 kilogramov na obyvateľa zabezpečí mlieko a mliečne výrobky pre takmer 22-tisíc ľudí. Je to výsledok dobrej chovateľskej aj plemenárskej práce, chovajú tu plemená mliečne aj mäsové, zhodnocujú investície do technológií, predovšetkým však odveké prírodné podmienky s množstvom lúk a pasienkov.

Prezieravosť je znakom dobre manažovaných podnikov. Len málokto poľnohospodársky podnik obnovil svoju cestnú infraštruktúru, tá v Smrečanoch šetrí techniku, zrýchľuje jej pohyb a slúži nepochybne aj ľuďom, ktorí naprieč chotárom sa vydávajú na potulky tatranskou prírodou. Môžu sa zastaviť v salaši na chutné bryndzové halušky, ktoré najlepšie vyjadrujú chuť Liptova.

Dobre spravovaný chotár je príspevkom družstva k žiaducemu vzhľadu krajiny, k ekológii. Jednoducho vytvára podmienky na dobrý život ľudí, ktorí trvalo obývajú územie pod Tatrami ale

bo sem prichádzajú, aby zregenerovali svoju rýchlym životným tempom unavenú myseľ a telo.

Kedysi sa hovorilo, že dedina je jedna rodina. Platí to aj o družstve, ktoré myslí na všetkých svojich členov. Aj na tých, čo stáli pri jeho začiatkoch. Nezarábali veľa, odtrhli si často od úst, ale položili pevné základy družstvu. To im ich nezištnosť vracia napríklad v podobe takej všednej, ale potrebnej veci, ako je teplý obed. Denne sa uvarí v družstve vyše sto obedov a tretina z nich putuje do domácností starých družstevníkov za symbolickú cenu 1,20 eura. Pri príležitosti okružných životných jubileí sa družstevníci stretávajú na posedeniach, zaspomínajú na časy, keď oni boli motorom rozvoja. Domov odchádzajú s dobrým pocitom, nestratili kontakt s družstvom, ktorému upísali svoj život. Potešením je aj finančná odmena.

Družstvo, ako zdôrazňuje jeho dlhoročný predseda Ján Janiček a spolu s ním celý manažment – ekonóm Milan Vozár, agronómka Anna Žembová, zootechnik Jozef Sališ a vedúci technických služieb Maroš Mlynárik – je viac než podnikateľský subjekt, ktorý nehľadá len na ekonomiku. Musí hľadať aj na ľudí, ktorí za ním stoja. Aj preto stále môžu ľudia hovoriť o PD Smrečany ako o našom, svojom družstve.

> KONTAKT

Poľnohospodárske družstvo
032 05 Smrečany
Predseda: Ing. Ján Janiček
Tel.: +421/ 44/ 5586 118
e-mail: udolie@isternet.sk

Zber zemiakov v rézii smrečianskych družstevníkov.

Družstvo v Lieskovci rozširuje sortiment aj služby

Výmera poľnohospodárskej pôdy	3 000 ha
Tržby	2 974 351 eur
Počet pracovníkov	58
Podiel živočišnej výroby na celkových tržbách	57 percent

Poľnohospodárske družstvo Lieskovec hospodári vo zvlnej zvolenskej kotline v katastroch štrnástich obcí. Tradičnú rastlinnú produkciu trhových plodín i krmvín dopĺňajú vo firme špeciálnou rastlinnou výrobou. Zväčšujú a modernizujú živočišnú výrobu, z ktorej spracúvajú aj časť maštalného hnoja do peletovanej formy na hnojivo. A už aj tak pestrý sortiment kvalitných vlastných potravinárskych výrobkov rozširujú o ďalšie produkty. No pribudol aj predaj spotrebného materiálu pre poľnohospodárov, ktorým zároveň ponúkajú aj špecifické služby.

Štruktúra osevu zabezpečuje najmä krmivo pre živočišnú výrobu, množenie osív a zrniny pre trh. Na 1 380 ha ornej pôdy družstevníci pestujú pšenicu ozimnú i jarnú, repku olejnú, jačmeň ozimný, sóju, slnečnicu a kukuricu na siláž i na zrnno. Viacročné krmoviny pestujú na 100 hektároch. Trvalé trávne porasty zaberajú 720 hektárov, z toho 400 ha tvoria lúky. Pre zvieratá vyrábajú ročne 3 500 ton siláže, 1 700 ton senáže a z lúk asi 1 200 ton sena. Maštalný hnoj aplikujú ročne na 250 hektároch a vápnia 80 ha pozemkov. No darí sa im aj v špeciálnej rastlinnej výrobe – okrem cesnaku zaznamenali pozitívny ohlas zákazníkov na samozber cukrovej kukurice. Dokonca sa pustili do pestovania zeleniny vo vyvýšených záhonoch. „Určená je hlavne pre mamičky z mesta, ktoré sú rady, že môžu pre deti kúpiť zeleninku bez chémie,“ teší sa záujmu riaditeľka Ing. Martina Luptáková. Využívajú aj vlhké prostredie pivnice na pestovanie hlavy ustricovej. Na budúci rok chcú rozšíriť výmeru cukrovej kukurice a pridať aj zelený hrášok pre „samozberačov“.

Riaditeľka Ing. Martina Luptáková úspešne rozširuje sortiment v predajni „Lieskovský farmárík“.

Zámer zvýšiť počet dojníc sa zatiaľ síce nepodaril, zavinili to hlavne povolenia na stavbu novej, vzdušnej maštale, ale riaditeľka sa nevzdáva. U súčasných 320 dojníc sa zvýšila dojivosť na 7 995 kg za rok. Chov nosníc rozšírili o podstielku. Okrem 2 725 nosníc vykrmia ročne aj 300 000 brojlerov, v šiestich cykloch. Chovajú ich 42 dní, aby malo mäso najlepšiu kvalitu a predávajú ich pri hmotnosti okolo 2,5 kg. Okrem vajčiek teda ponúkajú zákazníkovi aj čerstvú, chladenú kuraciu. Vrásky na tvári im však teraz robí cena dovážaného kuracieho mäsa, ktorá klesla na 0,50 eura za kilo, takže sú nútení ísť až „do mínusu“. Do pol roka by však chceli otvoriť vlastný bitúnok na hydinu, a preto dúfajú, že toto je len prechodná situácia. Trus brojlerových kurčiat spolu s podstielkou spracúvajú na organické hnojivo pod značkou „Lieskovský granulovaný hydínový trus“. Je vhodný na zeleninu i kvety a používajú ho aj na zvyšovanie podielu humusu v pôde a na zlepšovanie jej štruktúry.

Darí sa aj predajni „Lieskovský farmárík“, ktorá za rok zdvojnásobila svoju plochu aj ponuku. Zdvojnásobil sa tiež počet zákazníkov, ktorí sem neváhajú prísť na nákup nezriedka aj z 200-kilometrovej vzdialenosti. Rastúci záujem motivoval zorganizovať rozvozy po Slovensku – na východ aj na západ, a tak k ambulantom vozidlu pribudlo aj chladiarske auto. Záujemcovia z menších farmárskych predajní pribúdajú

a už dnes berú objednávky zo 45 predajní z celého Slovenska. V družstve plánujú predaj rozšíriť aj o formu e-shopu, len treba vyriešiť spôsob, ako dopraviť čerstvé potraviny ku koncovým zákazníkom. „Navyše, niekoľko hotelov a reštaurácií v okolí akceptovalo našu cenu čerstvej hovädziny a podarilo sa nám dostať kvalitné potraviny aj do niektorých škôl a škôlok. Teda konečne aj tu budú mať ľudia ešte lokálne výrobky,“ pochválila sa Ing. M. Luptáková.

V družstve v Lieskovci veru obchodného ducha nezaprú a nezlakli sa ani ďalšej výzvy. Na hospodárskom dvore od februára 2020 pribudol „Farm-servis“. Predajňa ponúka široký sortiment spotrebných materiálov pre menších poľnohospodárov – osivá, krmivá, fólie, sieťoviny, silážne plachty, náhradné diely, rôzne náradie, prostriedky osobnej ochrany a mnoho iného. Okrem toho zabezpečujú aj predaj a servis kardanových hriadeľov, všetkých výkonnostných kategórií. Stačí prísť a objednať si, hoci aj na mieru. Aj pre tento tovar chcú čoskoro zriadiť elektronický obchod.

Riaditeľka PD Lieskovec Ing. Martina Luptáková sa teší z postupných úspechov a naznačuje ich filozofiu: „Prvoradé je udržať kvalitu, rozširovať sortiment a podporovať lokálnych výrobcov“. Chce uspokojiť svojich zákazníkov a poskytnúť priestor pre miestnu menšiu produkciu. Napokon, riešiť prvovýrobu, spracovanie, predaj, distribúciu, marketing, pritom neustále komunikovať so zákazníkmi a vymýšľať stále nové inovatívne projekty, si vyžaduje nesmiernu energiu, fantáziu a elán. A to v tomto podniku, ktorého dušou je „Manažérka roka 2019“, veru nechýba.

Šikovné ženy v mliekarni vyrábajú chutné výrobky.

Na hospodárskom dvore pribudol Farm-servis pre menších roľníkov.

> KONTAKT

Poľnohospodárske družstvo
Lieskovec
Hrádocká 2718
962 21 Lieskovec,
Riaditeľka: Ing. Martina Luptáková
Tel.: +421/ 45/ 5370 116
e-mail: pdlieskovec01@stonline.sk
www.pd-lieskovec.sk

Agro-Racio vie, ako spestriť produkciu

Výmera poľnohospodárskej pôdy

3 878 ha

Počet pracovníkov

78

Zisk po zdanení

38 687 eur

Pohľad spoločnosti na poľnohospodárstvo a rolu poľnohospodárov sa mení. Cítia to aj v spoločnosti Agro-Racio, ktorá hospodári v Liptove. Rastie dopyt po tradičných regionálnych potravinách, predovšetkým z ovčieho mlieka, po jahňacine, šťavnatej krehkej hovädzine, vajčičkách od „šťastných“ sliepok zobkajúcich trávu a červíky na dvore. A súčasne, aký to paradox, vidiečania prechádzajúci na mestský štandard života, začínajú mať problémy s farmami, kde sa tieto dobroty produkujú.

„Akoby súčasníci zabúdali, že každá minca má rub aj líce, že ovečky, kravičky a prasiatka dávajú nielen mlieko a mäso, ale súčasne s ním vzniká aj hnoj, že poľnohospodári sa s technikou do chotára, ktorý obklopuje obce, dostanú len cez komunikácie pretínajúce dediny,“ rámcuje súčasnú spoločenskú atmosféru typickú nielen pre Liptov, ale pre celé Slovensko riaditeľ Agro-Racio Ľubomír Rakyta.

V Agro-Raciu sú presvedčení, že život napokon veci utrasie a tak, ako sa vyliala rieka vráti po povodni do koryta, aj vidiek, mesto a poľnohospodárstvo sa budú navzájom rešpektovať, lebo sa vzájomne potrebujú.

Prestíž poľnohospodárov porastie tým viac, čím väčšia bude spätná väzba medzi pôdou, zvieratami a produktmi, ktoré si ľudia kupujú a krajinou, v ktorej žijú. Inými slovami, na zjedinenie musí byť nielen samo jedlo, ale príťažlivá musí byť aj krajina, v ktorej ho poľnohospodári dorábajú.

V Agro-Raciu už na meniacu sa atmosféru doby zareagovali. Vidno to na skladbe pestovaných plodín i na štruktúre živočíšnej výroby, ktorá posilní ponuku produktov tam, kde vznikli – na miestnom regionálnom trhu. Ukazuje sa, že finálnu produkciu nemusí klasický poľnohospodársky podnik robiť za každú cenu vlastnoručne, ale jednoduchšie je využiť kooperáciu s partnermi, ktorí spracúvajú ovčie mlieko alebo jatočné zvieratá.

„V Galovanoch chystáme do konca roku 2020 otvoriť predajňu, kde by sme poskytli okrem vajčiek od sliepok z nášho podstielkového chovu aj mliečne a mäsové výrobky. Našimi partnermi sú známy salaš Krajinka, Liptovská mliekareň a Agrodužstvo Krivá. Spracúvajú mlieko a zvieratá, ktoré boli dochované v našom priestore. Ide o to, aby sme podčiarkli pôvod potravín, to, že sú produktom Agro-Racia, pripomenuli čerstvosť, minimálnu uhlíkovú stopu a pestovateľskú či

Chov oviec patrí k prioritám živočíšnej výroby. Zľava Ľubomír Rakyta riaditeľ Agro-Racio, Vladimír Poliak, jeden z troch zakladateľov spoločnosti a Tomáš Močáry, šéfzooteknik.

chovateľskú šikovnosť ľudí nášho regiónu,“ hovorí Ľubomír Rakyta.

V podstate sa tak v staronovej podobe objavuje to, čo bolo vždy pre Liptov v každej etape poľnohospodárstva a potravinárstva vývoja typické – snaha o sebestačnosť a prirodzené spojenie celého výrobného-spracovateľského-obchodného cyklu. Ten sa rozvíjal pred kolektívizáciou i počas éry Štátneho majetku Liptovský Mikuláš a nachádza svoje vyjadrenie typické pre súčasnosť aj dnes. Konštatujú to Vladimír Poliak a Štefan Janičina, ktorí svoj profesionálny život prežili v časoch pred aj po roku 1989.

Na čo teraz vsádzajú v Agro-Raciu? Zá-

Jazierko, ktoré premenili na pstruhovú vodu. Zľava doprava Ľubomír Rakyta, Štefan Janičina, konateľ, Vladimír Poliak, Majo Poliak a Tomáš Močáry.

kladom každého dobre fungujúceho poľnohospodárskeho podniku je pôda. Medzi pestovanými plodinami porastie plocha krmovín, hrachu a pohánky, ustúpi repka. Spestrenie je vyvolané snahou dosiahnuť harmóniu, symbiózu pestovaných plodín a zároveň predať na trhu to, čo žiada spotrebiteľ. Ten sa chce stravovať zdravšie, preto napríklad Mlyn Trenčan uzavrel zmluvu na pestovanie pohánky. Osivári zasa chcú osivo ďateliny a lúčnych tráv, pretože čoraz viac poľnohospodárov sa púšťa do obnovy trávnych porastov. To nadiiktovalo nové parametre rastlinnej výroby.

Samozrejme, že je tu snaha zlepšiť produkciu kvalitných krmív pre vlastnú živočíšnu výrobu. Ak chce Agro-Racio celoročne ponúkať mliekarňam ovčie mlieko, musí byť re-produkcia oviec nastavená na 12 mesiacov roka. Základom je dobrá kondícia zvierat vyplývajúca nielen z výdatnej zelenej paše, ale aj z dostatku krmív mimo vegetácie, pod-týka Tomáš Močáry, ktorý manažuje v Agro-Raciu chov oviec a dobytká.

V každej firme sa prehodnocuje využitie kapacít. V Agro-Raciu sa rozhodli oživiť aj chov ošipovaných. Mäso a výrobky z nich by ponúkli vo vlastnej predajni. Na severe Slovenska obsadili trhy poľské výrobky, je najvyšší čas oživenou produkciou zvierat dostať na trh potraviny, ktoré vyprodukovali miestni poľnohospodári. V tom je záruka životaschopnosti a sebestačnosti celého regiónu.

Na podnikanie sa pritom ponúka veľa možností. Napríklad na jednom z dvorov vo Svätom Kríži bola v tóni stromov veľká nádrž vody pripravená pre hasičov. Stačilo sa na ňu pozrieť očami podnikavého hospodára a dnes sa v nej chovajú pstruhy, keď sa využíva čistá prietokná voda privádzaná do pstruhového rybníka z melioračného systému. Je to ukážka toho, ako možno roky neproduktívny objekt premeniť na zdroj čerstvého rybacieho mäsa, ktorého zastúpenie na jedálnom lístku Slovákov je stále nízke.

O tom, či sa podniku darí, rozhodujú predovšetkým ľudia, ktorí v ňom pracujú. Tí čelia dvom zásadným podmienkam. Tou prvou je nevyspytateľné počasie. Druhou sú ekonomické podmienky určované vládou agrárnou politikou. Tá by mala byť čitateľnejšia, stabilnejšia a bez veľkých prekvapení. Aj Agro-Racio si prenája pôdu od Slovenského pozemkového fondu. Je vôbec nepovažuje za normálne uprostred poľnohospodárskeho roka poslať dodatky k platnej nájomnej zmluve a zvyšovať nájomne 2,5-násobne. Podnik predsa nie je schopný adekvátne zvyšovať objem tržieb.

Ak už štát hľadá zvýšenie príjmov, mal by si posvietiť na všetkých producentov potravín, aj na večne nespokojných malých farmárov, ktorí chcú vyššie podpory, ale spravidla svoju produkciu predávajú bez náležitej certifikácie, akože z dvora, zamestnávajú ľudí na čierno a neodvádzajú štátu náležité odvody.

> KONTAKT

Agro-Racio, s.r.o.

Palugyaiho 896

031 01 Liptovský Mikuláš –
Svätý Kríž

Riaditeľ: Ing. Ľubomír Rakyta

Tel.: +421/ 44/ 5541 326, 5570 283

e-mail: agro-racio@agro-racio.sk

Slovo k súťaži o Najkrajší chotár roka 2020

Po tom, čo sa v roku 2019 prihlásilo do súťaže 14 poľnohospodárskych podnikov, sme sa tešili na 20. ročník súťaže o „Najkrajší chotár na Slovensku“. Ukazuje sa totiž, že u nás pribúda šikovných hospodárov, ktorí pružne reagujú na potreby trhu a ponúkajú nielen chutné vlastné potraviny, ale aj atraktívne služby na vidieku. Jednoducho, pridanú hodnotu nechávajú na vidieku. Podľa členov hodnotiacej komisie, ktorú tvoria zástupcovia Klubu poľnohospodárskych novinárov, Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, Slovenskej agentúry životného prostredia v Banskej Bystrici, Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, Agroiinštitútu Nitra, š.p. a Vidieckeho parlamentu, by si ocenenie zaslúžili všetci do jedného.

Za ostatných devätnásť ročníkov navští-

vila komisia, ktorá hodnotí úroveň hospodárenia, prístup podnikateľa k starostlivosti o pôdu a zvieratá a celkovo ku krajine a jej obyvateľom, desiatky úspešných poľnohospodárov. Napriek tomu, že ekonomické

ukazovatele ich zatiaľ nevynášajú na prvé miesta v rebríčku TOP Agro, ich práca si zaslúži pozornosť a ich fortieľ uznanie. Či už ide o väčšie podniky, nad 500 hektárov, alebo menšie, často s výmerou len pár hektá-

rov. Podstatné je niečo iné. Láska k tomuto povolaniu.

Vieme, že ich práca nesmierne baví. Vieme, že sa chcú a majú čím pochváliť. Aj to, že aj ostatní chcú o nich vedieť viac. Mladí aj starší si zaslúžia ocenenie a vďaka za to, čo robia pre ľudí, pre zvieratá aj pre prírodu. Ale v tomto roku sme sa, žiaľ, nemohli presvedčiť na vlastné oči, ako sa starajú o svoj chotár. Zabránili nám v tom bezpečnostné opatrenia v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19. Súťaž o Najkrajší chotár roka 2020 sa preto neuskutočnila. Veríme však, že na budúci rok sa už podarí zdokumentovať prácu poľnohospodárov v 20. ročníku súťaže o Najkrajší chotár roka 2021.

Ponúkame aspoň malú mozaiku tých, ktorí zasiahli srdce členov odbornej komisie v uplynulých ročníkoch.

Zelená kosba v PPD Liptovská Teplička.

Ľudovít Vašš a mladí ovocinári v Bošácej.

SHR Oľga Apoleníková s ovečkou na Salaši v Pružine.

Farmárka Gabika Čechovičová a jej mak z Jarnej.

člen

ISF International Seed Federation
Seed is Life

IS DIMENZIO

Pšenica pre Slovensko

- plastická a univerzálna odroda pšenice ozimnej s jedinečnou kombináciou vysokej úrody, vysokej potravinárskej akosti a výborného zdravotného stavu
- vynikajúce agronomické vlastnosti s nadpriemernou úrodou v intenzívnych podmienkach pestovania

www.osivo.sk

TOP Agro má už **25 rokov**

Súťaž najlepších manažmentov TOP Agro Slovensko vznikla v čase, keď verejnosť zaznávala chlebové odvetvie, keď sa rôzne politické skupiny snažili rozbiť vyspelú poľnohospodársku výrobu a medzi poľnohospodármi začala prevládať apatia. Novinári, ktorí sa v tom čase venovali dorábaniu potravín, sa rozhodli podnietiť poctivých roľníkov k súťaživosti a motivovať ich, aby sa snažili presvedčiť verejnosť, že sa vedia postarať o pôdu na vysokej odbornej úrovni, že vedia dorobiť kvalitné mäso, mlieko, zrniny, olejiny aj krmoviny, ba aj zeleninu a ovocie. Aj keď podmienky neboli ružové, rok čo rok sa usilovali dokázať, že majú dostatok guráže a schopností popasovať sa s problémami, ktoré ich gniavili. Absolútni víťazi 25 ročníkov súťaže to svojimi aktivitami potvrdzujú.

Ročník – 1995/1996

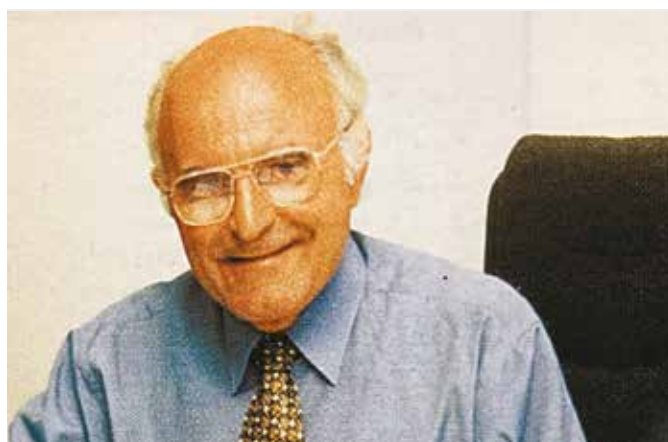
Začiatok súťaže charakterizoval malý počet odvážlivcov zmerať si svoje sily v podnikaní na pôde. Rebríčku iba 25 poľnohospodárskych firiem trónilo PD DEVIO Nové Sady (okr. Nitra) na čele s predsedom Ing. Ivanom Oravcom (v súčasnosti vedie družstvo Ing. Igor Jakubička). Hoci v tom čase mnoho podnikov zaznamenalo 30-percentný pokles výkonnosti, v Nových Sadoch ju rozvíjali. Aj vďaka tomu, že sa im podarilo udržať kontinuitu družstva zvýšili produktivitu práce na jedného pracovníka zo 171-tisíc korún v roku 1989 na 510-tisíc v roku 1995.

Ročník – 1996/1997

Rebríček úspešných tvorilo už 100 poľnohospodárskych firiem a na jeho čele stálo Družstvo podielnikov Stročin (okr. Svidník) s predsedom Jánom Senajom (dnes AGISS, s.r.o., Stročin – konateľ Rastislav Ilečko). Družstvo založili vlastníci pôdy v roku 1994 na troskách skrachovaného predchodcu z iniciatívy starostu obce. Keďže nízka bonita pôdy nedávala záruku na dobré úrody, začali sa orientovať na chov hospodárskych zvierat. Zriadili ošipáreň a do priestorov bývalej granulačnej linky nasťahovali jalovice. Neskôr zrekonštruovali kravín a položili tak základy úspešného chovu hovädzieho dobytku.

Ročník 1997/1998

Na čele TOP 100 poľnohospodárskych firiem stálo Servisné družstvo roľníkov, Rastislavice (okr. Nové Zámky) s riaditeľom Ing. Pavlom Klinkom (v súčasnosti PD Rastislavice – predseda Ing. Ján Gramblička). Družstvo vzniklo v roku 1992 na troskách bývalého štátneho majetku. Vtedy 48 vlastníkov pôdy začínalo z ničoho, postupne odkupovali poľnohospodárske mechanizmy. Družstvo je úspešné dodnes. Aj vďaka tomu, že po zlých skúsenostiach a po veľkom sklamaní s odberateľmi si postavili vlastné sklady so zariadeniami na úpravu zrnín a darí sa im lepšie.

Ročník 1998/1999

Najlepší manažment v tomto ročníku bol z Poľnohospodárskeho výrobného-obchodného združenia SHR v Mostovej (okr. Galanta). Jeho predseda Ing. Peter Horváth vtedy prezradil, že štyria súkromní roľníci spojili svoje sily a vsadili na pestovanie zeleniny a iných plodín. Zahraničné skúsenosti ich posúvali do budovania dodávateľsko-odberateľských vzťahov v obchode najmä so zeleninou. Kvalitnou čerstvou zeleninou zásobovali (aj zásobujú) trh, veľkosklady, obchodné reťazce. Konateľ združenia Ing. Peter Horváth je však presvedčený, že silu znásobia iba v spojení viacerých pestovateľov zeleniny.

Ročník 1999/2000

Agrolet, s.r.o., Bratislava (už neexistuje, lebo sa rozdelil na súkromné firmy v krajoch) sa stalo absolútnym víťazom súťaže. Riaditeľ spoločnosti Ing. Daniel Svrček vtedy zdôraznil, že letecké práce na poliach sú užitočné pre všetkých poľnohospodárov. Spoločnosť vlastnila 32 lietadiel a investovala aj do obslužnej techniky, vybavenia letísk a do výroby malých športových lietadiel. Lietadlá plnili granulovaným hnojivom alebo ochrannými prostriedkami na zabezpečenie zdravého porastu na poli. Už v roku 1997 spoločnosť začala podnikáť aj na pôde. Neskôr pribudla aj živočíšna výroba.

Ročník 2000/2001

Mich-Agro Šarišské Michaľany (okr. Prešov) sa ocitla na najvyššom stupni rebríčka TOP 100. Majiteľ spoločnosti Ing. Jozef Fabián tvrdil, že tajomstvom úspechu je chov kráv. Jeho dojnice s vysokou úžitkovosťou mali pohodu v rekonštruovaných schátralých budovách po bývalom skrachovanom družstve. Keď začínal gazdovať, prebral po bývalom družstve zvieratá s dojivosťou 2 700 litrov surového kravského mlieka na dojniciu za rok. Po deviatich rokoch už dávali po 7 100 litrov mlieka za rok. Žiaľ, táto poľnohospodárska firma už dnes neexistuje. Ku koncu roka 2009 ju zrušili.

Ročník 2001/2002

Absolútnym víťazom súťaže bola spoločnosť Fructop, s.r.o., Ostratice (okr. Partizánske). Ovocné sady založili dvaja mladí poľnohospodárski inžinieri, ktorí získali predtým skúsenosti v zahraničí. Už vtedy vedeli, že žiaden ovocinár nezmôže veľa v rokovaní s obchodnými reťazcami. Viacerí producenti preto založili odbytové združenie SK FRUIT, ktoré šetriť každému ovocinárovi až 70 percent času. Iniciátorom bol práve konateľ Fructopu Ing. Miloš Šebo. V Ostraticiach sa výborne darí najmä jablkám, ktoré spracúvajú aj na šťavy bez prídavku cukru.

Ročník 2002/2003

Generálny riaditeľ najúspešnejšej spoločnosti HORDEUM, s.r.o., Sládkovičovo Ing. Ľudovít Sleziač CSc. (dnes je konateľ Ing. Patrik Vályk) vtedy často zdôrazňoval: „Šetriť na osivách je šetrenie na nesprávnom mieste.“ V tom istom roku získali šľachtitelia zo Sládkovičova aj Zlatý kosák za novú odrodu sladovníckeho jačmeňa Nitran. Aj ďalšie roky žali úspechy za nové vyšľachtené odrody a mnohé z nich sú zapísané aj v Listine registrovaných odrôd na Slovensku. A pokiaľ ide o tvrdenie, že je hazard šetriť na osive, prax ukázala, že je to pravda.

Ročník 2003/2004

SHR Mária Pintová z Novej Stráže pri Komárne si s manželom vybojovali titul absolútny víťaz, aj keď gazdovali na výmere 200 hektárov poľnohospodárskej pôdy, ktorú v minulom režime užíval Štátny majetok Komárno. Keď získali v Novej Stráži pôdu reštituenti, prenajali ju Pintovcom. Kým Ján Pint zúročoval skúsenosti z pôsobenia v Štátnom majetku v Zlatnej na Ostrove, Mária okrem iného dohliadala najmä na roľnícku kasu a dodávateľsko-odberateľské vzťahy. Darilo sa im pri pestovaní zrnín, ale aj papriky. Hospodárenie oživilo neskôr výkrmové ošípané a býky.

Ročník 2004/2005

Od prvého roku súťaže sa do nej zapájali aj spracovateľské firmy. V tomto ročníku sa vyšplhal na najvyššiu priečku rebríčka najlepších Old Herol, s.r.o., Trenčín. Konateľ a výkonný riaditeľ Ing. Jozef Rea (konateľ doteraz) vtedy konštatoval, že sa firme podarilo pokoriť veľkú časť čierneho obchodu s liehovinami, čo potvrdzuje rast predaja takmer o dve tretiny v porovnaní pred dvoch rokov. Parlament totiž v roku 2004 schválil nový zákon o spotrebnej dani z liehu a liehovín. Teda zákon padol do úrodnej pôdy a Old Herold zdvojnásobil zisk.

Ročník 2005/2006

Na čelo najlepších manažérov sa dostal Ing. Ivan Gombár, Agro-markt z Dvorov nad Žitavou (okr. Nové Zámky) – dnes Agro-Gombár, s.r.o. Ako skúsený manažér (pred rokom 1989 šéfoval mechanizácii v JRD Dubník) začal gazdovať na rodinnej pôde. Neskôr prevzal barďovské družstvo, ktoré sa dostalo do konkurzu. Krok za krokom a premyslene zúrodňoval 1 322-hektárový chotár. V čase, keď pôdu začal užívať, boli polia zarastené trvácny burinami a rozpadajúce sa strechy padali novému hospodárovi na hlavu. Po siedmich rokoch sa mu pôda odvdáčila za starostlivosť výbornou úrodou. Výsledkom sa tešil s manželkou a celou rodinou.

Ročník 2006/2007

Rodinná firma MOGBI Hrachovo, s.r.o. (okr. Rimavská Sobota) vsadila na produkciu mlieka už pri svojom vzniku v roku 1996. Aj napriek jeho cenovým výkyvom ich podľa konateľky Ing. Gabriely Králikovej dokáže mlieko roky užiť. Všetku činnosť, najmä rastlinnú produkciu, podriadili výrobe krmív vo vysokej kvalite. „Svoju pečať na prosperovaní rodinnej firmy nechávajú najmä ľudia,“ tvrdí Gabika, ako ju všetci volajú. Aj vďaka nim sa firma niekoľkokrát za štvrtstoročnú existenciu súťaže TOP Agro dostala do rebríčka najlepších. Podľa nej sa starostlivosť o teliatka neskôr vráti aj v podobe kvalitného mlieka.

Ročník 2007/2008

Pre producentov spoločnosti Mach Hydina Budmerice, s.r.o. (okr. Pezinok) sú zahraničné trhy výzvou. Venuje sa najmä rozmnožovaciemu chovu hydiny a produkcii brojlerových jednodňových kurčiat. Liahne konkurujú svetovým renomovaným firmám. Tento rodinný podnik už viac rokov úspešne pôsobí na stredoeurópskom trhu a podľa prokuristu Zdenka Trauttmansdorfa Weinsberga firme sebestačnosť v odchove a chove rodičov zároveň zabezpečuje produkciu dostatočného množstva vlastných násadových vajec.

Ročník 2008/2009

Znovuzrodené PD Krajné (okres Myjava) je ukážkou meniacich sa vzťahov k pôde a k poľnohospodárskej produkcii v 90-tych rokoch minulého storočia a v prvej dekáde 21. storočia. Pôdu z pôvodného družstva začali obrábať šiesti podielníci najmä vďaka službám družstva, ktorému zostali na pleciach dlhy a ťahy exekútora. Podielnikom, ktorí začali využívať pôdu, išlo najmä o to, aby z tejto časti Myjavských kopaníc nezmizla poľnohospodárska výroba. Seno z lúk predávali chovateľom koní, ovocné sady čistilo stádo ovečiek. Inak ich pozornosť sa orientovala iba na rastlinnú výrobu.

Ročník 2009/2010

PD Pokrok, Ostrov (okr. Piešťany, od 29. 5. 2015 GRANELAM, a.s.) vyniesla na vrchol rebríčka osivárska výroba. Vedenie na čele s predsedom Ing. Jurajom Schuchmannom (na foto vľavo) vsadilo na nové technológie spojené s vedou a technikou a vysoká kvalita produkcie predčila aj zahraničie. Spomedzi 1 200 súťažiacich poľnohospodárskych firiem na Slovensku sa družstvo stalo absolútnou špičkou aj vďaka zmene štruktúry výroby. Posilnili produkciu osív a obmedzili živočíšnu výrobu. Na zachovanie genofondu si nechali 30 prasníc a v chove hovädzieho dobytku sa začali orientovať na výkrm tak, aby ročne odchovali 400 býkov.

Ročník 2010/2011

Druhýkrát sa na čelo rebríčka dostalo PD Pokrok, Ostrov (okr. Piešťany – od 29. 5. 2015 GRANELAM, a.s.). Svedčí to o stabilite firmy, ktorá má vykryštalizovanú výrobnú náplň. Dokončili a spustili do prevádzky komorovú sušiareň spolu s príjmom, odlišovaním a selekciou klasov osivovej kukurice. Vďaka nej sa zvýšilo spracovanie osív o tretinu. Nadväzujúcou investíciou je spracovanie druhotných surovín – oklaskov na brikety. V tom čase boli jediní výrobcovia v Európe.

Ročník 2011/2012

Najlepším poľnohospodárskym podnikom sa stala spoločnosť MM+J Šamorín – Mliečno (dnes Donau farm Padáň, s.r.o.). Spoločnosť patrí do skupiny Donau farm, ktorú založili dánski farmári. Generálny riaditeľ Michael Houtan vtedy tvrdil, že disciplína, hmotná motivácia, výkonná technika a nové technológie posúvajú firmu dopredu. Firma, ktorá sa venuje rastlinnej aj živočíšnej výrobe, nezabúda na dohody so včelármi, lebo jej ľudia vedia, že bez včelčiek a ich opeľovania môžu o výborných úrodách iba snívaj. Postrekovače riadené GPS dodajú každej piadi pôdy to, čo práve potrebuje.

Ročník 2012/2013

Žezlo najlepšej spoločnosti prevzal riaditeľ a konateľ spoločnosti Agro Divízia, s.r.o., Selice (okr. Šafa) Ing. Jozef Mészáros. Spoločnosť vznikla pretransformovaním sa z družstva, ktoré sa rozdelilo na Agro divíziu a ZOO divíziu. Využili európske peniaze napríklad na výstavbu kotolne na spaľovanie slamy, pričom získané teplo využívajú na sušenie kukurice. Kúpili samostatný postrekovač najmä na boj proti kukuričiarovi, pretože kukuricu pestujú až na polovicu výmery. Dobudovali sklady a môžu uskladniť sedemtisíc ton zrnín a od roku 2013 bude slúžiť nový stroj na čistenie kanálov.

Ročník 2013/2014

Krásne a chutné ovocie zo sádov spoločnosti Danubius Fruct, s.r.o., Dunajská Lužná (okr. Senec) už roky valcuje aj pulty nadnárodných reťazcov. Spoločnosť, ktorá vyrástla z malej rodinnej firmy, dnes ponúka kvalitné ovocie zo sádov a neskôr skladov, bez ktorých sa ovocinárska firma nezaobíde. Aj deti poznajú jablká so značkou „Dobré jablká“. Ale aj iné druhy ovocia a prírodných ovocných štiav plných potrebných minerálov a vitamínov. Konateľ spoločnosti Ing. Jozef Vozár je na dobré jablká hrdý. Moderný ovocný sad na výmere 120 ha vydáva kvalitnú úrodu.

Ročník 2014/2015

Druhýkrát po sebe sa ovocinárska spoločnosť Danubius Fruct, s.r.o., Dunajská Lužná (okr. Senec) stala absolútnym víťazom súťaže najlepších manažmentov TOP Agro. Jej značka „Dobré jablká“ už pozná celé Slovensko. Za 20 rokov vyrástla ovocinárska farma na 170 hektároch, pribudla triediareň ovocia, klimatizované sklady, vlastné predajne a dokázala sa presadiť aj v obchodných reťazcoch. Stabilné úrody dosiahli v sade aj vďaka kvapôčkovým a protimrazovým závlahám a zariadenosti, odbornosti a disciplíne ovocinárov. Okrem ovocia ponúka spoločnosť zákazníkom aj lisované ovocné šťavy a sušené ovocie.

Ročník 2015/2016

Tentoraz si na čelo rebríčka TOP 100 zasadlo družstvo Gemerprodukt Valice, OVD, Rimavská Sobota. Jej zakladatelia predseda Ing. František Tóth (na fotke) a Ján Balogh vybudovali družstvo na zdvestavovanej pôde a na mieste spustnutého vinohradu. Vedeli, že Valická dolina má jedinečný terroir daný klímou a zložením pôdy bohatej na vápnik. Valické víno má svoje čaro, tak ako aj 25 druhov ovocných štiav, ktoré putujú do obchodov a najmä k deťom do škôl. Pod jednou strechou totiž nielen pestujú vinič a ovocie, ale aj finalizujú, čo prospieva ekonomike družstva.

Ročník 2016/2017

Nová história spoločnosti Agrospol, s.r.o., Michalovce sa začala písať v januári 2009, keď sa jej majiteľmi stali Nemci Daniel Kraus a jeho otec Herbert. Po štyroch rokoch spoločnej práce na takmer štyritisíc hektároch poľnohospodárskej pôdy však otec zomrel a opraty vzal do rúk syn Daniel. Ukazuje sa, že ich chytil správne, čo potvrdzujú hospodárske výsledky, ktoré spoločnosť vyniesli na čelo rebríčka TOP 100. Okrem rozsiahlej rastlinnej výroby a chovu hovädzieho dobytku bez trhovnej produkcie mlieka prevádzkujú aj hotel v Michalovciach.

Významné jubileum

Tohto roku uplynie 25 rokov, čo novinári zaoberajúci sa poľnohospodárstvom pripravili prvé vyhodnotenie najlepších poľnohospodárskych podnikov na Slovensku a vydali prvú ročenku s názvom TOP Agro Slovensko. Ide o najstaršie podujatie, ktoré vyhodnocuje najlepšie manažérske výkony. Sme držiteľmi ojedinelej tradície.

Spomeňme si na tých, čo stáli pri zrode a zväčša vydržali celé štvrtstoročie. Poznáte ich tváre aj prácu: Soňa Ludvigová, Jana Janků, Lora Dobrucká, Ladislav Szilvási, Jozef Sedlák. Niektorí sa časom vytratilí, ako Jozef Dukes, iní, čo po sebe zanechali dobrú spomienku, už nie sú medzi nami, ako Michal Štrbák, Stanislav Barčák či Milan Maloch.

Každý rok sa uskutočňuje slávnostné vyhodnotenie súťaže Top Agro v niektorom kúte Slovenska. V príjemnom prostredí účastníci preberajú ocenenia, ich dušu obohatí krátky kultúrny program a neskoršie pri chutnej večeri a dobrom vínku majú možnosť sa až do neskorých večerných hodín porozprávať, vymeniť si skúsenosti a informácie.

Začínali sme skromne. Prvá „topka“ z roku 1995 nebola vlastne ani klasickým rebríčkom top sto manažmentov, ale skôr výber elitných 25 podnikov. Časopis zoskupil základný kmeň novinárov, pre ktorých bolo poľnohospodárstvo takou istou životnou vášňou ako pre samých poľnohospodárov. Bolo to obdobie, keď sa chlebové odvetvie dostalo na perifériu spoločnosti i médií a na mušku si ho brali len v súvislosti s dotáciami, ktoré sa považovali za zbytočne vyhodnené peniaze daňových poplatníkov.

Chceli sme spravodlivejší pohľad na tých, čo dorábali chlieb a starali sa poctivo o krajinu. Hľadali sme spôsob, ako bez nadfúkania komukolvek, či ide o družstvo, rodinnú farmu, akciovku či eseročku, oceniť špičkový manažérsky výkon. V spolupráci s Výskumným ústavom ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave sa zrodil model vyhodnocovania, ktorý bral do úvahy pripomienky súťažiacich. Súťaž, ktorú si zobrali pod patronát ministri poľnohospodárstva a poľného majetku Petrom Bacom a pokračujúci všetkými jeho nástupcami, preveril čas.

K práci sa pridali aj stredný generálny prúd Milan Debnár, Malvína Gondová, Martin Jurčo, Vladimíra Debnárová a ďalší. A je tu aj mladá generácia Juraj Huba či Štefan Ščecina.

Nemôžeme nespomenúť rolu VÚEPP a jeho riaditeľov – Gejzu Blaasa, Štefana Budaya, v ostatných rokoch Štefana Adama, ako aj analyticky Zuzany Chrastinovej. Bez nich by nebolo TOP Agro Slovensko. Rovnako oceňujeme príkladnú spoluprácu so samosprávami, SPKK i ďalšími.

TOP Agro nám umožnilo byť v úzkom kontakte s poľnohospodármi, farmármi, vedcami, búrať mýty a zažité predstavy o poľnohospodárstve, šíriť reálne informácie v materských médiách o rýchlo sa meniacom odvetví využívajúcom najmodernejšie technológie.

TOP Agro Slovensko je viac než podujatie novinárov, je to náš spoločný podnik s poľnohospodármi, farmármi, rezortom, podujatie, ktoré sa usiluje byť zrkadlom zobrazujúcim naše spoločné snaženie lepšie hospodáriť na pôde. Tým tvoriť lepšiu a krajšiu krajinu pre život všetkých obyvateľov Slovenska.

Ročník 2017/2018

Prvýkrát si na najvyšší trón úspešných manažérov zasadli až dvaja predstavitelia absolútnych víťazov. Rodinná spoločnosť Agromačaj, a.s., Kráľová pri Senci (okr. Senec – predseda predstavenstva Ing. Juraj Mačaj – v strede) a Agrospol, s.r.o., Michalovce (konateľ Daniel Kraus – vľavo) získali rovnaký počet bodov. Mačajovci sú známi pestovatelia zemiakov a tie od nich konzumuje každý druhý Slováč. Súkromná spoločnosť z Michaloviec zase bodovala najmä kukuricou (z 1 450 ha zobrali priemerne až po 14 ton z hektára) a sójou.

Ročník 2018/2019

Najznámejší pestovatelia zemiakov na Slovensku si Agromačaj, a.s., Kráľová pri Senci (okr. Senec) získava konzumentov aj koreňovou zeleninou, cibuľou, kapustou, paprikami a melónmi. Výmerou 5 500 ha je najväčším pestovateľom zeleniny na Slovensku. Jej šéf Ing. Juraj Mačaj prezrádza, že on so súrodencami je už šiestou generáciou Mačajovcov, ktorí hospodária v katastri obce Kráľová pri Senci. Dnes sa však ich pôdne kráľovstvo rozrástlo do viacerých katastrov. Nosnou plodinou sú zemiaky. Ich pestovaniu podriadili celý osevný postup.

25. ročník – 2019/2020

František Szaxon, SHR, Zátin (okr. Trebišov) sa už niekoľko rokov umiestňuje v tabuľke TOP 100. Takisto aj rodinná firma SAXAGRO, s.r.o., ktorá vznikla v roku 2002 po likvidácii družstva v obci. A hoci sa tentoraz František Szaxon ako samostatne hospodáriaci roľník stal absolútnym víťazom súťaže, tvrdí, že za jeho úspechom treba vidieť celú jeho rodinu (manželku Teréziu, synov Františka, Petra a Tomáša s rodinami). SHR aj s.r.o. pôsobia v symbióze, pretože využívajú jeden strojový park, tie isté priestory aj ľudí. A to pri pestovaní krmovín, zeleniny, obilnín a olejnin aj pri chove mäsového dobytku plemena Limousine.

agropoistenie.sk[®]
poistné riešenia pre poľnohospodárov...

„Svojej práci sa
venujem naplno.
Poistenie nechávam
na odborníkov.“

Poistenie
zvierat

Poistenie
plodín

Poistenie
strojov

Poistenie
majetku

Agropoistenie, s.r.o., Sartorisova 11, 821 08 Bratislava

Ing. Milan Knoll, knoll@agropoistenie.sk, +421 918 900 830

Ing. Marek Dudáš, dudas@agropoistenie.sk, +421 903 380 135

Jozef Urminský: TOP Agro dáva už 25 rokov šancu posúvať sa dopredu

Jediná poľnohospodárska spoločnosť, ktorá spolupracuje s Klubom poľnohospodárskych novinárov (KPN) nepretržite celé štvrtstoročie, je Poľnohospodársko-podielnícke družstvo (PPD) Prašice so sídlom v Jacovciach. Z toho ho 24 rokov viedol Ing. Jozef Urminský. Družstvo sa nielenže každoročne zapájalo do súťaže TOP Agro, ale niekoľkokrát sa umiestnilo v rámci nej v rebríčku svojej kategórie na popredných miestach. Už vyše roka má družstvo nového predsedu, ktorý pokračuje v smerovaní tak, ako to vytýčilo predstavenstvo pred viacerými rokmi.

Pán Urminský, vaše družstvo nevynechalo ani jeden ročník súťaže TOP Agro. Čo Vás motivovalo zapájať sa do nej?

Jednou z ambícií podnikateľov všeobecne, teda aj podnikateľov na pôde, by malo byť nielen naplňať kasu,

ale najmä – porovnávať sa s inými. Ak totiž podnikateľ vie, kde sa jeho firma nachádza, aká je v porovnaní s firmami s podobným či totožným predmetom podnikania, môže sa zlepšovať a posúvať dopredu. Čiže je to motivácia plná inšpirácie. Túto šancu dal slovenským poľnohospodárskym podnikom, rodiačim sa súkromným farmárom či vznikajúcim rodinným farmám Klub poľnohospodárskych novinárov práve súťažou TOP Agro Slovensko. Rozhodnutie KPN v roku 1995 zorganizovať súťaž pre poľnohospodárske manažmenty umožnilo poľnohospodárom bez ohľadu na formu podnikania porovnávať sa. Od začiatku bola zmysluplná a prašické družstvo nechcelo túto výzvu zahodiť za hlavu. Keďže pravidlá súťaže vypracoval a výsledky podnikania spracúva Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave, je záruka, že rebríček

úspešných je objektívny. Keď sme sa zapájali do prvého ročníka súťaže s výsledkami hospodárenia za rok 1995, členom predstavenstva družstva som povedal: „To nie je iba porovnávanie sa s najlepšimi v rámci Slovenska, ale vnímajme to ako hľadanie vnútorných rezerv. Zdôraznil som, že je to aj najlacnejší marketingový nástroj na reklamu činnosti družstva. Za investície do účasti v súťaži a informácie o podniku v samotnom časopise v začiatkoch vo výške 20-tisíc vtedy slovenských korún (dnes 600 eur – čo je vlastne menej) malo družstvo v slovenčine aj v angličtine 365 dní v roku reklamu o svojej činnosti. Skutočnosť ukázala, že to zviditeľnenie bolo pre družstvo prínosom.

Práve takáto reklama vám priniesla aj zaujímavú skúsenosť...

Áno, obrátilo sa na nás slovenské veľvyslanectvo v Aténach, že by od nás chcel grécky podnikateľ kúpiť

ovos, ktorý sme vtedy pestovali. Prekvapilo nás to a chceli sme vedieť, odkiaľ sa o nás dozvedeli. Odpoveď znela: „Z ročenky TOP Agro.“ Sám časopis nám teda umožňoval hľadať si nových obchodných partnerov. Najmä na Slovensku. Takže družstvo celé to štvrtstoročné obdobie považuje účasť v súťaži a ročenke TOP Agro za normálny marketingový nástroj. V podnikaní totiž vždy platí, že nemá význam brať si príklad z priemerných alebo podpriemerných, porovnávať sa treba s nadpriemernými a špičkovými a pokúšať sa ich dohnať. Len vtedy bude slovenská ekonomika a v našom prípade slovenské poľnohospodárstvo napredovať. To sme hneď pochopili. Družstvo v roku 1994 reštrukturalizovalo svoju výrobu a začali sme posilňovať pomocnú výrobu výrobou krmných zmesí. Prakticky sme obchodovali s celým Slovenskom a naše postavenie v rebríčku najlepších nám dávalo a dáva povest' bonitnej a spoľahlivej firmy. Pozitívne sa to prejavilo pri nákupe surovín alebo tovarov. Nikdy nám náš dodávateľ nepovedal, že tovar predá iba, ak dopredu zaň zaplatíme.

Ako vnímate vývoj slovenského poľnohospodárstva za toto štvrtstoročie?

Obdobie do roku 2000 – 2004 považujem vcelku za progresívne. Poľnohospodárstvo ešte bolo v povedomí štátu. I keď nie vždy, ale väčšinou zostávalo prioritou vlády a úmerne tomu napriek veľkým

starostiam s naprávaním nespravodlivostí vo vzťahu k pôde a k majetku družstiev, mu spoločnosť venovala aj pozornosť. Ale potom sa karta obrátila. Pri vstupe do EÚ sme nevyužili príležitosť, ktorú nám tento krok mohol dať. V prístupovej zmluve Európska únia zdôraznila, že nás finančne podporí, ak tieto zdroje využijeme na ďalšiu reštrukturalizáciu a zefektívnenie slovenského poľnohospodárstva a na usporiadanie vlastníckych vzťahov k pôde s jediným cieľom: zachovať osídlenie a zamestnanosť na vidieku cez aktívnu poľnohospodársku a potravinársku výrobu. Domnievam sa, že sme túto obrovskú príležitosť nepochopili a nepretavili do konkrétnych konštruktívnych krokov. A výsledok? Postupne sme sa stali čistými dovozcami hotových potravín a čistými vývozcami suroviny do bývalej európskej pätnástky. A to je na škodu slovenského poľnohospodárstva aj vidieka. Skúsenosti a poznatky ukazujú, že podniky, ktoré pochopili obsah prístupovej zmluvy, to aj premietli do svojej činnosti tak, že udržali intenzívnu rastlinnú aj živočíšnu výrobu a rozvinuli aj pomocnú či pridruženú výrobu.

K takým firmám sa radí vlastne aj PPD Prašice so sídlom v Jacovciach.

Iste. Je však na škodu veci, že to nepochopili politické zoskupenia, ktoré tvorili vládu počas týchto 25 rokov. Spravovali našu krajinu tak, že doviedli slovenské poľnohospodárstvo do systémovej krízy. Domnievam sa, že

by sa mali prijať opatrenia na princípe zásluhovosti. Mal by sa konečne vytvoriť mechanizmus podpory z európskych aj domácich zdrojov v prospech tvorby pridanej hodnoty. Nie je predsa mysliteľné, aby podstatu živočíšnej výroby a sčasti i špeciálnej zabezpečovali vo veľkej miere iba stredne veľké poľnohospodárske firmy. Chýba tu potenciál malých podnikateľov na pôde. To je chyba. Takto sa vidiek nerozvíja komplexne. Súbežne chýba i adekvátna spracovateľská základňa.

Mnohí však vedia a tvrdia, že živočíšna výroba je náročná a v súčasnej ekonomickej situácii je jednoduchšie pestovať iba pár veľkotonážnych plodín.

A sčasti majú pravdu. Je to však otázka nastavenia strategických cieľov. O zvyšovanie produkcie nebol ani nie je záujem. Myslím si však, že slovenské poľnohospodárstvo sa má zamerať na to, čo slovenská republika potrebuje pre svoju sebestačnosť a potravinovú bezpečnosť. To, čo sa vyrába doma, čo sa spracúva doma sa dvakrát ráta. Namiesto je otázka: prečo sa neuplatňovali podporné mechanizmy za posledných 10 – 15 rokov tak, aby prispeli k riešeniu tohto handicapu? Veď nie sme sebestační v produkcii hydiny a dovážame približne 50-tisíc ton brojlerového mäsa z Číny, Brazílie či z Poľska. Nie sme sebestační v produkcii bravčového mäsa, z vlastnej produkcie pokrývame len 40 percent slovenskej potreby. Obdobná situácia je aj pri

BASF
We create chemistry

REVYSOL®
Azol novej generácie

Staňte sa súčasťou **REVYLÚCIE!**
Už čoskoro na Vašich poliach...

Pre viac info navštívte www.agro.basf.sk

hovädzom mäse, pri ovoci a zelenine. Na druhej strane sa naša potravinárska pšenica spracúva v Rakúsku a Nemecku na bioetanol a spätne zhruba 30 percent pekárenských výrobkov sa ponúka slovenskému spotrebiteľovi vo forme „nedopečkov“, ktoré sa dovážajú zo zahraničia. Predsa za to nemôže farmár! Za to je zodpovedný štát! Nemusíme chodiť ďaleko a nemusíme sa porovnávať s Rakúskom ani s Nemeckom. Porovnajme sa s Českou republikou. Tam sa za posledných 10 – 12 rokov vytvoril mechanizmus podpory diametrálne odlišný od slovenského. Je ďaleko zásluhovejší a viac motivuje. Svojím spôsobom obmedzuje českého podnikateľa venovať sa len všeobecnej rastlinnej výrobe a posúva ho aj k živočíšnej výrobe, k ovocinárstvu, zeleninárstvu, vinohradníctvu či k pomocnej výrobe. Na Slovensku to tak nefunguje.

Svoj aktívny profesionálny život ste ukončili pred viac ako rokom. Ale srdcom ste stále v poľnohospodárstve. Svoje skúsenosti zúčujete v radách materského družstva, ktoré ste úspešne viedli 28 rokov. Párkrát ste mali pocit, že poľnohospodárstvo nielenže prešľapuje na mieste, ale upadá. Nemáte tak trochu pocit, že sú to zmarené roky?

V žiadnom prípade. Stačí len porovnať súčasné postavenie družstva s dňom začiatku transformácie (28. február 1993). My sme za tých 27 rokov pôvodné družstvo ekonomicky posilnili. Vyrovnali sme všetky staré záväzky k obciam, štátu aj bankám, doriešili sme postavenie členov aj podielnikov a družstvo sa majetkovo posilnilo. Vyriešili sme aj vzťahy k bývalým spoločným podnikom, ktorých bolo družstvo členom – Agrochemický podnik, Agrostav či Spoločný podnik živočíšnej výroby. Na druhej strane sme urobili viaceré akvizície, využili sme fenomén odbytových a obchodných družstiev. To znamená, že družstevníci urobili v zložitých podmienkach kus tvrdej poctivej roboty. Takže, keď sa obzrieme dozadu, zistíme, že sme vyorali hlbokú brázd.

Nemohla byť tá brázda hlbšia?

Mohla. Ale to by tí, čo spravovali štát, museli viac chápať slovenské poľnohospodárstvo. Najmä v posledných 10 – 12 rokoch, keď sa vlastne podpora odklonila od hlavného cieľa zachovať zamestnanosť a osídlenie na vidieku cez cielenú a prísne zásluhovú podpornú politiku. Príkladom je takýto fakt: keď som v roku 1991 prebral družstvo, pracovalo v ňom 600 ľudí. Sto z nich zamestnávala pridružená výroba. Keď sme chceli udržať a zveľadiť firmu, museli sme reštrukturalizovať výrobu v súlade s novými podmienkami podnikania na pôde. Zefektívniť rastlinnú aj živočíšnu výrobu, lebo v roku 1993 sa liberalizovali ceny, obrovsky vzrástli ceny vstupov do poľnohospodárstva, ceny hnojív, chémie aj osív sa niekoľkokrát zvýšili, lenže výstupy, teda ceny poľnohospodárskych produktov (mlieka, mäsa aj plodín) nekopirovali rast vstupov

a cenové nožnice sa roztvárali. Udržať sa znamenalo racionalizovať výrobné procesy cez technický a investičný rozvoj. A to v praxi znamenalo s lepšou, drahšou a výkonnejšou technikou a s menej ľuďmi zabezpečovať rastlinnú a živočíšnu výrobu. Zároveň bolo treba hľadať možnosti, ako ľudí zamestnať. A tak sme v roku 1994 vsadili na pomocnú výrobu cez výrobu kŕmnych zmesí a od roku 1994 dodnes vyrobilo družstvo viac ako 100-tisíc ton kŕmnych zmesí. V reči čísel – vytvorilo produkciu za viac ako miliardu slovenských korún, alebo 35 miliónov eur. V priestoroch uvoľnených zastaraných kravinách sa produkuje viac ako 700 ton brojlerov ročne. Obdobne sme dali príležitosť súkromným firmám. Ponúkli sme im do prenájmu dubiózny majetok družstva a vytvárajú tam hodnoty – v drevárskej výrobe pracuje 42 ľudí. Na ďalšom majeri rozvíjajú uhlíkovú výrobu a zamestnávajú 5 ľudí. Inde podniká rodina, ktorá má plastovú výrobu. Pritom sme sa takisto mohli rozhodnúť, ako to urobili mnohí,

podniky, kde sú dotácie od 15- do 25-tisíc eur na jedného zamestnanca. Lenže tam sa nerobí žiadna špeciálna výroba, živočíšna ani pomocná výroba. To podľa mňa neprináša štátu adekvátnu návratnosť.

A ešte si pomôžem porovnávacím príkladom. Za posledných 10 – 15 rokov Česká republika urobila v rozhodujúcej miere druhú etapu reštrukturalizácie živočíšnej výroby. Kým v 90-tych rokoch rekonštruovali pôvodné stavby na voľné ustajnenie s dojárnami, za posledných 10 – 15 rokov to inovovali v druhej etape tak, že postavili nové kraviny, skladovacie priestory, ktoré vybavili modernou technológiou druhej generácie. Kým predtým chovali povedzme 800 dojníc na troch farmách, dnes majú ten istý počet na jednej farme. Podstatne zvýšili produktivitu práce, zlacnili výrobu, zefektívnili odbyty. Na Slovensku sa to zväčša nedialo. Tu sa využilo promile ponúkaných šancí v porovnaní s Českom. A dnes sa čudujeme, že bežia rôzne korupčné kauzy.

Jozef Urminský so súčasným predsedom družstva v Prašiciach Marianom Cikaticisom.

teda jednoducho majetok odstaviť. Ak sa porovnáme s Poľskom, Maďarskom či Českom, kde boli pred transformačným procesom rovnaké podmienky, vidíme že tam urobili väčšie progresívne kroky ako na Slovensku. Pritom slovenskí farmári nie sú hlúpejší, len podmienky majú horšie. Nestotožňujem sa s tézou, ktorú si osvojili slovenskí národohospodári, že priame platby majú slúžiť na dorovnanie príjmov. To, čo ide zadarmo, nestojí za nič! Teda, každá koruna platby z európskych peňazí aj z národného rozpočtu musí byť viazaná na určitú zásluhovosť. Nie je predsa mysliteľné, že podniky so silnou rastlinnou, živočíšnou aj pomocnou výrobou majú na jedného zamestnanca zhruba iba osemtisíc eur dotácií. Ale ten zamestnanec musí vytvoriť 18-tisíc eur pridanej hodnoty, aby firma žila. Na Slovensku sú však

Čo vás najviac trápí?

Nie je seriózne, že v súvislosti s COVID 19 sa všetkým ďakovalo, len poľnohospodári sa opomenuli. A pritom bez ohľadu na mimoriadnu situáciu oni dorábali potraviny – mlieko, mäso, vajcia ... Museli kŕmiť zvieratá, dojiť dobytok, zabezpečiť sebu plodín aj ošetrovanie porastov, aby bolo čo jesť aj po uplynutí mimoriadnej situácie. A aby sme nemuseli základné potraviny dovážať vo väčšom množstve, ako teraz. Nikto si neuvedomil, že farmu nemožno na dva týždne či mesiac odstaviť tak, ako automobilky. Nikto si to neuvedomil aj preto, lebo obchody boli stále plné. Ale dokedy? Ak by boli hranice zatvorené dlhšie, možno by mnohí pochopili a prišli k záveru, že dorábať si to najnutnejšie musíme predovšetkým doma.

BAUER

FOR A GREEN WORLD

BAUER – váš spoľahlivý partner pre zavlažovanie

BAUER IRRIGATION, spol. s r. o.

Športová 1085, 900 61 Gajary
Mobil: +421 (0)903 706 643
Mobil: +421 (0)915 726 342
E-mail: p.andras@bauer-at.com
www.bauer.sk; www.bauer-at.com

Obchodný zástupca pre SR

Agrotechnology s.r.o.
Podunajská 25
821 06 Bratislava
Mobil: +421 (0)915 726342
E-mail: balla@agrotechnology.sk

*A čo robiť? Nič iné len sa zapojiť
do svetového diania aktívnejšie.
Nemôžeme len pasívne vyčkávať,
čo nám Európa dá.*

Ján Plesník

posunul Slovensko do pozornosti svetovej vedy

Pred 95 rokmi sa 23. apríla 1925 na kopanici Hlaváč neďaleko Krajného narodil roľníkom Martinovi a Katke Plesníkovej najmladší syn Ján. Budúci priekopník modernej slovenskej vedy – zootechniky a genetiky – mal kruto-drsné a predsa krásne detstvo chlapca z myjavských kopaníc. Vášnivo maľoval. Keď dospel, umenie, vedu a dorábanie chleba považoval za kľúč k dobrému životu. Ako riaditeľ ústavu otvoril v roku 1980 ojedinelú galériu obrazov a sôch tam, kde by to nik nečakal. Rovno v susedstve laboratórií a farmy, kde vedci skúmali a prenášali embryá dobytká.

Vtedy 55-ročný muž, jeden z dvoch slovenských poľnohospodárskych akademikov, nositeľ štátnej ceny za vedu a výskum, si mohol dovoliť neuveriteľnú umeleckú výstrednosť. Komunistická vrchnosť by mu tento kúsok bola vari aj prehltila, lenže Plesník predstavil na výstave nielen diela Jána Kulicha, Tibora Bárta, ale aj režimom neznašaného a prenasledovaného maliara a sochára Andreja Rudavského. Jeho diela provokovali a do nepričetnosti rozzúrili ideologického tajomníka Ľudovíta Pezlára, ktorý žiadal Plesníkovu hlavu.

Tvrdohlavý kopaničiar mal šťastie, zastal sa ho prvý muž štátostrany na Slovensku Jozef Lenárt. O ňom vládne predstava ako u suchárovi, skôr ustráchanom a lavírujúcom než rozhodnom komunistickom politikovi. Možno aj preto, že Gustáv Husák ho na jar roku 1968 nazval politickou trasorítkou. Bol to však Lenárt, bývalý baťovec, ktorý si uvedomoval, že bez modernej vedy a výskumu sa Slovensko nepohne vpred.

Plesník mal skvelý rozprávačský dar, schopnosť jednoducho, roľnícky jadrne vystihnúť podstatu akejkoľvek zložitej veci. Preto v šesťdesiatych rokoch mladého profesora prednášajúceho na katedre špeciálnej zootechniky milovali študenti nitrianskej vysokej školy poľnohospodárskej. Nebol to nežádný, nudný pedagóg drmoliaci poučky zo skrípt, ale podkutý teoretik a praktik zároveň, jeden z tisícok írečitých roľníckych synov, muž s impozantnou športovou postavou, čo vedel svojím príkladom strhnúť talentovaných rovesníkov k pozoruhodným vedeckým výkonom.

Počas prvej svetovej vojny padol Plesníkov otec do ruského zajatia, kde ho naučili vynikajúco hrať šachy. Aj syn bol skvelý stratég a taktik, a to aj na šachovnici politiky, kde sa rozhodovalo o budúcnosti vedy. Na začiatku šesťdesiatych rokov sa

mu podarilo presvedčiť vysokých hodnostárov strany, že krajina potrebuje rozvíjať poľnohospodársku vedu komplexne a význam Nitry, kde už dobre fungovala vysoká škola, by narástol vybudovaním moderného ústavu zootechniky a genetiky.

Ako sa mu to vlastne podarilo, pochopíme, keď aspoň letmo priblížime jeho životnú cestu. Od detstva ju napĺňali dramatické zápletky a nečakané rozuzlenia. V jeho 95-tich, nie márne prežitých rokoch, sa zračí všetka kľukatosť slovenského života počas prvej Československej republiky, Slovenského štátu, obnovenej Československej republiky a veľkých zvrátov, ktoré priniesli roky 1948, 1968 a 1989. Vždy bezpečne smeroval k hlavnému cieľu, vymaniť Slovensko zo zaostalosti – hospodárskej a kultúrnej. Spolu s generáciou vynikajúcich povojnových vedcov podával dôkaz, že náš človek má talent a schopnosti ako hociktorý iný Európan.

Vzdelanie ako vyšší princíp

Ešte aj vo vysokom veku je Plesník čulý muž s bohatou striebornou hrivou. Chodí vzpriamene, v očiach mu hrajú veselé ohníčky a stále si dovoľuje šibalstvá. Keď na nedávnych parlamentných voľbách vhodil lístok do urny, zavtipkoval pred volebnou komisiou: „Viete, že som už zabudol, komu som vlastne dal hlas?“ Lenže pamäť mu stále dobre slúži, vie koho volil, jedinú, čo ho zrádza, je sluch. Každý deň veľa číta, a bez okuliarov! Bol upečený z dobrého cesta.

Ako štvorročné dieťa sa hral na ženca, zaujatý kosbou spadol do studne a takmer sa utopil. Od šiestich rokov pásol kravy a triasol sa strachom, aby mu lačné zvieratá neodbehli z chudobnej paše na briežkoch do šťavinatej kapusty. To by bol doma výprask! Škola sa zdala chlapcovi „vedľajšou záležitosťou“, na vlastné uši počul, ako učiteľ s kaplánom vyhlásili, že veľa rozumu nepochytil. Znechutený v druhej triede meštianky prepadol.

Ako trojročnému mu obaja rodičia odišli na zárobky do Ameriky. Vtedy ho vychovávali strýko a starý otec. Keď sa po piatich rokoch rodičia vrátili, nespoznával ich. Mama, rázna žena, zaviedla neuveriteľné novoty. Musel si umývať zuby aj nohy, ješť odporne zdravý špenát, obliekať si americké šaty, v ktorých bol na posmeh všetkým deckám. Spolu s bratom sa rozhodli, že z domu ujdú, zaliezli do prvého jarku a kuli plány, ktorým smerom sa vydať do sveta. Odrazu sa ozval mamkin hlas: „Chlapci večera“. V bruchu im škí-

kalo, nuž sa vrátili. Po pamätnej večeri sa mama zmenila, akoby si uvedomila, že s deťmi treba inak. „Bola k nám neobyčajne milá a odvtedy sme sa začali zbližovať“, spomenie si po desiatkach rokov sivovlasý muž.

V luteránskej rodine Plesníkovcov bola živá štúrovská aj štefánikovská tradícia. Dbalo sa na vzdelanie, rodičia odoberali a deti spolu s nimi čítali Slovenské pohľady. „Mama bola dominantná, to ona rozhodla, že pôjde s otcom do Ameriky, ale nie preto, že majetok by bol jej životným cieľom, bol iba prostriedkom, ako dať trom deťom vzdelanie. Bolo v nej čosi schliemannovské. Vzdelanie bola jej Trója.“ Je to viac než krásny kompliment, je v ňom úprimná vďaka syna mame za to, že sa vždy vedela správne rozhodnúť a že verila v jeho schopnosti.

V roku 1939 poslali rodičia syna na dvojročnú roľnícku školu. Nie do blízkeho Nového Mesta nad Váhom, ale až do Martina. Novomestskí gardisti strhávali ľuďom prichádzajúcim z okolia Myjavy odznaky Štefánika. Vtedajší Turčiansky Sv. Martin bol pre Plesníkovcov symbolom slovenského národného povedomia, vzdelanosti a luteránstva. Pätnásťročný Janko sa vybral do Martina v sprievode otca. Prvý raz cestoval vlakom. Spomína, že otec vo vlaku tvrdo zaspal, „lebo pracovitý roľník buď robil, alebo spal. Všimol som si otcove urobené mozoľnaté ruky a zmocnila sa ma ľútosť aj pocit krivdy, ktorú pácham na rodičoch, nehodný ich dobroty.“ Po otcových slovách „Janko neurob nám hanbu“ sa nenávidená škola premenila „na záujem a obľubu.“

Plesník sa rýchlo zaradil k najlepším študentom. Na vysokej škole vyhrával stávky, že napríklad za tri dni zvládne špeciálnu botaniku, pri ktorej bola norma prípravy na skúšku najmenej tri týždne. „Vyhral som len vtedy, keď som dostal známku výbornú. Prelepili mi fotografiu v indexe a robil som skúšky aj za spolužiakov. V povojnovom návale – v prvom ročníku nás bolo 1 500 – si to skúšajúci profesori nevšímali,“ približuje muž s obdivuhodnou pamäťou svoje študentské časy.

Boli neopakovateľné? Povstanie, príchod frontu spôsobili, že maturitný ročník Štátnej vyššej hospodárskej školy v Martine neotvorili. Štúdium na školách bolo prerušené, tak ako teraz počas pandémie koronavírusu. Plesníkova generácia však nemienila strácať čas. Študenti na vozoch previezli majetok školy z Martina do Lipovského Mikuláša a odtiaľ železnicou do

oslobodených Košíc, kde škola pred vojnou sídlila.

Vyučovanie sa začalo 1. júna a 20. decembra 1945 trieda zmaturovala. Študenti požiadali dekana Poľnohospodárskej vysokej školy v Košiciach, aby im uznal prvý ročník 1945/1946, aj keď sa s maturitným vysvedčením preukázu až po 20. decembri 1945. Dekan Samuel Kriška ich odbil s tým, že na obnovu povojnového poľnohospodárstva vystačia s maturitou. A tak sa trojica študentov na čele s Plesníkom vybrala do Brna, kde ich srdečne prijal profesor Háša, rektor Vysokej školy zemédskej. Veľkoryso ich prijal do prvého ročníka. Tak sa Plesník presvedčil na vlastnej koži, čo je to česko-slovenská vzájomnosť a slovenská malosť a úzkoprsosť.

Muži zrodu: Kvetko, Landau, Plesník

Plesníkov život je prechádzkou stále málo známymi kapitolami slovenských dejín. Do zabudnutia upadol napríklad Martin Kvetko, povereník SNR pre poľnohospodárstvo za Demokratickú stranu. Práve tento muž navrhol založiť v roku 1947 Výskumný ústav zootechnický. Vypísal konkurz a Ján Plesník bol jeden zo štvorice vysokoškolákov, ktorí prešli špeciálnou prípravou pre výskumnú prácu. Kurz skončil 30. júna 1950 a 1. júla, teda deň nato, už mladý inžinier nastúpil na VÚ živočišnej výroby vo Víglašii. O deväť rokov sa stal jeho riaditeľom. Viedol ho nepretržite 32 rokov, ojedinelý výkon už aj s ohľadom na to, že on i ústav v poznaní stále napredovali.

Päťdesiate roky boli vo výskume poznačené ťažením sovietskeho akademika Trofima Lysenka proti genetike ako buržoáznej vede. Plesník študoval v Brne, tam kde Gregor Mendel objavil základné zákony dedičnosti a položil základy modernej genetiky. Jej kľúčoví protagonisti profesori Jaroslav Kříženecký a Rus Andrej Karakoz, biely emigrant, museli odísť z brnianskej vysokej školy a možnosti pre ďalšiu prácu našli na Víglašii. Uchýlil ich tam vtedajší riaditeľ Ladislav Landau. O dvadsať rokov neskôr poskytné Plesník azyl profesorom a docentom, ktorých po stranických čistkách v roku 1970 vyhodila z nitrianskej vysokej školy.

To už je výskumný ústav jedenásť rokov presťahovaný z víglašskej periférie do Nitry. Bol to geniálny Plesníkov ťah. Túžil vybudovať výskumné centrum čo najbližšie k vysokej škole, skoncentrovať kapacity, zdroje a talenty na jednom mieste. Najprv rozmiestnili výskumníkov v starom meste. Vzápätí sa začala veľká (aj zákulisná) hra o peniaze na postavenie nového ústavu s farmou pre zvieratá a laboratória-mi na okraji mesta v Nitre-Lužiankach.

Začiatkom sedemdesiatych rokov komplex otvorili. Na svoju dobu to bolo supermoderné pracovisko, kde bola pôrodnica kráv, odchovne teliat a jalovic, dojárň, bitúnok, laboratória na výskum kvality krmív, mlieka, mäsa. Plesník už

roky predtým chodil do sveta za skúsenosťami. V roku 1967 pobudol tri mesiace na univerzitách a farmách v USA, vzápätí napísal knihu, ako funguje americké poľnohospodárstvo a čo z neho by sa oplátilo na Slovensku prevziať.

Prišiel rok 1968, až do augusta rok veľkých nádejí a očakávaní v politike aj ekonomike. A potom nastala normalizácia. Plesníkom vedený ústav sa stal ostrovom, kde sa podarilo uchovať priestor pre slobodnú vedu. Rozvoju pracoviska nepochybne pomohla stále nerealizovaná túžba povojnovej poľnohospodárskej inteligencie po potravinovej sebestačnosti. Len dostatok potravín mohol krajine priniesť utíšenie, prekryť horkosť zo sovietskej invázie a umožniť zmysluplnú seberealizáciu. Rodiaca sa slovenská veda sa mohla oprieť už nielen o úzku vrstvičku vzdelancov z kraja 50-tych rokov, ale aj o ambiciózne pokolenie mladých inžinierov zo šesťdesiatych rokov. Boli to odchovanci vtedajšieho rektora obilninára Emila Špaldoňa, zakladateľa pôdoznaleckého výskumu Juraja Hraška a, pravdaže, Jána Plesníka. Do čela rezortu sa postavil Ján Janovic, rozhladený a kultivovaný človek, ktorý chápal, že poľnohospodárstvo bez impulzov prichádzajúcich z výskumu nedosiahne potrebnú akceleráciu výkonu.

Keď sa rozbiehal výskumný ústav na Víglašii, ročná dojnnosť kráv na Slovensku sa pohybovala okolo 1 200 litrov mlieka, toľko dá aj dobrá koza. Nielen kolektívizáciou poznačené päťdesiate roky, ale aj vlna brucelózy, slintačky a krívačky, ktoré sa následne prehneli krajinou, len odďaľovali zvýšenie produkcie mlieka a mäsa. Plesníkovi bolo jasné, že nestačí iba lepšie kŕmiť dobytok, súčasne bolo treba riešiť nové technológie, ustajnenia dobytka a šľachtením dosiahnuť vyššiu výrobu mlieka a mäsa. Postupne sformuloval komplexný program chovu dobytka, programy šľachtenia a hybridizácie, zásady plemenárskej práce. Nebola to náhoda, že ním manažovaný výskumný ústav sa stal najprv vedúcim celoštátnym pracoviskom pre rozvoj živočišnej výroby v celom Československu, keď predstihol pražský ústav a v polovici 80-tych rokov tu vzniklo medzinárodné centrum biotechnológií pre celý východný blok! Bol to pozoruhodný úspech slovenskej poľnohospodárskej vedy. V roku 1989 sa na Slovensku vyrobilo 2,5 miliardy litrov mlieka, spotreba dosiahla 236 litrov na hlavu a bola porovnateľná s tou, ktorú mali vtedy Nemci, Francúzi, Holanďania. Len na okraj, dnes klesla produkcia mlieka na 800 miliónov litrov a spotreba na obyvateľa dosahuje 173 litrov...

Umenie a veda, Slovensko a svet, jedno sú

Plesníkova veľkosť spočívala v schopnosti sústrediť okolo seba tím skvelých spoluhráčov. Vedel podržať ľudí, ktorí mali tzv. kádrové škrabance. Vynikajúci odborník na výživu profesor Alexander Sommer bol spišský Nemec. S posudkom, ktorý

mu napísali v rodnej obci, by sa mohol uchádzať o prácu akurát v nejakom zapaďkove. Plesník ho však prijal. Keď vyhodili prodekana Agronomickej fakulty z VŠP Vladimíra Uhrína, unikátneho odborníka na morfológiu a fyziológiu zvierat, Plesník mu otvoril dvere na ústav do Lužianok. Nebol jediný, kto tu našiel útočisko a právo na seberealizáciu.

Ako vysokoškolský pedagóg vedel vedou predchádzť študentov. Pre mnohých bolo snom pracovať pod jeho taktovkou. Po skončení štúdia v roku 1968 sa uchádzal o miesto na ústave Lipták Jozef Bulla. Na otázku, či má nádej, mu Plesník odvetil: „Nemám už miesto pre zootechnikov, ale budujem tím genetikov. Trúfaš si?“ O poldruha desaťročia neskôr stál profesor Bulla na čele medzinárodného tímu vedcov zaoberajúcich sa transfermi embryí. Do nitrianskeho ústavu prišli investície, ktoré umožnili vybaviť ho špičkovými laboratórnymi prístrojmi a pritiahnúť sem najväčšie talenty vedy. Nečudo, že Plesníkom vedené pracovisko vychovalo viac doktorov vied, profesorov a docentov ako celá rezortná vedecko-výskumná základňa.

Uprostred osemdesiatych rokov zakladá Ján Plesník spolu so svojim celoživotným priateľom Dušanom Rollom, riaditeľom Slovenskej filmovej tvorby, vo svete ojedinelý medzinárodný festival dokumentárnych filmov Agrofilm Nitra. Dvaja veľkí vizionári našli spôsob, ako spojiť všetkých obyvateľov planéty žijúcich v dvoch znepriatelených politických blokoch. Agrofilm budoval most s výrečným posolstvom Všetkým ľuďom chlieb a mier.

Festival vlni oslávil 35. ročník. Čím ťažšie sa na Agrofilm získavajú zdroje, tým atraktívnejší je pre tvorcov filmov zobrazujúcich všetky protirečenia poľnohospodárstva a potravinárstva v rôznych kútoch sveta. Filmy zobrazujú víťazstva aj prehry, obyčajnú prácu farmárov a tímov vedcov v superlaboratóriách, stratu biodiverzity i možnosti, ako ju uchovať. „Nie sú to len vecné dokumenty, filmári prinášajú silné emocionálne príbehy. Na ich začiatku stál Ján Plesník, veľký vedec a človek vášnivý milujúci umenie,“ výstižne zhodnotil rolu Jána Plesníka výkonný riaditeľ Agrofilmu Ján Huba.

Napokon výrečný Plesníkov odkaz Slovensku: „Niekdedy sme národ uplakávaný. Možno aj preto, že sme si nikdy v minulosti nevládli. Vždy bolo hrdinstvo byť v opozícii, proti čomusi bojuvať a v mentalite národa sa to muselo odraziť. Na druhej strane veľká sila nášho národa, ľudu na tomto území, spočíva v umení prežiť aj kritické obdobia, čo vyplýva aj z určitej húževnatosti a nezlomnosti. A čo robiť? Nič iné len sa zapojiť do svetového diania aktívnejšie. Nemôžeme len pasívne vyčkávať, čo nám Európa dá. Musíme sa stať partnermi vlastnou aktivitou a prezieravou politikou. Len tak si možno vydobýť túto pozíciu. Zadarmo nám nikto nič nedá, všetky stoličky sú už obsadené, v ekonomike, kultúre i vede.“

1933

Méthode Traditionnelle
SEKT V.O.

ŠUMIVÉ VÍNO VYROBENÉ TRADIČNOU METÓDOU SEKUNDÁRNEJ FERMENTÁCIE
VO FĽAŠI, VYTVORENÉ NA POČESŤ ZNAČKY CHÂTEAU TOPOLČIANKY,
KTorej VZNIK SA DATUJE OD ROKU 1933.

Château Topolčianky

VINEYARDS & WINERY

- ESTD 1933 -

Na Islande vedľa dopestovať aj banány.

Púšť v oceáne rodí zeleninu

Island je dnes jednou z najvyhľadávanejších turistických destinácií. Sopky tu ustavične dávajú o sebe vedieť, spolu s gejzírmí, vodopádmi a kúpeľmi v horúcich prameňoch uchvacujú turistov z celého sveta. Živly nevyhasínajúcou energiou živia Islandčania, menia ich jedálny lístok, obdarúvajú ľudí uprostred zimy čerstvou zeleninou a kvetmi. Ostrov príkladne a inšpirujúco využíva geotermálnu energiu.

Oprášme si trochu vedomosti zo zeme. Island leží v severozápadnom Atlantiku tesne pod severným polárnym kruhom. Obrovské plochy jeho územia sú posiate lávovými poľami, z ktorých podchvíľou vytrčajú čierne čadičové skaly. Miestami je planina pri pobreží zahalená do kúdolov pary z horúcich prameňov. Žiť sa tu nie je ľahko, zo 103-tisíc štvorcových kilometrov pripadá na ornú pôdu jedno percento, toľko aj na lesy. Je tu krátke leto s dlhým polárnym dňom, protipólom, ktorého je tmavá a nekonečná zima. Na konci januára sa tu rozvidnieva pred obedom.

Keď sa na sklonku šesťdesiatych rokov minulého storočia americkí kozmonauti pripravovali na Islande na dobytie Mesiaca, zdal sa im ostrov púšťou v oceáne. Keby sa Armstrongova posádka vrátila na Island po polstoročí od pristátia na obežnici Zeme, zrejme by zmenila názor. Našla by návod, ako z nehostinnej severskej krajiny urobiť oázu trvalo udržateľného a atraktívneho života. Veľké, dobre fungujúce už nie laboratória, ale výrobné jednotky sú schopné čoraz viac kryť spotrebu vitamínov z vlastných zdrojov.

Bez praxe niet maturity

Zhruba 45 kilometrov od centra Reykjavíku sa nachádza Hveragerdi – napol dedina, napol mestečko s 2 300 obyvateľmi. Je posiate skleníkmi, ktoré zásobujú krajinu čerstvou zeleninou, a niektorými druhmi ovocia, napríklad jahodami. Island má dovedna 700 horúcich prameňov a tu na juhu krajiny využili ich energiu na celoročné pestovanie zeleniny. To bol aj dôvod, prečo sa sem vybrali slovenskí skleníkoví zeleninári. Slovensko má tiež dostatok geotermálnych oblastí – dovedna 25, kde teplota vody kolíše od 100 do 150 stupňov.

Aj my využívame horúcu vodu. Zatiaľ viac na kúpanie než na produkciu zeleniny, kvetov či vyhrievanie budov alebo dokonca celých miest, ako to robia Islandčania. Máme sa od nich čo učiť. Ukazujú nám, že svet ani v tom najodľahlejšom kúte nestojí a že sa pri výrobe potravín oplatí spoliehať na vlastné zdroje. Kvôli čerstvosti a čoraz viac aktuálnej uhlíkovej stope plynúcej z dovozu a prevozu potravín na tisícikilometrové vzdialenosti. Island inšpiruje nápadmi, ako využiť na obživu miestne zdroje.

Atrakciu Hveragerdi sú skleníky tunajšej strednej poľnohospodárskej školy, ktorá úzko spolupracuje s Islandskou poľnohospodárskou univerzitou. Pestujú tu aj banánovníky, kávovníky, kakaovníky či granátové jablká. Produkcia nie je, samozrejme, určená na zásobovanie trhu, skôr je ukážkou, „keby sme veľmi chceli, poradíme si aj s pestovaním tropických a subtropických rastlín.“

Na čele školy stojí Gudridur Helgadóttir, príťažlivá modrooká blondínka. Len čo začne rozprávať, zaujme slovenských poslucháčov, keď vysvetlí spôsob štúdia poľnohospodárstva. Škola má 60 študentov, ktorí ju navštevujú dva roky a potom nasleduje 60-týždňová odborná prax na farmách podľa zamerania štúdia – ekologická výroba ovocia a zeleniny, ochrana rastlín, klasická rastlinná výroba, krajinotvorba, kvetinárstvo, lesníctvo.

Práve dôraz na prax okamžite zarezuje medzi slovenskými zeleninármi a kvetinármi. Páči sa im najmä myšlienka, že študenti pripravujú projekty, ktoré sú späté s rozvojom fariem, kde pracujú. Platia ju podniky, kde študenti pracujú. Pokiaľ študenti neukončia prax, nemôžu získať absolútorium o ukončení štúdia. Škola nemôže nútiť farmárov, aby prijímali študentov na prax, ale tie ich celkom prirodzene potrebujú, pretože výroba zeleniny na Islande rastie. Gudridur Helgadóttir poznamená, že Island je už na 100 percent sebestačný v uhorkách, na 60 percent v rajčinách aj šaláte, v paprike na 30 percent.

Prvý skleník vyhrievaný geotermálnou energiou vybudovali na Islande v roku 1924. O 12 rokov neskôr otvorili školu v Hveragerdi. Tá je nielen vzdelávacou, ale aj vedecko-výskumnou základňou, jej zmodernizované skleníky financovalo združenie vlastníkov skleníkov. Už z toho vidno, ako tu je vzdelávanie prepojené s praxou a prax so školou, ktorá reaguje na najnovšie trendy a potreby poľnohospodárstva, spotrebiteľov a krajiny.

Najprv pád potom vzostup

Súčasný rozvoj „poľnohospodárstva pod sklom“ nebol priamočiary. V roku 2008 islandský štát zbankrotoval, krajina sa ocitla v hlbokkej kríze, ale pozoruhodne rýchlo sa z nej spamätala. Gudridur Helgadóttir povedala, že krízou sa začala cesta Islandu k posilneniu jeho sebestačnosti. „Po prepuknutí krízy sme si odrazu nemohli dovoliť dovážať zeleninu, pre ľudí bola drahá. Naši farmári začali viac vyrábať, ale predávali za ceny primerané vrecu nášho obyvateľstva. Boli sme na jednej lodi. Nikto nemal peniaze nazvyš a to posilnilo vernosť domácej produkcie,“ vylíčila podstatu zmeny riaditeľka.

Pre krízové obdobie bolo typické posilnenie ekologického uvažovania spotrebiteľov, ľudia začali jesť viac islandských produktov, pretože si uvedomovali, že za rajčinami z Islandu je nižšia uhlíková stopa, ako keby ich doviezli z Turecka. Riaditeľka školy spomenie, ako ju pred časom navštívili tureckí zeleninári. Keď uvideli podmienky, v akých pestujú zeleninu, povedali jej: „Na čo sa s tým vôbec trápite, zasypeme Island rajčinami, akými len chcete.“ Ale prečo by para a horúca voda nemohla odviešť prácu na Islande? „Tu máme všetko pod kontrolou, je tu minimálny infekčný tlak na rastliny a keď sa už vyskytne škodca, aplikujeme bioochranu. Napokon zamestnávame svojich ľudí. To všetko sú dôvody, prečo je lepšia vlastná výroba, ako tá z dovozu,“ vysvetlila Gudridur Helgadóttir.

Oproti škole sa vypína hora Olkelduhnukúr. Po jej úbočí sú rozosiata malé domce vybudované z lávových kame-

Riaditeľka školy Gudridur Helgadóttir.

ňov. Pripomínajú, ako Islandčania žili ešte v prvej polovici minulého storočia. Študenti sa podieľajú na ich obnove. Riaditeľka školy poznamená, že je to dôležité kvôli historickej pamäti, aby mládež vedela, ako predkovia žili a uvedomili si, že pokrok nie je zadarmo.

Pár kilometrov od Hveragerdi sú dve zeleninárske hospodárstva symbolizujúce modernizačnú cestu islandského poľnohospodárstva. Hafberg Thorsson, ktorý vybudoval skleníkový komplex Lambhagi,

môže o sebe pokojne tvrdiť, že naučil Islandčanov jesť šalát. Od osídlenia ostrova Vikingami pred vyše tisíc rokmi jedli ich potomkovia zo zeleniny len kapustu, mrkvu a neskôr k nej pridali zemiaky. Šalát sa na jedálničku ocitol pred 30 rokmi.

Tridsaťročný Hafberg Thorsson najprv skúšal pestovať karfiol, čínsku kapustu, šalát pod holým nebom, potom dostal nápad využiť geotermálnu energiu z blízkych vrtov. Dnes chlapík, ktorý budoval farmu so ženou a dvoma deťmi, zamestnáva 30 ľudí a jeho šaláty majú 18-percentný podiel na islandskom trhu. Výrobu zintenzívňuje, podobne ako kvetinár Alex, ktorý vybudoval úspešnú značku Espiflot. ehf. Má skleníky s rozlohou sedemtisíc metrov štvorcových. Ako vraví, po kríze sa presadil tým, že začal viazať kvety do kytíc. Do supermarketov ich ponúka po 10 eur, zákazníci ich kupujú po 20 eur. Keby na Islande nebola lacná zelená elektrina, pochádzajúca z geotermálnych elektrární, nemohol by kvety osvetľovať 24-tisíc luxami. A na rovinu prizná, že štát mu pomáha aj vysokými dovoznými clami na kvety pochádzajúce z Holandska. Pomer domácej a zahraničnej ponuky kvetov je 80 : 20 v prospech islandskej.

Prečo si Islandčania vlastne kupujú islandské kvety? Alex tvrdí, že hlavná prednosť spočíva v nízkej uhlíkovej stope – je 20 krát nižšia, ako keď sa dovezu kvety z Holandska. A ktovie, či odtiaľ a nie z Afriky alebo Latinskej Ameriky, to iba prešli holandskou burzou, doplní Alexa Branislav Oremus z Podhájskej. Na Slovensku je to posledný kvetinár, pestovateľ gerber, využívajúci horúci prameň, ktorý vyhrieva aj

VYSKLADAJTE

si postrekovač na mieru

Pony
PLUS

Pegasus

+421 905 626 077

Greenpon s.r.o., Družstevná 381, 976 33 Poniky

www.greenpon.sk

Vonku sneh, v skleníkoch tropické teplo.

termálne bazény v Podhájskej kúsok od Šurian.

Reštaurácia v skleníku s rajčinami

Vari najviac inšpirácie ako moderne podnikat' v poľnohospodárstve ukázala rodina Knútura Ármána a jeho ženy Heleny. Vodí sa im dobre, neboja sa o budúcnosť, majú päť detí a za štvrtstoročie vybudovali nielen skleníky, kde dopestujú denne tonu rajčín. Robia z nich napríklad džem, ale trhákom rodinného podniku je reštaurácia umiestnená rovno medzi rajčinami. Ponúkajú tu výbornú rajčinovú polievku s piatimi druhmi domáceho chleba. Vonku

vŕzga sneh pod nohami, dnu sa parí polievka obohatená o lyžicu smotany, ktorá hneď nabije energiou. Na chlieb sa natiera domáce maslo, k tomu uhorkový šalát, na záver príde rajčinové pivo alebo dezert s džemom z rajčín servírovaný v črepníku.

Knútur a Helena chovajú islandské kony. Nech sa páči, kto chce, môže si ísť zajaždíť. Agroturistika na islandský spôsob. Unikátnu farmu budujú manželia dvadsiaty rok. Kúpili opustený statok a ukázali úplne novú dimenziu podnikania. Knútur často akcentuje ekológiu. Napríklad rajčiny už nebalí do obalov z plastu, ale z cukrovej trstiny. Vysvetlí, akú rolu zohrá-

vajú v opelovaní čmeláčice, samčekovia sú leniví, oploďujú akurát kráľovnú, ktorá žije v papierovej škatuli. Tomuto chlapíkovi to myslí, vie, po čom túžia súčasníci. Jeho obchod ponúka produkty in natura. Môže smelo hľadiť do budúcnosti.

Ako hodnotili návštevu islandských podnikov slovenskí podnikatelia? Kvetinár Branislav Oremus zdôraznil, že v čase dražejúcich energií treba uvoľniť cestu využitiu zelenej energie, ktorú máme takrečeno pod nohami a všestranne ju využívať od pestovania plodín, kvetov, cez kúpele až po vyhrievanie celých sídlisk.

Karel Malý z Vitazelu Marcelová zastupujúci aj družstvo Ovozela spomenul, že produkcia, ktorú Slovensko dováža zo severnej Afriky, často nesplňa štandardy na ochranu. „Ak môžeme zeleninu doposťovať doma a vo Vitazele rozširujú zasklenú plochu zo 4 na 8 hektárov, robme to. Zdravie máme pod kontrolou.“ Malý ocenil prepojenie islandských pestovateľov so školou. „Pripravujeme štipendiá pre študentov, inak si nezabezpečíme kontinuitu,“ skonštatoval zeleninár.

Zsolt Bindics, rodák zo Žitného ostrova, ocenil za seba aj kolegov zo zeleninárskeho družstva GreenCoop súhru islandského školstva a farmárov. „Práve počas praxe si študenti vytvárajú emocionálnu väzbu so svojou profesiou, vzniká pradiivo vzťahov s budúcnými spolupracovníkmi, ktoré mladých ľudí udrží v poľnohospodárskom prostredí.“

Branislav Oremus k tomu dodal, že „študenti robili výskum vplyvu osvetlenia na úrodu a kvalitu zeleniny. Tam si uvedomili, koľko tvorivej práce založenej na moderných technológiách poskytuje poľnohospodárstvo. Práve tento aspekt musíme na Slovensku rozvinúť ešte viac.“

Na ostrove radi brigádujú aj mladí Slováci a Česi.

*6 týždňov varený
vianočný
hit z roku '73*

Čo nastane po dobe glyfosátovej?

Odpovede hľadala aj **Agritechnika**

Moderné poľnohospodárstvo je také, ktoré dokáže udržať vlhku v pôde, minimalizovať používanie chemických prípravkov a zmierniť dôsledky klimatickej krízy. Takýto odkaz vyslala k viac ako 400-tisícim návštevníkom najkomplexnejšia prehliadka poľnohospodárskej techniky na svete, ktorá sa konala v novembri 2019 v nemeckom Hannoveri.

Trendy u svetových výrobcov techniky sú jasné. Obavy z legislatívneho obmedzovania chemických prípravkov spôsobili, že viacerí sa orientujú na takzvané hybridné poľnohospodárstvo. Ide o hospodárenie, keď z konvenčného a ekologického poľnohospodárstva vyberieme tie najlepšie riešenia. Úlohou výrobcov techniky je pretaviť ich do ponúkaných technológií.

Zaujať chce každý

„Od prvej myšlienky, až po zadanie stroja do výroby často uplynie aj viac ako päť rokov. Výrobca techniky preto musí byť najmä vizionár, ktorý vie odhadnúť vývoj legislatívy, vrtochy počasia, ale napríklad aj náklady poľnohospodárov,“ zamyšľa sa v stánku Lemken na výstave Agritechnika Róbert Pecko, zástupca rovnomennej značky na Slovensku.

Takých vystavovateľov, ako je firma Lemken, bolo v Hannoveri zastúpených takmer dvetisícosemsto. Expozície niektorých spoločností demonštrovali ich široký výrobný program a tak sa rozprestierali aj na tisíckach metrov štvorcových. Iné to skúšali len s jedným strojom a nenápadným stolíkom na ploche menšej ako desať štvorcových metrov. Chceli zaujať, využiť

potenciál veľtrhu a rozbehnúť svoju výrobu naplno. Kto nevystavuje v Hannoveri, akoby nebol.

„Česká republika sa pravidelne zúčastňuje na výstave Agritechnika a aj na aktuálnom ročníku sa prezentuje dvadsaťšesť spoločností. Nie všetky sú priamo zamerané na poľnohospodársku techniku, ale väčšina z nich áno,“ hovorí Dušan Benža, riaditeľ Asociácie poľnohospodárskej a lesníckej techniky v Českej republike.

Na výstave chýbal po rokoch účasti tradičný výrobca traktorov Zetor, ktorý vlastní slovenská skupina HTC. Zástupcovia brnianskeho výrobcu už v predstihu niekoľkých mesiacov ohlásili svoju neúčasť na veľtrhu z dôvodu orientácie na iné formy marketingu. Z vystavovateľov, ktorí realizujú svoju výrobu na Slovensku, sa prezentovali tri spoločnosti. Všetky sa zameriavajú na dodávky komponentov pre poľnohospodárske stroje.

Slovenskí poľnohospodári na výstave

Samotná výroba poľnohospodárskej techniky nespadá pod ministerstvo pôdohospodárstva, ale pod rezort hospodárstva. Agrozorot napriek tomu zrealizoval na návštevu výstavy podnikateľskú misiu, na ktorú oslovil najmä užívateľov technológií.

„Rozcestovali sme spracovateľov a výrobcov potravín, ktorí sa po rokoch nezájmu zo strany ministerstva konečne prezentujú na výstavách, ktoré im postupne prinášajú ekonomický úspech. Teraz sme sa rozhodli osloviť s ponukou zahraničnej misie na Agritechniku našich prvovýrobcov,“ zdôrazňuje poľnohospodárom ešte v lie-

tadle do nemeckého Hannoveru Gabriela Matečná, vtedajšia rezortná ministerka.

Agrozorot organizoval cestu na výstavu Agritechnika s predstaviteľmi slovenského agrárneho sektora vôbec prvý raz. „Na misii sa zúčastnili zástupcovia poľnohospodárov pôsobiacich v rastlinnej výrobe zo Zväzu zeleninárov a zemiakov Slovenska, Ovocinárskej únie Slovenska, Zväzu vinohradníkov a vinárov, Zväzu pestovateľov cukrovej repy Slovenska a Združenia pestovateľov obilnín,“ vymenúva Vladimír Machalík, vtedajší riaditeľ komunikačného odboru ministerstva pôdohospodárstva.

Keďže poľnohospodári prišli na výstavisko tesne po otvorení areálu a odchádzali len niekoľko minút pred jeho zatvorením, mohli si na ploche 200-tisíc metrov štvorcových pozrieť napríklad aj to, ako sa výrobcovia techniky začali pripravovať na plošný zákaz používania glyfosátov.

Mechanická ochrana?

Ešte v marci 2019 americký federálny súd rozhodol, že herbicid Roundup, najznámejší glyfosát, spôsobuje rakovinu. V Európskej únii je nateraz glyfosát povolený. Rozhodli o tom ešte koncom roka 2017 bruselské inštitúcie, keď predĺžili licenciu na používanie glyfosátu až do roku 2022. Otázka je, ako zareagujú zodpovedné úrady pred uplynutím licencie. Isté je, že aj vďaka verejnej mienke sa mračná nad používaním glyfosátu v poľnohospodárstve zatáhujú.

Ak dôjde k plošnému zakazu populárneho herbicidu bude to znamenať obrovský tlak na spustenie mechanickej ochrany poľ-

nohospodárskej pôdy. Vníma to tak aj Jozef Pápay, podpredseda Poľnohospodárskeho družstva Močenok, ktorého sme na výstave Agritechnika stretli náhodou, keďže na podujatie pricestoval spolu s ďalšími zákazníkmi spoločnosti Agrall.

„Pri mechanickej ochrane je v prvom rade otázka na výrobcov techniky, aby sa s touto požiadavkou vedeli vyrovnali. Aby nám ponúkli výkonné a presné stroje. Je veľmi dôležité, aby technológie dokázali dodržať krátke agrotechnické termíny, kedy sa dá vykonať operácia ničenia buriny. Podľa môjho odhadu bude mechanická ochrana asi 5-krát pomalšia, ako chemická ochrana,“ tvrdí Jozef Pápay.

Pohľad do dielne výrobcov

Spoločnosť poľnohospodárskeho vizionára Michaela Horscha prišla na vlnajúcu Agritechniku s viacerými novinkami určenými na mechanickú ochranu pred burinami.

Jednu volajú aj tamojší zamestnanci mechanický herbicíd. O novinke sa rozprával Oto Bize, ktorý je predĺženou rukou nemeckého výrobcu na Slovensku.

„Novinka s názvom Finer SL je radličkový kypráč na veľmi plytkú prípravu pôdy. Je priamo určený na predsejbové mechanické ničenie burín,“ informuje.

Ďalšou novinkou je aj zariadenie Transformer, čo je plečka, ktorá dokáže automaticky nastavovať medziriadkovú vzdialenosť podľa potreby plodín. Plečka ponúka možnosť vypínania niektorých sekcií, čo je vhodné na úvratový manažment.

Podobným smerom ide aj jeden z najstarších svetových výrobcov techniky Lemken. Dokonca aj táto spoločnosť nazýva ich novinku podobne, ako červená konkurencia. Lemken hovorí o náhrade chemickej podmiatky.

„Dokáže ju vykonať naša novinka Koralin, ktorú môžu vidieť návštevníci Agritechniky ako prví. Ide o ultra plytké spracovanie pôdy do hĺbky dva až desať centimetrov, ale zmysel má používať hĺbku spracovania maximálne do štyroch centimetrov,“ vysvetľuje Róbert Pecko z Lemkenu.

Vidieť to, čo nás posúva dopredu

Najväčšie novinky veľtrhu boli ocenené za inovácie jednou zlatou a tridsiatimi deviatimi striebornými medailami. Medaile z Hannoveru majú medzi výrobcami vysokú cenu, vzhľadom na desaťročia budovanú prestíž výstavy. A čím zaujal porotcov výrobca, ktorý si siahol na zlatý kov? Predstavil úplne novú elektromechanickú konštrukciu prevodovky eAutoPowr. Tá je schopná produkovať elektrickú energiu s výkonom 100 kilowattov, ktorú následne využije pre agregované náradie. Vývoj prevodovky prebiehal v spolupráci s francúzskou spoločnosťou Joskin, a tak bolo možné túto kombináciu vidieť i v zóne technológií budúcnosti, ktorá bola súčasťou expozície John Deere na výstave. Toto riešenie by podľa zástupcov spoločnosti malo pomôcť zvýšiť produktivitu o 45-percent a chrániť aj vrchné vrstvy pôdy.

Okrem zlatej medaily si spoločnosť John Deere siahla aj na tri strieborné medaile. Dennis J. Docherty, regionálny viceprezident pre predaj a marketing zelenožltých traktorov to vysvetľuje takto: „Spoločnosť John Deere investuje viac ako päť percent svojich tržieb do výskumu a vývoja. Tieto medaile ukazujú našu inovatívnu silu.“

Výstava Agritechnika v novembri 2019 bola poslednou komplexnou výstavou, kde si poľnohospodári mohli pozrieť novinky pred celosvetovou pandémiou koronavírusu. Na prelome marca a apríla 2020 sa mala uskutočniť výstava Techagro v Brne,

ktorá je považovaná za tretiu najväčšiu výstavu poľnohospodárskej techniky v Európe. V novembri 2020 sa zas mala konať aj populárna SIMA v Paríži, ktorá je najväčšou konkurenciou hannoverského podujatia. Oba veľtrhy boli presunuté na nové termíny.

Slovensko je súčasťou celosvetovej siete poľnohospodárskych novinárov

Klub poľnohospodárskych novinárov je členom Medzinárodnej federácie poľnohospodárskych novinárov – IFAJ. Organizácia spájajúca profesionálnych novinárov zo všetkých kontinentov vznikla v roku 1956. Pre svojich členov organizuje každoročné kongresy, vydáva newsletter, motivuje ich atraktívnymi súťažami a vzdelávacími programami, ale aj oceňuje tých najlepších. Každoročne sa novinári môžu uchádzať o ceny v rámci rôznych mediálnych výstupov (tlač, fotografia, digitálne médiá, audio, video). Súťaže, ale aj vzdelávacie projekty pre novinárov sú štedro podporované sponzormi z radov obchodných spoločností pôsobiacich v sektore poľnohospodárstva. Nový portál ifaj.org poskytuje priestor na prezentáciu vlastnej práce a sprostredkúva kontakty na kolegov po celom svete. IFAJ má 55 členských organizácií z jednotlivých krajín a troch pridružených členov.

Správu organizácie je poverené vedenie na čele s prezidentom, viceprezidentom, generálnym tajomníkom a pokladníkom. Prvýkrát v histórii federácie bola v júni 2020 za prezidentku zvolená žena – Lena Johansson. Pracuje ako poľnohospodárska novinárka vo švédskych médiách už 30 rokov a od roku 2016 pôsobila vo funkcii viceprezidentky IFAJ. Vo výkonnom výbore má zastúpenie každá členská krajina. Od roku 2018 v ňom Klub poľnohospodárskych novinárov zo Slovenska zastupuje Lada Debnárová. Výbor

Spoločná fotografia v Dubline z roku 2018 – Lada Debnárová najvyššie vľavo.

zasadá niekoľkokrát za rok a rieši zásadnú problematiku práce poľnohospodárskych novinárov. IFAJ dnes vytvára svetovú sieť na podporu slobodného, poctivého a nezávislého poľnohospodárskeho novinárstva.

Nedávno, pri príležitosti Medzinárodného dňa slobody tlače, 3. mája 2020, dlhoročný prezident IFAJ Owen Roberts zverejnil svoj komentár. Aj on bol v čase jarnej koronakrízy nútený zostať doma. Každý deň otváral tlačový denník, na ktorý bol zvyknutý po celý život a zistil, že má čoraz menej strán. Zato digitálna podoba tohto denníka prekvitala správami, fotografiami aj reklamami. Uvedomil si, že dnes, keď ľudia majú viac času aj na čítanie, sú mnohí zahľadení práve na mo-

nitory a displeje. Podľa Owena Roberta sa však ukazuje, že dôverujú skôr tým informačným zdrojom, ktoré majú za sebou dlhšiu históriu aj v tlačenej podobe.

„Tak, ako sa menia generácie, menia sa formy komunikácie a s nimi sa meníme aj my. No nech majú médiá akúkoľvek podobu, nepochybne potrebujú dobrých autorov. Jednou z hlavných úloh poľnohospodárskych novinárov je mobilizovať spotrebiteľov, predovšetkým v čase rastúceho významu potravinovej bezpečnosti. Často zmätení a ušatraní konzumenti potravín by mali pochopiť zmysel ich produkcie na domácom poli a porozumieť fungovaniu globálneho trhu. Ulohou novinárov je tiež pomáhať výrobcovi dosahovať lepšie výsledky v efektívnosti, produktivite a trvalej udržateľnosti tým, že sprostredkujú pozitívne príklady. Aj keď agropotravinárstvo je významná súčasť hospodárstva, komunita žurnalistov, ktorá sa mu venuje, nie je veľká,“ píše Roberts.

Na rok 2020 vyhlásila UNESCO tému „žurnalistika bez strachu alebo privilégií“. Podľa údajov Spojených národov je priemerne každý piaty deň zabitý novinár, ktorý prináša verejnosti informácie, mnohí sú prenasledovaní a zavraždnení. Mnoho aj poľnohospodárskych novinárov vo svete pracuje v atmosfére strachu. Bohužiaľ, výnimkou nie je ani demokratická spoločnosť, aká je na Slovensku. Sloboda tlače a etika autorov má zmysel najmä v dobe, keď rastie sila elektronických médií a zrýchľuje sa šírenie dezinformácií.

„Napriek všetkým zmenám, ktoré točia týmto svetom, dve veci sa nikdy nezmenia: po prvé to, že poľnohospodári a potravinári musia kŕmiť ľudstvo a po druhé, že poľnohospodárski novinári im v tom musia pomáhať. Prostredníctvom medzinárodnej siete poľnohospodárskej žurnalistiky to spoločne môžeme zlepšovať,“ napísal Owen Roberts.

Poľnohospodárski novinári na pasienku v Irsku.

Využime svoj potenciál naplno

Ladislav Čechovič,
predseda predstavenstva SZSM

Fungovanie potravinárskych samospráv na Slovensku už dávno nemožno vnímať len ako formalitu, ale skôr ako reakciu zástupcov výrobcov na neustále sa zhoršujúcu situáciu na trhu s potravinami. Cieľom je tento stav riešiť.

Nízka sebestačnosť Slovenska v potravinách, slabá konkurencieschopnosť slovenských spracovateľov mäsa, vysoký investičný dlh, nadbytočná legislatívna či administratívna záťaž, nedostatočné prepojenie spolupráce medzi prvovýrobou a spracovateľským priemyslom a v neposlednom rade takmer žiadna podpora oproti ostatným štátom EÚ – to boli dôvody, ktoré motivovali predtým len zriedkavo spolupracujúcich slovenských spracovateľov mäsa, aby sa opäť združili a prostredníctvom činnosti Slovenského zväzu spracovateľov mäsa začali viac komunikovať nielen so zástupcami štátu, medzi sebou navzájom, ale aj so širokou verejnosťou.

Dôvod, prečo má takáto spoločná iniciatíva opodstatnenie aj v silnom konkurenčnom prostredí, v ktorom pôsobíme, je jednoduchý a logický. A tým je silná motivácia. Pretože nám ako výrobcom prirodzene záleží na tom, aby procesy na Slovensku správne fungovali. Ako zamestnávateľi sme si vedomí svojej zodpovednosti za zabezpečenie a zachovanie viac ako 4 000 pracovných miest, za pravidelné vyplácanie miezd a príspevkov do štátnej pokladne, z ktorých je financované školstvo, zdravotníctvo či sociálne istoty. To je však možné iba vtedy, ak sa nám bude v podnikaní dať.

Z tohto pohľadu práve spoločná komunikácia umožňuje pomenovať spoločné problémy

Slovenský zväz
spracovateľov mäsa

nášho odvetvia a zároveň byť aj partnermi pri ich riešení. Našou výhodou ako profesijnej organizácie je dlhoročná znalosť trhu a možnosť poskytnúť svojim partnerom komplexný pohľad na problematiku priamo z praxe. A to na všetkých úrovniach – od malých až po tých najväčších spracovateľov mäsa.

Je našim cieľom byť rovnými a spoľahlivými partnermi pre potreby zástupcov štátu a poskytnúť im svoje znalosti domáceho trhu i zo zahraničia, svoje skúsenosti a zároveň aj návrhy riešení na zlepšenie situácie na Slovensku.

V rámci zväzových či individuálnych aktivít jednotlivých spoločností sa zapájame aj do projektov, ktoré podnecujú dlho zanedbávanú vzájomnú spoluprácu medzi prvovýrobou a spracovateľským odvetvím. Práve v tejto oblasti najčastejšie narážame na zraniteľnosť slovenských výrobcov v dôsledku ich nízkej konkurencieschopnosti oproti výrobcom zo zahraničia. Tento fenomén je dôsledkom dlhodobého zanedbávania podpory potravinárstva na Slovensku. Máme síce kvalitné suroviny v podobe jaťočného hovädzieho dobytká či

ošipáných, avšak ich zhodnotenie na slovenskom trhu je veľmi náročné. A dôvod? Konkurencia z okolitých štátov ich vie spracovať a umiestniť na trh výrazne lacnejšie – pričom práve toto kritérium je pre spotrebiteľa mnohokrát smerodajné.

Je naivné si myslieť, že jediným krokom sa súčasná situácia zvráti a na Slovensku bude fungovať všetko správne, ako má. Súčasný kritický stav si vyžaduje prijatie správnej stratégie v podobe dobre premyslených krokov a zmeny legislatívy. A tak ako v ostatných členských štátoch EÚ zároveň aj systematickú finančnú podporu, ochranu trhu a cieľenú marketingovú komunikáciu v snahe podporiť slovenských výrobcov.

Riešenie vzniknutej situácie je síce behom na dlhú trať, avšak žiadaný výsledok v podobe vyššej sebestačnosti v potravinách, vyššej zamestnanosti či nižšieho záporného obchodného salda oproti minulým obdobiam je možné dosiahnuť jedine vzájomnou komunikáciou prvovýroby, spracovateľov a zástupcov štátu. Ak chceme zmenu, musíme začať od seba. Nebojme sa preto využiť svoj potenciál naplno a vzájomnou spolupracou dosiahnuť naše spoločné ciele.

Slovenský zväz spracovateľov mäsa v súčasnej dobe zastupuje približne 65 percent slovenských spracovateľov mäsa, 66 percent spracovateľov korenín a zástupcov ostatných pridružených odvetví, pričom záujem o spoluprácu každým rokom narastá.

Poľnohospodárstvo v Srbsku má významné postavenie

O d ukončenia občianskej vojny v krajinách bývalej Juhoslávie prešlo už takmer 20 rokov. Srbská republika je dnes zasadená medzi krajiny Európskej únie, s ktorou uzavrela zmluvu o stabilizácii a pridružení koncom roka 2009. Ekonomický rast krajiny podporujú najmä pribúdajúce investície z celého sveta, vývozy a oživenie trhu práce vďaka reforme mzdového systému. Hrubá hodnota poľnohospodárskej výroby v roku 2019 dosiahla 5 559 mil. dolárov a rastie. Sektor agropotravinárstva vytvára pridanú hodnotu 6,3 percenta HDP a zamestnáva 17 percent pracovnej sily. Čo to však znamená v praxi a ako to vnímajú tamjší poľnohospodári? Naskytla sa príležitosť spýtať sa na to mladého farmára a zároveň šéfredaktora národného srbského magazínu o poľnohospodárstve AgroBiznis Gorana Đakovića.

Goran má 43 rokov a svojich sedem hektárov pôdy so starším domom kúpil v roku 2017. Štát mu ako mladému farmárovi preplatil 50 percent z týchto investícií. Voči ženám je štát ešte štedrejší, tie dostávajú preplatené až 75 percent nákladov. Cieľom vlády je udržať zamestnanosť na vidieku, pretože Srbsko s výmerou 3,4 mil. hektárov poľnohospodárskej pôdy v teplej a vlhkej balkánskej oblasti má ideálne podmienky pre hospodárenie na pôde. Prevažuje rastlinná výroba, najmä produkcia ovocia. V krajine sa darí hlavne jablkám, hroznu, slivkám, broskyniam, hruškám a v ostatnom čase rastie produkcia bobuľového ovocia. Rozširuje sa aj výmera obilnín a olejín, predovšetkým však kukurice. Na druhej strane, prudko klesajú stavy hovädzieho dobytku. Podľa Gorana je to spôsobené hlavne vonkajšími okolnosťami – najskôr bolo zrušenie mliečnej kvóty v Európe-

Goran Đaković je pyšný na svoje chutné jahody.

skej únie a neskôr nábožensko-politická situácia v Turecku, ktoré pozastavilo dovoz hovädzieho mäsa zo Srbska. „Chovatelia však veľa investovali na zvýšenie produkcie, aj do certifikácie Halal pre turecký trh. Momentálne vyrobia asi štyrikrát viac hovädzieho mäsa, ako spotrebujeme doma, a preto stále čakajú a dúfajú, že sa situácia upokojí a otočí. Idú totiž do straty, veď zvieratá treba stále kŕmiť.“

Pri väčšine rastlinných a živočíšnych výrobkoch produkcia presahuje domácu

spotrebu, čo tlačí vládu Srbskej republiky presadiť výroby na nových trhoch. Už 20 rokov zaznamenáva zahraničný obchod krajiny s agrokomoditami pozitívny trend. Podľa Gorana asi 30 percentný prebytok agrokomodit vyvážajú v hodnote cca 4 mld. eur ročne a dovoz predstavuje cca 2,5 mil. eur. Medzi hlavných obchodných partnerov Srbska patrí Európska únia, Rumunsko, Ruská federácia (v rámci dohody o voľnom obchode), Turecko, Izrael či India. Dokážu splniť požiadavky kvality, množstva a často i náročnej certifikácie. Najvýznamnejšími artiklami agropotravinárskeho vývozu sú okrem kukurice, non-GMO sóje, jablák, bobuľovitého ovocia a zeleniny aj mliečne výrobky ako syry a maslo a tiež mäsové zvieratá – hovädzí dobytok, jahňatá. Ministerstvo hospodárstva prísne kontroluje každú dodávku na export a vystavuje potvrdenie o jej srbskom pôvode. Predchádza tým zároveň falšovaniu či prebaľovaniu výrobkov z iných krajín. Unikátna poloha medzi rôznymi kultúrami a schopnosť prispôsobiť sa požiadavkám zákazníkov v kresťanskom, moslimskom, židovskom či arabskom svete, robia z tejto krajiny zaujímavého a perspektívneho obchodného partnera.

Goran Đaković obhospodaruje svoju farmu v centrálnej oblasti Sumadija, medzi mestami Aranđelovac a Kragujevac. Venuje sa najmä pestovaniu jahôd na poli a vo fóliovníkoch. Chová sliepky a na budúci rok by chcel kúpiť aj ovce. Z ministerstva môže očakávať podporu na úrovni 50 euro na kus, ak kúpi registrované plemená. Štát dotuje aj nákup kráv sumou 200 eur na kus, na kozy a ošípane je podpora 35 eur. „Teraz sú ovce populárne, aj keď pre koronu reštaurácie nefungovali ako obvykle a tiež bolo menej svadieb a osláv, na ktorých jahňatina ne-

Upútavka na farmárovom dome láka k nákupu jahôd.

Goran chová aj sliepky.

môže chýbať. Ale aj keď sú dnes ceny mäsa nízke, ľudia dúfajú, že o rok bude lepšia a ovce dobre predajú. Záujem o ne rastie aj z Turecka a Izraela," vysvetľuje Goran.

„Napriek odrádzaniu, veľa farmárov prechádza k monokultúrnemu pestovaniu kukurice, čo spôsobuje eróziu a stratu humusu z pôdy. Na druhej strane ubúda fariem s chovom zvierat, a teda aj produkcia maštalného hnoja," približuje Goran aktuálne problémy v poľnohospodárstve Srbska. „Mne sa zatiaľ darí aplikovať prírodné hnojivo, vďaka čomu sú moje jahody oveľa sladšie. Používam napoly vyzretý maštalný hnoj v dávke 100 ton na hektár každý tretí rok, a ten dozrieva postupne na poli a zohrieva pôdu. Burinu udržím pod kontrolou vďaka čiernej fólii. Tou pokrývam intenzívne využívané plochy, lebo pomáha aj rýchlejšiemu štartu produkcie a chráni pôdu pred mrazmi," pokračuje Goran v opise svojho prístupu. Používa len biologické spôsoby ochrany a tiež prostriedky na podporu činnosti pôdných baktérií. „Keď som začínal, pôda na farme bola vo veľmi zlej kondícii, ale týmto spôsobom sa akoby zárazkom za pár mesiacov zlepšila," teší sa pestovateľ. Výživu dávkuje priamo k rastlínkam s pomocou kvapkovej závlahy. Pre ovocie musí mať vždy dostatočnú zásobu vody. Goran musel najskôr investovať do výkopu novej artézskej studne, ktorý ho vyšiel asi 5 000 eur, ale neľutuje. Po jeho jahodách je veľký dopyt. Ovocie predáva iba do dvoch obchodných sietí – slovinského reťazca Mercator a menšej regionálnej siete predajní Fortuna comp. Cena, ktorú dostáva za kilogram je 1,70 eur a je s ňou spokoj-

Prvú úrodu zberá hospodár ešte z fóliovníkov.

ný. Priamo na farme jahody nepredáva, rád však nimi poteší susedov.

Zo súčasných sedem miliónov obyvateľov Srbska dnes pracuje v agrobiznise asi 300 000 producentov. Všetci sú povinne registrovaní na Ministerstve poľnohospodárstva, lesníctva a vód Srbskej republiky, ktoré disponuje so všetkými dôležitými informáciami o podnikoch. Taktiež rozhoduje o podpore, čím má dosah aj na reguláciu množstva produkcie.

Každý poľnohospodár dostane 50 eur na hektár obhospodarovanej pôdy. Okrem toho však štát môže poľnohospodárovi preplatiť 50 percent investícií na nákup sadeníc či hospodárskych zvierat, tiež na zavlažovacie systémy, ochranu pred mrazom, infraštruktúru do ovocných sádov a ďalšie technológie potrebné na poľnohospodársku výrobu. Osobitne vysoké sú podpory pre mladých začínajúcich farmárov, akým bol aj Goran. Ten objasňuje ce-

Humínové kyseliny aktivované pre život

Produkty s vysokým obsahom aktivovaných humínových kyselín
na detoxikáciu a ozdravenie pôdy – rastlín – zvierat – životného prostredia

Humínové kyseliny v produktoch značky HUMAC® sú aktivované špeciálnou metódou. Ich biologická účinnosť je desaťnásobne vyššia ako u iných výrobkov bez aktivácie. 100% organického pôvodu, bez akejkoľvek chemickej úpravy alebo chemických prídavných látok.

Vyrobené na Slovensku

HUMAC s.r.o., Werferova 1, Košice, 0910 749 403, humac@humac.sk, www.humac.sk

Jahodové polia ošetruje Goran aj s pomocou moderných technológií.

lý proces: „nie je to nič zložité – predložíš projekt o tom, čo chceš, dokedy to potrebuješ a predložíš predfaktúry. Do polroka až roka dostaneš peniaze, najviac však 15 000 eur. Potom doložíš faktúry na dokladovanie reálnych nákladov a ministerstvá môžu prísť kedykoľvek počas piatich rokov na kontrolu. Tento rok očakávame, že asi 2 500 farmárov dostane takúto podporu.“ O túto formu podpory investícií môžu podnikatelia žiadať každoročne. Druhým rokom využívajú európske fondy IPARD, no na prvé štvorročné obdobie čakali dlhých 10 rokov. Pre vyššiu konkurencieschopnosť sektora musí Srbsko čoskoro pristúpiť k akreditácii viacerých opatrení IPARD.

Z hľadiska dialógu štátu s verejným a súkromným sektorom vo všetkých sférach hospodárstva je najvýznamnejšia Obchodná komora Srbska. Podieľala sa aj na tvorbe Stratégie priemyselnej politiky na roky 2021-2030, ktorá obsahuje reformné kroky. Dôraz sa kladol najmä na spracovateľský priemysel na výrobu cukru, vína či pečiva a zhodnotenie mlieka, zeleniny a ovocia, zemiakov či sóje. Do tejto oblasti už v krajine investovalo aj viacero zahraničných spoločností.

Pestovanie jahôd je náročné na ľudskú prácu. Na farme Gorana Đakovića pracuje počas sezóny, od marca do júla, aj sedemdesiat ľudí. Mimo hlavnej sezóny zamestnáva desať miestnych obyvateľov na pomocné práce. Platí im priemerne dve eurá na hodinu, pričom denne pracujú osem až 12 hodín, podľa potreby. Zatiaľ

nemal problém zohnať dostatok brigádnikov, aj keď mnoho ľudí sa sťahuje z vidieka do väčších miest, hlavne kvôli lepším zárobkom. V krajine rastie tempo výstavby moderných fabrik, spracovateľských závodov, dopravnej infraštruktúry, ale aj obchodných centier a ubytovacích kapacít v mestách. Do Srbska sa zbiehajú investori z celého sveta, najmä z krajín EÚ (pozn.

priame zahraničné investície EÚ v rokoch 2010-2019 predstavovali 13 mld. eur), Ruska, USA, Číny či zo Spojených arabských emirátov. Krajina sa prudko rozvíja a stáva sa moderným miestom pre život v mieri, ktorý je tolerantný ku všetkým formám života a viery. „Som šťastný a myslím si, že tento rok bude pre Srbsko dobrý,“ usmieva sa mladý farmár Goran.

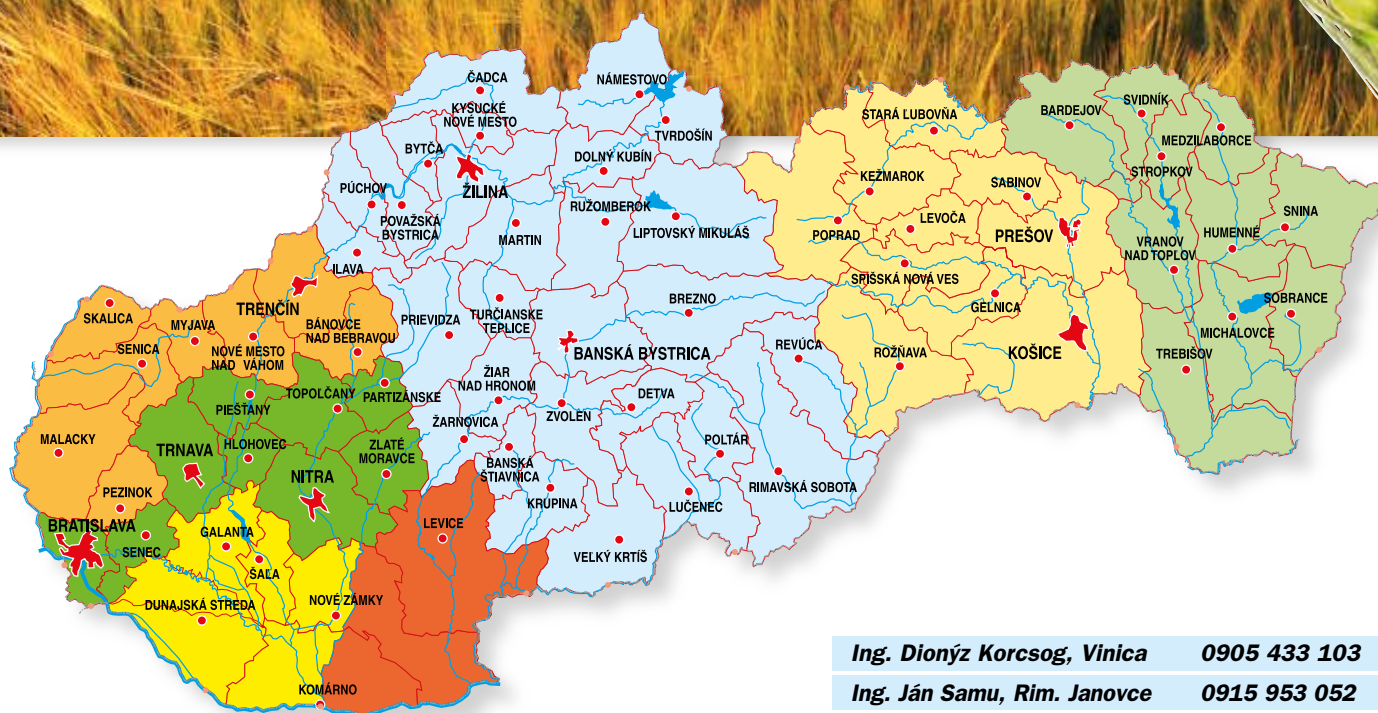
Goranov vynovený dom.

Sme tu pre Vás...

Chemstar

...už viac ako 20 rokov

- ✓ **Poradenstvo a optimalizácia ochrany pestovania rastlín**
- ✓ **Flexibilná logistika a promptné dodávky osív, pesticídov a hnojív**
- ✓ **Prefinancovanie základných vstupov rastlinnej výroby**
- ✓ **Výkup rastlinných komodít**

CHEMSTAR SLOVAKIA, a.s.,
811 06 BRATISLAVA, Novosvetská 18
tel.: 02 54 41 75 57, fax: 02 54 41 75 59
www.chemstar.sk

Ing. Dionýz Korcsog, Vinica	0905 433 103
Ing. Ján Samu, Rim. Janovce	0915 953 052
Ing. Arpád Selmeczi, Neded	0905 433 107
Marek Čarný, Janovík	0911 402 953
Ing. Roland Vinter, Perín	0907 754 102
Ing. Jozef Svinger, Čakany	0915 757 364
Ing. Vladimír Puškáč, Modra	0917 477 214
Gustáv Bajkal, Čata	0905 433 109

stredisko pre osivá, pesticídy a komodity: VEĽKÝ MEDER, Železničná 52, tel.: 031 555 15 07, fax: 031 555 14 36
stredisko pre pesticídy a osivá: RIMAVSKÁ SOBOTA, Okružná 116, tel.: 047 501 11 77, fax: 047 501 11 76

Július Forsthofer: Pi málo, pi dobré

Vzťah Slovákov k alkoholu netreba zatracovať. Do určitej miery je alkohol rozumná vec, len s ním treba správne narábať. Aj v čase koronavírusu. Pi málo, pi dobré. Radí to Július Forsthofer, ktorý sa výrobe, degustácii alkoholických nápojov a jeho miestu v spoločnosti venuje po celú profesionálnu kariéru. Trvá už 60 rokov. Svojou prácou aj na akademickej pôde významne ovplyvnil prístup k alkoholickým nápojom aj ich samotnú tvorbu.

Vypáli štamperlík pálenky takého „červíka“, ako je koronavírus?

Odpoveď priama – štamperlík pálenky po vypití nám koronavírus nevypáli. Ako povrchový dezinfekčný prostriedok by to mohlo mať nejaký účinok. Malý dúšok – ak je užitý s mierou – predstavuje určitú formu energetického dopingu pre organizmus. Veď alkohol je súčasťou metabolizmu a je medziproduktom v premene skonzumovaných sacharidov na potrebnú energiu. Keď naši starí otcovia odchádzali ráno na pole alebo do hory, využívali tento stimulujúci účinok. Štamperlík im pomáhal, ak pili s mierou.

Ako trafiť mieru pri alkohole?

Je to vec kultúry a vzdelania. Kultúrne ľudia si skôr vedia určiť rozumnú mieru. Vedia, že keď to preženú, následky nie sú vždy príjemné, a teda, načo to robiť? V marci býva veľká súťaž destilátov v Radimove na Záhorí. Tohto roku tam sústredili viac ako 2 000 vzoriek. To je pre ľudí príležitosť učiť sa hodnotiť, degustovať, posudzovať jednotlivé destiláty. Nikde inde na takých súťažiach sa nestretnete s toľkými druhmi slivovice.

Slivovica písala slovenské dejiny. Odkiaľ sme sa k nej dopracovali?

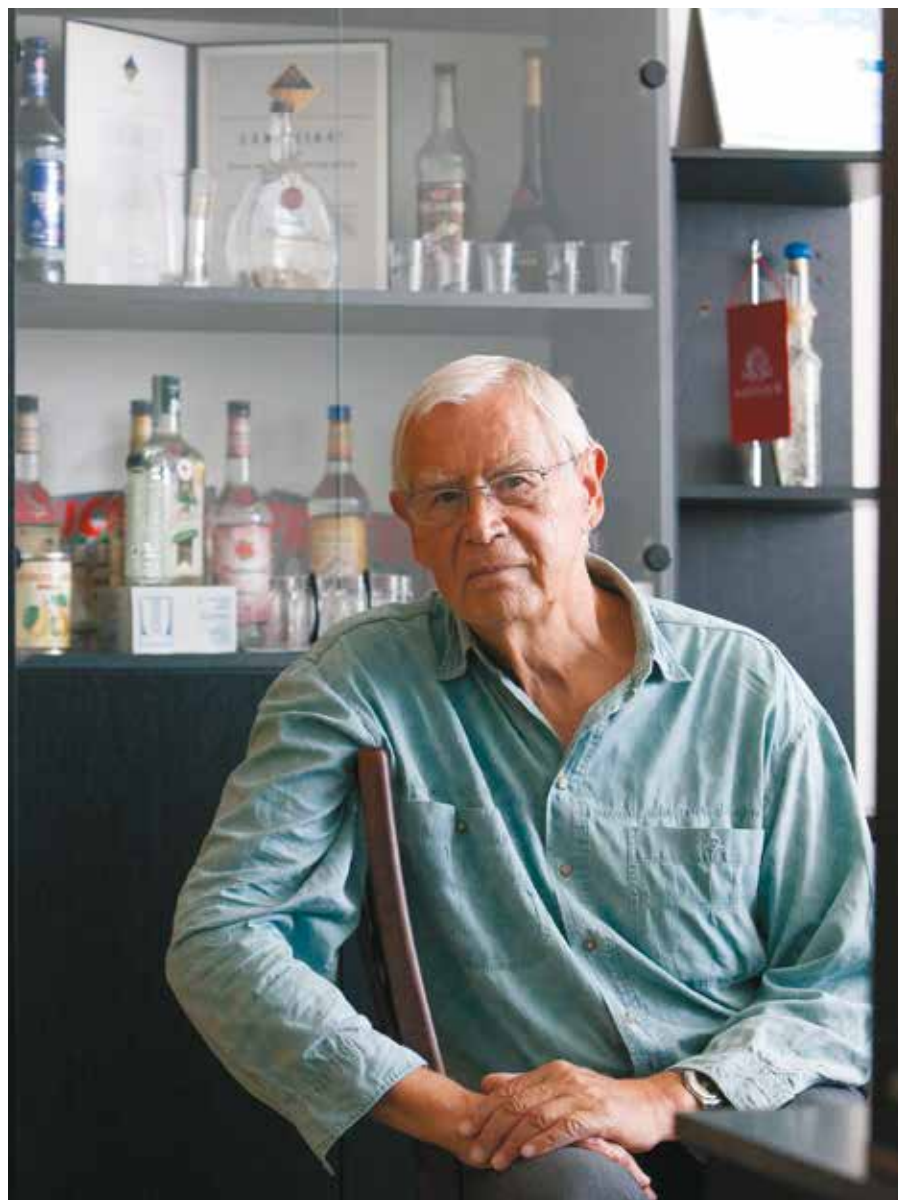
Za slivky vďačíme valašskej kolonizácii. Famózna Bystrická slivka nie je z Banskej Bystrice, ale z Bystrice z Rumunska. Priviezli ju bačovia a valasi, ktorí spolu s ovcami kočovali a vysádzali stromčeky. Táto odroda bola pomerne úrodná a veľmi cukornatá, aj keď plody nemala príliš veľké. Využívala sa na výrobu destilátov, lebo z nej dobre tieklo. Žiaľ, choroba šárka ju zničila. Dnes máme namiesto nej veľmi širokú paletu rôznych odrôd, často vyšľachtených v Maďarsku, v Nemecku, Rakúsku.

To znamená, že keď dnes ochutnávame slivovicu, nie je to tá pred 30-50 rokov, keď ešte rástla bystrická slivka?

Presne tak. Keď si voľakedy niekto ráno dal pol deci bystrickej slivovice, vo vlaku alebo v autobuse, ktorým cestoval, všetci vedeli, že má dúšok slivovice v sebe. Dnes môžete vypíť dva deci dobrého slivkového destilátu a okolie to už nezaregistruje. To znamená, že sa zmenili senzorické vlastnosti, teda vôňa i chuť. Namiesto bystrickej slivky sa hodne ujala duranzia.

Vychodí, že bystrická slivovica zostala v chuťovej pamäti už len najstaršej generácie Slovákov. Čo dnešní tridsiatnici?

Nepoznajú ju. Keď príde do súťaže ojedinele nejaká slivovica z bystrických sliviek, dostane slabšie ohodnotenie, lebo ju ľudia

už nepoznajú. To isté sa stáva pri bielych slivkách, belice, belovice. Voľakedy belice rástli za každým plotom, dnes nie sú. Pestujeme slivky odolné proti šárke ako sú Stanley, Čačanska najbolija, Lepotica, ale tie už nemajú takú vôňu ani chuť ako pôvodná Bystrická slivka. Mnohé sú mäsité, orientované na produkciu dužiny, sú skôr kompótové než na pálenie.

Ak je to tak, mizne nám pred očami jeden zo základov na výrobu ovocných destilátov.

Naozaj, dnes keď chcete autentické ovocné destiláty, musíte sa votrieť do priazne niektorého vášnivého ovocinára, alebo toho, kto páli. Veľké priemyselné závody vám ponúknu originálnu slivovicu zo sliviek. Tie však boli vypálené v Chorvátsku, v Bosne, v Čiernej Hore. Sú to iné odrody, s inými chuťovými vlastnosťami. Preto aj slivovice z nich sú iné oproti tým pestovateľsky pripraveným.

Dnes silnie volanie po pôvodných slovenských výrobkoch. Kde však nájsť a ochutnať pravé ovocné destiláty?

Spomínal som veľké degustačné podujatie na Záhorí. V Radimove ho organizujú po 26. raz. Ale je to v malom. Ide o produkciu drobnopodrobných, ktorá nemôže konkurovať priemyselnej veľkovýrobe ani množstvom, ani sortimentom, ale hlavne cenou. Uvedomme si, že Slovensko okrem toho, že má rado špeciality, sa občas díva aj na to, ako hlboko má do vrečka.

Nebola práve cena príčinou, ktorá podnietila výrobu dvojníkov ovocných destilátov aromatizovaných liehovinami?

Nemôžeme robiť kategorický rozdiel medzi tým, čomu hovoríme pravé destiláty a medzi tým, čo sú liehoviny. Spotrebiteľia zrejme vedia, že liehovina je aromatizovaný alkohol, ale nezavrhneme ho. Predsa sú liehoviny vysoko kvalitné. Dnes sa priemysel výroby aróm vyšvihol na vysokú úroveň a dokáže vyrobiť arómu, ktorá simuluje aj vôňu pôvodnej Bystrickej slivky.

Čo by sme mali urobiť, aby sme uchovali čoraz vzácnejšie dedičstvo ovocných destilátov?

Je to jednoduché. Všetky všísky, ktoré nám

zarastajú náletovými drevinami, by sme mali vysadiť ovocnými stromami. A chodiť zbierať zrelé ovocie, páliť a dostávať z neho dobré destiláty. Robia to v Rakúsku, Bavorsku, v niektorých oblastiach v Taliansku. A my? Zanedbávame, čo sme mali. Ešte sme nehovorili o hruškách a jablkách. Jablkový destilát je zázračný, vytvára pevné ovocné telo, dá sa pomiešať aj so slivkovým aj s hruškovým, len ho tam nesmie byť príliš veľa. Jablkový destilát vo Francúzsku je druhý brandy. Ale my máme ešte iné ovocie – napríklad divé trnky, drienky, borievky. Naše modré borievky vymierajú. V minulom roku sa ich nazbieralo sotva 50 kg modrých borievok, ktoré sa viac menej použijú pre farmaceutické účely. V minulosti sa nazbieralo aj 50 ton. Kríky sú zničené mulčovaním a nezachránili sme ani ekotyp, zdroj genofondu.

Čo vlastne potom pijeme?

Ak nebudeme mať dosť ovocia na výrobu pravých destilátov, a to platí aj o borovičke, budeme používať aromatizované. To je senzorky sice prijateľné, ale tradične už nie, lebo úplne mení charakter nápojov.

Vedeli ste si v časoch svojej mladosti alebo zrelého veku predstaviť, že nás môže postihnúť čosi podobné?

Keď som bol mladý, vôbec nie. Teraz na staré kolená som videl jeden videoklip, kde si robili posmech, že borovička je vyrobená z borovice. Žiaľ, moderné borovičky budú onedlho viac voňať po ihličí a po smole, ale nebudú mať v sebe dostatok toho liečivého, pravého borievkového destilátu.

Vieme sa spamätať?

Snažíme sa, ale zatiaľ sme nenašli dostatočnú podporu. V zahraničí, vo Francúzsku aj Španielsku, Taliansku je celkom bežné, že obilie sa pestuje spoločne s olivami, alebo pod citrónovníkmi a inými stromami sa pasú ošípané. Také kombinácie u nás zatiaľ nikto nerobí, neskúša. Príroda bola múdra, keď kombinovala rastliny so živočíchmi. Ale dnes? Poľovníci sa chvália, že máme veľa zveri, poľnohospodári sa sťažujú, že im zver robí škody. Kto je ten spravodlivý, kto rozhodne, čo je správne?

Azda zdravý rozum ešte u niekoho funguje. Je otázka, do akej miery si to všimajú tí, ktorí riadia štát.

Treba zachrániť napríklad borievku. Keď chcete založiť jablonoňový alebo slivkový sad, v škôlkach vám poradia, aké podpníky, aké typy, tvary, rozstupy, do akej pôdy sadiť, ako hlboko kopať jamy, ako ošetrovať. Pri borievke vám toto nikto nepovie, lebo to nikto nevie. Stále nevieme zo semena borievky vypestovať sadenicu. V prírode sa borievka rozosieva sama alebo s pomocou vtákov. Ak je rastlinka malá, tráva ju zadusí, lebo borievka je veľmi svetlomilná. Preto prežíva viac menej na krka-hájoch, kde už ostatné rastliny nemajú toľko živín. Ale keby sa borievky dostali do priaznivejších podmienok, určite by aj rýchlejšie rástli. Možno aj produkcia plodov by bola intenzívnejšia, ale nik to zatiaľ nevyskúmal.

Čo vlastne budeme piť v budúcnosti z pôvodných destilátov? Nevypofiluje sa línia syntetického alkoholu?

Pozor, alkohol môže byť aj syntetický, aj prírodný. Syntetický alkohol nie je jedovatý. Je dokonca v niektorých smeroch čistejší ako ten poľnohospodársky. Ale je lacnejší, a keby sa zaviedol do troch oblastí – potravinárstva, farmácie a medicíny – poľnohospodárstvo nebude mať čo produkovať. Na to sú dohody. Syntetický alkohol by potlačil aj whisky, brandy, tequilu, rum, lebo je lacnejší. Z toho dôvodu sa preferujú prírodné zdroje.

Objavujú sa prv nepredstaviteľné produkty. Neotvárame zakázanú trinástu komnatu

Dnes ide veľmi do módy kanabisová sféra. To sú nápoje na báze konopných alkaloidov. Nevie, či je to tá najsprávnejšia cesta. Objavujú sa aj alkoholické nápoje bez alkoholu. Pridávajú sa tam látky ako kapsaicín, ide o štipľavé zložky z papriky, alebo kanabinoidy, ktoré simulujú na jazyku chuť alkoholu, ale majú iné vlastnosti, keď sa dostávajú do organizmu. Nevie, či je to správny smer. Zdá sa, že vo svete tzv. nekonečných možností, je ťažké nejakým iniciatívam brániť.

Takže na otázku, čo budeme piť, je pred nami jeden veľký otáznik?

Ľudia, ktorí sú zvyknutí na svoje tradičné nápoje, ich určite nájdú. Vždy budú výrobcovia, ktorí sa budú pridŕžať tradície. Aj tradičné pivo, aj tradičné destiláty budú, ale popri tom bude aj celý rad inovovaných, moderných výrobkov. Ale pozor, inovácia bude a bude i nová cena.

Wellness a Relax centrum Palárikovo
LUXUS A ŠIROKÉ SPEKTRUM MOŽNOSTÍ KTORÉ VÁS NEOMRZIA

Remeselnícka 702/2, 941 11 Palárikovo
tel: 0907 988 632 | 0905 990 272 | 035/649 31 44
e-mail: info@wellnesspalarikovo.sk

www.wellnesspalarikovo.sk

Svadby, rodinné oslavy

WELLNESS
Hostom je k dispozícii oddychový bazén s rôznymi atrakciami, tri druhy saun, fitness centrum a masáže. V priestoroch relax centra sa nachádza aqua bar, v ktorom si je možné pochutnať na dobrej káve a širokej ponuke alko a nealko nápojov.

UBYTOVANIE
Ponúkame možnosť ubytovania v novo zariadenom, modernom penzióne s príjemnou atmosférou plnou ticha a pohody. Objekt po celkovej rekonštrukcii poskytuje vhodné ubytovanie aj tým najnáročnejším klientom.

KONGRESS
Do pozornosti dávame novo zrekonštruovanú kongresovú miestnosť, ktorá je ako stvorená na usporiadanie rôznych akcií, ako napríklad školenia, semináre, obchodné stretnutia, workshop, kurzy a iné spoločenské podujatia.

REŠTAURÁCIA
Návštevníkom ponúkame možnosť stravovania v našej reštaurácii. Každý týždeň je od pondelka do piatka k dispozícii obedové menu.

roľnícke noviny®

Vychádzajú od roku 1930

... plus špeciálne prílohy:

... plus:

- Roľnícke noviny na internete (<https://rno.sk>)
- elektronický archív Roľníckych novín (<https://digi.profiPress.sk>)
- aplikácia Roľnícke noviny (GooglePlay, AppStore)
- Newsletter Roľníckych novín do vášho e-mailu
- TV Roľnícke noviny (na webstránke <https://rno.sk>)

Predplatné vo vydavateľstve ProfiPress SK: predplatne@profiPress.sk, tel.: 0948 050 971.

Celá ponuka vydavateľstva na <http://obchod.profiPress.cz/>

Slovenská vydavateľská skupina pre vás pripravuje:

- Vydávanie časopisov

- Prognózy cien komodít

- Propagácia a oceňovanie NAJlepších

- Súťaže NAJkrajšie zviera, NAJ inovatívnejší stroj

- Organizovanie konferencií a diskusných fór

**UŽ 12 ROKOV VÁM
POMÁHAME VIDIEŤ**

ČO INÍ NEVIDIA

poľnoinfo.sk

ODJAKŽIVA JEDNOTKA V PREDAJI SLOVENSKÝCH POTRAVIN

Na slovenskosť sa nehráme.
Slovenských výrobcov podporujeme už odjakživa, a preto u nás
naši zákazníci nakupujú dlhodobo najviac slovenských výrobkov.

BIZNIS NAŠICH KLIENTOV POZNÁME DO DETAILU

Poľnohospodárske
družstvo Sokolce

Aj k vášmu biznisu sme blízko

VŠETKO, ČO JE MOŽNÉ

VÚB BANKA